Fatih Yaşlı

Kinimiz Dinimizdir

Türkçü Faşizm Üzerine Bir İnceleme

2. Basım

Yordam Kitap

Fatih Yaşlı

1979 yılında Ankara'da doğdu. Lisans eğitimini Gazi Üniversitesi Maliye Bölümü'nde 2001 yılında tamamladı. Aynı yıl İzzet Baysal Üniversitesi'nde siyaset bilimi yüksek lisansına başladı ve Uluslararası İlişkiler Bölümü'nde siyasi tarih araştırma görevlisi oldu. 2004-2008 yılları arasında Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde doktora yaptı. Doktorasını tamamlamasının ardından İzzet Baysal Üniversitesi'ne dönen Yaşlı, halen bu üniversitede öğretim üyesi olarak görev yapıyor. *Felsefelogos, Bilim ve Gelecek*, *Birikim*, *Birgün*, *Radikal 2* gibi dergi ve gazetelerde çok sayıda makalesi yer aldı. Yaşlı, haftanın iki günü *Yurt* gazetesinde yazmaya devam ediyor.

Yayınlanmış eserleri:

Hayatın Olumlanması Olarak Felsefe: Nietzsche ve Marx (2008, Bilim ve Gelecek Kitaplığı), *Kinimiz Dinimizdir: Türkçü Faşizm Üzerine Bir İnceleme* (2009, Tan Kitabevi; 2014, Yordam Kitap), *Hegemonyadan Diktatoryaya Liberal-Muhafazakâr İttifak ve AKP* (der., Çağdaş Sümer ile birlikte, 2010, Tan Kitabevi), *AKP ve Yeni Rejim* (2012, Tan Kitabevi), *AKP, Cemaat, Sünni-Ulus: Yeni Türkiye Üzerine Tezler* (2014, Yordam Kitap).

Kinimiz Dinimizdir

Türkçü Faşizm Üzerine Bir İnceleme

Fatih Yaşlı

Yordam Kitap: 225 • **Kinimiz Dinimizdir** • Fatih Yaşlı
ISBN-978-605-9046-19-0 • *Düzeltme:* Gonca Sümer-Günnur Aksakal
Kapak Tasarım: Savaş Çekiç • *Sayfa Düzeni*: Gönül Göner
Birinci Basım: Ekim 2014

Yordam Kitap Basın ve Yayın Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 10829)
Çatalçeşme Sokağı Gendaş Han No: 19 Kat:3 34110 Cağaloğlu - İstanbul
Tel: 0212 528 19 10 • **Faks:** 0212 528 19 09
W: www. yordamkitap. com • **E:** info@yordamkitap. com
www.facebook.com/YordamKitap • www.twitter.com/YordamKitap

Kinimiz Dinimizdir

Türkçü Faşizm Üzerine Bir İnceleme

İkinci Basıma Önsöz

2008’de tamamladığım doktora tez çalışmamın kitaplaşmış hali olan *Kinimiz Dinimizdir: Türkçü Faşizm Üzerine Bir İnceleme*’nin ilk basımı 2009’da yapılmıştı. Tezi kitaplaştırırken hem “akademik ağırlığı”ndan kurtarmaya çalışmış hem de güncelle bağlantısını kurmak için “Faşizmin İmkânları” adlı bir sonuç bölümü eklemiştim.

“Faşizmin imkânları”yla kastettiğim ise Kürt sorununun geniş kesimler nezdinde giderek bir “terör” sorunu olarak görülmekten çıkıp bir “Kürt” sorununa dönüşmesiydi. Yani geçmişte devletin de benimsemiş olduğu “Kürt kardeşlerimizle teröristleri ayıralım” söylemi yerini giderek bir “Kürt düşmanlığı”na bırakmaktaydı. Dahası köşe yazılarında, “iç savaş” ihtimalleri konuşulmakta, bu savaşa dair projeksiyonlar yapılmaktaydı.

2008-2009 yılları aynı zamanda AKP’nin siyasi davalar aracılığıyla devlet aygıtı içerisinde tasfiye operasyonlarına giriştiği ve yeni bir rejim kurma yolunda ilk adımlarını atmaya başladığı bir zaman aralığına tekabül ediyordu. Bu tasfiye süreci karşısına teorik ve pratik düzlemde “ulusalcılığı” almış, devlet aygıtı ve içerisindeki ulusalcılara yönelmişti.

Söz konusu tasfiye sürecine eşlik eden ise AKP’nin Kürt sorununu “İslam kardeşliği” altında çözme formülünü devreye sokması oldu. Bir yandan PKK’yle Oslo’da görüşmelere başlanırken öte yandan cemaat ve tarikatların bölgedeki imkânları artırıldı, dinselleşmenin dozajı yükseltildi ve Barzani’nin Türkiye Kürtleri nezdindeki itibarının artırılması ve böylelikle Öcalan’a alternatif hale getirilmesi için yoğun bir kamuoyu propagandasına girişildi.

Hem tasfiye hem de İslam kardeşliği planı, devlet dışı odakların Kürt sorununa müdahale imkânlarını hayli azalttı ve böylelikle bir Türk-Kürt çatışmasının ve iç savaşın nesnel zemini bütünüyle ortadan kalkmadıysa da büyük ölçüde zayıfladı. Ancak Kürt sorununun milliyetçiliği tahkim için kullanılması olgusu bir gerçeklik olarak karşımızda duruyor ve yürütülen müzakere süreci üzerinden "AKP-PKK ortaklığı" argümanıyla varlığını devam ettiriyor.

AKP'nin yeni bir rejim inşasına giriştiği ve Kürt sorununu da "Sünni-Ulus" inşası aracılığıyla çözmeyi amaçladığı; yani Türkleri ve Kürtleri, Müslüman olmaya işaret eden "millet" üst kimliğiyle bir arada tutmak istediği artık bilinen bir gerçeklik. AKP'nin "Müslüman milleti" tasarımının karşısında ise Kürtlerin de "Türk milleti"nin bir parçası olduğunu iddia eden bir söylem bulunuyor. Dolayısıyla "Müslüman milliyetçiliği" ile "Türk milliyetçiliği"nin siyasi kulvardaki yarışı devam ediyor ve bu, "faşizmin imkânları" üzerine düşünmenin, farklı bir boyut kazanarak da olsa, güncelliğini koruduğunu gösteriyor.

Kitabın bu ikinci basımında, bu önsöz hariç ilk basıma herhangi bir ek yapmadım, ayrıca herhangi bir kısmı da çıkarmadım. AKP eliyle yeni bir "ulus" tasarımına tanıklık ettiğimiz şu günlerde, *Kinimiz Dinimizdir*'in eski rejimin milliyetçilik anlayışı ve onun uç versiyonlarıyla, yeni rejimin milliyetçilik anlayışını karşılaştırmak açısından hayli faydalı olacağı kanaatindeyim.

Son olarak, *Kinimiz Dinimizdir*'in yeni basımını yapma teklifi için Hayri Erdoğan'a ve ilk basımı dikkatli bir şekilde yeniden okuyan Gonca Sümer'e sonsuz teşekkürlerimi iletiyorum.

Fatih Yaşlı
Ankara, Eylül 2014

Giriş

Türkiye’nin siyasal tarihinde, 1930’larda doğan, II. Dünya Savaşı yıllarında en parlak dönemini yaşayan, İtalyan faşizmine de öykünmekle birlikte, esas olarak Alman Nasyonal Sosyalizmi’nden derin bir şekilde etkilenen, buna rağmen kimi “yerli” özellikleri de bulunan ve başını Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan gibi ideologlar ile Zeki Velidi Togan gibi tarihçilerin çektiği bir teorik-politik akım bulunmaktadır.

Dönemin tek parti iktidarının, 1944 yılında açtığı “Irkçılık-Turancılık” davası ile özellikle politik olarak büyük ölçüde etkisiz kıldığı bu akım, devlet tarafından “Irkçı-Turancı” olarak adlandırılmış ve gerek Türkiye siyasi tarihi ile gerekse Türkiye’deki siyasal ideolojilerle ilgili olarak yapılan çalışmalarda aynı adla anılmıştır. Ancak, Irkçı-Turancı nitelemesi bu hareketin ideolojik konumunu açıklamak için gerekli olsa da yeterli değildir.

Söz konusu akım, soy ve kan anlayışına dayalı milliyetçilik anlayışıyla ve Türk ırkının üstünlüğüne duyduğu inançla, her şeyden önce ırkçıdır ve tüm Türkleri tek bir ülke –Turan– çatısı altında birleştirmek istemektedir. Üstelik ırkçılığı ve Turancılığı ile övünç de duymaktadır. Ancak, ne akımın önde gelen ideologları olan Atsız ve Türkkan, ne de daha geri planda yer alanlar için mesele bununla sınırlı değildir. Onları, örneğin kafatasları üzerinde ölçüm çalışmaları yapan Afet İnan’ın ya da Şevket Aziz’in ırkçılığından ve Ziya Gökalp’in ya da Yusuf Akçura’nın Turancılığından ayıran çok önemli bir nokta mevcuttur: sahip oldukları ırk-merkezli siyaset/devlet anlayışı ve toplum tahayyülü.

Irkçılık ve Turancılık, söz konusu akımın ideologları için *leitmotif* kavramlardır; ama bunlara eklenen ve tam da onları “ırkçı ve

Turancı" olarak adlandırmamızın yeterli derecede açıklayıcı olmayacağını gösteren başka şeyler de vardır. Bu akımın ideologları, milliyetçilik anlayışlarını kan ve soy esasına dayandırmışlar, biyolojik bir ırkçılığı savunmuşlar ve en temel görevlerinden biri ırkın kanının saflığının bozulmasını engellemek olan bir devlet tasarlamışlardır. Ayrıca, ast-üst ilişkilerinin kesin bir şekilde tanımlandığı ve hiyerarşi dışı davranışların en sert şekilde cezalandırıldığı, askerlikle iç içe geçmiş bir emir-komuta toplumu tahayyül etmişler; siyaseti, nüfusa, doğuma ve evliliğe doğrudan müdahale eden ve bunları düzenleyip denetleyen bir biyo-siyaset olarak yeniden kurgulamışlardır. Böyle bir devlet ve toplum tasarımının yanı sıra, son derece güçlü bir *irredantizmin* (yayılmacılığın) savunuculuğunu yapmışlar, sosyal Darvinizme kesin bir inanç duymuşlar ve buradan hareketle hayatı bir var kalma savaşı olarak kurgulamışlar, ölüme ve savaşa tapınarak, barış fikrine, enternasyonalizme ve kozmopolitliğe, entelektüalizme ve kadınsı olan her şeye ve tüm bunları tek başına temsil etme yeteneğini haiz olduklarını düşündükleri komünizme karşı derin bir nefret duymuşlardır.

Irkçı-Turancı olarak adlandırılan akımın ideolojik argümanları, faşist ideolojinin evrensel şemasıyla açıkça uyum göstermektedir; ancak akım hem Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalan Türkçü mirasa sahip çıktığı ve bu mirasın Cumhuriyet dönemi Türk milliyetçiliğine aktarılmasında önemli rol oynadığı için, hem de kimi "özgün" sayılabilecek vurgulara sahip olduğu ve bu ülkede hayat bulduğu, dolayısıyla da "Türk faşizm" adlandırmasını taşımayı "hak etmiş" olduğu için, "Türkçü faşizm" terimini kullanmanın akımı nitelemekte daha uygun olduğu söylenebilir.

Türkçü faşist akımı ve ideolojisini önemli ve dolayısıyla incelenmeye değer kılan nedir? İlkin, Türkçü faşist ideolojinin Kemalist milliyetçiliğin dışında "gayriresmî" bir milliyetçiliğin ortaya çıkışında büyük rol oynadığı kaydedilmelidir. Türkçü faşizmin ideologları, Kemalist milliyetçilikten feyzalmış olmalarına rağmen, onu "aşılması" gereken bir düşünce olarak görmüşlerdir.

Kemalist milliyetçiliğin vatandaşlık esasına dayalı bir milliyetçilikle etnisist bir milliyetçilik arasındaki gerilimle malul niteliğinin açıkça etnisist bir milliyetçilikten yana meylettiği 1930'ların Türkiye'sinde faaliyetlerine başlayan Türkçü faşist akım, aynı yıllarda Alman ve İtalyan faşizmlerinin Avrupa kıtasında hemen her ülkeyi etkisine almasına paralel bir şekilde, Kemalist milliyetçiliğin etnisist veçhesini bir adım ileri taşımış ve faşist bir milliyetçilik anlayışını dillendirmiştir.

Tek parti iktidarı, hem kimi mensuplarının kendilerini Türkçü faşist ideolojiye yakın hissetmeleri hem de Nazi Almanya'sına büyük bir sempati duymaları ve savaş yıllarında Almanya ile kurulan iktisadi ve siyasi ilişkiler nedeniyle Türkçü faşist akımın faaliyetlerine göz yummayı tercih etmiş; ancak savaşın sonlarına doğru, Almanya'nın yenileceği anlaşılınca, bir Sovyet işgali korkusu ile akıma yönelik bir tasfiye harekâtına girişmiştir. Irkçılık-Turancılık davasının nihai kararının, Türkiye'de ırkçılık yapmanın suç olmadığı yönünde açıklanması ve sanıkların hepsinin beraat ettirilmesi davanın açıkça taktik ve konjonktürel bir nitelik taşıdığını ortaya koymaktadır. Daha sonra üzerinde duracağımız üzere, başta Nihal Atsız olmak üzere sanıklar da, savunmalarının merkezine devletin ırkçı uygulamalarını yerleştirmiş ve suçsuz olduklarını iddia etmişlerdir.

Türkçü faşist akımı incelemeye değer kılan ikinci neden Türkçü faşizmin, imparatorluk dönemi Türkçülüğü ile 1960'ların ikinci yarısından itibaren güçlenmeye başlayan faşist hareket[1] arasındaki bağlantı noktası olma özelliğini taşımasıdır. Akımın mensuplarının çoğu, yirminci yüzyılın ilk yıllarında dünyaya gelmiş, Osmanlı İmparatorluğu'nun yıkılışına ve yeni bir ulus-devletin kuruluşuna şahitlik etmişlerdir. Gençlik yılları *Türk Yurdu* ve diğer Türkçü dergileri ve bu dergilerde yazan Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Ömer Seyfettin gibi isimleri okuyarak geçmiştir. Turan, yıkılan bir imparatorluğun elde kalan son parçası üzerinden yeniden büyük ve güçlü bir imparatorluk kurma çabasını sembolize etmektedir. 1930'lu ve 40'lı yıllarda ise Osmanlı'nın yıkılış döneminden tevarüs

ettikleri Türkçülük anlayışını Kemalist milliyetçiliğin etnisizmiyle ve faşist ideolojiyle tahkim etmişlerdir. Bu yıllar, Türkçü faşist akımın Sovyetler Birliği'nin savaşta yenileceğine ve Sovyet coğrafyasındaki Türki kavimlerle bir ırk-devletinin kurulabileceğine duyduğu inanç bağlamında, henüz Soğuk Savaş başlamamışken, Soğuk Savaş dönemi anti-komünizminin oluşturulmaya başlandığı ve bu nedenle de bir ön-tarih olarak okunabilecek yıllardır aynı zamanda.

1944'te politik olarak güçsüz kılınışının ardından, 1950'lerin Soğuk Savaş ikliminde Türkçü faşizm dernekleşme ve yayın faaliyetleri ile sınırlı bir çerçevede de olsa varlığını devam ettirebilmiş, Türkçü faşist akımın içerisinden çıkan bir isim olan Alparslan Türkeş ise 1960'ların ortalarından itibaren Türkçü faşizmi dergi çevrelerinden ibaret marjinal bir akım olmaktan çıkarıp kitlesel bir hareket görünümüne kavuşturmayı başarmıştır. Kuşkusuz bu, Türkeş'in kişisel başarısı olmaktan ziyade, sol hareketlerin karşısına sokak hâkimiyetini ele geçirecek paramiliter niteliği haiz ve esas olarak gençliği mobilize etmeyi amaçlayan bir güç çıkarma şeklinde özetleyebileceğimiz Soğuk Savaş döneminin ABD merkezli anti-komünizm stratejisinin bir parçasıdır.

Bu süreç esnasında, kimi ideolojik dönüşümler yaşanmış ve örneğin "ırkçılık" gibi kimi unsurlar –en azından resmî söylemde– zamanla kullanılmaz olmuşsa da, başta Atsız'ın yazdıkları olmak üzere, Türkçü faşist akımın ideolojik argümanları, geçmişten bugüne ülkücü/faşist hareket içerisinde, özellikle "milli teyakkuz hali"nin devreye sokulduğu "istisna durumları"nda temayüz eden bir bilinçaltının şekillenmesinde büyük etki yapmıştır. Özellikle Nihal Atsız'ın politik makalelerden şiir ve romana uzanan ve uzun yıllara yayılan ısrarlı yazma faaliyeti, faşist hareket üzerinde büyük etkide bulunmuştur. Atsız'ın 60'lı yıllar boyunca çıkardığı dergilerdeki kısa, sofistike olmaktan uzak, çarpıcı cümlelerle dolu ve doktriner nitelikli makaleleri faşist hareketin ideolojik donanımına en büyük katkıyı yapmış; tarihî romanları ise, Atsız'ın hareketten düşünsel anlamdaki tasfiyesinin ardından dahi, militan tabanı üzerinde büyük

etkide bulunmuş, bu romanlarda yaratılan mitolojik evren ve roman kahramanları, militanların zihniyet dünyalarını biçimlendirmiştir.

Dolayısıyla, 1980 öncesi yaşanan iç savaşta paramiliter bir güç olarak yer alan ve bugün de politik bir güç olma niteliğini koruyan Milliyetçi Hareket Partisi'nin ideolojisinin doğru bir şekilde çözümlenebilmesi, kökenlerinin ve tarihsel konumunun anlaşılabilmesi için, öncelikle Türkçü faşizmin ideolojisi ve söylemi analiz edilmelidir.

Böyle bir analizi yapmayı hedefleyen bu çalışmanın birinci bölümünde, Osmanlı İmparatorluğu'ndan Cumhuriyet'e uzanan zaman dilimi içerisinde Türkçülük/Türk milliyetçiliği ideolojisinin ortaya çıkışı ve gelişim süreci üzerinde durulmuştur. İki alt bölüme ayrılan bu bölümün ilk alt bölümünde Türkçülüğün/Türk milliyetçiliği ideolojisinin Osmanlı İmparatorluğu'nda 19. yüzyılın ikinci yarısından itibaren nasıl geliştiği üzerinde durulmuş; bu yapılırken, Türk milliyetçiliği ideolojisinin iki öncü isminin, Yusuf Akçura ve Ziya Gökalp'in, çizdiği ana çerçeveye sadık kalınmış, ancak kimi eklemelerde de bulunulmuştur. Çalışma bağlamında bu bölümdeki esas sorunsal ise çokuluslu bir imparatorluk olan Osmanlı'da devleti kurtarma misyonu ile yola çıkan Türk milliyetçilerinin imparatorluğun bu kozmopolit yapısını korumakla etnik ve dinî açıdan daha türdeş bir ulus inşasına girişmek arasındaki kararsızlıklarıdır.

İkinci alt bölümde ise Milli Mücadele döneminden 1930'lu yıllara kadar olan zaman dilimi içerisinde milliyetçi ideolojinin evrimi üzerinde durulmuştur. Bu bölümde ana sorunsal, Milli Mücadele esnasında din ve milliyetçilik arasındaki ve tek parti iktidarı esnasında Türklüğün hukuki tanımı ile etnisist tanımı arasındaki gerilimli ilişkinin ortaya konulmasıdır. Milli Mücadele esnasındaki dinî vurgu mücadelenin "milli" karakterini belirlemiş ve cumhuriyetin ilk yıllarındaki ulus inşası sürecinde esas kıstas olmuştur. Dinin kamusal alandan dışlanarak, ulusun seküler bir tanımının yapılması gerektiğinde ise yurttaşlığa dayalı anlayış ile etnisist anlayış arasında, izlerine günümüzde halen rastlamaya

devam ettiğimiz ve çoğu kez etnisist anlayışa cevaz veren salınımlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Kemalist milliyetçiliğin ulusu tanımlarken kullandığı bu iki kıstasa yani din ve etnisiteye özellikle odaklanılmıştır; çünkü buradan kaynaklanan ve yukarıda bahsettiğimiz gerilim hem Türkçü faşizmin dinle olan ilişkisinde, hem de Türklüğü tanımlama biçiminde farklı bir şekilde de olsa varlığını devam ettirecektir.

İkinci bölümün birinci alt bölümü Türkçü faşist akımın doğuşunu ve gelişimini kronolojik bir biçimde ve akımın ideologlarının yaşam öykülerine de değinerek anlatmaktadır. Bu alt bölümde ayrıca, akımın yayın organlarına ve örgütlerine de değinilmektedir. İkinci alt bölüm ise ilk alt bölüme göre çok daha hacimlidir ve bu bölümde Türkçü faşist akımın ideolojisi birincil kaynaklardan yapılan okumalarla maddeler halinde ortaya konulmakta ve analiz edilmektedir. Bu bölümdeki alıntılar, hem anlam bütünlüğünün korunması, hem de Türkçü faşist ideolojiye ait metinlerin bu ideolojiyi sahiplenmeyen kesimlerce okunmasına itibar edilmemesi, dolayısıyla "pek de bilinmeyen bir mecra"ya ait olması nedeniyle bilinçli bir şekilde uzun tutulmuştur. Her bir maddenin giriş kısmında, incelenmekte olan ideolojik argümanın siyaset felsefesi içerisindeki yeri üzerinde kısaca durulmakta ve teorik bir ön çerçeve sunulmaktadır.

Üçüncü bölüm, Türkçü faşist ideolojinin Soğuk Savaş'la birlikte geçirdiği dönüşüm ve partileşme meselesi üzerine odaklanmaktadır. Bu bölümde Türkçü faşist akımın önce CKMP sonra da MHP adı altında paramiliter bir iç savaş aygıtı olarak şekillenmesi anlatılmaktadır.

Sonuç bölümü ise esas olarak günümüz Türkiye'sinde "faşizmin imkânları" üzerine güncel bir tartışma niteliğindedir. Bu bölümde Kürt sorunu, Avrupa Birliği üyelik süreci ve ekonomik kriz gibi nedenlerle, ırkçı milliyetçiliğin yükselmesi ve faşizmin bir devlet biçimi ve kitlelerce benimsenmiş bir ideoloji olarak karşımıza çıkabilme olasılığı tartışılmıştır. Bu aynı zamanda, güncel Türkiye siyaseti üzerine genel bir değerlendirme anlamına da gelmektedir.

[1] Önce Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nde (CKMP), sonra da isim değiştirerek Milliyetçi Hareket Partisi'nde (MHP) örgütlenen "ülkücü hareket", Tanıl Bora'nın deyişiyle, Türkiye'de "faşizmin mecrası"dır. MHP, "bir faşist hareketin olmazsa olmaz niteliği olan sivil bağlara sahiptir. Piyasa ilişkilerinin yayılması, modern-kapitalist rasyonalitenin yaşam dünyalarına nüfuz etmesi, geleneksel örüntülerin gevşemesi karşısında iktisadi ve toplumsal tutunum kaybına uğrayan orta sınıfların duyduğu tedirginliği ajite edip, eski / taşralı-muhafazakârlığı radikalleştirip karşı-devrimci bir rotaya sokmuştur. Bildik dünyayı yitirmeyle, yozlaşmayla ilgili tehdit algısını, komünizm Şeytan'ıyla izah ederek, militan bir dirence dönüştürmüştür." Tanıl Bora, *Medeniyet Kaybı Milliyetçilik ve Faşizm Üzerine Yazılar*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s. 154-155.

Birinci Bölüm

OSMANLI’DAN CUMHURİYET’E TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ İDEOLOJİSİNİN DOĞUŞU VE GELİŞİMİ

I. Üç Tarz-ı Siyaset’ten Biri: Osmanlı İmparatorluğu’nda Türkçülüğün Doğuşu

Osmanlı İmparatorluğu, 19. yüzyılın başından itibaren milliyetler sorunu ile karşı karşıya kalır. İmparatorluğa başkaldıran halklardan Yunanlılar ve Sırpların bağımsızlıklarını kazanmalarının ardından, önce Hıristiyanlar ve sonra da Müslümanlar olmak üzere diğer etnik kökenlerden halklar bağımsızlık hareketlerine girişirler. François Georgeon, bu hareketlerin özelliklerini şu şekilde tanımlamaktadır:

> *Kendi tarihi ve milliyetiyle ilgili bilincini korumuş bir etnik çekirdeğin (özellikle köylülük içinde gözlenen bu çekirdek, varlığını bir ölçüde de Kilise’ye borçludur) ve Avrupalı düşüncelerden etkilenen bir ulusal burjuvazinin varlığına dayanırlar; önderliği ise kültürel özerklik ya da bağımsızlık talep eden ulusal burjuvazi üstlenir.*[1]

Türkçülüğün/Türk milliyetçiliğinin doğuşu ve gelişimi, hem Osmanlı İmparatorluğu ile aynı dönemde yaşamış ve benzer bir toplumsal formasyona sahip ülkelerin milliyetçilikleriyle, hem de dönemin kapitalistleşmeye ve ulus-devletleşmeye başlamış ülkelerindeki milliyetçiliklerle karşılaştırıldığında, çeşitli açılardan özgün olduğu söylenebilecek bir görünüme sahiptir.

Örneğin, Fransa’da milliyetçiliğin ortaya çıkışında feodaliteye ve aristokrasiye karşı gerçekleştirilen burjuva devrimi ve bunun

sonuçları başrolü oynarken, Almanya'da bu ortaya çıkış devletçiklere bölünmüş Alman coğrafyasını tek bir merkezden yönetilebilir kılmakla ilgili olmuştur. Balkan ülkelerinde ise asıl dinamik, "sömürgeci" Osmanlı İmparatorluğu'na karşı verilen ve dinsel yönü de çok güçlü olan bağımsızlık mücadelelerinde bulunmaktadır. Oysa, "Türk örneğinde, milliyetçilik ulusal gelenekleri sürdürmüş bir ruhban kesiminden ya da bir kiliseden destek almamıştır; *tam tersine, Türk milliyetçiliği bir ölçüde dine* ve özellikle de ulemanın Müslüman ümmetinin birliğini sürdürme iddiasına *karşı çıkarak şekillenmek* zorunda kalmıştır." Ayrıca, "başka yerlerde ulusal burjuvazi milliyetçiliklerin gelişiminde belirleyici bir rol oynarken, Türk örneğinde bir 'ulusal burjuvazi'nin varlığı bile tartışmalıdır."[2]

Dolayısıyla, Osmanlı İmparatorluğu'nda söz konusu olan, ne bir üretim tarzından bir diğerine geçiş ve buna uygun bir yurttaşlık hukukunun tesisi, ne parçalanmış bir siyasi yapının merkezîleştirilmesi, ne de fiilen sömürgeci/işgalci olan bir güce karşı verilen bağımsızlık mücadelesidir. Osmanlı'da milliyetçiliğin doğuşunda esas etken, imparatorluğun askerî/sivil bürokrasisinin düvel-i muazzama karşısında her gün daha fazla gücünü yitiren, neredeyse bir yarı-sömürge haline gelen ve dağılma tehlikesi ile karşı karşıya bulunan imparatorluğu ayakta tutma arayışları ve bu arayışlarda gündeme gelen siyasal projeler olmuştur. Osmanlı Devleti, bir yandan Batı karşısında yitirdiği gücünü nasıl geri kazanacağını düşünmekte ve bunun yolunun batılılaşmaktan ve modernleşmekten geçtiğine inanarak bu konuda bir takım siyasi ve hukuki reformlar yapmakta, bir yandan ise Batılı ülkelerle ve onlarla işbirliği içerisinde bağımsızlıkları için mücadele eden gayrimüslim tebaayla, imparatorluğun dağılmasını engellemek ve devletin bekâsı için mücadele etmektedir.

Devletin Bekâsı ve Üç Tarz-ı Siyaset

İmparatorluğu ayakta tutmak için ortaya atılan projeler olan Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük, Yusuf Akçura'dan mülhem

“üç tarz-ı siyaset” olarak adlandırılmıştır.[3] Bu projelerden ilk ikisinin başarılı olmasının mümkün olmadığı Osmanlı elitleri tarafından anlaşıldığında, Türkçülüğün, –elbette ki sınırlarını değiştirerek– imparatorluğu ayakta tutabilecek yegâne ideoloji olduğu düşünülmeye başlanmıştır. İşin ilginç yanı, hem Osmanlıcılık, hem de İslamcılık fikirleri, devletin yıkılmasını geciktirmek ve uyruklardan “hayali bir cemaat” teşkil edebilmek anlamında ön-milliyetçi olarak da adlandırılabilecek bir nitelik taşımaktadır ve söz konusu olan Osmanlı olduğunda, gerek farklı etnik kökenlerden gelen tebaanın sayıca çokluğu, gerekse halifelik makamının imparatorlukta olmasından kaynaklanan hegemonik konum nedeniyle, her iki projenin denenmesi de tarihsel bir zorunluluk teşkil etmektedir.

Çok etnili bir imparatorluk olan Osmanlı’da, birincil mesele devletin kurtarılması, yani imparatorluğun mevcut sınırlarının muhafazası olduğundan, milliyetçi ideolojinin taşıyıcılığını yapacak olan Osmanlı elitlerinin zihninde, bu sınırların daralmasına yol açabilecek şekilde, herhangi bir etnik kökenden hareketle siyaset yapmak gibi bir düşüncenin bulunması sosyo-politik anlamda mümkün değildir. Ziya Gökalp bu imkânsızlığı şöyle anlatır:

> *Milliyet ideali önce Müslüman olmayanlarda, sonra Arnavut ve Araplarda, en son da Türklerde ortaya çıktı. Türklerin en sona kalması nedensiz değildir. Osmanlı Devleti’ni Türkler kurmuşlardı. Devlet, ‘olan bir millet (nation de fait)’ milliyet ideali ise ‘olması istenen milletin (nation de volonte)’ özü demektir. Türkler, önceleri sezgisel bir ileriyi düşünmeyle bir ideal için bir var olanı tehlikeye düşürmekten çekinmişlerdi. Bunun için Türk düşünürleri, ‘Türklük yok, Osmanlılık var’ diyorlardı.*[4]

II. Meşrutiyet’in ardından Sinop Milletvekilliği yapan ve sonradan Türkçü faşizmin en önemli isimlerinden biri olarak kabul edilecek olan Rıza Nur’un anılarında yer alan şu satırlar, dönemin aydın ve siyasetçilerinin milliyetçiliğe bakışlarını ortaya koyar niteliktedir:

> *Ben Türklük için can veriyorum; fakat bunu gizli leğen gibi taşıyorum. Kimseye söyleyemiyorum. Çünkü biz bunu yaparsak, diğerleri de zamirlerini açığa vurmağa meşru bir sebep bulacaklar. Bu da memleketin parçalanması ve inkırazı demektir.*

> *Vatan, İşkodra'dan Yemen'e kadar uzanıyor. İçinde yetmiş iki buçuk millet var. Bu hal Türkiye'nin en büyük zaafı ve hayatını daima tehdit eden en büyük tehlike idi. Bu sebeple milli fırkaların teşekkülünden tüylerim ürperiyordu.*[5]

Din de Osmanlı İmparatorluğu'nda Türkçülüğün ortaya çıkışını geciktiren bir faktör olarak görülmelidir. İslamiyet bir kavim siyasetine, yani etnik kökene dayalı bir siyaset anlayışına cevaz vermiyordu ve böylesi bir anlayışın İslam ümmetini birbirine düşüreceği düşünülüyordu. Osmanlı'da İslamiyet'in yüzyıllardır hem politik hem de toplumsal kimliği belirleyen birincil faktör olduğu düşünüldüğünde, İslamiyet dışı ve seküler bir ideolojinin kimlik için belirleyici faktör olarak benimsenmesi kolay değildi.

Bir başka neden ise Osmanlı yönetici sınıfının ve Anadolu halkının Türk kökenlerine son derece yabancılaşmış olmasıdır. Osmanlı'da "Türklüğü ile övünen bir tek kişi bile yoktu. Türk ismini, utanç verici adlar gibi kimse üzerine almıyordu. Türk, Doğu Anadolu'da 'Kızılbaş', İstanbul'da da 'kaba-köylü' anlamındaydı."[6]

1897 gibi geç bir tarihte bir İngiliz seyyah, "Günümüzde Türk ismi çok nadir kullanılmaktadır. Bu ismi yalnız iki şekilde duydum: Ya bir ırkı ayırt edebilmek için (mesela bir köyün Türk köyü olup olmadığını soruyorsunuz) ya da hor görme için (mesela İngilizce'de birisine nasıl *blockhead* 'beyinsiz' diye bağırılırsa) Türkler de 'Türkkafalı' tabirini kullanıyorlar" diye yazıyordu.[7]

Böylesi bir ortamda Türkçülük fikrinin ortaya çıkışı kaçınılmaz olarak hayli uzun sürecek ve gayet sancılı olacak; bu uzun ve sancılı süreçte Türkçülüğün temayüzü, doğrudan politik bir ideoloji olarak değil, ancak dil ve tarih alanında yapılan ve üstelik Türk olmayanların öncülüğünde yapılan çalışmalar dolayımıyla gerçekleşebilecektir. Bu ortam aynı zamanda, Türkçülüğün Türk'ü, yani milliyetçiliğin ulusu inşa etmesini de zorunlu kılacaktır.

Milliyetçiliğin Doğum Sancıları: Dil ve Tarih Alanında Türkçülük

Türkçülüğün/Türk milliyetçiliğinin Osmanlı İmparatorluğu içerisinde ortaya çıkışı ve gelişimini bu ideolojinin sistematik bir veçheye kavuşmasında en önemli rolü oynamış olan iki ismin; Yusuf Akçura ve Ziya Gökalp'in ortaya koydukları şekilde izlemek yerinde olur. Yusuf Akçura, imparatorlukta Türkçülük fikrinin ortaya çıkışında "dil" üzerine yapılan çalışmaların son derece önemli olduğunu belirtir. Tanzimat devrine kadar milliyetçilik fikriyle ilgili herhangi yazılı bir eserin bulunmadığını söyleyen Akçura'ya göre, Türkçülüğün "sezgisel" olarak ortaya çıkışı Şinasi ve Ziya Paşa gibi isimlerin dil alanındaki çalışmalarıyla birlikte söz konusu olmuştur. Şinasi yazdığı dört dizelik bir şiirin birinci dizesini Fransızca, ikincisini Türkçe, üçüncüsünü Arapça ve dördüncüsünü ise Acemce olarak yazmıştır. "Ululuğun denizinde göremez kimse kara" şeklindeki dizeyi son derece önemseyen Akçura, bunu Osmanlıların, Akçura'nın deyimiyle "Batı Türklüğünün" dil ve edebiyatında Türkçülüğün ilk ortaya çıkışı olarak değerlendirir.[8]

"Ziya Paşa'nın dil ve edebiyat Türkçülüğü Şinasi'den daha açıktır"[9] diyen Akçura bunun kesin kanıtı olarak Paşa'nın *Şiir ve İnşa* isimli makalesini gösterir. Ziya Paşa bu makalede eski Osmanlı şairlerinin eserlerinin, "bizim milletimizin" şiiri olmadığını ve "bizim tabii şiir ve inşamız"ın, "taşra halkıyla İstanbul ahalisinin halk tabakası arasında hâlâ durmakta" olduğunu söyler. Akçura'ya göre, "dilde Türkçülük konusuyla uğraşan teorisyenler, Paşa'nın 19.yüzyıl sonlarında ortaya koyduğu" meselelere pek bir şey ekleyememişlerdir.[10]

Hem Akçura hem Gökalp için Türkçülüğün dil alanında ortaya çıkışındaki en önemli isimlerden biri Ahmet Vefik Paşa'dır. Paşa, *Secere-i Türkî*'yi, yani *Türklerin Soykütüğü*'nü çevirmiş ve *Lehçe-i Osmanî*, yani Osmanlı Lehçesi isimli bir "Türk sözlüğü meydana getirerek Türkiye'deki Türkçenin genel ve büyük Türkçenin bir lehçesi olduğunu ve bundan başka Türk lehçeleri bulunduğunu, aralarında, karşılaştırmalar yaparak ortaya" koymuştur.[11]

Akçura, Ahmet Vefik Paşa'nın *Lehçe-i Osmanî*'ye yazdığı önsözde, Türk dilinin bütün Asya ile Batı Avrupa'ya yayılan bir dil

oluşunun üzerinde durmasının ve Osmanlıca'nın ya da Çağatayca'nın bu dilin birer lehçesi olduğunu söylemesinin, onun bu meseleye "Bütün Türkçüler" (Akçura'nın Pan-türkizm yerine ikame ettiği kavram) gibi baktığını gösterdiğini söyler.[12]

Gökalp'in bahsetmediği, ancak Akçura'nın eserinde ismi geçen bir başka isim ise Mustafa Celaleddin Paşa'dır. Aslen bir Leh olan ve 1848 devrimlerinin yenilgisinin ardından Osmanlı'ya sığınıp, İslamiyet'i kabul eden Mustafa Celaleddin Paşa, 1869 yılında *Eski ve Yeni Türkler* isimli Fransızca bir kitap yayınlar. Sultan Abdülaziz'e armağan edilmiş olan kitapta, M. Celaleddin, Türklerin tarihteki önemini ve medeniyetin yaradılışında oynadıkları rolü kanıtlamaya çalışır. M. Celaleddin'e göre Türkler ile Avrupalılar aynı ırktandır. Paşa, bu ırka "Türo-Ariyen" adını verir. Akçura'ya göre, bu iddia ile amaçlanan iki şey vardır: İlkin Paşa, imparatorluk bünyesindeki halkın çoğunluğunu oluşturan Türklere bir özgüven aşılamak ve milliyetçi kalkışmalarda bulunan Batılı halklara Türklerle aynı kökenden geldiklerini telkin etmek istemektedir. İkinci olarak ise diğer ırkları aşağı ırk sayan ve onları düşman olarak gören "Avrupa hükümetlerinin ve Avrupa halkının Türklere ırki düşmanlıklarını azaltmak" gibi bir amacı vardır.[13]

Akçura'ya göre kitabı değerli kılan bu tezleri değil, "'Bütün Türklük ve Türkçülük' hakkında Avrupa kaynaklarından alınıp, şöyle böyle Avrupa metotları izlenerek Osmanlı Türkleri arasında yazılan ilk eser olmasıdır."[14] Kitapta ayrıca, Türk dilinin düzenlenmesi, yabancı sözcüklerden arındırılması, kadınların örtülerinden kurtulmaları, Batı medeniyetine girmeye layık olmak gibi konulara da değinilmiştir.

Hem Akçura'da hem de Gökalp'te zikredilen bir başka isim ise Süleyman Paşa'dır. Askerî okullarda okutulmak üzere *Tarih-i Âlem* (Dünya Tarihi) isimli bir kitap yazan Paşa, kitaba yazdığı önsözde bunun gerekçesini şöyle açıklamaktadır:

> *Avrupa'da yazılan bütün tarih kitapları ya dinimize ya da milliyetimize (Türklüğümüze) ait aslı astarı olmayan suçlamalarla doludur. Bu kitaplardan hiç birisi çevirtilip de*

ülkemizde okutturulamaz. Bundan dolayı okullarımızda okunacak tarih kitabının yazılması işini ben üzerime aldım.[15]

Akçura'ya göre, *Tarih-i Âlem*'i o güne kadar yazılmış kitaplardan ayıran şey, Türk tarihinin ilk çağ kısmına çok sayfa ayrılmış olmasıdır. Paşa böylelikle "pek uzak geçmişten beri, bütün Asya'ya yayılıp hükmetmiş olan büyük bir Türk ırkının varlığını, övünülecek kahramanlıklarını, Türk gençlerine öğretmek ve duyurmak istemiştir."[16]

Ziya Gökalp, Paşa'nın Türkçülüğünün yalnızca tarih alanı ile sınırlı olmadığını ve *Sarf-i Türkî* (Türkçe Dil Bilgisi) isimli bir kitap yazdığını söyler ve Recaizade Ekrem Bey'e yazdığı bir mektuptan söz eder. Paşa bu mektupta, "Osmanlı edebiyatı demek doğru değildir. Nasıl ki dilimize Osmanlı dili ve milletimize Osmanlı milleti demek de yanlıştır. Çünkü; Osmanlı deyimi yalnız devletimizin adıdır. Milletimizin adı ise yalnız Türk'tür. Bundan dolayı dilimiz Türk dilidir, edebiyatımız da Türk edebiyatıdır" demektedir.[17]

Ziya Gökalp'in değinmediği, ancak Akçura'nın öncü Türkçüler arasında saydığı isimlerden biri de Ahmet Mithat Efendi'dir. Ancak, Akçura *Üss-i İnkılab*'ın yazarı ve Osmanlı milleti fikrinin en önemli savunucularından biri olan Ahmet Mithat'ın düşüncelerinin zamanla Türkçülüğe doğru evrildiğini iddia etse de, buna ilişkin herhangi bir kanıt sunamaz. Sadece, "eserleri Türk âleminin her tarafına yayılarak çok okunan ve Türk âleminin dört tarafından İstanbul'a gelmiş veya uğramış Türk aydınları ile fikir alışverişi etmekten zevk alan Ahmet Mithat Efendi'nin 'Bütün Türklük' fikriyle uğraşmamış olması, kabul edilemez"[18] demekle yetinir.

Akçura, "Macaristan ve Hırvatistan fütuhatıyla uğraşmaktansa, bu iki eyaletin (Kazan ve Ejderhan hanlıklarının) zabıt ve muhafazası, devlet-i aliyece daha faydalı ve Yavuz Sultan Selim'in yukarıda açıklanan mesleğine daha uygundu; çünkü Kafkas, Ejderhan ve Kazan ahalisi ele alındığı takdirde yakınlık, soybirliği ve çoğunda din ve mezhep birliği bulunması sebebiyle tabiatıyla… Osmanlı'ya

katılmış sayılırlardı” sözlerini aktararak,[19] Ahmet Cevdet Paşa’yı da Türkçülüğün öncü isimlerine dâhil eder.

Akçura’ya göre Osmanlı tebaasından olmayıp, Osmanlı İmparatorluğu’nda milliyetçiliğin doğuşuna önemli katkı yapan isimlerden biri Şeyh Cemaleddin Afgani’dir. Afgani, Türk milliyetçiliğinin İslam’la olan ve yalnızca Kemalizm ile Türkçü faşist ideolojide bertaraf edilmeye çalışılan varoluşsal ilişkisini ilk kez formüle eden isimlerdendir. “Bütün İslam âleminin yaşayabilmesi için, Müslüman milliyetlerin, milli bilince sahip olmaları gerekir”[20] diyen Afgani, “Vahdet-i Cinsiye Felsefesi” isimli makalesinde; “Cinsiyet (yani milliyet) dışında mutluluk yoktur; dilsiz cinsiyet olmaz, bütün tabakaların ve sınıfların ifade ve istifadesini temin etmeyince de bir dil meydana gelmiş olmaz. (…) İnsanlar arasında kapsamı geniş olup birçok ferdi birbirine bağlayan iki bağ vardır: Biri dil birliği –diğer bir tabirle cins birliği–, ikincisi din. Dil birliğinin, yani cins birliğinin dünyada kalıcılığı ve sebatı hiç şüphe yoktur ki, dinden daha devamlıdır”[21] diyerek din birliğinden daha çok dil (dolayısıyla cinsiyet) birliğine önem verdiğini ortaya koymuştur.

Türkçülüğün ve ona koşut olarak pantürkizmin doğuşunda Akçura’ya göre en önemli isim İsmail Bey Gasprinski (Gaspıralı)’dir.[22] 1883 yılında Rusya’da *Tercüman* gazetesini çıkarmaya başlayan ve 1905 yılındaki devrimin ardından oluşan düşünsel özgürlük ortamında gazetenin başına “Dilde, fikirde, iş’te birlik” sloganını ekleyen Gaspıralı, özellikle dil ve eğitim alanında önemli çalışmalar yapmıştır. Kazan Türkçesine yabancı dilden ve özellikle Rusça’dan kelimeler karışmasına karşı çıkan, Osmanlı dilinin karmaşıklığıyla dalga geçen Gaspıralı, *Usul-i Cedid* adını verdiği okullarla, Avrupa tarzı bir eğitim sistemini hayata geçirmeye çalışmıştır. Gaspıralı’ya göre; “Türk-tatarlar, kendi mektep ve medreselerinde kendi dilleriyle Avrupa ilimlerini ve eğitimini, sanat ve sanayini öğrenmelidirler. Yalnız mektep ve medreseleriyle yetinilmeyerek, kendi dillerinde kitaplar, risaleler, dergiler ve

gazeteler yazılıp yayınlanmalıdır. Kısacası milli bir Türk-Tatar edebiyatı (geniş anlamıyla) meydana gelmelidir.”[23]

Akçura, Gaspıralı İsmail’i Pantürkizm akımının “merkezî siması” olarak kabul eder ve şöyle der:

> *Zannımca, Bütün Türklük kuramını ilk önce meydana çıkaran, eski Kırım Hanlarının bugün terk edilmiş ve unutulmuş, âdeta dünyadan ayrı ve uzak gibi yaşayan küçük başkentlerinde haftada bir defa yayımlanan ufacık bir gazete olmuştur. Otuz yıl önce Bahçesaray’da çıkmaya başlayan bu küçük gazete Tercüman’dır; Tercüman’ın yazar ve yayıncısı ise Kırım mirzalarından Gaspıralı İsmail Bey’dir. İsmail Bey bütün Türklük âlemini göz önünde tutarak ona göre çalıştı. Tercüman’a göre Kazan Tatarı, Orta Asya Sartları, Tarancılar filan yoktur; bir dine inanan, bir dille konuşan Türkler vardır…*[24]

1897-1900 tarihleri arasındaki dönemi Türkçülüğün üçüncü faal devresi olarak adlandıran Akçura’nın bu devrede üzerinde durduğu ilk isim Şemseddin Sami Bey’dir. Şemseddin Sami, Ahmet Vefik Paşa’nın *Lehçe-i Osmanî*’sini geliştirerek *Kamus-i Türkî’yi* yazmış, *Kutadgu Bilig*’i ve *Orhun Abideleri*’ni çevirerek Osmanlı’ya tanıtmış, “Türk ululları üzerine dikkat çekecek şekilde”[25] *Kamusu’l Alam*’ı yazmıştır. *Kamus-i Türkî*’ye önsöz olarak yazdığı İfade-i Meram’da, “… Dilimiz Türk dilidir, bu dile has lügat kitabına dahi başka isim düşünmek abestir. Dilimizde kullanılan kelimelerin hepsi de, hangi dilden alınmış olursa olsun, hakikaten kullanılmak ve bilinmek şartıyla, Türkçe’den sayılır”[26] diyen Şemsettin Sami’ye göre, Osmanlı’da ve Orta Asya’da kullanılan dil, ayrı ve başlı başına bir nitelik arz etmemektedir ve bu ikisi Türkçe’nin lehçeleridir. Şemsettin Sami, dilin politik birliğe giden yolda en önemli araç olduğunu da kavramıştır. Sami’ye göre dil alanında yapılacak bir reformun, “iki yönden yani edebî ve siyasi yönden faydası vardır. Edebî yönden Türk dili daha geniş ve daha güzel bir dil olacaktır. Siyasi yönden de 8-10 milyondan aşağı olmayan Batı Türklerine, bundan aşağı olmayan Orta Asya ve Rusya Türkleri de katılacak bunların hepsi ‘tek bir lisan’la konuşan ‘tek millet’ yerine geçerek Türk milleti 20 milyon nüfuslu büyük bir millet olacaktır.”[27]

Akçura ayrıca, Türk kelimesini Osmanlıca’da “terk” gibi yazmayıp, vav harfini kullanarak “Türk” şeklinde yazan ilk isim

olan ve *Ural ve Altay Lisanları*, *Pek Eski Türk Yazısı*, *Orhun Abideleri* ve *Türk Tarihi* gibi önemli eserleri bulunan Necip Asım'dan, *İkdam* gazetesini çıkaran ve başına "Türk gazetesidir" diye yazan Ahmet Cevdet Bey'den, *Türk Lügatı* isimli bir kitap yazan Veled Çelebi'den, Türkçülüğe eğilimli olduğunu söylediği Emrullah Efendi'den, *Türklerin Ulum ve Fününa Hizmetleri* adlı bir makale yayınlayan Bursalı Tahir Bey'den, Türkçe'de tasfiyeciliği, yani sadeleşmeyi savunan Raif Fuad Bey'den, dilbilim üzerine çalışmaları bulunan Necib Bey'den ve *Servet-i Fünun*'da öyküleri yayınlanan Müftüoğlu Ahmet Hikmet Bey ile "Ben bir Türküm dinim cinsim uludur" dizelerinin sahibi "milli şair" Emin Bey'den (Mehmet Emin Yurdakul) dönemin faal Türkçüleri olarak söz eder.[28]

Her iki yazarın da isimlerini zikretmedikleri, ancak Türkçülüğün ortaya çıkışında büyük rol oynamış iki kişi daha vardır. Bunlardan ilki, 1896 yılında yazdığı *Asya Tarihine Giriş* isimli kitapta, Türklerin atası olan Turan isimli bir ırktan bahseden Leon Cahun; ikincisi ise, Budapeşte Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Merkezi'nin başkanı olan ve Turan ırkı üzerine çalışmalar yapan Arminius Vambery'dir.

Türkçülüğün bir siyasal ideoloji olarak sahneye çıkışında en önemli rolü ise Ziya Gökalp'le Yusuf Akçura'nın kendileri oynayacaktır.

Siyasal İdeoloji Olarak Türkçülüğün Doğuşu ve Yusuf Akçura

1879 yılında Kazan'da Simbir isimli bir kentte dünyaya gelen Yusuf Akçura, yedi yaşındayken İstanbul'a geldi. 1887'de askerî rüştiyeye kaydoldu, 1892'de Kuleli Askerî İdadisi'ne, 1894'te Harp Okulu'na, 1896'da ise teğmen olarak Erkân-ı Harbiye Mektebi'ne girdi. Akçura, II. Abdülhamit'in mutlakıyetçiliğine karşı yükselmekte olan muhalefet dalgasının içerisinde yer alınca 1896'da tutuklanarak bir buçuk ay süreyle hapiste kaldı. 1897'de tekrar tutuklandı ve Divan-ı Harb'de yargılanarak Fizan'a sürgüne

gönderildi. 1899'da yakın arkadaşı Ahmed Tek'le birlikte Paris'e kaçmayı başardı. Orada, Jön Türklerin sürgündeki önderlerinden Ahmed Rıza, Abdullah Cevdet ve Sabahattin'le tanıştı. 1903'e kadar Paris'te kalan Akçura, Siyasal Bilgiler Okulu'na devam etti ve aralarında Sorel, Durkheim, Tarde gibi tanınmış düşünürlerin olduğu önemli isimlerden dersler aldı. Aynı dönemde Marx'ın yapıtlarını da okuyan Akçura, *Şura-yı Ümmet* dergisinde yayınlanan "Doğu Sorunu" isimli makalesinde, Osmanlı aydınları için pek söz konusu olmayan bir şekilde Marx'a atıflarda bulundu. 1903 yılında "Osmanlı Saltanatı Kurumları Tarihi Üzerine Bir İnceleme" isimli tezini sunarak okuldan mezun oldu. Bu tezde, "Fikr-i millinin bu kadar inkişafından ve muhtelif milliyetler arasında ve alelhusus iki din beyninde bu derece husumetin tahassülünden sonra, İmparatorluğun muhtelif anasırını ittihad ve imtizaç ettirerek onları bir teşkil etmek gayr-i mümkündür." diyen Akçura, bir yıl sonra bu düşüncesini "Üç Tarz-ı Siyaset" isimli makalesinde daha da ayrıntılandırılmış olarak bir kez daha gündeme getirdi.[29]

1904 yılında Kahire'de yayınlanmakta olan *Türk* isimli gazetede çıkan "Üç Tarz-ı Siyaset"te Türkçülük, Osmanlı İmparatorluğu'nun kurtuluşu için ortaya atılan çözüm önerilerinden biri olarak ilk kez formüle edilmiştir:

> *Osmanlı ülkelerinde, garpten feyz alarak kuvvet kazanmak ve terakki arzuları uyanalı, belli başlı üç siyasi yol tasavvur ve takip (ebaucher) edildi sanıyorum: Birincisi, Osmanlı hükümetine tabi muhtelif milletleri temsil ederek ve birleştirerek bir Osmanlı Milleti vücuda getirmek. İkincisi, hilafet hakkının Osmanlı Devleti hükümdarında olmasından yararlanarak bütün İslamları söz konusu hükümetin idaresinde siyaseten birleştirmek (Frenklerin Panislamisme dedikleri); üçüncüsü ırka dayanan siyasi bir Türk milleti teşkil etmek.*[30]

Akçura'ya göre, Osmanlıcılık fikri Osmanlı İmparatorluğu'ndaki Müslim ve gayrimüslim tebaaya aynı siyasi hakları tanıyarak ve "fikirlerce ve dince tam bir serbesti" vererek bir Osmanlı milleti yaratmayı hedefliyor ve böylelikle "Devleti Aliyye-i Osmaniye'yi" muhafaza etmeyi amaçlıyordu.[31]

Osmanlıcılık fikri ciddi bir şekilde ilk kez II. Mahmut döneminde doğmuştu ve Mahmut ile çevresindekiler Fransız Devrimi ile ortaya çıkıp, "soy ve ırktan çok vicdani isteğe dayanan"[32] Fransız kaidesini milliyet esası olarak kabul etmişler; ancak, bu kaideyi iyice anlayamadıkları için aldanmışlardı. Fikrin ivme kazandığı dönem ise Ali ve Fuat Paşaların zamanı olmuş, bu dönemde Osmanlı'da yoğun bir Fransız etkisi görülmüştü. Akçura'ya göre bu iki paşanın fikirlerini devam ettiren Mithat Paşa'nın programının karışık ve gelip geçici olması ve Paşa'yı izleyen Jön Türklerin siyasal programlarının müphemliği nedeniyle Osmanlıcılık fikri, "Fransa İmparatorluğu ile beraber ve onun gibi tekrar dirilmemek üzere"[33] ölmüştü.

Akçura'ya göre Osmanlı milleti yaratma fikrinin hayata geçirilememesinin asıl nedeni İmparatorluk içerisindeki unsurların hiçbirinin bunu istememesiydi. Bir Osmanlı milleti fikrine Müslümanlar ve Osmanlı Türkleri karşıydı. Çünkü o zaman "altı yüz yıllık hâkimiyetleri hukuken bitecek ve bunca yıllar hükümleri altında görmeye alıştıkları reaya ile müsavat derecesine ineceklerdi."[34]

Osmanlı milleti fikri İslamiyet engeliyle karşılaştığı için de hayata geçirilemiyordu. Çünkü "bu kuvvetli din, Müslim ve gayrimüslimin hukuken tam müsavatını kabul etmiyor, gayrimüslimleri daima ikinci derecede bırakıyordu".[35] Üstelik, "İslam her cihetten dinlerin en hürriyetperveri olmakla beraber, din bulunması itibarıyla menşei fevkalbeşer olduğundan, mutlak hakikatlerden ibaret esas ve kaidelerinden hariç her kaideyi doğru yola aykırı görecek ve binaenaleyh insanlığın saadet kazanması maksadıyla tam bir fikir ve vicdan serbestliğini kaybetmeyecekti."[36]

Akçura'ya göre, Osmanlı milleti fikrini gayrimüslim tebaa da benimsememişti. Çünkü "hepsinin son zamanlardaki terakkileriyle şaşaalandıran mazileri, istiklalleri, hükümetleri vardı. Müslümanlar, bilhassa Türkler o istiklali bitirmiş, o hükümetleri mahvetmişti".[37] Bu içsel nedenlerin yanı sıra Rusya'nın panislavizm politikası ve

Avrupa ülkelerindeki Hıristiyanlıktan beslenen politik akımlar da bir Osmanlı milleti fikrine karşıydılar.

İmparatorluk tebaasını vatandaş haline getirerek onlara bir kimlik kazandırmak ve böylelikle de dağılmayı engellemek gibi bir hedefi olan Osmanlıcılık, ironik bir şekilde hedefinin tam aksi doğrultudaki politik gelişmelere neden oldu. Kemal Karpat'ın sözleriyle; "Osmanlıcılık, birlik yaratmak yerine, kullarını Müslümanlar ve Hıristiyanlar olarak ikiye bölüp, dinî kimliklerini keskinleştirerek siyasileşmesine yardımcı oldu. Karşılığında, bu kimlikler, Hıristiyanlar arasında ve sonraları daha az düzeyde Müslümanlar arasında, siyasi, etnik ve dil birliği bilincini besleyen siyasal bir kimliğe dönüştü."[38]

II. Abdülhamit'in padişah oluşunun ardından, devletin başat ideolojisi İslamcılık oldu. 1877-1878 yılları arasındaki 93 Harbi'nin ardından Balkanlardaki Osmanlı varlığı neredeyse yok olmuş ve burada etnik temelli ulus-devletler kurulmaya başlanmıştı. Araplar arasında da ayrı bir devlet kurma talebi dillendirilmeye başladığında, Abdülhamit "bölgesel ve toprağa bağlı milliyetçiliği kötüleyen ve Müslüman inancına sahip bütün Osmanlıların gerçekte, tek bir ulus olduğu ve bu ulusun, inanç, kültür ve kimliğini savunmakla yükümlü olduğu fikrini ileri süren, yeni bir Osmanlıcılık politikası uyguladı."[39] Bu dönemde, Hilafet makamı yeniden İslam dünyasında etkili kılınmaya çalışıldı, Afrika ve Çin'e elçiler gönderildi ve Hamidiye-Hicaz demiryolunun inşasına başlandı.

Üç tarz-ı siyaseti, uygulamalarını ve sonuçlarını "aktüel" bir şekilde izleyen Akçura'ya, İslam birliği siyasetinin gerçekleşmesi iç engellerden ziyade dış engeller nedeniyle imkânsız görünüyordu. Akçura İslam devletlerini egemenlikleri altında bulunduran Hıristiyan devletlerin böyle bir birleşmeye engel olacakları görüşündeydi. "Hıristiyan devletleri" diyordu Akçura, "tabiiyetlerinde bulunan Müslümanların, hatta kuvvetlice manevi bir vasıta ile olsun, hudutları haricindeki siyasi merkezlere bağlılıklarını istikbalde, mühim neticeleri çıkabilecek umumi bir fikre

hizmetlerini menfaatlerine aykırı gördüklerinden ortaya çıkmasına her suretle karşı koymak isterler ve bütün İslam devletleri üstündeki nüfuz ve iktidarları sayesinde bu istediklerini icra da edebilirler”.[40]

Türk birliği siyaseti ise, “Osmanlı ülkelerindeki Türklerin hem dinî, hem ırki bağlar ile pek sıkı, yalnız dinî olmaktan sıkı birleşecek ve esasen Türk olmadığı halde bir dereceye kadar Türkleşmiş sair Müslim unsurlar daha ziyade Türklüğü benimseyecek ve henüz hiç benimsememiş unsurlar da Türkleştirilebilecekti(r)”[41] düşüncesinden hareketle Akçura tarafından savunulmaktaydı.

Üç Tarz-ı Siyaset ve Aydınların Kararsızlığı

Ancak, Akçura da, Osmanlıcılık fikrinden kesin olarak uzaklaşmış olmakla birlikte, dönemin diğer aydınları gibi makaleyi yazdığı sırada, imparatorluk sınırları içerisinde halen önemlice sayıda Türk olmayan fakat Müslüman nüfusun bulunuyor olması nedeniyle, bir kafa karışıklığı içerisindeydi ve İslam Birliği siyaseti ile Türk Birliği siyaseti seçeneklerinden hangisinin imparatorluğa daha faydalı olacağı konusunda kesin bir karara varamamıştı.

Her ne kadar, “İslam, Türklüğün birleşmesinde şu hizmeti yerine getirebilmek için, son zamanlarda Hıristiyanlıkta da olduğu gibi, içinde milliyetlerin doğmasını kabul edecek şekilde değişmelidir. Bu değişme ise hemen hemen mecburidir de: Zamanımız tarihinde görülen umumi cereyan ırklardadır. Dinler, din olmak bakımından gittikçe siyasi ehemmiyetlerini, kuvvetlerini kaybediyorlar, içtimai olmaktan ziyade şahsileşiyorlar. (…) Dolayısıyla dinler ancak ırklarla birleşerek, ırklara yardımcı ve hatta hizmet edici olarak, siyasi ve içtimai ehemmiyetlerini muhafaza edebiliyorlar”[42] diyerek, dine ırk karşısında tali ve araçsal bir konum atfetse de, makalesini “Müslümanlık, Türklük siyasetlerinden hangisi Osmanlı devleti için daha faydalı ve uygulanması mümkündür?”[43] sorusuyla bitirişi bu kafa karışıklığını ortaya koyar niteliktedir.[44]

Aynı kafa karışıklığının daha uzunca bir süre diğer milliyetçi aydınlar ve örgütler için de geçerli olduğunu söyleyebiliriz. Üstelik,

Akçura'nın yalnızca İslamcılık ile Türkçülük fikirlerinden hangisinin seçileceğine ilişkin kararsızlığı, diğer aydınlar söz konusunda olduğunda Osmanlıcılık, İslamcılık ve Türkçülük siyasetlerinden hangisinin seçileceğine ilişkindi. Çünkü, Akçura'nın ortaya koyduğu şekliyle üç tarz-ı siyaset belki devletin resmî politikaları anlamında kronolojik bir şekilde hayata geçirilmeye çalışılmıştı; ama dönemin siyasal düşünce ikliminde eşzamanlı olarak yer alıyor ve bu üç siyasetten hangisinin seçileceği halen yoğun bir şekilde tartışılıyor; hatta çoğu zaman her üç siyaset tarzı ekletik bir şekilde dillendirilebiliyordu. Bu tartışmalar ilk Türkçü örgütlenmelerin, kuruluş hükümleri ve amaçları ile yayın organlarında yer alan çeşitli yazılar üzerinden takip edilebilir.

Milliyetçi Örgütlenmelere Doğru

1908 yılının Aralık ayında Yusuf Akçura'nın Necip Asım ve Veled Çelebi ile birlikte kurdukları ve ilk milliyetçi örgütlenme olarak kabul edilen Türk Derneği'nin[45] kuruluş nizamnamesinde "Cemiyetin Maksadı Türk diye anılan bütün kavimlerin mazi ve haldeki asar, ef'al, ahvalini ve muhitini öğrenmeye ve öğretmeye çalışmak yani Türklerin asar-ı atikasını, tarihini, lisanlarını, avam ve havas edebiyatını, etnografya ve etnologiyasını, ahval-i ictimaiye ve medeniyet-i hazıralarını, Türk memleketinin eski ve yeni coğrafyasını araştırıp ortaya çıkararak bütün dünyaya yayıp tanıtmak, ayrıca da dilimizin açık, sade, güzel ilim lisanı olabilecek surette geniş ve medeniyete elverişli bir dereceye gelmesine çalışmak ve imlasını ana göre tedkik etmektir"[46] denmesine ve en azından kültürel alanda pantürkist bir perspektife sahip olunduğunun altının çizilip, çıkarılan *Türk Derneği Dergisi*"de de bu minvalde yazılar yayınlanmasına rağmen, aynı perspektifin politikaya bakışta net bir şekilde bulunduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Çünkü, derneğin beyannamesinde aynen şöyle denilmektedir:

> *Millet-i Osmaniye soyu ve etnik kökeni ile haklı olarak övünç duyan çeşitli unsurlardan oluşmuş olmasına rağmen, bu 'millet'e mensup herkes, Türklerin bir ürünü olan, memleketi ve insanları birbirine bağlayan ve birleştiren bir kuvvet (kuvve-i lusukiye)*

olan Osmanlı Türkçesinin bütün Osmanlılar arasında yayılması gerektiğini kabul eder.[47]

Dolayısıyla, bir yandan bir Osmanlı milletinin varlığı kabul edilmekte, ancak bu millete mensup olanların aynı dili konuşmuyor olmaları gerçeğinden hareketle, Türk dilinin herkes tarafından kullanılmasının milleti birleştireceği düşünülmektedir.[48] Bu düşüncenin, Osmanlı resmî politikasından farklılığı aşikârdır. Osmanlı, bünyesindeki milletleri, eşit bir hukuki statü sağlayarak birleştirmeye çalışırken, Türk Derneği, bunun ancak Türk dilinin herkes tarafından kullanılmasıyla mümkün olabileceğini düşünmekte ve buna uygun bir politikayı savunmaktadır.

Türk Derneği'nin ardından, 1910 yılında kurulan *Genç Kalemler* dergisi Türk milliyetçiliğinin gelişiminde önemli rol oynamıştır. Derginin, başta Ömer Seyfettin olmak üzere yazarlarınca Osmanlıca'ya yöneltilen eleştirilerle ve dilde sadeleşmeyi savunmayla başlayan serüveni, tıpkı Türk Derneği'nde olduğu gibi, Türkçülük ile Osmanlıcılık arasındaki gerilim ve kararsızlık ekseninde devam etmiştir.

Dergide, İttihat Terakki Cemiyeti Merkez-i Umumi üyesi ve Akçura'yla birlikte Türk milliyetçiliğinin iki büyük ideologundan biri olan Ziya Gökalp'in, bir yandan: "Vatan ne Türkiye'dir Türklere, ne Türkistan/Vatan büyük ve müebbed ülkedir: Turan!" dizelerini yazarken bir yandan da "Yeni kıymetler Osmanlılığın ruhundan doğacak iktisadi, ailevi, bedii, felsefi, ahlaki, hukuki, siyasi kıymetlerdir. Bu milli irfanlar sayesinde Osmanlılığın milli medeniyeti Avrupa medeniyetlerine gıptalar edecektir" yazması ve sonra da "Hakiki medeniyet ancak yeni hayatın inkişafıyla başlayacak Türk medeniyetidir"[49] diye eklemesi bu gerilim ve kararsızlığa işaret eden bir örnek olarak görülebilir.

Aynı durum, derginin başka yazarları arasında da gözlemlenebilir. Örneğin, Ömer Seyfettin yazdığı bir yazıda, "İşkodra'dan Bağdad'a kadar bu kıtayı, Osmanlı Memleketini işgal eden Turan ailesi, Türkler ancak kuvvetli ve ciddi bir terakki ile hâkimiyetini,

vücudiyetlerini muhafaza edebilirler, terakki ise ilmin, fennin, edebiyatın hepimizin orasında intişarına vabestedir. Ve bunları neşir için evvela lazım olan milli ve umumi bir lisandır"[50] deyip dilsel bir milliyetçiliği kesin ifadelerle savunurken, isim kullanmadan yazan başka bir yazar ise "Osmanlı siyaseti bir milli siyasettir; kavmiyet esasına müstenid bir siyaset takibi bir cürüm, bir cinayettir"[51] diyerek imparatorluk sınırları içerisindeki herhangi bir etnik unsurdan hareketle yürütülecek bir siyaset anlayışının karşısında yer almaktadır.

Türk Yurdu Cemiyeti'nin 31 Ağustos 1911'de kuruluşu milliyetçi düşüncenin Türkiye'deki serüvenindeki dönüm noktalarından biri olarak kabul edilebilir.[52] İlk kez bu cemiyetin yayın organı olan *Türk Yurdu* dergisinde, Türkçülük fikri Osmanlıcılık fikrinin önüne çekimser bir şekilde de olsa geçmeyi başarabilmiştir.

Bu durumu, *Türk Yurdu*'nun yayın ilkelerinden ve dergideki yazıların içeriklerinden gözlemleyebiliriz. Akçura'nın hazırladığı bu ilke programına göre, dergi, "Türk ırkının mümkün olduğu kadar ekseriyeti tarafından okunup anlanarak istifade olunacak bir tarzda" yazılacak, "dili sade" olacak, "umum Türklerce makbul olabilecek bir ideal ibdaına" çalışacak, dergide "Türklerin tanışmalarına, iktisad ve ahlakça yükselmelerine ve malumat-ı fenniyece zenginleşmelerine hizmet eden mevzular ziyade yer alacak" ve "siyaset bunlardan sonra" gelecektir. Ayrıca, "Türk ırkının muhtelif kavmiyetlerinde doğan edebiyatı ırkın bütün efradına bildirmek için" çaba gösterilecek ve "Türk ırkının menafini müdafaa ederken anasır-ı muhtelife beyninde ihtilaflar tevlidinden ictinaba"[53] çalışılacaktır. "Osmanlı Türkleri arasında Türk milli ruhunun inkişaf ve takviyesi" ile "Türk âleminin menafini müdafaa etmek"[54] ilkeleri ile birlikte, dergi o güne kadar görülmemiş bir şekilde ırk vurgusunda bulunmakta, Türklerin milli ruhundan ve Osmanlı İmparatorluğu'nun dışındaki Türkleri de katarak bir Türk âleminden ve onun çıkarlarından bahsetmektedir. Derginin ilk sayısında Ahmet Ağaoğlu tarafından yazılan ve "Hayal kadar vasi ve yine hayal kadar mübhem olan Türk âleminin hudud-ı hakikisini çizmekten

müşkil bir şey yoktur”[55] diye başlayan “Türk Âlemi” isimli yazıda, Ağaoğlu sınırları Balkanlar’dan Çin Türkistan’ına, Sibirya’dan Ege Denizi’ne uzanan devasa bir alana ve nüfusa sahip bir Türk dünyası haritası çizmiştir.

Akçura ise, dergide Osmanlı öncesi Türk tarihi üzerine yazılar yazmış; Osmanlı sınırları dışında kalan Türklere dikkat çekmiştir. Ayrıca, “Tanzimatçılık” adını verdiği bir Osmanlı milleti yaratma fikrine yönelik sert eleştirilerde bulunmuştur. Akçura’nın 1904’te yayınlanan “Üç Tarz-ı Siyaset”ini o dönemde eleştiren Ali Kemal, Türk Yurdu’nun siyasi görüşlerine karşı *Peyam* gazetesinde bir yazı yazmış ve Türkçülüğün imparatorluğu yıkıma götüreceğini söylemiştir.

Burada ilginç olan, 1914 yılı gibi artık imparatorluk için çok geç olan bir tarihte bile Ali Kemal’in Akçura’yı eleştirmek için yazdığı bir yazıda şöyle diyebilmesidir:

> *Osmanlılığa revac vererek, Arab’dan Kürd’e kadar akvam-ı sairemizi o emele daha ziyade rabt ve celb eyleyerek heyet-i içtimaiyemizi, devletçe, milletçe, artırmalı, büyütmeli, yükseltmeliyiz. Osmanlılık terakki ederse, bundan en ziyade Türkler hissemend olur…*[56]

Yıl 1914’tür ve Akçura’nın “Osmanlıcılık fikri dirilmemek üzere ölmüştür” diye yazmasının üzerinden neredeyse 10 sene geçmiş durumdadır, lakin Osmanlıcılık fikri halen tedavüldedir. Çünkü hem Ortadoğu’da halen yitirilmemiş topraklar mevcuttur hem de ülkenin sınırları içerisinde önemlice sayıda gayrimüslim tebaa bulunmaktadır.

Türk Yurdu’nda mütemadiyen yürütülen bir başka tartışma da, İslam’ın milliyetçiliğe bakışı ile ilgilidir. Örneğin, Ahmet Ağaoğlu, *Sebil’ür Reşat* dergisi yazarlarından Ahmet Naim’in, şeriatın kavim ve milliyet esaslarına dayanan bir siyaset anlayışını reddettiği ve bu anlayışın Cahiliye Devri’ne ait olduğu şeklindeki iddiasına verdiği cevapta, İslamiyet’in milliyete değil asabiyete [ırkçılığa] karşı olduğunu ve İslam’ın ortaya çıkışının ardından dağınık haldeki Arap kabilelerini birleştirmeyi amaçladığını, İslam kardeşliğinin bir ideal

olduğunu ve birbirlerine karşı savaşmamış hiçbir İslam milletinin olmadığını belirtmektedir.[57] Ağaoğlu'nun cevabında değindiği İslam'la Türklüğün ayrılamayacak bir şekilde birbirlerine bağlandıkları ve Türklerin İslam için en çok savaşan ve ona en çok hizmet eden millet olduğu şeklindeki görüşlerin, "Türkçü faşizm" olarak adlandırdığımız akımın etkin olduğu dönem haricinde, milliyetçilik ile İslamiyet arasındaki her daim mevcut olan varoluşsal ilişkiyi gözler önüne süren görüşler olarak hâlâ geçerliliğini koruduğunu söyleyebiliriz.

Osmanlı'nın son yıllarında kurulan ve etkisini cumhuriyetin ilk yıllarında da sürdüren başka bir Türkçü örgütlenme, Türk Ocağı'dır. 1911 yılında bir grup Tıbbiye öğrencisinin girişimleriyle fiilen, 1912 yılında ise resmen kurulan ocağın nizamnamesinin ikinci maddesinde, "Cemiyetin maksadı, akvam-ı İslamiye'nin bir rükn-ü mühimi olan Türklerin milli terbiye ve ilmî, içtimai, iktisadi seviyelerinin terakki ve illasıyla Türk ırk ve dilinin olgunlaşmasına çalışmaktır" deniliyordu.[58] İslam'a yine bir göndermede bulunulmaktaydı; ancak artık söz konusu olan Türklerin, İslam kavimlerinin "başlıca mühimi" olarak lanse edilmesiydi. Ocak, nizamnamesinin dördüncü maddesinde, "Ocak, amacını elde etmeye çalışırken sırf milli ve sosyal bir durumda kalacak, *asla siyaset ile uğraşmayacak ve hiçbir vakit siyasi fırkalara hizmet etmeyecektir*" diyerek kendisini bilinçli bir şekilde İttihat ve Terakki'nin güdümüne girmekten korumaya çalışmış ve bunda bir ölçüde başarılı olmuştur.[59]

Ocağın kuruluşunda, tüm Osmanlı aydınları ve devlet adamları için bir travma anlamına gelen Balkan Savaşları büyük etkide bulunmuştur. Ocağın ilk başkanı Mehmet Emin Yurdakul bu etkiyi şöyle anlatmıştır:

> *Yüzyılların yığdığı felaketlere Balkan Muharebesi'nin felaketi de katılmıştı. Türk'ün ıstırabı haykırıyordu; bu haykıran sese koşanlar oldu. Bunlar bu sesin üstüne bir çatı kurdular. Burası Türk'ün ıstırabının mabedi ve bu ıstırap bizim dinimiz olsun dediler. Buraya şairler geldiler: Türk'ün ıstırabına ağladılar. Akiller geldiler: Türk'ün ıstırabını söylediler. Hatipler geldiler: Türk'ün ıstırabını haykırdılar. Yolcular geldiler: Türk'ün ıstırabını getirdiler… Onu bu ıstırabından kurtarmak ve Türk'e değeri biçilmiş olan bir*

hür ve mesut hayatı fethettirmek icap ediyordu. Bunun için ise diriltici, yaratıcı, yükseltici ve inkılapçı bir kudrete ihtiyaç vardı: Milli ve medeni bir ruh.[60]

Bu ruh, Birinci Dünya Savaşı esnasında ve savaşı izleyen süreçte ortaya çıkacaktır.

İttihat ve Terakki ve Türkçülük

Birinci Dünya Savaşı'na doğru gidilen süreçte, Osmanlı İmparatorluğu yalnızca Avrupa'daki topraklarını kaybetmemiş, İtalyanların Libya'yı işgalini engelleyememiş ve Ortadoğu coğrafyasında da kayıplar yaşamıştır. Feroz Ahmad, Avrupa ve Ortadoğu'daki kayıpların ne denli büyük olduğunu anlatmak için, bu dönemde İmparatorluğun sahip olduğu 3 milyon m^2'lik alanın yaklaşık üçte birini ve 24 milyon kişilik nüfusun yaklaşık beşte birini kaybetmiş olmasına vurgu yapar.[61]

Tüm bu kayıpların ardından İttihat ve Terakki liderliğinin söylemsel düzeyde hâlâ Osmanlıcılık fikrini sürdürmesine karşın, İslamcılığın ve Türkçülüğün başat hale geldiği söylenebilir. Landau'nun Harry Luke'dan aktardığı gibi;

O (Enver Paşa) ve meslektaşlarının aynı anda izlediği üç siyaset vardı. Zamanı ve yeri geldiğinde bunlardan uygun olanına vurgu yapılıyordu. Başvurulacak, en uygun siyaset buydu. Osmanlıcılık, iç politikanın ana unsuru olmaya devam ederken Türk milliyetçiliği ise sorunlu zaman gelip çattığı zaman Türkiye'deki kuzenlerine sempati duygularını iletmeye başlayan bazı Rus Tatarlarıyla ilişkide aynı rolü görüyordu. Araplar ile ve hem imparatorluk içindeki hem de Kuzey Afrika ve başka yerlerdeki Türk olmayan Müslüman halklarla ilişki gündeme geldiğinde ana siyaset panislamizm oluyordu.[62]

Yalçın Küçük'e göre, Batı'daki toprak kayıplarının ardından, İttihat ve Terakki "Osmanlı emperyal düzeninin coğrafi merkezinin kaydırılması" fikrini benimsemek zorunda kalmıştır.[63] Bunun için ise, hem Arap coğrafyasında hem de Kafkasya'da, İttihat ve Terakki'ye bağlı Teşkilat-ı Mahsusa öncülüğünde direniş hareketleri örgütlenmiştir. Amaçlanan, İngiliz kolonileri olan İslam ülkelerini özgürleştirerek imparatorluğu daha doğuya taşımaktır. İttihat ve

Terakki kendisine panislamist politikalarını sürdürmede ideolojik bir zemin yaratmak amacıyla 1914 yılında cihad ilan etmiştir.

Dış politikadaki bu gelişmelere koşut olarak içerde de milliyetçi politikalar hız kazanmıştır. Savaşın başlaması, İttihat ve Terakki'nin Müslüman-Türk burjuvazisi oluşturma projesi için uygun bir zemin anlamına gelmiştir. Sina Akşin'in "iktisadi Türkçülük" olarak adlandırdığı ve amacı "bir Türk kapitalist sınıfı geliştirmek, Türkleri iktisadi faaliyetlere sokmak, şirketler, bankalar, kooperatifler örgütlemek" olan ekonomi politikaları 5 Eylül 1914'te kapitülasyonların kaldırılması ile açılan bu dönemde devreye sokulmuştur.[64]

Zafer Toprak, 1914-1918 yılları arasında, Osmanlı'da daha önce görülmemiş bir şekilde, kurulan anonim şirket sayısında bir patlama yaşandığını söylemektedir. Bu yıllar arasında toplam 123 anonim şirket kurulmuş ve "faaliyete geçen anonim şirketlerin büyük çoğunluğu Müslüman-Türk eşraf tarafından gerçekleştirilmişti. Bu yıllarda kurulan ve çoğunda İttihatçıların bizzat girişimci rolünü oynadıkları bu şirketlerde yabancı sermayeye çok ender rastlanmıştı."[65]

1915'te çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu ile fabrikalarda çalışan işçi ve memurların, ülkede bulunmayan bir uzmanlık söz konusu olmadıkça, mutlaka Osmanlı vatandaşı olmaları zorunluluğunun getirilmesi; 23 Mart 1916'da çıkarılan bir kanunla şirketlerin yapacakları tüm işlemleri Türkçe yapmalarının zorunlu kılınması ve 1917'de hisselerini yalnızca Osmanlıların alabileceği İtibar-i Milli Bankası'nın kurulması, İttihat ve Terakki'nin iktisadi Türkçülük anlayışından kaynaklanan en önemli uygulamalar olarak görülebilir.[66] Savaş esnasında gayrimüslim unsurların göçü ve Ermeni tehciri gibi uygulamaların da bir Türk-İslam burjuvazisinin oluşumunu hızlandırdığını kaydetmek gerekir.

Bu dönemde ayrıca "Milli Kütüphane, Milli Hazine-i Evrak, Milli Musiki, Milli Filmcilik, Milli Coğrafya Cemiyeti ve Turizm meseleleriyle ilgili tesisler ve hareketler kısmen tahakkuk ettirilen kararlar ve düşüncelerin başında gelmektedir."[67]

Arap topraklarındaki başarısızlığa mukabil, Kafkasya'da yaşanan gelişmeler, panislamizm fikrinin geçerliliğini büyük ölçüde ortadan kaldırmış ve İttihat ve Terakki'nin "Türk-İslam sentezi"nde Türklüğün ön plana çıkmasını ve pantürkist görüşleri benimsemesini kaçınılmaz kılmıştır. Enver Paşa'nın ve diğerlerinin ellerinde kalan tek koz, Orta Asya'ya uzanan ve Türklerden müteşekkil bir imparatorluk fikridir. Ancak, Çarlık Rusya'nın Ekim Devrimi'yle yıkılışının ardından doğan Turan umudu, Kafkasya'nın Bolşevikleşmesiyle birlikte sona erer. Bu bitişi sembolize eden olay ise hiç kuşkusuz, Enver Paşa'nın Sovyet ordularıyla savaşırken ölmesidir. I. Dünya Savaşı'nın yitirilişinin ve imparatorluğun fiilen yıkılışının ardından Türkçülük düşüncesi, 1920 yılında Meclis-i Mebusan tarafından ilan edilen ve sonradan revize edilen "Misak-ı Milli"ye uygun olarak, daha dar bir coğrafi mekânın, Anadolu topraklarının işgalden kurtarılması düzleminde varlığını devam ettirmek zorunda kalacaktır.

II. Kemalizm ve Milliyetçilik

Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Yaban* adlı romanında I. Dünya Savaşı'nda kolunu kaybedip, savaşın ardından emrindeki askerlerden birinin köyüne sığınan milliyetçi bir subayın, Ahmet Celal'in hikâyesini anlatır. Yakup Kadri'nin ismini belirtmediği ama Eskişehir ile Ankara arasında olduğuna dair ipuçları verdiği bu Anadolu köyünde yaşayan insanlar için, her gün yıkanan, tıraş olan, kitap okuyan bu genç subay, bir "yaban"dan başka bir şey değildir. Yunan kuvvetlerinin Polatlı'ya kadar geldiği günlerde, köyüne sığındığı asker, yani Bekir Çavuş, düşmanın ilk başta sadece İzmir'i işgal ettiğini, ama direniş güçleri rahat vermediği için "buralara kadar" geldiğini söyler. Subay, "bir Türk için İzmir ne ise Sivas da odur. Diyarbakır ne ise Samsun da odur. İzmir zaptolundu mu, bütün Anadolu'nun ilmiği düşmanın eline geçmiş olacaktır, orası kurtulmayınca burası kurtulur mu?" diyerek köylünün kafasında bir "vatan mefhûmu" yaratmaya çalışır. Oysa bu nafile bir çabadır;

çünkü daha önce askerlik de yapmış olmasına rağmen, Bekir Çavuş için vatan, köyünden başka bir yer değildir. Konuşmanın devamında Bekir Çavuş, Ahmet Celal'e Ankara Hükümeti'ni kastederek, "biliyorum sen de onlardansın" der. "Onlar kim?" diye sorar genç subay. "Aha, Kemal Paşa'dan yana olanlar." "İnsan Türk olur da, nasıl Kemal Paşa'dan yana olmaz?" diye sorar genç subay. Köylü yanıtlar: "Biz Türk değiliz ki beyim." "Ya nesiniz?" "Biz İslamız, elhamdülillah… O senin dediklerin Haymana'da yaşarlar."[68]

Bu diyalogdan, hem imparatorluktan ulus-devlete uzanan sürece, hem de Milli Mücadele'nin niteliğine ilişkin, son derece değerli ipuçları çıkarmak mümkündür. Öncelikle, "Türk" kelimesinin Osmanlı İmparatorluğu'nda taşıdığı olumsuz anlam köylü nezdinde hiç değişmemiştir: "O senin dediklerin Haymana'da yaşarlar." İkinci olarak Anadolu halkı için referans noktası tartışmasız olarak İslam'dır: "Biz İslamız elhamdülillah…" Başka bir ipucu, millet olunamamışlığın yanı sıra, bir vatan mefhûmunun da henüz şekillenmemiş oluşuyla ilgilidir. Düşmanın İzmir'de ya da ülke sınırları içerisindeki başka bir yerde olması, askerlik de yapmış olmasına rağmen, Bekir Çavuş'un umurunda bile değildir. İşgalde onu rahatsız eden nokta, düşmanın "buralara kadar" gelip, onun ve bütün köyün keyfini kaçırmasıdır.

Diyalogdan, aşağıda daha ayrıntılı bir şekilde üzerinde durulacak olan Milli Mücadele'ye ilişkin çıkarsamalarda bulunmak da mümkündür: Milli sıfatı burada hiçbir şekilde, Batı'da taşıdığı seküler ve modern anlama göndermede bulunmaz. Milli, ilkin İslami olandır ya da gâvur olmayandır. Hukuki bir statü için anahtar bir sözcük oluşturmadığı gibi, etnik bir kökene de göndermede bulunmaz. İkinci olarak milli, sınırları az çok belli bir kara parçasına işaret etmediği gibi, Milli Mücadele terimi de, –en azından başlangıçta– bu kara parçasının bir satıh olarak savunulmasını imlemez. Söz konusu olan, aşağıda da değinileceği gibi, daha çok Müslüman nüfusun yoğun bir şekilde yaşadığı yerlerde Ermeni ve Rumlara karşı yürütülen yerel direnişlerdir.

Böyle bir ahvalde, Milli Mücadele'yi yürüten kadronun, bu mücadelenin meşruiyetini, İslami referanslarla sağlamak zorunda olması kaçınılmazdır. Ancak bunu yalnızca stratejik bir davranış olarak görmek doğru olmayacaktır. Aksine, Milli Mücadele'yi yürüten örgütlenmeler, önder kadroları da dâhil, İttihat ve Terakki'den kendilerine intikal eden İslamiyet'le yoğrulmuş bir milliyetçiliğin taşıyıcılarıdırlar. Cumhuriyet'in ilanını izleyen yıllarda laikliğin milliyetçilikte başat unsur haline gelmiş olması bu gerçeği değiştirmez.

Milli Mücadele'den sonra yaşadığı dönüşümü göz önüne alarak, Kemalist milliyetçiliği 3 dönemde inceleyebiliriz. Birinci dönem olan ve 1919-1923 yılları arasına tekabül eden Milli Mücadele Dönemi, 1924-1929 yılları arasına tekabül eden Cumhuriyetçi Dönem ve 1929-1938 yılları arasındaki Halkta Birlik Dönemi.[69] İlk dönemin başat unsurları, milli kimliğin baskın bir şekilde din tarafından belirlenmesi, milliyetin Müslümanlıkla tanımlanması ve resmî söylemin etnik çoğulcu bir vurgusunun olmasıdır. İkinci dönem, dinin kamusal alandan dışlanması, din yerine milliyet duygusunun ikamesi ve etnik çoğulcu söylemin terk edilmesi ile kristalize olmaktadır. Bu, Batılılaşma sürecinin hızlandığı ve Kemalist reformların gerçekleştirilmeye başlandığı dönemdir de aynı zamanda. Üçüncü dönemde ise, milli kimlik etniklik ekseninden tanımlanmaya başlamış; "anayasal Türklük" ile "hakiki Türklük" arasına mesafe konmuş ve Türk milleti, ırkçı değilse de ırki bir paradigmadan hareketle tanımlanmıştır.[70] Aşağıda, bu üç dönem üzerinde daha ayrıntılı bir şekilde durulacaktır.

Milli Mücadele ve İslam

Milli sıfatı, Milli Mücadele boyunca tedavülde olan söylemde, söylem zaman zaman Türk milleti gibi kavramlara başvursa da, tıpkı milletin kullanımında olduğu gibi esas olarak İslami olana işaret etmiştir.[71] Buna göre, Türk demek Müslüman demektir. 5 Kasım 1918 tarihinde neticelenen mütarekeyi izleyen bir hafta içerisinde kurulan ilk örgütlenmenin adının Milli İslam Şurası olması ve ilan

edilen amacının “ahali-i islamiyye’nin tefrik-i içtimalarını önlemek” olması bu bağlamda değerlendirilmelidir. Temmuz 1919’da Trabzon, Erzurum, Sivas, Diyarbakır, Mamûretülaliz (Elazığ), Van, Bitlis ve Canik (Samsun) Sancağı’nın temsil edildiği Erzurum Kongresi’ni toplayan “Şark Vilayetleri Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti” derneğinin birinci maddesine göre, örgütün amacı “Müslüman nüfusun (ahali-i islamiye) tarihsel ve ulusal haklarını (hukuk-u tarihiye ve milliye) savunmak”tır. Toplanacak olan kongreye ön hazırlık için 17 Haziran 1919’da toplanan yerel kongre tarafından yayınlanan raporda, “Türkler ve Kürtlerden oluşan bir milleti meydana getiren Müslümanlar”dan ve “asırlardan beri yakın ilişkiler ve kan bağı ile birbirine karışan ve aynı peygamberin ‘ümmeti’ olan, Kürtler ve Türklerden oluşan Müslüman çoğunluk”tan söz edilmektedir.[72]

Erzurum Kongresi’nden ayrı olarak toplanan Balıkesir Kongresi’nin devamı olarak yapılan Harekâtı Milliye ve Reddi İlhak Büyük Kongresi’nin sonuç beyannamesinde “Harekâtı Milliye’nin yegâne gayesinin bin beşyüz seneyi aşan bir zamandan beri Türk ve İslam olan sevgili memleketimizden ırkımızın düşmanı bulunan Yunanlıları tarddan ibaret olduğu” belirtilmektedir.[73] Aynı zamanda İslam, milli sınırlar içerisinde kalıp, Müslüman olan Kürtler, Lazlar ve Çerkezler’in Milli Mücadele’ye katılmaları ve mücadeleyi sahiplenmeleri için bir harç görevini görmüştür. Milli Mücadele esnasında Mustafa Kemal’in söyleminde de İslamiyet merkezî bir yer tutmuştur. TBMM’nin açılışından iki gün önce, Mustafa Kemal tarafından, “Heyet-i Temsiliye adına kolordulara, bütün illere, bağımsız sancaklara, Müdafaa-i Hukuk Merkez Kurulları’na ve belediye başkanlıklarına” gönderilen ve aşağıda tamamını aktaracağımız çağrı metninde kullanılan dil bütünüyle İslami bir nitelik taşımaktadır.

> *1-Bimennihilkerim Nisanın 23’üncü cuma günü, cuma namazını mütaakıp Ankarada Büyük Millet Meclisi küşat edilecektir.*
>
> *2-Vatanın istiklali, makamı retu hilafet ve saltanatın istihlası gibi en mühim ve hayatı vezaifi ifa edecek olan bu Büyük Millet Meclisinin yevmi küşadını cumaya tesadüf*

ettirmekle yevmi mezkûrun mebrukiyetinden istifade ve bilumum mebusini kiram hazaratı ile Hacıbayramı Veli camii şerifinde cuma namazı eda olunarak envarı Kuran ve salâttan da istifaza olunacaktır. Badessalat lihyei saadet ve sancaki şerifi hamilen dairei mahsusaya gidilecektir. Dairei mahsusaya dâhil olmazdan evvel bir dua kıraatiyle kurbanlara zepholunacaktır. İşbu merasimde cami şeriften bed'ile dairei mahsusaya kadar kolordu kumandanlığınca kıtası askeriye ile tertibatı mahsusa alınacaktır.

3-Yevmi mezkûrun teyidi kutsiyeti için bugünden itibaren merkezî vilayette vali beyefendi hazretlerinin tertibiyle hatim ve Buharii şerif tilavetine bed'olunacak ve hatmi şerifin son akşamı teberrüken, cuma günü namazdan sonra dairei mahsusa önünde ikmal edilecektir.

4-Mukaddes ve mecruh vatanımızın her köşesinde aynı suretle bugünden itibaren Buhari ve hatemati şerife kıraatine şutu edilerek cuma günü ezandan evvel minarelerde salavati şerife okunacak ve esnayı hutbede hilafetmaabımız padişahımız efendimiz hazretlerinin nam namii hümayunu zikredilirken zatı şevketsimati padişahîlerinin ve memaliki şahaneleriyle bilumum tebaai mülükanelerinin bir an evvel nail halas ve saadet olmaları duası ilaveten tezkar olunacak ve cuma namazının edasından sonra da ikmali hatmedilerek makamı muallayi hilafet ve saltanatın ve bilcümle aksamı vatanın halası maksadiyle vuku bulan mesai milliyenin ehemmiyet ve kutsiyeti ve her ferdi milletin kendi vekillerinden, mürekkep olan bu Büyük Millet Meclisi'nin tevdi eyliyeceği vezaifi vataniyeyi ifaya mecburiyeti hakkında mevizeler iradolunacaktır. Badehu halife ve padişahımızın, din ve devletimizin, vatan ve milletimizin halası, selameti ve istiklali için dua edilecektir. Bu merasimi diniye ve vataniyenin ifasından ve camilerden çıktıktan sonra biladı Osmaniyenin her tarafında, makamı hükümete gelinerek Meclisin küşadından dolayı resmen tebrikat icat edilecektir. Her tarafta cuma namazından evvel münasip surette mevlidi şerif okunacaktır.

5-İşbu tebliğin hemen neşrü tamimi için her vasıtaya müracaat olunacak ve serian en ücra köylere, en küçük kıraat-ı askeriyeye, memleketin bilumum teşkilat ve müessesatına iblağı temin edilecektir. Ayrıca, büyük levhalar halinde her tarafa talik ve mümkün olan mahallerde tabı ve teksir ve meccanen tevzi edilecektir.

6-Cenabı haktan muvaffakiyeti kâmile tazarru olunur.[74]

TBMM'nin açılışı ise görkemli bir dinî tören eşliğinde gerçekleşmiştir. Özellikle Cuma gününe denk getirilen ve Hacı Bayram Camii'nde başlatılan törenden günler önce Kuran ve Sahih-i Buhari okunmaya başlanmıştır. "Cuma namazından sonra, Sultan ve memleketin kurtuluşu için dualar edilmiş, Hacı Bayram Veli'nin türbesi ziyaret edilmiş, tekrar dualar edildikten sonra cami dışında kurbanlar kesilmiştir. Ardından, bir rahle üzerinde Kuran taşıyan bir hocanın önde yürüdüğü bir alay düzenlenmiş, yanlara dizilmiş kalabalık Allahü Ekber diye bağırırken vekiller ve beraberindeki

memurlar, TBMM binası olarak seçilen eski İttihat ve Terakki Cemiyeti kulübüne doğru yürümüşlerdir."[75]

Mustafa Kemal'in ilk mecliste yaptığı birçok konuşmada, "İslam Kardeşliği"ne yapılan vurgu görülebilir. Mustafa Kemal, TBMM'nin açıldığı günün hemen ertesinde, 24 Nisan 1920'de yaptığı bir konuşmada şöyle der:

> *Efendiler, bu hudut sırf askerî mülahazat ile çizilmiş bir hudut değildir, hudud-u millidir. Hudud-u milli olmak üzere tesbit edilmiştir. Fakat bu hudut dâhilinde Türk vardır, Çerkez vardır ve anasır-ı saire-i İslamiye vardır. İşte bu hudut memzuç bir halde yaşayan, bütün maksatlarını bütün manasıyla tevhid etmiş olan kardeş milletlerin hudud-u millisidir.*[76]

Anadolu'daki diğer etnik grupları bir din kardeşliği ekseninde birleştirme amaçlı strateji, Milli Mücadele'nin özgül ortamından kaynaklanmaktadır. "İletişim ve ulaşımda yaşanan zorluklar, silah ve paraya duyulan şiddetli ihtiyaç, iç isyanlar ve rakip ideolojilerin varlığı" gibi faktörler Milli Mücadele'nin yürütülüşünde böyle bir söylemin kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Kuşkusuz buna, "dinî ve etnik grupların maddi-manevi kaynaklarını seferber edebilmek ve halife-sultan ile İstanbul hükümetine bağlılığı süren halk katında kitlesel destek ve siyasi meşruiyet kazanabilmek" amacını da eklemek gerekir.[77] Mustafa Kemal ve Milli Mücadele'yi yürütenler dönemin en önemli toplumsal örgütlenme biçimlerinden biri olan tarikatlardan da, hem Milli Mücadele'yi meşrulaştırmak hem de mücadeleye maddi destek bulmak amacıyla yararlanmışlardır. Birinci TBMM'de Nakşibendi, Halvetiye ve Bektaşi gibi en önemli tarikatların şeyhleri ve babaları olan tam dokuz milletvekilinin bulunması, tarikatların büyük bir çoğunluğunun Milli Mücadele'yi desteklediğini göstermesi bakımından önemlidir.[78]

İslam'ın, Milli Mücadele'yi yürütenler nezdindeki başat referans noktası oluşunu savaşın bitişinin ardından imzalanan Lozan Antlaşması'nda da görebiliriz. Lozan'da azınlık tanımı, Türkiye'de yaşayan gayrimüslimlerle sınırlandırılmış, böylelikle Türk ulusal

kimliğinin Müslümanlıkla özdeş olarak görülmesi olgusu uluslararası hukuka da girmiştir.

Yunanistan'la yapılan nüfus mübadelesinde de esas kriter aynı şekilde Müslümanlık olmuştur. Mübadele anlaşmasının birinci maddesindeki, "1 Mayıs 1923'ten itibaren Türkiye'de yerleşik Rum Ortodoks dinine mensup Türk vatandaşları ile Yunanistan'da yerleşik İslam dinine mensup Yunan vatandaşları zorunlu mübadeleye tabi tutulacaktır" hükmü, mübadeleye tabi tutulanların Rumlarla Türkler değil, Rum Ortodokslarla, Yunanistan'da yaşayan Müslümanlar olduğunu, yani vatandaşlıktaki belirleyici unsurun İslam olduğunu göstermektedir.[79]

Cumhuriyet'in ilk yirmi yılı boyunca yaşanan göçler de, aynı belirleyiciliğe işaret etmektedir. 1921 ile 1939 yılları arasında Türkiye'ye aralarında Yemen ve Finlandiya gibi ülkelerin de bulunduğu çok sayıda ülkeden yaklaşık bir milyon kişi göç etmiştir. Devletin göç meselesinde takındığı tutum, "Kemalizm'in Türklüğü dinin bir türevi olarak gördüğünü ortaya koyar. Başka bir deyişle, Osmanlı İmparatorluğu'ndan arta kalan, Türkiye'de yaşayan ya da Türkiye'ye gelen bütün Müslümanlar (Araplar dışında), etnik Türk olmasalar bile Türk olarak görülüyordu."[80]

Bu bölümü bitirirken kısa da olsa Cumhuriyet ile Aleviler arasındaki ilişkinin "gerilimli" niteliğinden bahsetmek faydalı olacaktır. Milli Mücadele'yi yürüten ve Cumhuriyet'i kuran kadroların mücadele esnasındaki ve Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki İslam algısı açıkça Osmanlı'dan tevarüs eden Sünni/Hanefi İslam anlayışıdır ve Müslüman Türk, Sünni/Hanefi Türk'e işaret etmiştir. Bu nedenle de Aleviler bir yandan "Türk milletinin özü, hatta şehirlerdeki Arap-Fars etkisinden uzak kalmış en saf Türkler olarak görme yönünde bir eğilimin" etkisiyle Türklük dairesine dâhil edilirken, bir yandan da Sünni/Hanefi olmadıkları için Türklüğün dışında sayılmışlardır. [81] Dolayısıyla, aşağıda diğer etnik ve dinî gruplar bağlamında üzerinde biraz daha ayrıntılı duracağımız gibi, "Alevilik-Türklük ilişkisi muğlaktır ve diğer etnisiteler için olduğu gibi Aleviler için de Türklük kapısı egemen devlet ideolojisine ve

kültürüne asimilasyon koşuluyla açıksa da, Alevi kimliğinin vurgulandığı durumlarda kapanabilmektedir."[82] Alevi-Kürt isyanları da Alevilerle Cumhuriyet arasındaki gerilimli ilişkinin önemli faktörleri arasındadır. 1921'deki Koçgiri ve 1937'deki Dersim ayaklanmaları devlet tarafından çok şiddetli bir biçimde bastırılmıştır. Dersim ayaklanması esnasında jandarma tarafından hazırlanan "Dersim Raporu"nda yer alan kimi ifadeler Alevilerin Türklük dairesine dâhil edilişlerindeki muğlaklığı açıklar niteliktedir. Rapordaki "Kızılbaş, Sünni müslümanı sevmez, bir kin besler onun ezelden düşmanıdır", "Dersimliler Türk ise niçin dilleri Türk değildir diyenlere karşı Dersimliler Türktür fakat ana yurtlarında Şiiliğe bulaşmışlar…" gibi ifadeler Sünni İslam'la Türklük arasında kurulan bağlantıya ve Aleviliğin Türklük dışı bir olgu olarak algılanışına işaret etmektedir.[83]

Türk kimliğinin kamusal alandaki tarifinde İslami ögenin geri çekilip etnik vurgunun öne çıkışı ise 1920'li yılların ikinci yarısından itibaren geçerli olacaktır.

Ulus-Devlet'in Milliyetçiliği: Vatandaşlığın Ötesinde

1924 Anayasası'nın 88. maddesindeki, "Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibariyle (Türk) ıtlak olunur" şeklindeki hükme bakarak yeni kurulan devletin milliyetçiliğinin Fransız Devrimi'nden mülhem vatandaşlık temelli anlayıştan feyz aldığını düşünebiliriz. Bu, aynı zamanda ulusal kimliğin siyasi/hukuki bir perspektifle tanımlanması anlamına gelmektedir. Ancak, uygulamada vatandaşlıktan kaynaklanan Türklük ile etnik kökenden kaynaklanan Türklük arasına önemli bir mesafe konmuştur. Çünkü, "Cumhuriyetçi tanım hiçbir zaman hukuki veçheyi Türk olmak için yeterli bir temel olarak görmemiştir" ve Türk vatandaşlığı ile Türk ulusal kimliği arasında hiçbir zaman birebir örtüşme söz konusu olmamıştır ve bu nedenle de "Türk vatandaşlığı kurumu şemsiye bir ulusal kimlik için sağlam bir zemin oluşturmamıştır."[84]

Söz konusu mesafe, Mesut Yeğen'in de dikkat çektiği gibi, yalnızca devletin kurucu hukuki metinlerindeki siyasi ve hukuki Türklük anlayışıyla, uygulamadaki etnisist Türklük anlayışı arasında değildir, kurucu metinlerin bizzat kendisinde de bulunabilir. “Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibarıyla Türk ıtlak olunur” ifadesi ilk bakışta etnik değil siyasi/hukuki bir tanımmış gibi görünmektedir. Oysa, Yeğen'in bu maddenin kabulünden önceki aşamalar üzerinden yaptığı dikkatli okuma farklı bir duruma işaret etmektedir.[85] Bu madde, genel kurula önce “Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın Türk ıtlak olunur” şeklinde gelmiş, ancak Hamdullah Suphi Tanrıöver'in itirazıyla karşılaşmıştır. Tanrıöver'e göre;

> *Bütün siyasi hudutlarımız dâhilinde yaşayanlara Türk unvanını vermek bizim için bir emel olabilir. Fakat görüyorsunuz ki, çok müşkül bir mücadelenin içinden çıktık ve hiçbirimiz kalbimizde mücadelenin tamam olduğuna dair bir şey taşımıyoruz. Diyoruz ki: Devletin, Türkiye Cumhuriyeti'nin tebaası tamamıyla Türktür. Bir taraftan da hükümet mücadele ediyor, ecnebiler tarafından tesis edilmiş olan müessesatta çalışan rumu, ermeniyi çıkarmaya çalışıyor. Biz bunları rumdur ermenidir diye çıkarmak istediğimiz vakit bize hayır meclisinizden çıkan kanun mucibince bunlar Türktür derlerse ne cevap vereceksiniz? Tabiiyet kelimesi zihinlerde mevcut ve kalplerde mevcut bulunan bu emeli izale etmeğe kifayet etmez. Lâfzen biz bir tefsir bulabiliriz. Maddeye tefsir ile geçilebilir, fakat bir hakikat vardır. Onlar Türk olamazlar.*[86]

Tanrıöver, genel kurula getirilen ilk tanım yerine, “Türkiye ahalisine din ve ırk farkı olmaksızın vatandaşlık itibarıyla Türk ıtlak olunur” önerisini getirir ve genel kurul bu öneriyi kabul eder. Böylece, Türklüğün aslında etnik bir tanım olduğu, bu etnik tanıma dâhil olmayanların ise ancak “vatandaşlık itibariyla” Türk kabul edilebilecekleri yasa koyucu tarafından belirtilmiş olur.

1924 anayasasının gerekçesi de, Türklüğün vatandaşlığa dayalı tanımı ile milliyet esasına dayalı tanımı arasındaki mesafeyi ortaya koymaktadır:

> *Devletimiz bir devleti milliyedir. Beynelmilel veyahut fevkalmilel bir devlet değildir. Devlet, Türkten başka bir millet tanımaz. Memleket dâhilinde hukuku mütesaviyeyi haiz başka ırktan gelme kimseler bulunduğundan bunların ırki mübaneyetlerini mânii*

milliyet tanımak caiz olamaz. Kezalik hürriyeti vicdan musaddak olduğundan ihtilafı din de mânii milliyet addedilmemiştir.[87]

İsmet İnönü'nün, 1924 Anayasası'nın üzerinden sadece bir yıl geçmişken, Şeyh Sait isyanının ardından Türk Ocakları İkinci Kurultayı'nda yaptığı konuşma, bu bağlamda son derece açıklayıcıdır:

Biz açıkça milliyetçiyiz… ve milliyetçilik bizim yegâne birlik unsurumuzdur. Türk ekseriyetinde diğer unsurların (etnik toplulukların) hiçbir nüfuzu yoktur. Vazifemiz Türk vatanı içinde Türk olmayanları behemehâl Türk yapmaktır. Türklere ve Türklüğe muhalefet edecek anasırı kesip atacağız. Ülkeye hizmet edeceklerde her şeyin üstünde aradığımız Türk olmalarıdır.[88]

Füsun Üstel'in Türkiye'de yurttaşlık kavramının evrimini ders kitapları üzerinden inceleyen çalışmasında verdiği iki örnek, vatandaşlığın hukuki tanımıyla, etnisist tanımı arasındaki gerilimin, 1930'lara ait bir olgu olmayıp, Cumhuriyet'in kuruluş yıllarından itibaren mevcut olduğunu göstermektedir. Örneğin, Muslihiddin Adil'in 1926 tarihli *Cumhuriyet Çocuklarına Malumat-ı Vataniye* isimli ders kitabında, "Vatandaş bir vatanın evladına denir. Bunlar arasında din ve lisan farkı olsa da yine birbirinin vatandaşıdır" denilirken, Mitat Sadullah'ın 1927 tarihli *Yurt Bilgisi* kitabında "Bizim milletimiz, Türk milletidir. Aynı soydan gelen, aynı lisanı konuşan, aynı âdetlere tabi olan insan kümelerine millet denir" şeklinde bir ifade yer alır.[89] Dolayısıyla, millet olmanın tanımı aynı vatanda yaşamaktan değil, aynı soydan gelmekten hareketle yapılır. Milletin ise mutlaka ortak bir coğrafi mekânda yaşaması gerekmez. Türkiye sınırları dışındaki Türkler de, Türk milletindendir.

Türklüğün hukuki tanımı ile etnisist tanımı arasındaki ulusu ya da milleti tanımlarken ortaya çıkan gerilim ya da mesafe bütün milliyetçilikler için geçerlidir. Peki Türk milliyetçiliği söz konusu olduğunda etnisist yaklaşımın hukuki/siyasi bir yurttaşlık anlayışına baskın çıkmasının nedenleri neler olabilir?

Bu nedenleri, gayrimüslimler bağlamında, Rıfat Bali'ye atıfla, şöyle sıralayabiliriz: Din unsuru, azınlıklara güven duymama, kan

bedeli ve iktisadi bağımsızlık kavgası.[90] Türkçülüğün doğuşundan Cumhuriyet Halk Fırkası'nın 1931'deki üçüncü kurultayına kadar, din, millet tanımının en önemli unsurlarından biri olmuştur. 1931'deki kurultayda millet, "dil, kültür ve mefkûre birliği ile birbirine bağlı vatandaşların teşkil ettiği bir siyasi ve içtimai heyettir"[91] şeklinde tarif edilmişse de, bu toplumsal algıda herhangi bir değişikliğe sebebiyet vermemiş, Müslüman olmak Türk olmanın esas şartlarından biri olarak görülmeye devam etmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun gayrimüslimlere belirli bir özerklik tanıyan fakat aynı zamanda bir Osmanlı ulusunun yaratılmasının önündeki en büyük engellerden biri olan millet sistemi, Müslümanlarla gayrimüslimler arasına Cumhuriyete de sirayet eden ve "kapanması neredeyse imkânsız olan bir uçurum" açmıştır.[92] Milli mücadele esnasında gayrimüslimlerin bir bölümünün işgal kuvvetleriyle işbirliği yapmış olması da yeni rejimin yöneticileriyle toplumun hafızasındaki yerini korumuş ve gayrimüslimlerin Türk kategorisine dâhil edilmelerinin önündeki en büyük engellerden birini teşkil etmiştir.

Bali'nin "kan bedeli" olarak adlandırdığı, gayrimüslimlerin Birinci Dünya Savaşı'na kadar belli bir bedel ödeyerek askerlikten muaf olmaları, Birinci Dünya Savaşı'na katılsalar da, kan bedelini "büyük bir iştahla"[93] ödememiş olmaları ve Milli Mücadele'ye katılmamaları nedeniyle cumhuriyeti kuranlar arasında görülmemeleri, Mustafa Kemal'in "Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Türkiye halkına Türk milleti denir" diyerek tarif ettiği Türklüğün sınırları içerisine dâhil edilmemelerin önemli nedenlerinden biri olmuştur.

İttihat ve Terakki döneminde başlayıp Cumhuriyet dönemi boyunca devam eden bir milli ekonomi ve milli burjuvazi yaratma çabaları da, iktisadi faaliyetin kontrolünü elinde bulunduran gayrimüslimlerin Türklüğün sınırları dışında tutulma nedenlerine dâhil edilmelidir. Bali'nin dönemin gazetelerinden birinden aktardığı şu satırlar, vatandaşlık esasına dayalı anlayışla etnisist

anlayış arasındaki gerilim ve mesafenin iktisadi alandaki yansımasını açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

> *Bugün Türk milletini kuruyoruz. Malzememiz, milli iktisat, milli mefkûredir. Milli iktisadı yabancı ellerde bulunan millete biz ancak açık panayır diyebiliriz.*
>
> *Lozan muahedesinin beynelmilel mahiyeti, kanunlarımız üzerinde de tesir yaparak bize kanuni vatandaşları kazandırdı. Bugün onların mevcudiyetinden rahatsız olmuyoruz. Yalnız aynı mefkûreye, aynı hisle sarılmış insanlar değiliz. Keder duyduğumuz birçok hadiseler onları sevindirebilir. Gayelerimiz ayrıdır… biz ağladığımız zaman onlar gülerler… ve biz güldüğümüz zaman da onlar ağlarlar.*
>
> *Kanunlarımızın ve altına imza koyduğumuz muahedelerimizin kararlarını memnuniyetle tatbik ederiz. Ancak ondan evvel milletimizin iktisadi temelini kuracak olan bir halis Türk unsurunu terfih etmek isteriz.*
>
> *İtiraf etmek lazımdır ki, iktisadi bir zihniyete henüz yeni yeni alışmaktayız. İlk zamanlardaki acemiliklerimizi telkin ile yetineceğiz. Memleketimiz için evvela kalben merbut bulunduğumuz hakiki vatandaşları yükselttikten ve yabancı unsurlara ihtiyaç bırakmadıktan sonra, nüfus kâğıdından başka müşterek bir rabıtamız olmayan kanuni vatandaşların parmakla gösterilecek kadar kendiliğinden eksildiğini gururla seyredeceğiz.*[94]

Hem gayrimüslim hem de Türk olmayanlar, yani Kürtler, Lazlar, Çerkezler, Boşnaklar vd. açısından bakıldığında da Türklüğün tanımına ilişkin kararsızlığın ve vatandaşlık esasına dayalı yaklaşımla etnisist yaklaşım arasındaki gerilimin, başka bir şekilde de olsa devam ettiğini görebiliriz. Müslüman olup da Türk olmayanlardan Lazların, Çerkezlerin ve Boşnakların Türklüğe “dâhli” ve “intikali” daha kolay olurken, Kürtler söz konusu olduğunda, bulundukları bölgenin yerlileri olmaları, nüfuslarının fazlalığı ve dillerini muhafaza etmeleri gibi nedenler, bu dâhil ve intikal sürecini zorlaştırmıştır.

Kürtlerin, Mesut Yeğen’in de belirttiği gibi, “kural olarak Türklük dairesinin içinde görülmelerine rağmen, bu dairenin dışında düşünüldükleri zaman ya da durumlar da oldu. Keza, kural olarak asimilasyonist yurttaşlık pratiklerinin muhatabı olmalarına karşın, zaman zaman ayrımcı yurttaşlık pratiklerinin menziline de girdiler.”[95] Özellikle cumhuriyetin ilk yıllarındaki ayaklanmaların ardından ortaya çıkan bu pratikler, mülklere el konulması ve zorla iskâna tabi tutma gibi biçimler aldı.

Türklüğe dâhil edilmede gayrimüslim olmanın kesin bir engel teşkil etmesinin ve Müslümanlığın ise en önemli kriterlerden biri olmasının, Yeğen'in de belirttiği üzere, Yahudiler ve Kürtler söz konusu olduğunda istisnaları bulunmaktadır. Örneğin Yahudilerin en azından bir bölümü, vatandaş olmaktan kaynaklanan Türklüğün ötesine geçip "olunabilir" Türklüğe yakınlaşmışlar; Kürtler ise Müslüman olmalarına rağmen, kolaylıkla Türklüğe dâhil edilememişlerdir.[96] Bu noktada, Yeğen'in etnik, dinsel ve kültürel ilkelerin ötesinde bir "üst-ilke"nin olup olmadığı sorusu ve buna verdiği yanıt hayli önemli görünmektedir:

> *Sanıyorum Türklüğe dâhil olmayı belirleyen bir üst-ilke, bir süper ilke vardı ve hep de oldu: Sadakat. Türklüğün kimi istisnalarla birlikte Müslümanlara açık oluşu, Müslümanların devlete gerçek ya da varsayılan sadakatiyle ve yine kimi istisnalarla birlikte Müslüman-olmayanlara kapalılığı da bunların yine gerçek veya da varsayılan sadakatsizliğiyle ilgilidir. Diğer bir deyişle, kimin Türk olabileceği ve kimin olamayacağının belirlenmesinde devlete sadakat, Müslüman olmaktan ya da olmamaktan daha önemli bir ölçü olmuş gibidir.*[97]

Kemalist milliyetçilik Türk milli kimliğini belirlerken, ırktan kurucu bir unsur olarak yararlanmıştır. "Ancak bu, hiçbir zaman sistematik ırkçılık şekline bürünmemiştir."[98] Rejimin ırkçı değilse bile, ırkçılığa göz kırpan etnik temelli politikaları devreye sokuşu ve vatandaş olma ile "hakiki" Türk olma arasındaki makasın gündelik hayatta giderek artan bir oranda açılması ise, uluslararası konjonktürün de uygun olduğu 1930'lu ve 40'lı yıllara tekabül eder. Yıldız'ın da belirttiği üzere; "Kemalist ideoloji 1930'lu yıllarda rejimi pekiştirme ihtiyacının gerekleriyle şekillenmiş, bunu da ancak otoriter bir kalıp içinde yapabilmiştir. Ferdin toplum organizması içinde değer kazanabildiği kolektif anlayışa uygun olarak oluşturulmaya çalışılan halk birliğinin teşekkülünde, özellikle ırk sağlığı, çocuk yetiştirme ve evlilik kurumunun düzenlenmesinde öjenik kaygılar öne çıkmış; ancak negatif öjenik kapsamında değerlendirilebilecek uygulamalara gidilmemiş. Bu da Kemalist rejimin ırkî kaygılarının araçsal niteliğini teyit etmekte ve 'düzenli, disiplinli, programlanmış, homojen' bir birlik anlayışına dayanan

halkta birliğin sağlanmasında bir araç olarak kullanıldığını ortaya koymaktadır.”[99]

“1930’lar ve 40’lardaki ırkçı kampanyanın hedefi olan ‘azlıklar’, esasen gayrimüslim azınlıklar” olmuştur. Türk olarak kabul edilen Müslüman azlıklara ise “Türklüğün vecibelerini yerine getirdikleri ölçüde, sözle ve fiille” dokunulmamıştır.[100] Özellikle II. Dünya Savaşı yılları boyunca gayrimüslim azınlıklar, askerlik ve kamu hizmeti gibi alanlarda açık bir ayrımcılığa maruz kalmışlardır.

1939 yılında alınan bir kararla azınlıkların silahlı eğitim görmeyip Türk subaylarının emrinde emir eri veya hizmetli olarak çalışmalarına karar verilmiş; yedek subay sınavlarına giren gayrimüslim gençlerden hiçbirine bu sınavlar kazandırılmamıştır.[101] Yine savaş yılları sırasında askerî liselere girişte “öz Türk ırkından olma” şartı getirilmiş, Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü’nün burs vereceği öğrencilerde aradığı niteliklere “öz Türk ırkından olma” da eklenmiş, aynı şekilde Nafıa Vekâleti de bursla Avrupa’ya göndereceği öğrencilerde aynı şartı aramıştır.[102]

Tüm bu uygulamaları ve 30’lu/40’lı yılların ruhunu anlamak açısından Türk Tarih Tezi ve Güneş Dil Teorisi bize önemli ipuçları vermektedir.

Bugünün Dünde Kuruluşu: Türk Tarih Tezi

1930’ların ve 1940’lı yılların ilk yarısının, aynı zamanda bir self-konsolidasyon yılları olarak da kabul edilebileceğini ve rejimin bir “kültür devrimi” girişiminde bulunmasıyla kristalize olduğunu söyleyebiliriz. CHP’nin 1930’lu yıllarda yaptığı kongrelerde alınan kararlar üzerinden bu girişimin veçhesini daha iyi anlamak mümkündür.

1931 kongresinin hemen öncesinde rejim için tehdit niteliği taşıyan iki unsur bertaraf edilmiş durumdadır: Serbest Cumhuriyet Fırkası’nın kendisini feshetmesi sağlanmış ve Menemen’deki irticai kalkışma bastırılmıştır.[103] Kongrede, altı ok parti programına girmiş, Türk Ocakları’nın feshedilmesine ve halkevlerinin kurulmasına

karar verilmiştir. 1935'te artık fırka değil *parti*, kongre değil, *kurultay* söz konusudur. Kongrede alınan kararlarla Türkiye Cumhuriyeti'nin bir parti-devleti olduğu ilan edilir. Bu ilanın doğal neticesi olarak, İçişleri Bakanı Parti'nin Umumi İdare Heyeti azası ve Genel Sekreteri, valiler ise Parti'nin il başkanları olmuştur. Bölge Umumi Müfettişleri ise hem devletin hem de parti teşkilatının denetçileri olmuşlardır. Önemi haiz bir başka karar ise, Türkiye'de komünizm propagandası yapıldığı savından hareketle, buna karşı tek silahın milliyetçilik olduğu yönündedir. 1938'de Mustafa Kemal'in ölümünün ardından toplanan Olağanüstü Kurultay'da ise Atatürk Ebedî Şef, İnönü ise Milli Şef ilan edilmiştir.[104]

Rejimin kurumsallaştığı bu yıllar, aynı zamanda bir ideoloji arayışının da gündeme geldiği yıllardır: Rejime doktriner bir yön tayin etme, inkılabın rotasını belirleme anlamında değil kuşkusuz; lakin "makbul vatandaşlar" yaratıp, kitleleri mobilize edebilme –ki bu siyasete doğrudan katılma anlamından ziyade, rejime muhalif olmama anlamına gelir– ve parti-devletin halkla arasındaki ilişkilerde bir iletken görevi görme anlamında bir ideoloji arayışı. "1923'ten 1930'a kadar Cumhuriyet kadrosunun asıl problemi, iktidar savaşının sonuçlandırılması, yeni sınırların güvenliği ve benimsetilmesi ve Dünya İktisadi Bunalımı'nın içinden çıkmaya çalışmak olmuştu. 1930'dan itibaren Cumhuriyet ideolojisinin yerli yerine oturtulmasına ve 'yeni bir kimlik olarak' en ücradaki yurttaşa kadar benimsetilmesine sıra gelmiştir."[105]

Türk Tarih Tezi ve onun mütemmim cüzü olarak kabul edilebilecek olan Güneş Dil Teorisi, tam da bu ideolojinin söylemsel altyapısının inşası için "icat edilmişlerdir." Benedict Anderson'un "hayali cemaatler"[106] kavramına atıfta bulunarak söyleyebiliriz ki, rejim bir cemaate, daha doğrusu bir ulusa sahip olabilmek için, o ulusun kurgusal bir tarih dolayımıyla inşasına girişmiştir.

Bu inşanın, Türkiye'ye ve Türk milliyetçiliğine özgü olmadığını belirtmek gerekir. Batı-merkezci tarih yazımı, "ilk yazının ortaya çıktığı Sümer Mezopotamyası'nı milat kabul ederek uygarlığın tepe noktaları olarak görülen Mısır-Yunan-Roma-İbrani-Hıristiyan

kulvarı üzerinden bugünkü Batı'ya ulaşan bir düz-çizgili evrimin inşasına ve kendisini bu geçmişe dayandıran ulusların saygın ve sözü geçen büyük uluslar olarak meşrulaştırılmasına"[107] hizmet ettiği için "geç uluslaşanlar", kendi tarihlerini kendileri yazmak zorundaydılar. Çünkü ulus-devlet de uluslaşma da bu evrimsel çizginin doruk noktası olarak ortaya çıkmıştı. İşte bu noktada, yazılı tarih belgelerinin dışında, merkezinde arkeoloji ve antropolojinin bulunduğu yeni bir tarih anlayışı gündeme geldi. Alman romantik milliyetçiliğinin öncüsü olduğu bu anlayış, "bir ulusu tarihin derinliklerine karışmadan, sapasağlam bugünlere getiren ve nihai hedefi olan devletine kavuşturan" kültürü çıkış noktası olarak alıyordu ve yazılı tarih, bir "uluslar mücadelesi alanı" olduğu için "bir kozmopolitin gözünden yazılmış tarih" kabul edilebilir değildi. Bu nedenle de, "bir kültürü geçmişten bugüne izlemek için geçerli olan tek yöntem arkeolojinin yöntemiydi; o sağlam kültürü taşıyanların ırksal saflığının bozulmadığını anlamak için de fiziksel antropolojiye ihtiyaç vardı."[108]

Cumhuriyeti kuranlar da, Batı-merkezci tarih anlatısının dışında kalan ve uluslaşmaya "layık görülmeyen" bir halktan yeni bir ulus yaratmaya girişirken, hem Batı'ya kendilerinin de medeniyet dairesine dâhil olduğunu "kanıtlamak", hem de kendi vatandaşlarına Osmanlı geçmişlerinden farklı bir kimlikleri olduğunu "öğretmek" istemişlerdir. Suavi Aydın'ın da belirttiği gibi;

> *Uygarlığa ortak olmaklığı bakımından 'tasarlanan ulusun geçmişi', bu ortaklığa ilişkin olarak, Batı (Anglosakson ve Fransız) dünyasında akredite kanıtlardan yoksun olduğu için, Cumhuriyet ister istemez Alman tarzı bir kültür anlayışının etkisi altında kendisine antropolojik ve arkeolojik bir geçmiş (bir urgeschichte) inşa etmeye girişmiştir. Böylelikle devletin öznesi olan 'ulusun' hem tarihsel-kültür sahibi bir halk (Kulturvolk) olarak mevcudiyetinin meşruluğu gösterilecek, hem de Osmanlı öncesi geçmişin 'parlaklığı' ve 'uygarlığa yaptığı katkı' ortaya çıkartılarak, Cumhuriyet 'ötekisi' ile hesaplaşacak ve yurttaşlara biçilen yeni ulusal kimliğe bulaşabilecek kozmopolit Osmanlı unsurlarla İslami unsurlar bilinçlerden temizlenecektir.*[109]

Ulusun kurgusal bir tarih dolayımıyla inşası girişiminin Türkiye'deki en önemli isimlerinden olan Afet İnan, Türk Tarih Tezi'nin ortaya çıkışını, 1928 yılında kendisinin Fransızca bir

coğrafya kitabında Türklerin sarı ırktan olduğuna dair bir pasaj okuduğunu, bunun doğru olup olmadığını Atatürk'e sorduğunu, Atatürk'ün ise "hayır böyle olamaz, bunun üzerinde meşgul olalım" dediğini anlatarak açıklar. Bu hikâye doğru olsa bile meselenin bu kadar kişisel olmadığı ortadadır. Tarih çalışmalarının kurumsal bir veçheye kavuşması, bizzat Mustafa Kemal'in girişimleriyle, 23 Nisan 1930'da toplanan Türk Ocakları Kongresi'nde bir tarih heyetinin oluşturulmasının kararlaştırılmasıyla başlar.[110] Heyette, Afet İnan'ın yanı sıra, Yusuf Akçura, Samih Rıfat, Sadri Maksudi, Reşit Galip gibi isimler de vardır. Heyetin ilk çalışması olan *Türk Tarihinin Ana Hatları*, Mustafa Kemal'in metin üzerinde yaptığı kimi düzeltme ve eklemelerden sonra sadece yüz adet basılır. Baskı adedinin sınırlı sayıda olması, sonradan iddia edildiği üzere Atatürk'ün kitabı yetersiz bulmasından kaynaklanmış olabileceği gibi, kitabın daha derinleştirilmiş bir teze ön hazırlık olarak görülmesinden de kaynaklanmış olabilir. Yazarlar da bunu kabul ederek, "bu tecrübe ile muhtaç olduğumuz o büyük tarihi yazdığımızı iddia etmiyoruz, yalnız bu konuda çalışacaklara genel bir istikamet ve hedef gösteriyoruz" demişlerdir.[111] Her şeye rağmen, bu kitaptaki temel tezlerin önemlice bir bölümü, 1930'lar ve 40'lar boyunca –hatta aşağıda değinileceği gibi daha sonraki yıllarda da– tedavülde kalmış, tarih ders kitapları için bir kılavuz işlevi görmüştür.

Türk Tarih Tezi'nin ana argümanlarını şöyle sıralayabiliriz: "1) Asya ve Avrupa'da 'eneololitik' (o zamanki sınıflamaya göre neolitik ve onu takip eden maden çağları) uygarlığı yapanlar beyaz ırktan brakisefallerdir. 2) Brakisefal ırkın anayurdu Orta Asya'dır. 3) Türkler sarı ırktan değil beyaz ırktandır ve anayurtları Moğolistan değil Orta Asya'dır. 4) Sümerler Mezopotamya'nın otokton halkı değildir; Orta Asya'dan gelmişlerdir; dil ögeleri ve ırksal özellikler bakımından Türklerle akrabadırlar. 5) Tıpkı Sümerler gibi Hititliler de Orta Asya kökenlidir. 6) Bunun gibi Mısır'a uygarlığı taşıyan halk da Orta Asyalıdır."[112]

Yazarlarının *Türk Tarihinin Ana Hatları*'nın başına koydukları "Bu Kitap Neden Yazıldı?" başlıklı bölümde yer alan açıklamalar vesilesiyle, yalnızca kitabın neden yazıldığını değil, aynı zamanda Türk Tarih Tezi'nin tesis edilmeye çalışılan ideolojik söylem içerisindeki rolünü de anlamaya muvaffak olabiliriz. Buna göre, *Türk Tarihinin Ana Hatları* her şeyden önce, Türklerin batılı tarih anlatısındaki betimleniş biçimine karşı bir itirazdır. Bu betimlemenin, "Türklerin kendi ataları hakkında" yanlış bilgi edinmeleri neticesini doğurduğunu ve "Türklüğün kendini tanımasında, benliğini geliştirmesinde zararlı" olduğunu söyleyen yazarlar, bu kitapla "bugün, bütün dünyada tabii mevkiini geri alan ve bu bilinçle yaşayan milliyetimiz için zararlı olan bu hataların düzeltilmesi"ni amaçlamaktadırlar. Ancak mesele yalnızca bununla sınırlı değildir. Yazarlar aynı zamanda, "milletimizin yaratıcı kabiliyetinin derinliklerine giden yolu açmak, Türk deha ve karakterinin esrarını ortaya çıkarmak, Türkün özellik ve kuvvetini kendine göstermek ve derin ırkî köklere bağlı olduğunu anlatmak" istemektedirler.[113]

Dolayısıyla, artık söz konusu olan basitçe Batılı tarih yazımındaki hataları düzeltmek değildir; şimdi hedeflenen yergilerle kodlanmış bu yazımın, çubuğun tersine bükülmesiyle, iftihar edilecek bir maziye dönüştürülmesi, tarihin icat edilmesi, bu icat dolayımıyla da bugünün inşa edilmesidir. İnşa edilen bugün ise, elbette ki "içeriye" yöneliktir ve yazarlar söz konusu yönelimi, "bu kitapla, doğru görmeye, iyi düşünmeye alıştırmak istediğimiz insanlar Türklerdir. Türklerin yanlış görüşlerden, hatalı düşünüşlerden bir an evvel kurtulması başlıca emelimizdir"[114] diyerek açıklamaktadırlar. Bugünün inşasının aynı zamanda bir özgüven inşası olduğu da belirtilmelidir. Çünkü, yazarların bir amacı da, "asırlarca çok haksız iftiralara uğratılmış, ilk medeniyetlerin kuruluşundaki hizmet ve emekleri inkâr olunmuş Büyük Türk Milletine, tarihî hakikatlere dayanan *şerefli mazisini hatırlatmaktır*. Şunu da ilave edelim ki, *on bir bin yıllık* göğüs kabartan ve alın yükselten bir geçmiş, Türk milletine boş ve lüzumsuz bir gurur vermeyeceği gibi, her milletin

tarihinde görülmüş ve görülebilecek hallerden olarak, birkaç asır ön saftan ayrılmış bulunmak da bezginlik vermez.”[115]

İftihar edilecek bir mazinin inşası nasıl bir temel üzerine oturtulmuştur? Temel, medeniyet ile Türkler arasındaki “kuruculuk” ilişkisidir. Anadolu’daki, Avrupa’daki ve Mezopotamya’daki ilk medeniyetler, Orta Asya’dan buraya göç eden Türkler tarafından kurulmuştur. “Mezopotamya ile Anadolu’yu işgal eden insanlar aynı ırktan ve kökendendirler.”[116] “Mısır’a giden Türkler yerleşmek için Nil’in boş buldukları deltasını”[117] seçmiş ve ilk Mısır medeniyetini kurmuşlardır. “Girit’te, Turuva’da bulunan en eski Neolitik eserlerle *Hazar doğusundaki Türk ellerinde* bulunan eserler arasında tespit edilen benzerlik, Akdeniz medeniyetinin olduğu kadar, onu yapan insanların kökenini de göstermeye yarar delillerdir.”[118] Roma medeniyetini kuran “*Etrüsklerin* İtalya’ya Anadolu’dan gitmiş oldukları kesindir.”[119]

Türk Tarih Tezi, tarih kitaplarındaki yanlışlıkların düzeltilmesi amacıyla başladığı macerasına, yeni bir tarihin icadıyla devam ederken ve böylece içeriye yönelik bir bugün inşa ederken, başka bir düzeye sıçramış ve Türk tarihini, dünya medeniyet tarihiyle özdeşleştirme noktasına gelmiştir. İlk medeniyetlerin Türkler tarafından kurulduğuna ve dili icat edenin Türkler olduğuna ilişkin iddia, bugünkü Batı medeniyetini kuranların da aslında Türkler olduğunu söylemek anlamına gelir. Bunun, bir Batılılaşma projesi için taşıdığı önemin hayati niteliği ortadadır.

Ancak, Türk Tarih Tezi yalnızca bu projeye hizmet etmez. Anadolu’daki Hitit, Lidya ve diğer uygarlıkların Türkler tarafından kurulduğunu söylemek, Anadolu’nun ezelden beri Türklere ait olduğunun “tescillenmesi” ve Anadolu’nun soykütüğünde sadece Türk ırkının mevcut olduğu anlamına da gelecektir. Ezelden beri var olanın ebediyen var olacağına duyulan inanç ise belirtilmemişse bile açıktır.

Türk Tarih Tezi, bugünü mazi vasıtasıyla kurarken, Türklere ait olduğunu düşündüğü hasletlerin kökenlerinin çok eski zamanlarda

olduğu argümanına başvurur. Örneğin, bugün inşa edilmek istenen ulus aslında, neredeyse bugünkü haliyle geçmişte var olmuştur:

> *Tarihte daima göze çarpar bir birlik arz eden Türk ırkı daima hâkim kalan açık uzvi vasıflarıyla dimağın en kuvvetli ürünü olan ortak lisanlarıyla ve bu lisanla nakledilmiş olan kültürleriyle, tarihî ortak hatıralarıyla aynı zamanda bugünkü millet tarifine de uyan büyük bir cemiyettir.*[120]

Türk Tarih Tezi'nin bugünü kurarken öykündüğü geçmiş, ilk olarak İslam'ın merkezde durduğu geçmiş değildir, ikinci olarak ise Osmanlı değildir. Tez, Türklerin tarihinde İslam'ın bulunmadığı bir zaman diliminin de olduğunu söylemektedir ve bunun rejimin ana hedeflerinden biri olan İslam ile Türklük arasındaki varoluşsal ilişkiyi çözmeye yardımcı olacağı ortadadır. Osmanlı öncesi bir tarihin kurgulanışı ise, mazide parlak başarılara imza atmış, ama Osmanlı gibi arızî bir dönem yaşamış olan Türklerin bugün yeniden aynı başarıları tekrarlayabilecekleri savı ile birlikte, Osmanlı'yla Cumhuriyet arasında var olduğu iddia edilen karşıtlığın altını çizmeyi kolaylaştırmaktadır. Özetle, Türk Tarih Tezi'nin amaçlarından birinin de, İslam'ın ve Osmanlılığın, Türk kimliğinin oluşturucu unsurları olmaktan çıkarılması olduğu söylenebilir.

Tam da bu nedenle *Türk Tarihinin Anahatları*'nda, İslam tarihi beş, Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihi ise sadece yirmi sayfada anlatılmaktadır. Çin tarihine ayrılan kısmın yaklaşık 75 sayfa olduğu göz önüne alınırsa, Türk Tarih Tezi'nde Osmanlı tarihinin kapladığı hacmin ne olduğu daha iyi anlaşılabilir.

Türk Tarih Tezi'nde "öteki" elbette unutulmamıştır. Yunan uygarlığının kökeninde Türk göçlerinin olduğu söylenerek, Batı medeniyetinin esas kurucusunun Yunanlılar değil Türkler olduğunun iddia edilmesi ve böylelikle Batı'daki eski Yunan uygarlığına duyulan hayranlıktan kendine bir pay çıkarma girişimi ile yetinilmemiş, Yunanlıların aslında bir millet olmadıkları da ispatlanmaya çalışılmıştır. Yazarlar, "Grek kavmi, hiçbir zaman tam bir birlik vücuda getiremedi. Küçük küçük Grek hükümetlerini büyük bir devlet halinde birleştiremedi." dedikten sonra sorarlar:

“Bu kabiliyetsizlik nerden geliyor?”[121] Yazarlara göre, Grek kavimlerinde mücadele halinde olan iki eğilim mevcuttur: “Milli birlik teşebbüsleri ile sitelerin hodbinane serkeşlikleri”[122] Milli birlik bu serkeşliğe rağmen, dışarıdan gelen Makedonyalılar tarafından kurulmuştur. Elbette ki bu, sorulan sorunun yanıtı değildir. Ama yanıtın verilmemiş olması önemli değildir. Çünkü, önemli olan buradan hareketle yapılan tespittir: “Grek kavmine Grek milleti denemez.”[123] Oysa hatırlanacağı üzere, “Türk ırkı, bugünkü millet tarifine de uyan büyük bir cemiyettir.”

Türk Tarih Tezi’nin ve bilimsel açıdan herhangi bir değeri olduğunu, bugün Kemalistler de dâhil hemen hiç kimsenin kabul etmeyeceği ortadadır. Ancak, hem tezin hem de teorinin ideolojik izdüşümlerine, gerek resmî, gerekse gayriresmî Türk milliyetçiliklerinin söylemlerinde ve tarih ders kitaplarında rastlamak halen mümkündür. Örneğin, 1980’li ve 90’lı yıllarda tarih öğretiminin hedeflerini anlatan resmi metinlerde, tıpkı 1940’larda olduğu gibi, “amaç, (…) Türk milletinin dünya tarihindeki önemini, milletler ailesi içindeki şerefli geçmişini ve yerini, insanlığa yaptığı hizmetleri, dünya kültür ve medeniyetinin gelişmesindeki büyük payını öğretip kavratmak, (…) tarihte büyük medeniyetler kurmuş, köklü bir geçmişe sahip büyük bir milletin evlatları olduklarının sorumluluğunu duyurmak…” şeklinde tanımlanmıştır.[124]

Söz konusu izdüşüm, hem resmî hem de gayriresmî milliyetçiliğin Türklüğün hukuki ve siyasi tanımı ile etnisist tanımı arasındaki gerilim ve salınımla malul olduğunu göstermektedir. Bu maluliyet, gelecek bölümde ayrıntılarıyla üzerinde duracağımız Türkçü faşist akım için katiyen söz konusu değildir. Çünkü Türkçü faşizmin milliyetçilik anlayışı, kesin bir biçimde soy ve kan esasına dayanmaktadır

1 François Georgeon, *Osmanlı-Türk Modernleşmesi*, (çev. Ali Berktay), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2006, s. 2.

2 **A.g.e.**, s. 5.

3 Bu üç fikir akımı kadar etkili olan bir başka akım da Garpçılıktır. Ancak, Garpçılık, Tunaya’nın da belirttiği gibi “bir millet ve devlet doktrini”ne sahip değildir. Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye’de Siyasal*

Gelişmeler [1876-1938], İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2003, s. 205.

Garpçılığın üç tarz-ı siyaset karşısındaki tutumu ise Osmanlıcılığı benimsemek, İslam dinini birleştirici bir öge olarak görmek ve Türkçülüğün karşısında olmak şeklinde özetlenebilir. Garpçılığın önemli temsilcilerinden biri olan Süleyman Nazif, Türkçülükten "Cengiz Hastalığı" şeklindeki aşağılayıcı ifadeyi kullanarak bahseder. Nazif'e göre; "*Din Müslümanlık aradaki siyasi bağ da Osmanlılıktır*, zira Osmanlılığın kendine has bir ırkı, lisanı ve rabıtası mevcuttur. Irki bekâret aramak 'tatlı bir emel olsa bile' nihayet ham bir hayaldir. Eğer bu hayal bu memlekette hakikate isal edilmek istenirse, 'bilhassa bu memlekette' zararlı ve tehlikeli neticeler verecektir." Akt. Tunaya, a.g.e., s. 210.

Tunaya, Garpçılığın Üç Tarz-ı Siyasete bakışını şöyle anlatır: "Osmanlılık muhafaza edilecek devlet şeklidir, 'damarlarda hususi bir kan' vücuda getirmiştir. Osmanlı Devleti Garpçılıkla beraber üç temele müstenittir, Türkçülük ve İslamcılık. Bu sehpanın idamesi daima mümkündür. İttihad-ı anasır kabil-i tahakkuktur ve her üç cereyan yekdiğerine münafi değildir. İslamcılık ve İslamiyet bir milliyet-i ammedir. Bu bakımdan hususi milliyetlerini, asır icabı, gerçekleştirmiş İslam kavimlerinin, İttihad-ı İslam halinde siyaseten birleşmeleri bir içtimai şe'niyettir ve mukadderdir. İslamiyet, milliyetlerden üstündür. İttihad-ı İslam'ın tahakkuk müddeti hakkında henüz karar verilemez. Türkçülük ve Milliyetçilik ifrata vardırılmaması, dinî bir vecibe halinde Hilafet ve Saltanat makamlarının tersini şartıyla, pekâlâ caizdir. Fart-ı milliyet 'dört nala verem'dir, hatta cinnet addedilebilir. Bununla beraber Türk milleti, millet-i hâkime olmasa da millet-i mümtazedir." **A.g.e.**, s. 225.

4 Ziya Gökalp, *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak*, İstanbul, Kumsaati Yayınları, 2004, s. 14.

5 Rıza Nur, *Hayat ve Hatıratım I-II*, İstanbul, Altındağ Yayınevi, 1967, s. 333.

6 Ziya Gökalp, "Türklüğün Başına Gelenler", *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak* içinde, İstanbul, Kumsaati Yayınları, 2004, s. 50.

7 Akt. David Kushner, *Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu, 1876-1908*, Kervan Yayınları, 1979, s. 29.

8 Yusuf Akçura, *Türkçülüğün Tarihi*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1998, s.28.

9 **A.g.e.**, s. 29.

10 **A.g.e.**, s. 29.

11 Ziya Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul, Toker Yayınları, 1990, s. 11.

12 Akçura, *Türkçülüğün Tarihi*, s. 30.

13 Akçura, Mustafa Celaleddin Paşa'yla ilgili olarak düştüğü bir dipnotta Paşa'nın Yunan ve Roma mitolojisinde kullanılan bazı isimlerin aslında Türkçe olduğunu iddia ettiğini, bu iddianın ise "zamanımızda" (yani 1928'de), "Türk dilinin dünyanın en eski dil olduğu ve seslerle seslerin ifade ettiği eşya arasında ilişkiler bulunduğuna dair müthiş" keşifle, yani güneş dil teorisi ile yeniden ortaya atıldığını söyler. Akçura'ya göre, bu tezin kökeninde M. Celaleddin'in kitabı bulunmaktadır. Akçura, ayrıca tezi ortaya atan kişiyle ilgili olarak çok ilginç de bir bilgi verir ve bu kişinin M. Celaleddin'in oğlunun damadı olduğunu söyler. Akçura, *Türkçülüğün Tarihi*, s.33. Yalçın Küçük'ün verdiği bilgilere göre, Akçura'nın ismini söylemediği kişi, M. Celaleddin'in oğlu Hasan Enver Paşa'nın kızı Münevver ile evli olan ve daha sonra Mustafa Kemal tarafından Türk Dili Tetkik

Cemiyeti'nin reisliğine getirilen Samih Rıfat'tır. M. Celaleddin aynı zamanda, Nâzım Hikmet'in büyük dedesidir. Bkz. Yalçın Küçük, *Aydın Üzerine Tezler–2*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1984, s. 130.

14 **A.g.e.**, s. 34.

15 Akt. Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, s. 12-13.

16 Akçura, *Türkçülüğün Tarihi*, s. 50.

17 Akt. Gökalp, *Türkçülüğün Esasları*, s. 13.

18 Akçura, *Türkçülüğün Tarihi*, s. 55.

19 **A.g.e.**, s. 56-57.

20 **A.g.e.**, s.59.

21 **A.g.e.**, s. 60-61.

22 Gaspıralı, Akçura'nın eniştesidir.

23 **A.g.e.**, s. 70.

24 **A.g.e.**, s. 74.

25 **A.g.e.**, s. 81.

26 **A.g.e.**, s. 82.

27 Akt. Kushner, *Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu*, s.74.

28 Akçura, *Türkçülüğün Tarihi*, s. 80 vd.

29 Akçura'nın hayatı ve düşünceleriyle ilgili klasikleşmiş bir eser olarak bkz. François Georgeon, *Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri Yusuf Akçura 1876-1935*, (çev. Alev Er), İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 2005

30 Yusuf Akçura, *Üç Tarz-ı Siyaset*, Ankara, Lotus Yayınları, 2005, s. 35.

31 **A.g.e.**, s. 36.

32 **A.g.e.**, s. 37.

33 **A.g.e.**, s. 38.

34 **A.g.e.**, s. 50.

35 **A.g.e.**, s. 50.

36 **A.g.e.**, s. 50.

37 **A.g.e.**, s. 50.

38 Kemal Karpat, "Tarihsel Süreklilik, Kimlik Değişimi ya da Yenilikçi Müslüman, Osmanlı ve Türk Olmak", *Osmanlı Geçmişi ve Bugünün Türkiye'si*, der. Kemal Karpat, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004, s. 29.

39 **A.g.e.**, s. 36. İslamcılık ideolojisi, Karpat'ın da belirttiği gibi, kesin bir kuramsal biçime dönüşmemiş ya da örgütsel bir altyapı oluşturmamıştır. "Sadece inanca duyulan bağlılığı artırmak ve inananların dinî bilincini keskinleştirmekle" yetinmiştir. Orhan Koçak ise, Abdülhamit'in politik çizgisinde İslamcılık ideolojisinin görülmediğini, söz konusu olanın Avrupalı sömürge güçlerin Abdülhamit'in panislamizm korkusunu körüklemesi olduğunu söylemektedir. Dolayısıyla, planlı, programlı, sistematik bir İslamcılık siyasetinden değil ama kimi bölük pörçük uygulamalardan söz

etmek yerinde olacaktır. Orhan Koçak, “II. Abdülhamit’in Siyasal Düşüncesi”, *Cumhuriyete Devreden Düşünce Mirası, Tanzimat ve Meşruiyet’in Birikimi*, der. Mehmet Ö. Alkan, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001, s. 275.

40 Akçura, *Üç Tarz-ı Siyaset*, s. 58.

41 **A.g.e.**, s.58-59.

42 **A.g.e.**, s. 60.

43 **A.g.e.**, s. 62.

44 Makalenin, bir kafa karışıklığından ziyade, o dönem için hayli radikal olan bu görüşlerin bir ölçü de olsa yumuşatılmasını sağlamak için böyle bitirilmiş olabileceği, bir ihtimal olarak göz önünde tutulabilir.

45 Türk Derneği’nin hem kuruluş tarihi ile ilgili olarak hem de kurucu üyeleri ile ilgili olarak farklı kaynaklarda farklı bilgiler verilmektedir. Tarık Zafer Tunaya’ya göre, dernek 5 Kanun-ı Evvel 1324’de kurulmuştur. Tunaya, bu tarihin miladi takvimde 18 Aralık 1908’e tekabül ettiğini yazsa da, Füsun Üstel bu tarihin karşılığının 7 Ocak 1909 olduğunu söylemekte ve farklı kaynaklarda başka tarihlerin verildiğini belirtmektedir. Yusuf Akçura’nın Türk Derneği Nizamnamesi’nin 25 Aralık 1908’de yayınlandığını bildirmesine bakarak derneğin kesin olarak 1908 Aralık ayı ile 1909 Ocak ayı arasındaki bir tarihte kurulduğunu söyleyebiliriz. Tunaya, derneğin kurucu üyeleri olarak, Ahmet Midhat Efendi, Emrullah Efendi, Necip Asım, Korkmazoğlu Celal, Akçoraoğlu Yusuf, Akyiğitoğlu Musa, Fuat Raif, Rıza Tevfik ve Ahmet Ferit Tek’in isimlerini saymaktadır. Füsun Üstel ise çeşitli kaynaklara dayanarak, Bursalı Tahir, Agop Boyacıyan, Arif, Mülkiye Mektebi Müdürü (Mehmed) Celal, Ahmet Hikmet ve Ispartalı Hakkı isimlerini de kurucu üyeler listesine dâhil etmektedir. Tarık Zafer Tunaya, *Türkiye’de Siyasal Partiler, Cilt:1, II. Meşrutiyet Dönemi*, Hürriyet Vakfı Yayınları, 1986, s. 415.; Füsun Üstel, *İmparatorluktan Ulus-Devlete Türk Milliyetçiliği Türk Ocakları (1912-1931)*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1997, s. 16-17.

46 Akt. Masami Arai, *Jön Türk Dönemi Türk Milliyetçiliği*, (çev. Tansel Demirel), İstanbul, İletişim Yayınları, 2003, s. 25.

47 **A.g.e.**, s. 41.

48 Derneğin dile verdiği önem, hem şubeler için hazırlanan çalışma programına hem de dergide yayınlanan yazılara bakıldığında net bir şekilde görülebilir. Çalışma programında şubelerden, halkın kullandığı kelimelerin ve bu kelimelerin kaynaklarının bir deftere kaydedilmesi, Şemseddin Sami’nin Türkçe Kamus’unda ya da Ahmet Vefik Paşa’nın Lehçe-i Osmanî’sinde bu kelimelerin olup olmadığına bakılması ve köylerde Türkler tarafından söylenen türkülerin, masal ve hikâyelerin ayrı ayrı defterlere yazılması istenmektedir. Dergide yayınlanan makalelerde ise, dilin sadeleştirilmesinin temel kaygı olduğu görülmektedir. Ancak politik alandaki çekingenliğin benzeri burada da gözlemlenebilir. Çünkü dernek üyelerinin önemlice bir bölümü, dilde sadeleşme çabalarının ittihadı-anasıra zarar verebileceğini düşünmüşlerdir. Füsun Üstel, *İmparatorluktan Ulus-Devlete Türk Milliyetçiliği Türk Ocakları*, s. 27 vd.

49 Arai, *Jön Türk Dönemi Türk Milliyetçiliği*, s. 69.

50 **A.g.e.**, s. 63.

51 **A.g.e.**, s. 65.

52 Arai'ye göre, başka bir milliyetçi örgütlenmenin ortaya çıkış nedeni büyük olasılıkla Yusuf Akçura'nın Türk Derneği'nden ve dergisinden yeterince hoşnut olmamasıdır. Yeni kurulan cemiyette ise, Akçura'nın düşüncesine daha yakın olan Ağaoğlu Ahmet, Hüseyinzade Ali gibi Rusya kökenli göçmenler daha etkin bir role sahiptirler. **A.g.e**, s. 82.

53 **A.g.e.**, s. 83-84.

54 **A.g.e.**, s. 85.

55 **A.g.e.**, s. 91.

56 **A.g.e.**, s. 96. Hıristiyan halkların bağımsızlıklarını elde edişlerinin ardından, Osmanlıcılık fikrinin revizyona uğradığı aşikârdır. Ali Kemal de, "Arab'dan Kürd'e kadar olan akvam-ı sairemiz"den bahsetmektedir.

57 **A.g.e.**, s. 108.

58 Yusuf Sarınay, *Türk Milliyetçiliğinin Tarihi Gelişimi ve Türk Ocakları 1912-1931*, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2004, s. 152.

59 Ocağın mensupları arasında Ziya Gökalp ve Hüseyinzade Ali gibi İttihat ve Terakki'nin merkez komite üyeleri de bulunmakta ve bu İttihat ve Terakki'nin ocağa nüfuz etmesinde büyük rol oynamaktadır. Ancak, 1918 Kongresinde Ziya Gökalp'in ocağın başkanlığına seçilememesi, üyelerin ocağın özerkliğini koruma isteklerinin bir işareti olarak görülebilir. **A.g.e.**, s.155 vd.

60 Akt. Mithat Atabay, *İkinci Dünya Savaşı Sırasında Milliyetçilik Akımları*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 2005, s. 76.

61 Feroz Ahmad, *İttihat ve Terakki (1908-1914)*, (çev. Nuran Ülken), İstanbul, Sander Yayınları, 1971, s. 226.

62 Jacob Landau, *Pantürkizm*, (çev. Mesut Akın), İstanbul, Sarmal Yayınevi, 1999, s. 71.

63 Yalçın Küçük, *Türkiye Üzerine Tezler–5*, İstanbul, Tekin Yayınları, 2002, s. 633.

64 Sina Akşin, *Jön Türkler ve İttihat ve Terakki*, Ankara, İmge Kitabevi, 2001, s. 417.

65 Zafer Toprak, *Türkiye'de Milli İktisat (1908-1918)*, Yurt Yayınları, 1982, s. 57-58.

66 Akşin, a.g.e., s. 421 vd. Ziya Gökalp'in bankanın kuruluşu ile ilgili olarak İttihat ve Terakki Cemiyeti adına yazdığı genelgede, kredi sistemini kan ve bankacılığı da bu kanı dağıtan kalp olarak betimlemiş ve "meğer bizim milli deveran-i demimizin merkezi, yani milli kalbimiz yok imiş" diye yazmıştır. Gökalp, genelgeyi "biz de yakında askerî cihaddan iktisadi cihada avdet edeceğiz. Bu asrın cihad-ı ekberi iktisadi cihad olduğunu unutmayalım" diyerek bitirmektedir. Akt. Toprak, a**.g.e.**, s. 142.

67 Tunaya, *Türkiye'de Siyasi Partiler*, s. 202.

68 Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Yaban*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1984, s.180-181.

69 Ahmet Yıldız, "Kemalist Milliyetçilik", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce 2: Kemalizm* içinde, ed. Tanıl Bora, Murat Gültekingil, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002, s. 217.

70 **A.g.e.**, s. 217. vd.

71 İslami olan ise Osmanlı İmparatorluğu'ndan tevarüs edilmiş biçimiyle, Sünni/Hanefi İslam'a işaret etmektedir.

72 Erik Jan Zürcher, "Jön Türkler, Müslüman Osmanlılar ve Türk Milliyetçileri: Kimlik politikaları, 1908-1938", *Osmanlı Geçmişi ve Bugünün Türkiye'si*, der. Kemal Karpat, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, s. 276.

73 Eren Deniz (Tol) Göktürk, "1919-1923 Dönemi Türk Milliyetçilikleri", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Cilt 4 Milliyetçilik* içinde**,** ed. Tanıl Bora, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002, s.105.

74 Ömür Sezgin, *Türk Kurtuluş Savaşı ve Siyasal Rejim Sorunu*, Ankara, İmge Kitabevi, 2005, s. 10 vd.

75 Hülya Küçük**,** *Kurtuluş Savaşında Bektaşiler*, İstanbul, Kitap Yayınevi, 2003, s. 68.

76 Yıldız, *Ne Mutlu Türküm Diyebilene,* s. 98.

77 **A.g.e.**, s. 99.

78 Küçük, a.g.e., s. 69 vd.

79 Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol, 30 Ocak 1923

80 Soner Çağaptay, "Türklüğe Geçiş: Modern Türkiye'de Göç ve Din", *Vatandaşlık ve Etnik Çatışma Ulus-Devletin Sorgulanması*, der. Haldun Gülalp, İstanbul, Metis Yayınları, 2007, s. 93.

81 Şener Aktürk, "Türkiye Siyasetinde Etnik Hareketler 1920-2007", *Doğu Batı*, Sayı:44, Şubat Mart Nisan 2008, s. 54-55.

82 **A.g.e.**, s. 55.

83 Ali Murat İrat, *Devletin Bektaşi Hırkası Devlet Aleviler ve Ötekiler*, İstanbul, Chiviyazıları Yayınevi, 2006, s. 87.

84 Ahmet Yıldız, *Ne Mutlu Türküm Diyebilene Türk Ulusal Kimliğinin Etno-Seküler Sınırları(1919-1938),* İstanbul, İletişim Yayınları, 2001, s. 140.

85 Mesut Yeğen, "Yahudi-Kürtler ya da Türklüğün Yeni Hudutları", *Müstakbel Türk'ten Sözde Vatandaşa Cumhuriyet ve Kürtler* içinde, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s. 97 vd.

86 Akt. Yeğen, a.g.e., s. 102-103.

87 Akt. Mesut Yeğen, *Devlet Söyleminde Kürt Sorunu*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1999, s. 118.

88 Akt. Yıldız, *Ne Mutlu Türküm Diyebilene*, s. 155-156.

89 Füsun Üstel**,** "Makbul Vatandaşın Peşinde" *2. Meşrutiyet'ten Bugüne Türkiye'de Vatandaşlık Eğitimi*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s. 168

90 Rıfat N. Bali, *Bir Türkleştirme Serüveni (1923-1945): Cumhuriyet Döneminde Türkiye Yahudileri*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s. 497 vd.

91 **A.g.e.**, s. 502.

92 **A.g.e.**, s. 504.

93 **A.g.e.**, s. 508.

94 **A.g.e.**, s. 536.

95 Yeğen, *Müstakbel Türkten Sözde Vatandaşa*, s. 47.

96 Hatta Yahudi asıllı Moiz Kohen ya da bilinen adıyla Munis Tekinalp, Kemalizmin ideologlarından biri olmuş ve Kemalist milliyetçiliği ortak dil, kültür ve ülkü üzerine kurulmuş bir milliyetçilik olarak formüle etmeye çalışmıştır. Tekinalp hakkında bkz. Jacob M. Landau, *Tekinalp Bir Türk Yurtseveri (1883-1961)*, (çev. Burhan Parmaksızoğlu, İlhan Pınar), İstanbul, İletişim Yayınları, 1996

97 Yeğen, a.g.e., s. 113.

98 Yıldız, "Kemalist Milliyetçilik", s. 229.

99 Yıldız, *Ne Mutlu Türküm Diyebilene*, s. 170-171. Negatif öjenikle kastedilen sağlıklı olmadığı düşünülen ebeveynlerin üremesinin engellenmesi ve Nazi Almanya'sı örneğinde olduğu gibi yaşanmaya değer bulunmayan hayatların ortadan kaldırılmasıdır.

100 Bora, *Medeniyet Kaybı*, s. 89.

101 Bali, *Bir Türkleştirme Serüveni*, s. 408-409.

102 **A.g.e.**, s. 410.

103 Yalçın Küçük, Menemen Olayı'nın "düzenin oturması"nda büyük rol oynadığını söylemekte ve buna kanıt olarak da, dönemin ABD büyükelçisinin olayla ilgili hazırladığı raporu göstermektedir. Büyükelçi raporunda, "hükümet, bu olayı, kendi yararına kullanmaya hazır ve kararlı idi. Şimdi Fethi'nin kampanyasından (Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kampanyasından bahsediliyor *–F.Y.*), tahmin ettiğimizden daha fazla yaralanmış olan hükümet için, prestijini yeniden kazanmak amacıyla kullanabileceği altın bir fırsat doğmuştu" denmektedir. Yalçın Küçük, *Türkiye Üzerine Tezler–1 1908-1978*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1997, s. 236.

104 Tunaya, *Türkiye'de Siyasal Partiler*, s. 568-572.

105 Suavi Aydın, *Modernleşme ve Milliyetçilik*, Gündoğan Yayınları, s. 227.

106 Benedict Anderson, *Hayali Cemaatler Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması*, (çev. İskender Savaşır), İstanbul, Metis Yayınları, 1995

107 Suavi Aydın, "Cumhuriyet'in İdeolojik Şekillenmesinde Antropoloji'nin Rolü Irkçı Paradigmanın Yükselişi ve Düşüşü", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce 2: Kemalizm* içinde, ed. Tanıl Bora, Murat Gültekinoğlu, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002, s. 345.

108 **A.g.e.**, s. 346.

109 **A.g.e.** s. 354-355.

110 Cumhuriyet'in antropolojiye olan ilgisi ise daha erken tarihlidir. 1925 yılında Darülfünun bünyesinde kurulan Türk Antropoloji Tetkik Merkezi ve merkezin çıkardığı *Türk Antropoloji Mecmuası* bu ilgiyi göstermesi bakımından önemlidir. Bu dergi hakkında daha geniş bilgi için bkz. Nazan Maksudyan, *Türklüğü Ölçmek Bilimkurgusal Antropoloji ve Türk Milliyetçiliğinin Irkçı Çehresi 1925-1939*, İstanbul, Metis Yayınları, 2005

111 Afet İnan., *Türk Tarihinin Ana Hatları*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1996, s. 25.

112 Aydın, a.g.e., s. 360.

113 İnan, a.g.e., s. 25.

114 **A.g.e.**, s. 26.

115 **A.g.e.**, s. 71.

116 **A.g.e.**, s. 62.

117 **A.g.e.**, s. 62.

118 **A.g.e.**, s. 63.

119 **A.g.e.**, s. 64.

120 **A.g.e.**, s. 50.

121 **A.g.e.**, s. 245.

122 **A.g.e.**, s. 245.

123 **A.g.e.**, s. 246.

124 Etienne Copeaux, *Tarih Ders Kitaplarında (1931-1993) Türk Tarih Tezinden Türk İslam Sentezine*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s.131-132.

İkinci Bölüm

TÜRKÇÜ FAŞİZM: DOĞUŞU, GELİŞİMİ VE UNSURLARI

I. Politik Tarihçe *Dergilerde Filizlenen İdeoloji*

Türkçü faşist ideolojinin kamusal alanda ilk temayüzünde öncü rolü, bu akımın daha sonra en önemli ismi olarak kabul edilecek olan Hüseyin Nihal Atsız oynamıştır. 12 Ocak 1905'te İstanbul'da doğan Atsız, 1922 yılında Askerî Tıbbiye'ye girmiş, Türkçülüğü burada şekillenmiş, 3.sınıftayken Arap kökenli bir subaya selam vermediği için okuldan atılmıştır. Tıbbiye, Atsız'ın anti-komünist fikirlerinin de oluşmaya başladığı yerdir. 1921-1924 yılları arasında yayınlanan *Aydınlık* dergisinin tıbbiye öğrencileri arasında gördüğü ilgiye şahit olmuş ve hayatının sonuna kadar esas düşman olarak gördüğü komünizmle mücadelesi de bu okulda başlamıştır.[1] 1926'da Edebiyat Fakültesi'ne kayıt yaptıran Atsız, 1930'da okulu bitirerek Fuat Köprülü'nün asistanı olmuştur. Ancak, Türk Tarih Tezi ile ilgili tartışmalarda Reşit Galip'in tezlerine karşı çıkıp resmî görüş dışında bir tutum benimseyen Zeki Velidi Togan'ın yanında yer aldığı için, 1933 yılında asistanlık görevine son verilerek, önce Malatya'ya sonra da Edirne'ye öğretmen olarak atanmıştır. Türkçü faşizmin Atsız'ın ardından gelen en önemli isimlerinden olan Türkkan, henüz aralarının bozulmadığı dönemde Atsız'dan "Atsız, Türke âşık olduğu için, koyu bir ırkçıdır; biyolojik ve psikolojik vasıflar ile

birlikte ırka inanmıştır. Türk kanının cibilli ve irsî kabiliyetinden gurur duyan bu öz Türk, bu asil kanın yabancı kanlarla bulandırılmasına şiddetle aleyhdardır”[2] şeklinde bahsetmiştir.

Atsız’ın çıkardığı ilk dergi, 15 Mayıs 1931 ile 25 Eylül 1932 tarihleri arasında aylık olarak çıkarılan *Atsız Mecmua*’ydı. Dergi’de Atsız’ın H. Nihal imzasıyla yayınladığı yazıların haricinde, politik olmaktan ziyade kültürel ve edebî yazılara yer veriliyor, Atsız ise yazılarında tek parti iktidarının hışmına uğramamak için[3] son derece dikkatli bir üslup kullanıyordu.

Derginin Türkçülüğünün, henüz Almanya’da Nasyonal Sosyalizmin iktidara gelmemiş olmasının da etkisiyle, daha çok dil ve kültür alanında kendini ifade etmeye çalıştığını, izleyen bölümde ayrıntılarıyla üzerinde durulacak olan kan esasına dayalı bir ırkçılık anlayışına sahip olmadığını, bir Turan fikrini açıkça dile getirmediğini; ancak, bir kültürel birlik perspektifine sahip olduğunu ve anti-komünizme vurgu yapmadığını söyleyebiliriz. Onun yerine Türklerin İslamiyet öncesi kökenleri, Türkiye dışında –özellikle Sovyetler Birliği’nde– yaşayan Türklerin durumları, Ziya Gökalp’in düşünceleri gibi konularla ilgili yazılara ve şiirler ile hikâyelere ağırlık verilmekteydi.[4]

1930’lu yıllar, 1940’ların başında altın çağını yaşayacak Türkçü faşizm için bir tür ideolojik tahkimat dönemi olarak görülebilir. Bu dönemde Türkçü faşizmi besleyen kaynakların hemen hepsi yurtdışında yayınlanmakta olan dergilerdir. Budapeşte’de *Turan*, Polonya’da *Promethee*, Paris’te ise ilk sayısı 1926’da çıkan ve 1938 yılına kadar yayın hayatını sürdüren *Promethee Bülteni* isimli dergiler yayınlanmakta, sonuncusunda Mehmet Emin Resulzade ve Mirza Bala Azerbaycan gibi isimler Türk birliği üzerine yazılar yazmaktadırlar. 1931 yılında Helsinki’de Abdullah Ahsan tarafından *Yeni Turan* isimli Fince ve Türkçe bir dergi yayınlanmaya başlanmış, Hilal Mürşi ve Mehmet Emin Resulzade 1934-1939 yılları arasında Berlin’de Azerbaycan Müsavat Partisi’nin yayın organı olan *Kurtuluş*’u çıkarmışlardır. 1934-1939 yılları arasında Varşova’da Barasbi Baytugan tarafından Türkçe ve Rusça olarak

Şimali Kafkasya dergisi çıkarılmış, Mustafa Çokay ise 1931-1939 yılları arasında Türkistan Millet Meclisi'nin yayın organı *Yaş Türkistan*'ı, 1934-1935 yılları arasında Fransızca ve Türkçe olarak aylık *Türkistan* dergisini yayınlamıştır. Berlin'de İdil-Ural Milli Komitesi'nce yayınlanan *Yeni Milli Yol*'un yanı sıra, Romanya'da Kırım-Türk Komitesi'nin yayın organı olarak *Emel Mecmuası*, Bulgaristan'da *Altınordu* ve *Turan*, Kıbrıs'ta ise *Kardeş Ocağı* isimli Türkçü dergiler yayınlanmaktadır. Bu dergiler, Sovyetler Birliği'nden Türkiye'ye göç etmiş olan aydınlar aracılığıyla Türkiye'de de bilinmekte ve okunmaktadır. [5]

En tanınmışları Zeki Velidi Togan, Ahmet Caferoğlu, Mehmet Emin Resulzade ve Ayaz İshaki olan bu aydınlar, gerek *Atsız Mecmua*'ya yazdıkları yazılarla, gerek çıkardıkları *Azerbaycan Yurt Bilgisi*, *Yeni Türkistan*, *Odlu Yurt*, *Yeni Kafkasya* ve *Azeri Türk* isimli dergilerde yazdıkları kültürel birlik perspektifli yazılarla Türkçülükle Turan fikri arasındaki rabıtanın diri tutulmasında büyük rol oynamışlardır. Yine bu isimler tarafından kurulan Türkistan Türk Gençler Birliği ve Türkistan'ı Öğrenme Derneği gibi dernekler de bu süreçte etkili olmuştur.[6]

1930'lara damgasını vuran Türk Tarih Tezi ve Güneş Dil Teorisi çalışmaları ile İtalyan ve Alman faşizmlerinin popülaritesi, hem Kemalist milliyetçilik anlayışının hem de Türkçü düşüncelerin özellikle üniversite gençliği üzerinde etkili olmasını sağlamıştır. 1933 kongresinde kendisine amblem olarak "bozkurt" figürünü seçen Milli Türk Talebe Birliği'nin yayın organı olan *Birlik* dergisinde Turancılığın izlerini bulmak mümkündür. Örneğin, dergide yayınlanan "Düşüncelerimiz" isimli bir yazıda, "bize göre Millet: Kanı bir, kültürü bir, ülküsü bir insanların topluluğu! Bizim için milliyet sınır tanımaz. Bu düşünce özünü tarih inkılabımızdan alıyor! Kazan Türkü, Kırım, Kaşgar Semerkant ve Bakü Türkü sınırlarımız içinde yaşamayan, fakat bizden olanlardır" denilmektedir.[7] Dergide, hem Alman ve İtalyan faşizmlerini öven, hem de Kemalizmi bu faşizmlere benzer bir şekilde tanımlayan yazılara da yer verilmiştir. Örneğin, "Kemal Var" isimli bir yazıda

“Mussolini ve Hitler’in kuvvet aldıkları kudret”in gençlik olduğu belirtilmiş ve bu iki lider “bugün bu gençlere kıymet vermeyi herkesten iyi ve herkesten özlü anladılar” denilmiş,[8] başka bir makalede ise Kemalizm şöyle tanımlanmıştır:

> *Kemalizm Türk’e dayanır. Türklük davasıdır. Türklük davası demek her bir yeri karış karış kanla sulanan Türk vatanında Türk vardır ve Türk olacak demektir.*
>
> *Kemalizm davasının özüne giden bu yol nihayet bu yurtta Türkün tek hâkim olması, bu yurdu ve bu yurttakileri geleceğin içli ve olgun verimine götürmesinden geçer.*
>
> *Kemalizm davasında işbaşı olacaklar gibi; bu davanın iktisadi, ticari her hareketinde de yine işbaşı Türk olacaktır.*[9]

Yeniden *Atsız Mecmua*’ya dönecek olursak; dergide Atsız’dan sonraki en önemli isim tarihçi Zeki Velidi Togan’dır. 1890 yılında Başkurdistan’da doğan Togan, 1923 yılına kadar Sovyetler Birliği’ne karşı yürütülen bağımsızlık mücadelelerinin lider isimlerinden biri olmuş; ancak, bu mücadelede başarısız olunca önce İran ve Afganistan’a geçmiş, ardından Hindistan, Paris ve Berlin’de bulunmuştur. 1925 yılında Türkiye’ye davet edilen Togan, 1927 ile 1932 yılları arasında İstanbul Üniversitesi’nde Türk Tarihi okutmuş, 1932’de ise Türk Tarih Tezi’ne yönelik eleştirileri nedeniyle Türkiye’yi terk etmek zorunda kalmıştır. 1935 yılına kadar Viyana’da kalan Togan burada doktorasını tamamlamış ve 1939 yılında Bonn Üniversitesi İslam Araştırmaları Merkezi ile Göttingen Üniversitesi’nde çalışmıştır. Atsız’la ilişkilerini hiç koparmayan Togan’ın nasyonal sosyalist ırk kuramından ve devlet örgütlenmesinden Atsız’a bahsetmiş ve ona okuması için kimi kaynaklar getirmiş olması muhtemeldir.

Togan’ın *Atsız Mecmua*’da yayınlanan yazıları, doğrudan politik olmaktan ziyade, Orta Asya’daki Türki kavimlerin yaşayışları, nüfusları, kültürleri ve Türk mitolojisi ile ilgiliydi ve daha çok Türkiye Türkleri ile Türki kavimler arasındaki tarihî ve kültürel bağı göstermeyi amaçlıyordu.

Atsız Mecmua ile ilgili kaydedilmesi gereken küçük bir not, sonradan solcu olarak tanınacak ve Atsız tarafından Şükrü Saracoğlu’na yazılan iki açık mektupla jurnallenecek iki ismin,

Sabahattin Ali ile Pertev Naili Boratav'ın derginin yazarları arasında olmalarıdır. Üstelik Atsız'a göre bu dönemde hem Ali hem de Boratav koyu Türkçülerdir.[10]

Atsız Mecmua'daki ideolojik belirsizliğe mukabil, 1933 yılında İzmir'de Cevat Rıfat Atilhan tarafından çıkarılan *Milli İnkılâp* isimli dergide, doğrudan nasyonal sosyalizm propagandası yapılıyor ve anti-semitist görüşler dillendiriliyordu.[11] *Milli İnkılâp*'ı çıkaran Atilhan, 1892'de doğmuş, 24 Mart 1912'de Harbiye'den teğmen olarak mezun olmuştu. I. Dünya Savaşı'nda Süveyş Kanalı'nda ve Gazze'de çarpıştı. Milli Mücadele döneminde Zonguldak'taki milis kuvvetlerinin komutanı olarak görev yapan Atilhan 1923 yılında ordudaki görevinden istifa etti. 1933 yılında Nasyonal Sosyalist Parti'nin önde gelen isimlerinden Julius Strecther'in davetiyle Almanya'ya gitti. İsrail devlet arşivlerindeki belgelere göre, Atilhan *İğneli Fıçı* isimli kitabının Almanca çevirisi için 80.000 mark telif ücreti aldı. Nasyonal Sosyalizm'in en önemli teorisyeni olan Alfred Rosenberg ile görüştü. Atilhan'ın *Filistin Cephesinde Yahudi Casuslar* isimli kitabı, Almanya, İngiltere, Fransa, Finlandiya ve Macaristan'daki anti-semitist yayınevleri tarafından yayınlandı.[12] *Milli İnkılâp* dergisi, 1934 yılında Trakya Yahudilerine karşı girişilen pogromdan sorumlu tutularak kapatıldı.[13]

Milli İnkılâp'ın ve *Atsız Mecmua*'nın kapatılışının ardından yine Atsız tarafından çıkarılan başka bir dergi, *Orhun Aylık Türkçü Mecmua* yayın hayatına başlamıştır. 1933 yılının sonları ile 16 Temmuz 1934 tarihleri arasında dokuz sayısı yayınlanabilen dergide halen Türkçü faşizmi bütünlüklü bir ideoloji olarak değerlendirmemizi sağlayan görüşler kesin bir şekilde açığa çıkmamıştır. Lakin Turan fikri, *Atsız Mecmua*'ya kıyasla çok daha belirgin bir görünüme kavuşmuş durumdadır.

1938 yılına gelindiğinde Türkçü faşist ideolojiye ait hemen bütün argümanların yer aldığı ilk dergi, Reha Oğuz Türkkan tarafından *Ergenekon* ismiyle çıkarıldı. Derginin üç sayı yayınlanıp kapatılmasının ardından takipçisi olarak çıkan dergi, *Bozkurt*'tu. Mayıs 1939'da ilk sayısı yayınlanan dergide faşist ideoloji artık

"olgunlaşmış" bir görünüme kavuşmuştu. Nazi Almanya'sının "*Über Alles Deutschland*" sloganından esinlenerek ve ona nazire yaparcasına "Her Şeyin Üstünde Türk Irkı" başlığıyla çıkan *Bozkurt*'ta yayınlan yazılarda, kan esasına dayalı, militarist bir ırkçılık savunuluyor, şiddetli bir komünizm karşıtlığı yapılıyor, ırk sağlığından ve öjeni fikrinden bahsediliyordu.

Derginin en önemli ismi ve Atsız'dan sonra Türkçü faşizmin en önemli ideologlarından olan Reha Oğuz Türkkan, aslen Kastamonulu olup 1920 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Saint Joseph, Galatasaray ve Ankara Gazi Lisesi'nin ardından Ankara Hukuk Fakültesine kaydolan Türkkan burada *Ergenekon*'u, İstanbul'da ise *Bozkurt* ve *Gök-Börü* isimli dergileri çıkardı. Türkkan milliyetçi görüşlerle koyu bir Türkçü olan babasının yanı sıra, Ankara Gazi Lisesi'nde hocası olan Hüseyin Namık Orkun sayesinde tanışmıştı. Orkun, 1924-1930 yılları arasında Budapeşte Üniversitesi'nde öğrenim görmüş ve buradaki Turancı çevrelerle ilişkiye girmişti; Türkiye'ye döndükten sonra da Macar Türkologlarla bağlarını koparmayan Orkun'un, *Turan* dergisinde yazıları yayınlanmıştı. Orkun, daha sonra, 1944 Irkçılık-Turancılık davasında, Türkkan'ın kurduğu örgüte üye olmakla suçlanacaktı.

Türkkan, liseyi bitirişinin ardından babasıyla birlikte çıktığı Almanya ve İtalya seyahatlerinde, Hitler'in ve Mussolini'nin konuşmalarını dinledi ve Türkçülüğünün terkibine Nasyonal Sosyalist ırk kuramını ekledi. 1944 yılında tutuklandığı "Irkçılık-Turancılık" davasından beraat edişinin ardından ABD'ye giden Türkkan, 1990'larda Kızılderililerin aslında Türk olduklarına ilişkin teziyle bir süre gündemde kalmayı başarmıştır.[14]

Türkçü faşist ideolojinin dillendirildiği başka bir dergi, Rıza Nur tarafından "İlmi, Edebî, Türkçü" başlığıyla çıkarılan *Tanrıdağ*'dır. 1879'da Sinop'ta doğan Rıza Nur, 1902'de yüzbaşı rütbesiyle askerî tıbbiyeden mezun oldu. 1908 yılında Meşrutiyetin ilanı ile birlikte Sinop milletvekili seçilen Nur, İttihat ve Terakki'ye olan muhalefeti nedeniyle üniversitedeki görevinden çıkarıldı. Balkan Savaşları'nda yer aldı. Daha sonra, İttihat ve Terakki tarafından sürgüne

gönderildi. Milli Mücadele sırasında ülkeye dönüp, ilk mecliste Sinop milletvekili olan Nur, 1920'de Ankara hükümetinin ilk Maarif vekili görevinde bulundu. Aynı yıl Hariciye vekilliği de yaptı. 1921'de ve 1923'te Sıhhiye vekilliği görevinde bulundu. 1923'te Lozan'a giden heyette, İnönü'den sonraki ikinci isim olarak yer aldı. 1926 yılında, Mustafa Kemal'le arası bozulan Nur, ülkeyi terk etmek zorunda kaldı. 12 yıllık sürgün hayatı boyunca önce Paris'te sonra da Kahire'de yaşayan Nur, burada *Türkbilik Revüsü* adlı bir dergi çıkardı. Nur, 1938 yılında Türkiye'ye döndüğünde Türkçü hareketin doğal lideri olarak görülmeye başlanmıştı. 1942 yılında *Tanrıdağ*'ı çıkarırken yaşamını yitirdi. Öldüğünde arkasında ciltler dolusu eser bırakmıştı.

1942 yılında 8 Mayıs-4 Eylül tarihleri arasında çıkarılan *Tanrıdağ*'da, *Bozkurt*'ta da yazan isimlerin yazılarına yer veriliyordu. *Tanrıdağ'*da yer alan yazılar, *Bozkurt*'takiler gibi vulgar ve saldırgan olmaktan ziyade "bilimsel" olma iddiasındaydı ve bu nedenle de seçilen üslup daha itidalliydi. *Tanrıdağ* Rıza Nur'un ölümünden sonra kapandı ve ancak 1950 yılında fazla uzun ömürlü olmayacak bir şekilde yeniden çıkarılabildi.

Bozkurt'un kapatılışının ardından yine Türkkan tarafından çıkarılan başka bir dergi, 5 Mayıs 1942'de yayınına başlanan *Gök-Börü'*ydü. *Gök-Börü* Nazi Almanya'sı ile Sovyetler Birliği arasındaki savaşın en yoğun döneminde şiddetli bir anti-komünizmi dillendirdi, Türkçü faşist ideolojiye ait diğer argümanlar da bu derginin sütunlarındaki yerini aldı.

Çınaraltı Türkçü Fikir ve Sanat Mecmuası adlı haftalık dergi ise 9 Ağustos 1941 ile 15 Temmuz 1944 tarihleri arasında yayınlandı. Derginin ekseninde kültürel bir ırkçılık ve Turancılık düşüncesi yer almasına rağmen, yazarlarının önemlice bir bölümü kan esasına dayalı bir ırkçılığı benimsemişlerdi. *Çınaraltı*'nın en önemli isimleri yayın kurulunun başında da yer alan Orhan Seyfi Orhon ile emekli general Hüseyin Emir Erkilet'ti.

Türkçü faşist akımın böylesi bir dergi faaliyetinin içerisinde yer almasının çeşitli nedenleri vardı. Öncelikle dergi çıkarmak gazete

çıkarmaya göre daha kolaydı, üstelik kapatıldığında aynı kadrolar hemen yeni bir isim bulup yayın faaliyetine devam edebiliyorlardı. Türkkan'a göre, "1934-1935 yıllarında gazetelerde hükümetin sıkı kontrolü vardı. Bu da gazetelerin siyasal etkilerini azaltmaktadır. Dergiler ise tam tersine özgürce düşünceyi ifade etmeye yarar. Derginin bir diğer faydası ise periyodik olduğu için haftalık veya aylık basılabilmesidir… her grup haftalık bir dergi çıkarabilir ve bu dergi herhangi bir nedenle kapatılacak olursa, yeni bir haftalık ya da aylık dergi çıkarmak hiç de zor olmazdı."[15]

Ayrıca, farklı dergiler, nüans düzeyinde de olsa fikir ayrımlarına işaret ettiği gibi, ideolojik olmaktan ziyade, liderlik mücadelesinden kaynaklanan hizipleşmelere de işaret ediyordu. Türkçü faşizm örgütsel olarak farklı dergi çevrelerinde toplanmış olmasına rağmen, uzunca bir süre, bu hizipleşmeler bir parçalanmaya yol açmadı. Bu ise, halen kelimenin gerçek anlamıyla kitlesel ve örgütlü bir hareket olmayıp, parçalanamayacak kadar küçük, elit bir yapı oluşturmalarından kaynaklanmaktaydı. Ancak, bir süre sonra, hareketin iki doğal önderinin yani Atsız ile Türkkan'ın, henüz nedeni kesin olarak bilinmeyen, ancak bir liderlik iddiasından kaynaklandığı düşünülen kavgaları, her ne kadar, birkaç yıl sonra aynı dava kapsamında yargılanacak olsalar da, Türkçü faşist hareket içerisinde kısa bir süreliğine de olsa iki hizbin mevcut olduğunu kanıtlar niteliktedir. Bu iki hizbe ek olarak, Zeki Velidi Togan'ın, amacı Doğu Türkistan'ı kurtarmak olan bir örgütlenme teşkil etmek için çaba gösterdiği bilinmektedir. Reha Oğuz Türkkan ise anılarında, böyle bir örgütlenmenin olmadığından, Togan'ın kendisi ile birkaç arkadaşına, ileride Doğu Türkistan özgürlüğüne kavuştuğunda gidip bir süre orada görev alıp almayacaklarını sorduğundan ve kendisinin de bu teklifi kabul ettiğinden söz eder. İşin ilginç yanı, Togan'ın Türkkan ve arkadaşlarına, Milli Türkistan bayrağı üzerine yemin ettirmiş olmasıdır.[16] Bayrak üzerine yemin etme ritüelinin bağımsızlık sonrası Türkistan'a gitmek gibi kutsiyet atfetmenin çok da kolay olmayacağı bir şey için uygulanması,

Türkkan'ın iddiasının aksine ortada en azından kurulması düşünülen bir örgütün var olduğunu düşündürtmektedir.

Türkkan'ın daha lise yıllarında "Gürem" isimli gizli bir örgüt kurduğu ise, aralarının bozulmasından sonra Atsız'ın Türkkan hakkında yazdığı "Hesap Böyle Verilir" isimli broşürde anlatılmaktadır. Atsız'ın anlattığına göre, Türkkan 1938 yılında Atsız'a gelerek, "Türkçü bir mecmua çıkaracağız. Türkçülüğü yaymak için bir cemiyet kurduk. Mecmua bu cemiyetin yayın organı olacak. Sizden de yardım istiyoruz" der. Atsız'ın cemiyetleri hakkında bilgi istemesi üzerine Türkkan, "Cemiyetimiz gizlidir. Seksen kişi kadar varız. Reisimiz Avni Motun'dur." şeklinde bir açıklamada bulunur. Atsız, Türkkan'ı, ilk görüşmelerinden itibaren gözünün tutmadığını, yine de çıkaracağı dergiye destek vereceğini söylediğini, içten içe ise, hem böyle bir gizli örgütün hem de Avni Motun diye birinin sahiden var olduğuna inanmadığını söyler.[17] Türkkan ise anılarında Avni Motun isminin kendisinin müstear adlarından biri olduğunu söyleyerek sahiden de böyle birinin olmadığını kabul ederken, işleyişi ve yapısı hakkında bilgi vermemekle birlikte 1938 başında, insanların birliği anlamına gelen "Gürem" isimli gizli bir cemiyet kurduklarını, daha sonra ise adını "Bozkurt Güremi" olarak değiştirdiklerini söyler.[18]

Tüm bunlar, 1944 yılında başlayacak "Irkçılık-Turancılık" davasında Türkçü faşist akımın mensuplarının karşılarına çıkacak ve kendilerine isnat edilen bir hükümet darbesi yaparak iktidarı ele geçirme suçlamasının delilleri olarak kullanılacaktır.

3 Mayıs Kalkışması ve Türkçü Faşizmin Halli

Türkçü faşizm, II.Dünya Savaşı'nın başlamasıyla birlikte etkinliğini artırma çabası içine girmişti. Nazilerin 1941'de Sovyetler Birliği'ne savaş ilan etmesi ise Turan hayallerinin gerçekleşebileceğine olan inancı bir kez daha diriltti. Sovyetler Birliği'ndeki Türki halkları ayaklandırmak ve Sovyetler'e karşı kendi yanlarında savaşmalarını sağlamak Nazi savaş stratejisinin bir parçasıydı. Almanya, bu süreçte Türkiye'deki propaganda

faaliyetlerini artırırken, Sovyetler Birliği'ne karşı Türkiye'nin de Almanya'nın yanında savaşa girmesi yönünde propaganda yapan yayınları el altından destekliyordu. Tek parti yönetimi buna müsamaha gösterdi ve bu süreçte Türkçü faşizmin etkinliğinin artmasına göz yumdu. Bunun sebebi ise, tek parti yönetiminin hem Alman gücünün dorukta olduğu bir dönemde Almanları yatıştırma çabası hem de Sovyetler Birliği'nin çökeceğine ilişkin umutlarıydı. Üstelik 9 Ekim 1941 tarihli Türk-Alman ticaret anlaşmasıyla birlikte Türkiye, Almanya'ya krom ihraç etmeye başlamıştı ve bu, büyük sıkıntılar içerisinde olan Türkiye ekonomisi için büyük bir gelir kaynağı demekti. Türkiye, Almanya ile krom anlaşmasını 1944 Nisanına kadar iptal etmedi ve diplomatik ilişkilerini aynı yılın Ağustos ayına kadar kesmedi.[19] Türkçü faşist harekete yönelik operasyonun tam da bu zaman dilimi içerisinde gerçekleşmesi, tek parti yönetiminin Türkçü faşizme yönelik taktiğinin açıkça dış politika ekseninde şekillendiğini gösteriyordu.

Nihal Atsız, 1944 Martında sahibi olduğu *Orhun* dergisinde dönemin Başbakanı Şükrü Saracoğlu'na iki açık mektup yazarak, komünist olduğunu iddia ettiği kimi isimleri ihbar etmiş ve dönemin Maarif vekili Hasan Ali Yücel tarafından kollandıklarını iddia etmişti. Atsız'ın eski arkadaşı olan Sabahattin Ali de komünist olarak ihbar edilen kimseler arasındaydı. Ali, Atsız'ı 7 Nisan 1944'te mahkemeye verdi ve dava 26 Nisan 1944'te başladı. İkinci duruşmanın yapıldığı 3 Mayıs günü Atsız sempatizanları Ankara Ulus'ta büyük bir protesto eylemi gerçekleştirdiler. Bu eylem, rejimin Türkçü faşizmin halline girişmesi için yeterli oldu. Zaten, Nazi Almanya'sının savaşı kaybedeceği anlaşılmış durumdaydı ve İnönü hükümeti Sovyetler Birliği'ne hoş görünmek zorunda olduğunu biliyordu. İnönü'nün, aşağıda üzerinde durulacak olan tevkif sürecinin ardından 19 Mayıs'ta Gençlik ve Spor Bayramı vesilesiyle Ankara'da yaptığı konuşma, 3 Mayıs kalkışmasının Türkçü faşizmin rejim için bir tehdit unsuru olarak algılanmasına vesile olduğunu göstermekle birlikte, esas belirleyici olanın,

Sovyetler Birliği'nin savaşın galipleri arasında bulunacağının artık kesin bir şekilde anlaşılması olduğunu ortaya koymaktadır.

İnönü neredeyse tamamını "Irkçılık-Turancılık" meselesine ayırdığı konuşmasında meseleye giriş yaparken, "Irkçı-Turancı" akımın aslında milliyetçi olmadığını kanıtlamak için, ölmüş olmasına rağmen Rıza Nur'la ilgili bir hatırlatma yapmıştır. İnönü, "Memleketimizde politika garezleri için uydurulan ırkçılık önderlerinin faciaları hatıralarımızda canlıdır. 1912 senelerinde Rumeli'de tutunmak için tırnaklarıyla kayalara yapışarak son gayretlerini sarf eden Türk erlerine Priştineli Hasan ve Derviş Hima ile beraber arkadan hücum tertipleyenlerin Türk ırkçı politikacısı olduğu, Büyük Millet Meclisinde ispat olunmuştur." dedikten sonra, "ırkçıların" bugün daha büyük bir felaketi Türk milletinin başına sarmaya çalıştıklarını söylemektedir. (Cumhuriyet, 20 Mayıs, 1944)

Rejimin, Türkçü faşizmin hallini Almanya'nın savaşı kaybedeceğini anladığı ve Sovyetler'le olan ilişkilerin düzeltilmesi gerektiğini kavradığı için zorunlu gördüğünü İnönü'nün şu sözlerinden çıkarsamak mümkündür: "Turancılar, Türk milletini bütün komşularıyle onulmaz bir surette derhal düşman yapmak için birebir tılsımı bulmuşlardır. Bu kadar şuursuz ve vicdansız fesatçıların tezvirlerine Türk milletinin mukadderatını kaptırmamak için elbette Cumhuriyetin, bütün tedbirlerini kullanacağız."[20]

Irkçılık-Turancılık davasına ilişkin süreç, 6 Mayıs'ta *Orhun* dergisinin kapatılmasıyla başlamış, 9 Mayıs'ta ise Atsız, Sabahattin Ali'ye hakaretten 4 ay hapis cezasına çarptırılmış, ancak cezası ertelenmiştir. Aynı gün, Atsız İstanbul'a dönmeye hazırlanırken, (ve kalacak) 9-16 Mayıs tarihleri arasında ise 56 kişi daha, 3 Mayıs günü yaşanan olaylar nedeniyle gözaltına alınır. Gözaltılarla ilgili olarak 18 Mayıs günü yapılan resmî tebliğde şöyle denilmektedir:

> *Son günlerde hükümetçe kapatılan Orhun mecmuası sahibi Nihal Atsız ile Konservatuar öğretmenlerinden Sabahattin Ali'nin, Ankara'da görülen mahkemesi sırasında Nihal Atsız lehine yapılan taşkınlıklar dolayısiyle nezaret altına alınması zarureti hâsıl olan bazı kimseler nezdinde çıkan evrakın verdiği şüphe üzerine Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan ve Zeki Velidi ile Hasan Ferid Cansever'in İstanbul'da bulunan evlerinde ve*

daha bazı yakın arkadaşları nezdinde İstanbul Örfi İdare Komutanlığınca aramalar yapılmış ve elde edilen vesikalar tetkik edilmiştir.

Bu vesikaların tetkikinden elde edilen netice ve kanaate göre, Teşkilatı Esasiye Kanunumuzun tesbit ettiği esaslara aykırı olarak Irkçılık ve Turancılık gayeleri güden ve son zamanlarda faaliyetlerini arttırdıkları, bu yolda tertibat aldıkları ve anlaşmalar imzaladıkları görülen bu kimselerin Teşkilatı Esasiye Kanunu ile müesses bugünkü rejimimize ve vatandaşlarımızın hakiki milliyetçilik hislerine aykırı umdeleri ve bu umdelere varmak için gizli cemiyetleri, faaliyet programları, teşkilat ve propaganda organları, hatta muhaberelerini gizli tutmağa mahsus şifreleri ve parolaları vardır. Bunlar memleketin muhtelif mıntıkalarında ve bilhassa her çeşit terbiye müesseselerinde mas'um gençlerin milliyetçilik ve vatanseverlik duygularını istismar ederek genç nesil arasında kendilerine taraftar toplamak için devamlı ve sistemli bir faaliyet sarf etmekte, zararlı ideolojilerini tahakkuk ettirmek yolunda çalışmaktadır.

Bu mahiyetteki faaliyet, Teşkilatı Esasiye Kanunumuza aykırı ve Türk Ceza Kanunumuza göre suç vasıflarını haiz olduğundan failleri hakkında salahiyetli adi merciler tarafından kanuni takibat yapılmak üzere işe el konulmuştur.[21]

"İşe el konulması"nın ardından gözaltına alınan 57 kişiden 23'ü tutuklanarak haklarında dava açıldı. Tutuklananlar şunlardı: Hüseyin Nihal Atsız, Reha Oğuz Türkkan, Zeki Velidi Togan, Nurullah Barıman, İsmet Tümtürk, Fethi Tevetoğlu, Zeki Özgür, Cihat Savaş Fer, Hamza Sadi Özbek, Cemal Oğuz Öcal, Alparslan Türkeş, Hasan Ferit Cansever, Hüseyin Namık Orkun, Orhan Şaik Gökyay, Hikmet Tanyu, Saim Bayrak, Nejdet Sançar, Cebbar Şenel, Fazıl Hisarcıklı, Muzaffer Eriş, Yusuf Kadıgil, Sait Bayrak ve Sait Bilgiç.[22]

7 Eylül 1944 günü yapılan ilk duruşmanın ardından, 29 Mart 1945'e kadar tam 65 duruşma yapıldı. Yargılanan 23 kişiden 10'u çeşitli cezalara çarptırıldı. En uzun hapis cezası, on yılla Zeki Velidi Togan'a verildi. Atsız, Türkkan, Nurullah Barıman, Cihat Savaş Fer, Fethi Tevetoğlu, Nejdet Sançar, Alparslan Türkeş, Cebbar Şenel ve Oğuz Öcal da çeşitli cezalara çarptırıldılar. Ancak, mahkemenin vermiş olduğu karar Askerî Temyiz Mahkemesi tarafından bozularak, suçlu bulunanların yeniden yargılanmalarına ve derhal salıverilmelerine karar verildi. 26 Ağustos 1946'da başlanan yeniden yargılama süreci 31 Mart 1947'de sona erdi ve mahkeme sanıkların hepsinin beraatına karar verdi.

Mahkeme süreci ile ilgili olarak kaydedilmesi gereken bir nokta, sanıkların kendilerine yöneltilen ırkçılık suçlamasına mukabil, ırkçı olduklarını kabul etmekle birlikte, bunun suç olmadığını, çünkü Türkiye Cumhuriyeti'nin ve kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün de ırkçı olduğunu iddia etmeleridir. Atsız'ın ve Türkkan'ın savunmaları özellikle bu argüman üzerine inşa edilmiştir. Atsız savunmasının sonuç kısmında şöyle der:

> *Türkçüyüm, Türkçülük milliyetçiliktir. Irkçılık ve Turancılık da bunun şümulüne dahildir. Memleket ya bu iki temel üzerinde yükselecek veya yıkılacaktır. Irkçılık ve Turancılık anayasaya aykırı değildir. Ceza kanununda sarahatle suç olduğu yazılmayan bir hareketten dolayı kimse suçlandırılamaz. Devlet de icraatı ile açıkça ırkçı, Hatay'ı ilhak etmekle de Turancıdır.*[23]

Türkkan, sık sık Mahmut Esat Bozkurt'tan "Türk ihtilali, Öz Türklerin elinde kalmalıdır. Hem de kayıtsız ve şartsız" gibi alıntılar yaparak, Bozkurt'un bu sözlerinin devlet tarafından basılan kitaplarda yer aldığını, üniversitelerde anlatıldığını ve kendisinin de bu sözlerden etkilendiğini söylemiştir.

Türkkan ayrıca, askerî okullara ya da Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü gibi devlet kurumlarına giriş için getirilen "Öz-Türk ırkından olmak" gibi şartlar ile İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nde bir "ırklar masası"nın mevcut olmasını devletin ırkçı uygulamalarının kanıtı olarak ileri sürer. Dönemin sıkıyönetim komutanı Korgeneral Sabit Noyan imzasıyla gazetelerde yer alan bir ilanda sıkıyönetim mahkemesine müracaat etmesi istenen kişilerin mensup oldukları ırkların da yer almasını, "Anayasanın 88. maddesindeki 'din ve ırk farkı olmaksızın' ibaresiyle Kemalizmin tutumu aynı olsaydı, herhalde Korg. Sabit Noyan böyle bir ilan veremezdi" diyerek rejimin kâğıt üzerinde vatandaşlık esasına dayanan milliyetçiliğinin, etnik temelli yapısını ifşa eder.[24]

Burada ilginç olan, sanıkların savunmalarına koşut olarak askerî mahkemenin ırkçılık düşüncesinin anayasaya aykırı olmadığına karar vermiş olmasıdır. Hem bu karar hem de 3 Mayıs'taki nümayişin, "bu nümayiş milli bir ideolojinin milli olmayan bir

ideolojiye karşı ifadesinden ibarettir” [25] denilerek anti-komünist bir tepki olarak meşrulaştırılışı, rejimin “ırkçılık-turancılık” meselesini Türkçü faşizmin çekirdek kadrosuna küçük bir gözdağı vererek halletmeyi amaçladığını ve davanın esas açılış nedeninin Sovyetler Birliği’ne gönderilmek istenen mesaj olduğunu düşündürtecek niteliktedir. “Milli olmayan bir ideolojiye karşı ifadesinden ibarettir” ibaresi ise, devletin Türkçü faşist akıma anti-komünist bir panzehir olarak atfettiği ve hiç yitmeyecek olan önemi ortaya koyar niteliktedir. Kaydedilmesi gereken bir not ise, mahkeme üyelerinin bazılarının, Türkçü faşist harekete bir sempati duyuyor olmasıdır. Altan Deliorman’ın aktardığına göre, yargılama süreci bittikten sonra, mahkeme üyelerinden Şevki Mutlugil sık sık Atsız’ı evinde ziyaret etmiştir.[26]

II. Türkçü Faşist İdeoloji

Türkçü faşist ideolojiye içkin unsurların toplu bir sunumu, Reha Oğuz Türkkan tarafından çizilen bir resim-yazıda bulunabilir. Türkkan yazı-resminde, dağ sıraları çizmiş, en yakındaki ve dolayısıyla en büyük görünen iki dağın üzerine “temiz kan (ırk) davası” ile “milliyet davası” yazmıştı. Onun hemen arkasında yer alan dağlarda ise daha küçük harflerle “ahlak davası”, “gençlik ve maarif davası”, “aile ve kadın davası” yazmaktaydı, ufka doğru uzayan dağ sırasının arka taraflarında yer alan dağlarda ise son derece minik harflerle “dil, ilim, fen”, “sanayileşme, istihsal”, “din”, “idare” ve “nüfus” yazıyordu. “Köy Davası” ise bunlara nazaran daha büyük harflerle yazılmıştı. Ufku kaplayan geniş sıra dağlarda ise “Büyük Türk Birliği Davası” yazısı yer almaktaydı. Bu yazı-resmin, deyim yerindeyse Türkçü faşizmin ideolojik haritasını çizdiğini söyleyebiliriz. Bu bölümde, haritada ilk bakışta göze çarpmayan ayrıntıları da göz önüne alarak, söz konusu haritanın koordinatları üzerinde duracağız.

Irk-Merkezcilik

Irkçılığın bir politik hareket olarak ortaya çıkışını düşünsel olarak en çok etkileyen ismin, Lukacs'ın "ırksal bir temele dayalı olarak demokrasi ve eşitliğe karşı çıkan, gerçek anlamda etkin bir sahte-bilimsel risale hazırlayan ilk kişi"[27] diye söz ettiği, bir Fransız soylusu olan Joseph Arthur de Gobineau olduğunu söyleyebiliriz. Gobineau'nun 1853-1855 tarihleri arasında yayınlanan dört ciltlik *İnsan Irklarının Eşitsizliği Üzerine* isimli kitabı bütün faşizmler için bir ilham kaynağı olmuştur.

Lukacs'ın, "ırk kuramı yardımıyla tüm dünya tarihini yeniden oluşturma ve bunu tüm tarihsel krizlerin, sosyal çatışmaların ve farklılıkların kökenini ırk sorunlarında arayarak gerçekleştirme doğrultusunda ilk büyük ölçekli girişime de işaret ediyordu"[28] dediği kitapta Gobineau, tarihin gerçek itici gücünün ırk mefhûmu ve ırklar arasındaki savaş olduğunu söylüyordu. İnsan türünü, güç, uygarlık kurma yeteneği ve güzellik gibi özelliklere sahip olmaları açısından hiyerarşik olarak, beyaz, sarı ve siyah olarak ayıran Gobineau'ya göre, "büyük insan uygarlıklarının sayısı yalnızca ondur ve hepsi de beyaz ırkın girişimiyle kurulmuştur."[29] Dolayısıyla, tarih yalnızca beyaz ırkın tarihidir:

> *Doğu dünyasında ırksal güçlerin kesintisiz savaşımı yalnızca bir yandan ari öge ve diğer yandan da siyah ve sarı ilke arasında canlandırılmıştı. Yalnızca siyah ırkların yarıştığı ya da sarı ırkların kendi çemberleri içinde dolaştığı ya da hatta siyah ve sarı derili insan karışımlarının birbirleriyle geçinemediği yerde bir tarihin olası olmadığını söylemek yersiz olmaz. Bu savaşımlar tıpkı onları kışkırtan etnik güçler gibi esas olarak kısır çabalardı. Hiçbir şey yaratamadılar ve geriye hiçbir anıları kalmadı… Tarih yalnızca beyaz ırkların karşılıklı teması sonucunda ortaya çıkar.*[30]

Irkların özsel olarak bazı nitelikleri ezelden beri taşıdıklarını ve bir sonraki nesle herhangi bir değişiklik olmaksızın aktardıklarını düşünen Gobineau, siyahları tutkusuz, anarşist ve bireyselci; sarı ırkı çıkarın ve alçaklığın temsilcisi, beyaz ırkı ise güzelliğin, zekânın ve gücün sahibi olarak görüyordu.[31]

Gobineau'nun yazdıklarında, sonradan faşizmi cezbedecek olan en önemli unsur ise dejenerasyon (soysuzlaşma) fikriydi. Dejenerasyon, uygarlığın yaratıcısı olan beyaz ırkın, siyah ve sarı

ırkla karışmasından ve melezleşmeden kaynaklanıyordu. “Artık damarlarında aynı kanın akmadığı, insanların devamlı olarak birbirine karışması yoluyla o kanın kalitesi yavaş yavaş bozulduğu için halkın sahip olması gereken iç değere sahip olmaması anlamına” gelen dejenerasyon durumunda, “kasvetli bir uyuşukluk altında sığırlar gibi ezilen insanlar Pontine bataklıklarının durgun su birikintilerinde geviş getiren öküz gibi kendi tutarsızlıklarında kemikleşmiş olarak yaşayacaktır… Kederimizi uyandıran şey ölüm değil onun bize yalnızca onurdan yoksun biçimde ulaşacağının kesinliğidir.”[32]

Gobineau’nun fikirleri ile Alman Nasyonal Sosyalizmi arasındaki köprü görevini üstlenen isim ise H.S. Chamberlain olmuştur. Chamberlain’ın çıkış noktası, kültür ve uygarlık arasında yaptığı ayrımdır. Buna göre, kültür, “Almansı ve aynı zamanda aristokrat” ögeyken, uygarlık “Batı Avrupalı, yüzeysel, Yahudi ve demokratikti.”[33] Chamberlain’a göre tarih, iyiyi temsil eden Germenlerle, kötüyü temsil eden Yahudiler arasındaki mücadeleden ibaretti. Lukacs’ın cümleleriyle;

> *… büyük, iyi ve daha üst kültürü temsil eden her şey Germen fatihlerin soyundan gelenlerin eseriydi. Tehlikeli, kötü ve kültürden yoksun olan her şey bu mücadelede Museviliğin ve –Chamberlain’a göre Roma Katolik Kilisesinin temsilciliğini ve ideolojik bekçiliğini yaptığı– kabilesel kaosun ürünü olarak gösterildi.*[34]

Batılı muadilleri gibi, Türkçü-faşist ideolojinin toplum ve tarih görüşü de, açıkça ırk-merkezci bir bakış açısına sahip olmuş ve batılı ırk kuramcılarının düşüncelerinin telifiyle şekillenmiştir.

Irk ve Kan

Türkçü faşizmin ideologları eserlerinin hepsinde, kendilerinden sonra gelen milliyetçilerin hemen tümünün ısrarla reddettiği ırkçı sıfatını bir övünme ve ayrıcalık ifadesi almaktan çekinmemişlerdir. Millet anlayışları, Türkçülüğün öncü isimlerindeki ortakduyucu anlayışın ya da etnik vurgusu olmakla birlikte bunu kültüralist bir perspektife yerleştirmeyi amaçlayan yaklaşımın aksine, açıkça kan

esasına dayanmıştır. Türkçü faşizmin baş ideologu payesini rahatlıkla verebileceğimiz Nihal Atsız, bu anlayışı şöyle açıklamaktadır:

> *Türkler için milliyet her şeyden önce bir kan meselesidir. Yani Türküm diyecek olan adam Türk neslinden olmalıdır. Türk nesli de malum ve meşhur olan Türklerdir. Sibirya'nın buzlu bir bucağında yaşayan bir Saka veya Litvanya'da yaşayan bir Kıpçak Türk'tür. Sakanın dili bize pek aykırı gelebilir, Litvanyalı Kıpçak çoktandır öz dilini unutup Litvan diliyle konuşmuş olabilir. Fakat onlar kanca Türk oldukları için Türktürler. Bunun için biz onlara bir yakınlık duyarız. Fakat yabancı kanı taşıyan Türkçeden başka dil bilmese bile o Türk değildir. Bunu şöyle bir misalle izah edebiliriz: Memleketimizde epeyce zenci vardır. Bunların hepsi Türkçe konuşur. Bazılarının dili tam bir İstanbul şivesidir. Başka dil bilmezler. Kanun bakımından da Türk sayılırlar. Fakat onlar Türk müdür? Bir Türk köylüsü onun Türk olduğuna kat'iyen inandırılamaz. Hakikatte de onun Türk olduğunu iddia etmek gülünçtür.*[35]

Burada dikkat çekici olan, Atsız'ın kendisinden önceki Türkçü düşünürlerin aksine, dile, millet olma hususunda büyük bir önem atfetmeyip, hiyerarşik sıralamada kan ve soy birliğini en üst sıraya yerleştirmiş olmasıdır. Türkçü faşizmle, Türkçülük arasına çizilebilecek kesin sınır ve kopuş noktası tam da burasıdır, kültüralist perspektif yerini tamamen biyolojik/genetik özelliklerin baskın olduğu bir anlayışa bırakmış ve geri plana çekilmiştir.

Atsız'ın ardından gelen en önemli isim olan Türkkan "Bozkurtçunun Amentüsü" isimli yazısında Türkçü faşizmin ırk-merkezciliğini hamasi bir üslupla anlatır. "Biz kimiz? Bozkurtçuyuz! İdeolojimiz nedir? Bozkurt Türkçülüğü. Bozkurtçular neye inanır: Türk ırkının ve Türk milletinin, her ırktan ve her milletten üstün olduğuna!" şeklinde başlayan yazı soru cevap şeklinde devam eder. "Bu üstünlüğün kaynağı nedir?" sorusuna "Türk kanıdır!" diye yanıt veren Türkkan, "Türk doğuştan mı üstündür?" sorusunu "Türk doğuştan üstün ve kabiliyetlidir. Zekâsını, yiğitliğini, askerî dehasını ve her hususta büyük kabiliyet ve istidadını kanından alır." diye yanıtlar.

Peki bu üstünlüğün kaybolma ihtimali var mıdır? Türkkan bu soruyu, "Kötü idare ve kötü bir muhitin tesiriyle azalırsa da bu muvakkattır. Türk kendi gelişmesini temin edecek iyi bir idare ve iyi

bir muhit yaratır yaratmaz bu üstünlüğü yeniden parlar.” diye yanıtlamış ve kandan kaynaklanan bu üstünlüğün, “tarihsel” değil “evrensel” bir niteliği bulunduğunu iddia etmiştir.[36]

Atsız kan esasından hareketle Türk olmanın şartlarını hiyerarşik bir sıraya koymuştur. Buna göre; “Türk olmak için önce kanı Türk olmak”, “ondan sonra dili Türk olmak”, “ondan sonra dileği Türk olmak” gerekmektedir ve bir millet ancak böyle güçlü olabilecektir:

> *Kanı Türk olan fertlerden bir Türk milleti bugünkü melez topluluktan, şüphe yok ki kat kat kuvvetlidir. Bu, kanı Türk olan fertlerin dilleri de Türk olursa (başka bir ihtimale göre hepsi aynı ağızla konuşan Türkler olursa) o millet daha güçlü bir millet olur. Üstelik bir de bu milletin fertleri dilek birliğiyle birbirine bağlıysa, bu ülkücü (= mefkûrevi) bir millet demektir.*[37]

Aynı görüşleri, “Türkçü, İlimci, Edebî” sloganıyla çıkardığı *Tanrıdağ* dergisinin ilk sayısında yazdığı “Türk Nasyonalizmi” başlıklı yazısında Rıza Nur da dile getirmektedir:

> *Milliyet asla kültür meselesi değildir. Milliyet, ırk, kan meselesidir. Dil, zihniyet, edebiyat ve emsali gibi kültür unsurları milliyet binasının ikinci derece malzemelerindendir.*[38]

Tanrıdağ dergisinde düzenli olarak yazan Dr. Mustafa Hakkı Akansel, kan bağının önemini, ülkeyi bir anneye ve o ülkede yaşayan insanları da o annenin çocuklarına benzeterek açıklamaya çalışır:

> *… Bunun gibi, bir yurtda yaşayan bütün insanlar da vatanlarına karşı bu (Ana Aşkı) soyundan bir bağlılık gösterirlerse, o yurd yaşar ve yükselir. Bunun için de, anayı çocuğa bağlayan cinsten bir bağ: (Kan bağı) olmalıdır. Kültür, vicdan, kan bağının emrinde olmadıkça, vatan yolunda iş göremezler. Tabiat kuvvetlerinin şiddetini haiz olan biricik kudret (kan bağı)dır. Onda, yıldırımların kuvveti vardır.*[39]

Rıza Nur, “Türk Nasyonalizmi”nde ırkçı milliyetçilik anlayışının Türkçülük olarak adlandırılması gerektiğini söyler. “Türk milliyetçiliğinin münhasıran ‘Türkçülük’ kelimesi ile ifadesi” gerekmektedir. Türkçülükle milliyetçiliği aynı şey olarak

görmeyenlere, “milliyeti kültüre bağlayanlar, yani ırkça, kanca Türk olmayanlardır” diyen Nur ekler:

> *Bu Türk camiası içinde Türkçüyüm diyemeyenler ne bedbahttırlar. Bunlar ve âlem bilsin ki Türk milliyetçiliği düstur halinde şudur: Milliyet=Türkçülükdür. En dinç, diri bir durmuş igesi (hayatdar) fikir varsa ırkçı Türkçülükdür.*[40]

Türkçü faşizmin bakış açısından “ırk muhite tabi değil”dir, yani insanların karakteristik özelliklerini içerisine doğdukları maddi ve kültürel ortam belirlememektedir, esas belirleyici olan kandır ve kan kuşaktan kuşağa aktarılarak bir ırkın sahip olduğu niteliklerin değişmeksizin devamını sağlamaktadır. Atsız, bu durumu anti-semitist bir hissiyatı da dile getiren şu cümlelerle anlatır:

> *Asırlardan beri kılıç sallamış ve ömrünü er meydanında geçirmiş Türk milletinin bir çocuğu ile asırlardan beri sahtekârlık ve dolandırıcılıkla yaşamış Yahudi milletinin bir çocuğu nasıl müsavi (eşit) olabilir? Aynı günde doğan bir Türk çocuğu ile bir Yahudi çocuğunu aynı terbiye müessesine alıp ikisine de yalnız Esperanto dili öğretseler ve aynı şartlar altında aynı terbiyeyi verseler bile muhakkak ki Türk çocuğu yine yiğit, Yahudi yine korkak olacaktır. Türk çocuğu yine doğru, sahtekâr yine sahtekâr yetişecektir.*[41]

Kemal Özdeş ise henüz doğmamış oğluna şu şekilde öğüt verir:

> *Doğmadan, kanının cevherini araştır; yabancılık hissedersen, annenin barsaklarını paramparça et… Gebersin ve seni doğurmasın! Çünkü oğlum bundan sonra bu toprakta, kanı saf ve dini ‘Erkeklik’ olan Türk yaşayacaktır.*[42]

Milliyetçilik anlayışının kan üzerinden kodlanması, Türkçü faşizmin tarihe ve toplumsal olaylara bakışında, ırk-merkezciliğin hâkimiyetini ve kanın tarihin itici gücü olarak kabul edilmesini getirmektedir.

Tarihte Kan Faktörü

Tarihe ırk-merkezci bakış açısına göre, kanın safiyetinin bozulması ve melezleşme, devletlerin ve toplumların çöküşündeki ana etmendir. Türkçü-faşizmin Türk tarihine bakışında, ırk-merkezciliği açıkça gözlemleyebiliriz. Türkçü-faşist ideologlara

göre, Osmanlı İmparatorluğu, yıllarca güçlü bir devlet olmuş; ancak, devşirmelerin ve Türk soyundan olmayanların saraya girmeleri ve iktidarı almaları neticesinde yıkılıp gitmiştir. “Türkler içlerindeki yabancı unsurlardan eski zamanlardan beri çekip dururlar” diyen Rıza Nur’a göre;

> *Esasen eterejon (gayrimütecanis) (heterojen –F.Y.) bir siyasi birliğin mukadderatı boyuna hastalıklara, yani isyanlara, türlü rahatsızlıklara uğrayıb çekmek, buhranlar geçirmek ve nihayet tefessüh ederek dağılıp yok olmaktan başka bir şey olamaz Tarihî ve sosyal determinizm bunu böyle yapmıştır. Bu dağılmanın şaheser misalleri Avusturya ve Osmanlı İmparatorluklarıdır.*[43]

Reha Oğuz Türkkan, “Bozkurtçunun Amentüsü” isimli yazısında kanın saflığının bozulması ile ilgili şunları söylemektedir:

> *Türk kanını taşımayan insanlarla Türkler evlenirlerse, doğan çocuklar, Türk hususiyet ve üstünlüğünü taşımayan, bize ve atalarına benzemeyen melezler olacakları gibi, bu kan karışmaları arttıkça, Türk milletinin kan terkibi de değişecek, atalarımızın maruf ve sevgili hususiyetleri yarınki Türk milletinde bulunmayacaktır. Bu maddi-manevi hususiyetler ve bu Türk üstünlüğü terbiye ve kültürle verilemediğine ve ancak kanla intikal ettiğine göre, Türk milleti ebediyen piçleşmiş ve mahvolmuş olacaktır. Bozkurtçular bunun için Türk ırkından, Türk soyundan olmayanlarla evlenmelere muhaliftirler.*[44]

Türkkan bu muhalifliği “bilimsel”likle süslemeyi de ihmal etmez ve ekler:

> *İki ayrı ırktan ana-babadan doğan çocukların % 75’inin anormal, sağır, dilsiz, sakat, vereme müstait, fahişe, mef’ul, alkolik, eroinman, kleptoman, saralı ve deli doğduklarını veya olduklarını ilim kati surette tesbit ettiğine göre, Türk milletinin böyle anormallerle çürümesini istemiyoruz.*[45]

O dönem için güncel olan bir olayla ilgili olarak Türkkan’ın göstermiş olduğu tepki, kanın saflığı meselesine Türkçü faşizmin bakışıyla ilgili iyi bir örnek niteliğindedir. *Yeni Sabah* gazetesinin yaptığı bir ankette yer alan “Türklerin ecnebilerle evlenmesi doğru mudur?” şeklindeki soruya, Vala Nurettin’in verdiği “Türklerin ecnebilerle evlenmesine aleyhdar olduğum takdirde, ırkçılık dairei fasidesine düşerdim. Beşer tiplerinin güzelleşmesinde tesalübler

amil olmuştur" yanıtı Türkkan'ı çileden çıkarmıştır. Sıraladığı onca hakaretin ardından "Milli nefretimden doğan hiddetim beni o kadar sarsıyor ki, daha fazla yazamayacağım, sadece bütün hakiki Türklere haykırıyorum" diyen Türkkan, bugün de çok alışık olduğumuz bir şekilde kitleleri göreve çağırır:

> *Atatürk, hakiki kudretimizi, 'damarlarımızdaki asil KANA' bağlamışken, bu asil Türk kanını bulandırmayı ve yabancı kanlarla pisletmeyi âdeta teşvik eden Va-Nu denen bu kişiyi cevapsız bırakacak mısınız? Ecnebilere varmayı ayıplayan milli vicdana 'mürteci' demek suretile hakaret eden bu kişi, Türk milli ruhuyla ve Türk Adliyesile karşılaşmayacak mı? Türk soyunun güzelliğini ve Türk tarihinin kudretini, başka kanların tesirine atfetmek suretile inkâr eden bir muharrire Türk matbuatı cevapsız mı kalacak…*[46]

Türkçü faşist ideologları böylesine kızdıran vakalara mukabil, 1940'lar Türkiye'sinde "sevindirici gelişmeler" de yaşanmıyor değildir. 1940 yılında gazetelerdeki Askerî Lise ilanlarında, başvuracak öğrencilerin "öz Türk ırkından olmaları gerektiği" ibaresi bulunması, Türkçü-faşistlerce "birkaç yılın en mühim hadisesi" olarak görülmekte, "işte en manalı, istikbal için en ümit verici hadise bu" denilerek kutsanmakta ve bu uygulamanın mimarı olarak görülen Fevzi Çakmak'a, "Mareşal Fevzi Çakmak Türk milletine ve ordusuna başka hiçbir hizmette bulunmamış olsaydı bile tek başına bu hareketi ona Türk ırkının ve tarihinin ebedî minnettarlığını kazandırmağa yeterdi. Ne mutlu ona ve ne mutlu Türk ordusuna" denilerek şükranlar sunulmaktadır.

Bir dönem üniversitede, tarih kürsüsünde Fuat Köprülü'nün asistanlığını da yapan Nihal Atsız, tarihten seçtiği "somut" örneklerle kanın safiyetinin bozulmasının doğurduğu neticeleri anlatır. Buna göre "Balkan savaşlarında Sırplara yenilmemizin sebebi Arnavutların ihaneti"dir. Selanik'teki Osmanlı ordusu neden savaşmadan teslim olmuştur? "Çünkü o ordunun kumandanı olan Tahsin Paşa Arnavuttu(r)." Oysa Edirne'deki 12.000 kişilik ordumuz" aylarca dayanmıştır. "Çünkü Edirne kumandanı Şükrü Paşa Türktü(r)." Abdullah Cevdet'in milliyet ve din mefhûmlarına saldırmasının nedeni de Türk olmaması ve "Türklüğü kürtlükle

yıkmanın imkânsız olduğunu anladığı için hars ve ilim yoluyla yıkmaya" çalışmasıdır. Atsız, örnekleri çoğaltarak şöyle devam eder: "Rıza Tevfik memlekete niçin ihanet etti? Çünkü babası arnavut anası çerkes olan bir melezdi. Ali Kemal neden düşman için çalıştı? Çünkü dedesi ermeni dönmesiydi. Kurtuluş savaşında ufak bir menfaat meselesi yüzünden çeteci Etem niçin Yunanlılarla birleşti? Çünkü çerkesti. Ahmet Cevat neden mütareke yıllarında Türkçülüğün aleyhinde olduğunu gazetelerde yazdı? Çünkü Giritli idi…"[47]

Mustafa Hakkı Akansel, "bilimsel" olma iddiasındaki makalelerinde, bir yandan batılı düşünürlere atıfta bulunurken, bir yandan da bilimdeki son gelişmelerin ırk teorisinin doğruluğunu kanıtladığını iddia eder. Özellikle Gobineau'dan yaptığı alıntılarla, meselenin "bilimsel" niteliğini ortaya koyduğunu düşünen Akansel, "Irk bilgisi bahsinde hemen evvela, Gobineau (Gobino) akla gelir. Çünkü, bu Fransız düşünce adamı ve sefiri, 1850 sularında yazdığı pek maruf kitabile, ilmî ırkçılığın temellerini kurmuşdur"[48] der ve Gobineau'nun *İnsan Irklarının Eşitsizliğine Dair Bir Deneme*'sinden Gobineau'nun söz ettiği ırkın Batılı beyaz ırk olduğunu göz ardı ederek, şu pasajı aktarır:

> *Bence, bir kavme tatbik edilen (dejenere olmuş-bozulmuş) kelimesinin manası şu olmalıdır, ve bu manadadır: bu kavim, eskiden sahib olduğu hakiki kıymeti artık haiz değildir, çünkü damarlarındaki kan aynı kan değildir. ardı kesilmeden yapılan, başka ırklarla evlenmeler, bu kanın kıymetini değiştirmişlerdir. (…) İlk ırk, yabancı ırkların getirdiği kanlar içinde haddinden fazla dağıldığı ve eridiği gün, kendisine mahsus medeniyet ile beraber, ebediyen ölüme mahkûm olmuşdur.*[49]

Daha sonra uzun uzun biyoloji bilimindeki genlere ilişkin son gelişmelerden bahseden Akansel, bu gelişmelerin Gobineau'yu haklı çıkardığını söyler ve ardından Hammer'in *Osmanlı Tarihi* ya da Erzurumlu Mehmet Arif'in *Başımıza Gelenler* isimli kitaplarından seçtiği, "Sadrazam Sinan (arnavud), Devlete yapmış olduğu hizmetlere rağmen, yeniçeri ağası (yani baş kumandanı) Mehmedi azletdi, ve yerine, Yemişci Hasanı (arnavud) tayin etdi" ya da "İstanbul'un fethinden beri 1623 senesine kadar gelen 48

sadrazamdan yalnız 12 tanesi Türkdür” gibi örneklerle, Atsız’ın yaptığına benzer bir şekilde, Osmanlı’nın yıkılışının “gerçek” nedenlerini açıklamaya çalışır.[50]

Kana melez unsurların karışmamış olmasının “müspet” sonuçlarını ise Atsız şöyle anlatmaktadır:

> *Türk ordusunun en seçme ve en kahraman unsurları daima Kastamonu, Çankırı, Taşköprü, Tosya ve havalisinden yetişen neferlerdir. Niçin? Çünkü buradaki Türkler Orta Asyadan nasıl geldilerse öyle kalmışlar, hiç karışmamışlardır. Savaş meydanlarında yüzde hesabıyla en çok şehit düşenler de bunlardır.*[51]

Türklerin Anadolu’da başka ırklarla karışmaksızın kanının saflığını koruduğunu iddia eden Atsız’a göre bu durum, Türkler arasında, özellikle Anadolu köylüsünde, bir “kan bilinci”nin mevcut olduğuna işaret etmektedir:

> *Soyculuk, [ırkçılığın yerine ikame edilmiştir. –F.Y.] Anadolu Türklerinin içinde örf olarak yaşamaktadır. Köy ve kasabalarda, kaç yıl ve hatta yüzyıl önce oraya gelmiş olan bir yabancının bugünkü torunları hâlâ yabancı sayılır. Tamamen Türkleşen, Türkçeden başka dil bilmeyen ve kendisini başka bir millete mensup saymayan bu türlü insanlara dahi yabancı gözle bakmak Anadolu Türklerindeki kuvvetli soy şuurunu gösterir.*[52]

Türklerde bir soy bilincinin bulunduğu fikrine Zeki Velidi Togan da iştirak eder. Bu bilincin “tarihselliğine” vurgu yapan Togan’a göre, “Türklerde eskiden beri her milletten kadın almak, bilhassa muharebelerde kadın esirleri alıp ordu efradı arasına dağıtmak âdetleri olmuş, bu yüzden Türklerin simasında yabancı (şarkta Çin ve garpte İran) tesirleri pek bariz olarak kendini göstermiştir. Bununla beraber Türkler hangi milletin kızlarile evlenmek meselesine ehemmiyet vermişler, mesela Hindli kadınları kanımızı bozacak diye evlenmekten çekinmişlerdir. Erkek tarafına gelince kabileler arasına yabancı unsurun girmemesine ve ensabın zaptına fevkalade ehemmiyet vermişlerdir.”[53]

Faşist Hümanizm

Türkçü-faşist ideologlar, kimi zaman açıkça demagoji niteliği sayılabilecek yazılar yazarak ırkçılıklarını savunabilmişlerdir. Reha Oğuz Türkkan'ın "Irkçılık Kin Esasına Dayanmaz" isimli yazısı "faşist hümanizm"i anlamak için iyi bir örnektir. Yazısına "Irkçılıkta bir sevgi vardır" diye başlayan Türkkan şöyle devam eder:

> *Ben kendi ırkımı nasıl daha güzel buluyor, nasıl tercih ediyor, nasıl seviyorsam, başka ırktan olanların da kendi ırkına karşı aynı sevgi ve tercihi duymalarını da tabii bulurum. Ben nasıl ırkımın sevdiğim hususiyetlerinin –yabancı kan karışmalar ile bozulmasına, kaybolmasına gönlüm razı olmuyorsa, başka ırktan olanların da böyle düşünmelerini doğru bulur, gaflet ediyorlarsa acırım. Mesela ben kızımı bir Arnavuda vermemekle evvela kendi ırkımın hususiyetlerini korumuş olurum… Fakat bu hareketimde, Arnavut soyuna karşı bir saygı bulunduğunu da bilirim: Niçin Arnavudların tercih edecekleri ırki hususiyetleri; ayrı bir ırk kanının karışması ile bulansın?*[54]

Türkkan'a göre insan başka etnik kökenden gelenlere karşı bir kin duyabilir ama bu ırkçılıktan değil milliyetçilikten kaynaklanmaktadır. Türkkan, demagoji olarak adlandırılmayı sahiden de hak eden kelime oyunlarına başvurarak bunu şöyle anlatır:

> *Ben hiç kin beslemez miyim? Aksini iddia etmem yalan olur. Bulgarlara, Ruslara ve içimizdeki azlıklardan ikisine karşı ruhumda sönmeyen bir kin var. Ama bu ırk davası ile alakalı değildir. Bu kin, milliyet davasıdır, kökü kısaca milliyetçiliktir. Beni bunlara antropolojik ve fizyolojik farklılıklarımız değil, tarihimiz düşman etmiştir. Onlara, bildiklerimle kültürümle teslim oldum. Demek ki ırkçılık kin esasına dayanmazken, kültür milliyetçiliği pek ala dayanabiliyormuş.*[55]

Türkkan'ın milliyetçilik ve ırkçılık arasında bir ayrıma gitme çabalarına ve buradan hareketle ırkçılığın kin esasına dayanmadığı tezine mukabil, Atsız için ırkçılık ve milliyetçilik aynı şeydir. Atsız ısrarla kendisini Türkçü olarak adlandırdığı için, bunu "Türkçülüğün değişmeyen tarafı ırkçılığı ile Turancılığı ve bunun neticesinde Türk milleti ve vatanı hakkındaki düşünceleridir. (…) Irkçılık ve Turancılık, Türkçülüğün hava ve gıdasıdır"[56] diyerek açıklar ve buradan hareketle bir "kin etiği"ni dillendirir:

Dünyada her şey zıddı ile birlikte vardır. Bundan dolayı sevgi ile birlikte kin de bulunacaktır. Türkçülük bir bakıma göre de 'Türklük düşmanları düşmanlığı'dır. Irkımıza, devletimize, yurdumuza, mukaddesatımıza, şerefimize fenalık etmiş olan her millete, her dine, her rejime, fikre, cemiyete, ferde düşmanız. 'Kinimiz Dinimizdir!'[57]

Türkçü Faşizmin Özgünlük İddiası

Türkçü faşist ideoloji, böylesi bir ırk-merkezli perspektife sahip olmasına rağmen, ısrarla kendisini "özgün" ve "biricik" bir akım olarak tarif etmeye ve gerek nasyonal sosyalizmden, gerek faşizmden farklı olduğunu ispatlamaya çalışmıştır. Atsız'a göre, Türkçülüğün dışarıdan gelme bir fikir olduğu ve Hitler Almanya'sından alındığı iddiası solcuların uydurmasıdır. Oysa ki; "yalnız Yahudilere karşı güdülen Alman ırkçılığı ile, her millete karşı bir korunma ilkesi olarak ileri sürülen Türk ırkçılığı arasında bir bağlantı bulunmadığı ve Türk ırkçılığının Alman ırkçılığından çok eski olduğu belgelerle meydandadır."[58]

Türkçülük yalnızca Alman ırkçılığından farklılaşmakla kalmaz; Atsız'a göre; o, milli olan, dışarıdan gelmemiş tek görüştür:

Bugün Türkiye'deki fikir akımları arasında yerli ve milli olan tek fikir Türkçülüktür. Faydalı veya zararlı olsun, ötekilerin hepsi dışardan gelmiştir. Komünizm, bize, Rusya'dan aktarılmış ve bir vatan ihaneti halini almıştır. Milletlerarası Yahudi aleti olan masonluk, Balkanlar yolu ile Türkiye'ye girmiştir. Bugün itibarda olan demokrasinin vatanı İngiltere, sonra Fransa'dır. Epey taraftarı bulunan iktisadi liberalizm ve devletçilik de yabancı köklüdür. İtalya ve Almanya'da doğmuştur. Hatta bugün Türklerce benimsenip milli bir hale gelmiş bulunan Müslümanlık bile aslında Türk köklü değildir.[59]

Türkkan ise Türkçü faşizm ile nasyonal sosyalizm arasında bir benzerlik ya da organik bir ilişki bulunmasının "imkânsızlığını" şöyle açıklar:

1) Milliyetçiler, kendi milli varlıklarının ebediyen payidar olmasını esas ittihaz etmişlerdir; milletlerini başka bir devlete tabi kılmağı nasıl istiyebilirler?

2) Milliyetçiler, kan, ırk, tarih, kültür, vatan ve dilek bağlarile bir milletin teşekkül ettiğini kabul ederler; kendilerini vatan ve milletlerine bu bağlarla bağlı hisseden ve diğer milletlerden, bu bağların ziddiyle ayrılmış olduklarını bilen milliyetçilerin satılmış olmalarına imkân var mıdır?

3) Milliyetçiler, 'milletimizi her milletten üstün yapalım' gayesini güderler. Bu, onları, ayni gayeyi güden diğer milliyetçi devletlerle –ve Almanyayla– dostluğa değil, olsa olsa

*ziddiyete götürür. Muhtelif milletlerin milliyetçileri arasından fikirdaşlık bağı pek sathidir ve altında büyük bir ayrılık taşır: Alman nasyonalisti Alman milletini, Türk milliyetçisi ise –***Alman Milletini değil!***–Türk milletini yükseltmek ister.*[60]

Türkkan, başka bir yazısında ise Türkçü faşist ideolojiyle ayrıştırmak için, Nazizmi totaliter olmakla suçlayacak kadar ileri gider:

Alman ırkçılığının saçma ifratları, ilmen yanlış iddiaları ve zulümcü totaliterliğinin elinde bir oyuncak oluşu bir heyula gibi zihinleri bulandırmaktadır. Bizde de belki ifrat iddiaları peşinde koşan bir veya iki şuursuz vardır. Bunun ne önemi olabilir? Kim bu mecnunca fikirlerin ardından gider ki.. Hakiki ırkçılık bu değildir. Gerçek, ilmî ve milli ırkçılıktan ürkmeyelim.[61]

Türkçü faşist ideolojiyi, kendisinden önce ve sonraki Türkçü-milliyetçi akımlardan ayıran ve onu sahiden özgün kılan temel özelliklerden biri ırk ile din arasına bir sınır çizmiş olması ve dini ırk bilincinin bir tamamlayıcı unsuru olarak görmemesidir. Türkçü faşist ideologların çoğu dinin, özellikle ahlak bağlamında, toplum için büyük önem taşıdığını düşünmelerine rağmen, ümmetçiliğe kesinlikle karşı çıkmışlar ve İslamiyet'in Türkleri Araplaştırarak, milli benliklerini köreltttiğini ileri sürmüşlerdir. Sami Karayel'in "Nerelisin" isimli "otobiyografik" hikâyesi, Türkçü faşist ideoloji açısından, ırkın dine olan üstünlüğünün veciz bir şekilde ifadesine iyi bir örnek niteliğindedir.

Karayel henüz 15 yaşındayken, babası kendisine "Sen Müslüman mısın, Türk müsün?.." diye sorar. Karayel, "şaşırmadan" ve "tereddüt etmeden" Müslüman olduğunu söyler. Rengi sararıp, solan babası "Evvela mı Müslümansın, yoksa evvela mı Türksün?.." diye soruyu farklı bir şekilde sorar. Karayel, yine tereddütsüz bir şekilde Müslüman olduğunu söyler. Babası, bu sefer "Hazreti Muhammed, kaç sene evvel dünyaya geldi? Müslümanlık kaç sene evvel vaki oldu?" Bin üç yüz sene yanıtının ardından şu soru gelir: "Türkler kaç sene evvel dünyaya geldiler?" Yanıt, "kadimden beri" şeklindedir. Baba devam eder: "Öyle ise bana cevap ver. Hangisi daha kadim..?" Türkler daha kadim der Karayel. Baba tekrar sorar:

“Peki sen, dedelerin itibariyle Türkmen olduğuna nazaran evvela Türk müsün, Müslüman mısın?” “Türküm” diye yanıtlar soruyu Karayel, artık önce Müslüman değil, Türk olduğunu anlamıştır.[62]

Türkçü faşist literatürde daha çok dolaylı olarak dile getirilen ve özsel olarak İslam’ın değil de onun uygulanışının Türkler üzerindeki olumsuz etkisi üzerinden dillendirilen İslam’a karşı muhalefet, diğer birçok konuda olduğu gibi Atsız tarafından en uç noktaya taşınmıştır. “Bugünün medeni insanı için din, fertlerin kanaat ve inancı meselesidir”[63] diyerek gayet seküler bir tavır takınan Atsız, Halife Ömer’le ilgili şu satırları yazabilmiştir:

> *Mete, Atila, Çengiz ve Hülegü yasa yapıcı ve düzen kurucu birer kahramandır. Bunların topyekûn yaptıkları tahribat Halife Ömer’in İran ve Mısır’da yaptıkları yanında hiç kalır. Çünkü bunlar karşı koyan, ihanet eden ve savaşla alınan şehirleri yıkıyorlardı. Ömer ise kâfir eseridir diye İran’ın medeniyet eserlerini yıktırmış ve Koca İskenderiye kütüphanesini yaktırmıştır.*[64]

Atsız bir başka yerde ise, Osmanlı padişahlarının içki kadın ve musikiye olan düşkünlüklerinden bahsettikten sonra, “Şarap içen, fakat canını ortaya koyarak Rumlarla savaşan Geyikli Baba, beş vakit namazı kaçırmadığı halde tefecilikle milleti soyan, yalan söyleyen ve iftira atan bugünün soysuzlarından elbette çok yüksek olduğu gibi, şarap gönderen Orhan Gazi de günümüzün şarapsız Arap hükümdarlarına göre elbette bin kat daha yararlı, faydalıydı”[65] diye yazar. Hira Dağı kadar Müslüman olmanın, Tanrı Dağı kadar Türk olmanın mütemmim cüzü haline geldiği tarihlerde yazılan bu geç dönem yazılarında dahi Atsız’da herhangi bir “sapma”ya rastlanmaz.[66]

Irkın Birliği: Turan Ütopyası

Turan sözcüğü, Firdevsi’nin *Şehname* adlı eserinde, İran’ın düşmanı olan ülkeyi betimlemek için kullanılmıştır. Firdevsi’nin, İran efsanesi Avesta’da yer alan ve göçebe bir halkı tanımlayan “Tura” sözcüğünden esinlenerek türettiği Turan, aynı eserde, “Ceyhun’dan Tur sınırlarına ve buradan da Çin ve Hoten’e kadar

uzayıp giden kısmındaki uzak yakın bütün yerleri Turan milletine verdiler” şeklindeki ifadeyle coğrafi bir bölgeye de işaret etmektedir.[67]

19. yüzyılın ortalarından itibaren Turan’ın dilsel ve etnik bir anlam kazanmaya başlamasında Finli M. A. Castren, Alman C. C. J. Bunsen ve İngiliz F. Max Müller isimli dilbilimcilerin büyük etkisi olmuştur. Castren, Altay dil grubuna giren halkların aynı zamanda kültürel açıdan da benzediğini savunmuş; Bunsen, Turan sözcüğünün yalnızca bir dil ailesini değil bir halk kategorisini de gösterdiğini iddia etmiş; Müller ise Turan dil ailesi kavramını ortaya atarak, onu Sami ve Aryan dil ailelerinin yanına üçüncü bir aile olarak yerleştirmiş; aynı zamanda Turan ırkını tarımcı Aryan ırkının karşısına göçebe bir ırk olarakkoymuştur.[68]

Turan sözcüğünün Osmanlı İmparatorluğu’nda kamusal alandaki ilk temayüzü Hüseyinzade Ali tarafından 1900 yılında yazılan bir şiir vesilesiyle gerçekleşmiştir. Macarlarla Türkler arasındaki tarihsel köken bağına işaret eden şiirin bir bölümü şu şekildedir:

Sizlersiniz, ey kavm-i Macar bizlere ihvan:
Ecdadımızın müşterek menşei Turan…
Bir dindeyiz biz, hepimiz hak-perestan
Mümkün mü ayırsın bizi İncil ile Kur’an?
Cengizleri titretti şu afak-ı ser-a-ser,
Timurları hükmetti şehinşahlara yek-ser,
Fatihlerine geçti bütün kişver-i kayser.

Turan sözcüğünü, Türkçülük için kült bir kavram haline getiren isim ise, hiç kuşkusuz, yazdığı şiirlerle Ziya Gökalp olmuştur. Gökalp’in, Hüseyinzade Ali’nin etkisi altında yazdığı ünlü, “Vatan Ne Türkiya’dır Türkler’e, ne Türkistan/ Vatan büyük ve müebbet bir ülkedir: Turan” dizeleri, ilk kez 1911 yılında *Genç Kalemler* dergisinde yayınlanmış ve Türkçü akım tarafından kutsal bir ayet gibi yıllar yılı terennüm edilmiştir.

Gökalp’in Turan sözcüğüne yüklediği anlamı doğru değerlendirebilmek için mefkûre kavramına başvurmamız gerekmektedir. Gökalp’in idealin karşılığı olarak türettiği mefkûre,

“içinde bulunulan zamanın eğiticisi ve geleceğin bir yaratıcısı olmakla birlikte, geçmişin bir gerçeğidir. Milletin geçmişinden gelip, onu geleceğe doğru iten bir düşünce hamlesidir.”[69] Gökalp’in düşüncesinde Turan “tüm türk kavimlerinin dağıldığı ve yaşamakta olduğu verili bir durum”a işaret etmektedir, Türk birliğini ifade eden esas mefkûre ise Kızılelmadır:

Kızılelma yok mu? Şüphesiz vardır
Fakat onun semti başka diyardır…
Zemini mefkûre, seması hayal…
Bir gün gerçek, fakat şimdilik masal…
Türk medeniyeti taklitsiz, safi
Doğmadıkça bu yurt kalacak hafi
…
Türk bakmamış İrem yahut Seba’ya
Demiş: “Gideceğim Kızılelma’ya”
Maksadı gitmektir birliğe doğru,
Milli düşünceye dirliğe doğru…[70]

I. Dünya Savaşı’na doğru gidilirken ivme kazanan Türkçülük, “Turan” sözcüğünü hayli popülerleştirmiştir. Ömer Seyfettin’in, Araplarla Türklerden müteşekkil bir imparatorluk hedefini anlattığı kitabına *Yarınki Turan Devleti* ismini vermesi; Halide Edip’in, Osmanlıcı bir parti ile mücadele eden Yeni Turan Partisi’ni anlattığı *Yeni Turan* isimli bir roman yayınlaması; Mehmet Emin Yurdakul’un, milliyetçilik yüklü şiirlerini *Turan’a Doğru* isimli bir kitapta toplaması; Fuat Köprülü’nün *Turan* isimli bir ders kitabı yazması ve Mehmet Ali Tevfik’in anılarını *Turanlı’nın Defteri* ismiyle yayınlaması[71] sözcüğün popülaritesinin yüksekliği ile ilgili bir fikir verecek niteliktedir.

Turan fikrinin Osmanlı’da ortaya çıkışından Türkçü faşizme intikaline kadar geçen sürede Turan fikrinin, Macarları, Finlileri ve Bulgarları içine alacak siyasi bir birliği değil de, Türkiye Türkleri ile aralarında başta İslamiyet’ten kaynaklanan daha derin bağlar olduğu düşünülen Orta Asya Türklerinin birlikteliğini ifade ettiğini söyleyebiliriz. Tekin müstear adı kullanılarak yazılan ve 1914 yılında yayınlanan Turan isimli kitapta yapılan Büyük Turan Küçük

Turan ayrımı ile Macarlar, Finliler ve Bulgarların da yer aldığı Büyük Turan fikrinin hayalcilik olduğu, bunun yerine yalnızca Türkler arasında kurulacak bir birliğin yani Küçük Turan'ın gerçekleşme olasılığının daha yüksek olduğu belirtilmiş;[72] bu görüş, Türkiye'deki Turancı akımların hepsi tarafından benimsenmiştir.

Türkçü faşist ideoloji için Turancılık, Türkçülüğün üzerine inşa edildiği esas temeldir. Bu temellendirmeyi, Atsız'ın Türkçülüğü tanımlayışında görebiliriz:

> *Türkçülük, büyük Türkelinde, Türk uruğunun kayıtsız şartsız hâkimiyeti ve bağımsızlığı ile Türklüğün her yönden bütün milletlerden ileri ve üstün olması ülküsüdür.*[73]

Gökalp'in mefkûre kavramından esinlendiği bariz olan bir şekilde, her milletin yaşamak için bir milli ülküye ihtiyacı olduğunu söyleyen ve bunu "milletin şuuraltında bulunan 'yayılıp hâkim olma' içgüdüsünün başkanlar ve kılavuzlar tarafından şuurlandırılıp sistemlendirilmiş şekli"[74] olarak tanımlayan Atsız'a göre, bu ülkünün ilk aşamasında bağımsızlık kazanılır, ardından milli birlik sağlanır ve son aşamada fetihlere başlanır. Türkiye'nin bağımsızlığını kazanmasının ardından sıra ikinci aşamaya yani milli birlik aşamasına gelmiştir. Atsız'a göre 1934 yılında Dünya'da yaşayan Türk nüfusun toplamı yaklaşık 100 milyondur.[75] Milletler arasındaki mücadeleyi ancak kalabalık nüfuslu olanların kazanabileceğine inanan Atsız'a göre, "dünya bir devler memleketi olmaya doğru" gitmektedir ve Türklerin böyle bir dünyada ayakta kalmak için birleşmekten başka bir çareleri yoktur. Geçmişte "birkaç kere birleşmiş ve mutlu olmuş" olan Türkler "yeniden birleşeceklerdir." "Milli ülkümüzün ilk maddesini" ise "**'Bütün Türkler birleşecektir'** diye ifade edebiliriz."[76]

Türklerin geçmişte birleşik bir siyasi yapıya sahip oldukları fikrini Hüseyin Namık Orkun da benimsemektedir. Orkun'a göre, "Bugün Sibirya'dan cenubi Avrupa'ya kadar uzanan geniş arazide Türk dili konuşulmaktadır. Bütün bu Türkçe konuşan insanların arasında sade dil birliği değil ırk birliği de vardır. O halde en eski

devirlerde bütün bu ayni ırktan olan insanlar bir vahdet halinde idiler. (…) Bu vahdet Türklerin öz yurdu olan Turanda kurulmuştur.”[77]

Türkkan’a göre de, “Türkçülük, her memleketteki milliyetçilik gibi milli birlik prensibini taşır.” Türklerin sayısının, Atsız’dan farklı olarak, 65 milyon olduğunu belirten Türkkan, “65.000.000 Türk aynı kanı taşıyıp, aynı dili konuştuğundan, Türkçülük bunların hepsini kapsar” diyerek Turan fikrini sahiplenir. Ancak, Atsız, daha realist bir şekilde Turan davasının şimdilik uzak bir ülkü olduğunu söyleyerek, bu ülkünün yaşayabilmesinin en önemli koşulunun, “Yeryüzünde tek hür Türk ülkesi olan Türkiye’nin yaşaması, kalkınması ve davalarını başaracak derecede kuvvetli bir bünyeye sahip olması” olduğunu belirtir.[78]

Türkkan ayrıca, Türkçülüğün ilkelerini sayarken, “Küçük Turan” ilkesi uyarınca, “Macar, Japon, Gürcü Fin milletlerinin mensuplarını Türk saymamak ve bunlarla evlenmeleri ‘gayri milli’ addetmek”ten bahseder.[79] Hüseyin Namık Orkun ise, Turan fikrini Macarlardan kıskanacak ölçüde Turancıdır. Orkun’a göre, Macarların Turanizmi ciddi olmaktan ziyade şu iddianın mahsülüdür: “Bugün Ural-Altay kavimleri arasında en medeni mevkii Macarlar işgal etmektedir. Binaenaleyh bütün bu kavimlere rehber olarak bir siyasi cereyan vücude getirmek te Macarlara düşer.” Oysa ne Macarlar, ne de Ural kavimleri Turan arazisine ayak basmış değillerdir. “Kelimeyi geniş manaya alarak kendilerini rehber gibi ortaya atmak Macarlar arasında bazı şahısların temayüz etmek gayesinden başka bir şey değildir.”

Orkun, tarihsel örneklerle bu tezini kanıtlamaya çalıştıktan sonra şöyle der: “Turan Ural-Altay kavimlerinden hiçbirisinin malı değildir. O yalnız ve yalnız Türkündür.”[80]

Atsız, “bizim için en kutlu hedef Turancılıktır” der ve “Bütün Türkleri birleştirmek hakkımız ve görevimizdir. Bizden zorla koparılanı geri almak adaleti yerine getirmektir” diye devam eder. Turancılık yalnızca kültürel bir birlik için çaba göstermek değildir. Çünkü “sosyal bir kanundur ki kültür birliği ancak siyasi birlik

sonunda doğar.”[81] Burada, Atsız’ın kültürel birlikten sonra siyasi birlik aşamasına geçileceği yolundaki klasik Türkçü formülü tersine çevirdiğini görürüz; kültürel birlik ancak siyasi bir birlikle mümkün olabilecektir. Atsız, her Türkçü milliyetçi olduğu halde, Turancı olmayan milliyetçilerin Türkçü olamayacaklarını söyler. Buna göre, “Dış Türklerle hiç ilgilenmeyen, hatta onların varlığından habersiz olan, siyasi sınırlar dışında Türk ülkeleri olduğunu bilmeyen, tutsak bir Türk ülkesinin kurtarılması için göze alınacak savaşı istilacılık sayan nice insanlar vardır”[82] ki bunlara Türkçü demek mümkün değildir.

Atsız’ın, milliyetçi görüşleriyle tanınan ve 27 Mayıs darbesini izleyen süreçte, Cumhurbaşkanlığına aday olan Ali Fuat Başgil’in, *Son Havadis* gazetesinde yayınlanan “Seçim Konuşmalarım” isimli bir yazısıyla ilgili olarak yazdığı “Ordinaryus’un Fahiş Yanlışları” başlıklı sert broşür, Türkçü faşist ideolojinin Türkçülük ile milliyetçilik arasındaki farkı nasıl kavramsallaştırdığına dair iyi bir örnektir. Başgil Atsız’ı çileden çıkartan yazısında, “Biz, Türkiye Türkleri, muhtelif din, dil tarih ve ırktan birçok millet elemanlarının asırlar içinde ve İslam kültürü kazanında kaynayıp hal ve hamur olmasından meydana gelmiş mürekkep bir milletiz… Gerçi dil elemanlarımız bakımından Orta Asya ile yakın bir hısımlığımız var. Fakat biz ne beden ve ne ruh yapımız itibarı ile Orta Asyalı değiliz” diyordu.

Atsız ise bu satırların baştan aşağı yanlış olduğunu ve “Bolşeviklerin ekmeğine yağ sürdüğünü” söylemektedir. Buna göre; öncelikle, Türklerin çeşitli ırklardan müteşekkil oldukları doğru değildir. Türkler, “belki daha eski zamanlarda iki üç unsurdan mürekkepti. Tarihin huzuruna çıktıktan sonra artık ırk olarak onun terkibine yeni bir şey” eklenmemiştir.[83] Atsız’a göre, Türkler Anadolu’da teşkil etmiş bir millet değildir: “Anadolu’ya gelişimizden yüzyıllarca önce Orta Asya’da kıvama gelip millet olmuştuk” ve “yerleştiğimiz ve açtığımız ülkelerdeki bir kısım halkın Türkler içinde erimesi, bu terkibi” bozmamıştır.[84]

Atsız, Turancılığı emperyalist olmakla suçlayanlara karşı, Turancılığın emperyalizm olmadığını, çünkü emperyalizmin bir milletin başka milletleri hükmü altına alması demek olduğunu, oysa Turancılığın "Türk topluluklarından birinin silah kuvvetiyle öteki Türkleri yabancılardan kurtararak tek devlet halinde"[85] birleştirmeyi amaçladığını ve dolayısıyla da emperyalist değil, *irredentist* olarak nitelendirilmesinin daha uygun olacağını söyler. Ama yine de, "eski topraklarımızı kurtarmak isteğimiz emperyalizm ise emperyalistiz. Türkistan'ı, İdil-Ural'ı, Azerbaycan'ı, Kafkasya'yı Kırım'ı ve Türklerin yaşadığı başka yerleri istemek emperyalizmse kutlu bir düşüncedir"[86] demeyi ihmal etmez.

Atsız, Turancılığı Türkiye'nin başını belaya sokacak bir maceracılık olarak nitelendiren düşünceleri, Türk dış politikasından verdiği kimi örneklerle çürütmeye çalışır:

> *Siyasi sınırlar dışındaki Türklerle uğraşmak macera ise Türk uçakları neden Kıbrıs'a saldırdı? Hatta Amerikan donanması engel olmasaydı Kıbrıs'a neden çıkılacaktı? Batı Trakya Türkleriyle, Kerkük Türkleriyle, neden bu kadar ilgileniliyor? Dün Hatay'dı. Bugün 'Kıbrıs', yarın 'Batı Trakya' ve 'Kerkük', öbür gün 'Azerbaycan' ve daha ötesi…"*[87]
>
> *Turancılık bağımsız Türklerin devleti olan Türkiye sınırları dışındaki Türkleri kurtarmak demek olduğuna göre önce Hatay'ın kurtarılması, sonra Kıbrıs'ın yarısına el atılması Turancılık değilse nedir? Kıbrıs'taki 100.000 Türk için savaşan Türkiye, şartlar hazır olduğu zaman neden milyonlarca öteki Türk için çarpışmasın?*[88]

Atsız, başka bir yazısında ise "Turancılık" sözcüğünün suçlayıcı ve hakaretamiz bir şekilde kullanılmasına karşı çıkarak, "Turancıyız ne olacak?" der. "Tarihî vatanımız olan bütün tutsak ülkeleri elbette kurtaracağız. Görevimiz bu değil mi? Böyle büyük bir ülküye bağlanmayıp da hayvani bir rehavetle zevk içinde mi yaşayacağız? (…) Biz iki Türkistan'ı da, Azerbaycan'ı da, Kafkasya'yı da, İdil-Ural boylarını da, Kırım'ı da kurtarmak için şuurumuz işledikçe, ayakta durabilecek gücümüz kaldıkça çalışacağız. O kadar da değil… Batı Trakya'yı, Kıbrıs'ı ve Adaları da alacağız… Kerkük ve Bayır-Bucak da bizim olacak."[89]

Turancılık fikri, Türkçü faşist ideolojinin, faşist hareketten daha sonra değineceğimiz tasfiyesinin ardından ona içkin diğer unsurlarla birlikte, "yeraltına inmiş"; varlığını yine diğer unsurlarla birlikte, daha çok slogan düzeyinde sürdürmüş; ama "hareket"in bilinçaltındaki yerini de korumuştur. 1990'ların başında, Sovyetler Birliği'nin yıkılışının ardından devletin en üst kademeleri tarafından dile getirilen "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne Türk Dünyası" fikri Turancılığı yeniden popülerleştirmiş; Turancılık yeniden hareketin söyleminin merkezine oturmuş; ancak reel politik söz konusu ülkelerle Türkiye arasında, – Azerbaycan istisna tutulursa– ezelden beri mevcut olduğu iddia edilen derin ve köklü bağların, aslında olmadığını gösterince yeniden bir sükût-u hayal yaşanmıştır.

Irkın Tarihi: Ezelî Bir Milli Bilinç

Türkçü faşist ideolojinin tarihe bakışında herhangi bir tarihsellikten söz etmek mümkün değildir. Bu bakış açısından, Türk tarihi, özsel olarak değişmez niteliklere sahip Türk milletinin en eski çağlardan beri taşıdığı milli bilinçle, sahip olduğu kahramanlarla, devletli bir millet oluşuyla ve bilinçli bir şekilde, ırksal saflığını korumuş olmasıyla temayüz eder.

Atsız, Türkçü faşizmin Türk tarihine bakışının nasıl olması gerektiği üzerinde uzun uzadıya durmuş ve bir metodoloji geliştirmeye çalışmıştır. Atsız'a göre, bugüne kadar tarihe bakışta, yanlış bir şekilde, "millet tarihi şöyle dursun, devlet ve vatan tarihini bile bir yana bırakarak" sülale ve rejimlerin tarihi esas olarak kabul edilmiştir. Her sülale bir devlet sayılmış, sülaleler sayısınca devlet kurulduğu iddia edilmiş; ancak, "o kadar devlet kurduksa, bunların hiçbirini de yaşatamamış olduk" diye düşünülmemiştir.[90] Oysa Atsız'a göre, Türklerin tarih boyunca kurduğu –ve dolayısıyla yıktığı– devletler değil, farklı hanedanlar tarafından yönetilmiş tek bir devlet vardır:

> *Elimizde, her zaman bir Türk devleti vardı. Çünkü gerçekte bu kadar devlet kurmuş değil, bu kadar sülale değiştirmiş bulunuyorduk. Tarihî hayatları uzun olan milletlerin tümünde olduğu gibi, bizde de birtakım hükümdar sülaleleri gelmişti. Başka milletler*

onları hükümdar sülaleleri diye saydıkları halde, biz ayrı devletler diye kabul ettik. Bu çeşit hükümdar sülalelerinin zamanlarını ayrı devletler olarak kabul etmek elbette ki yanlıştır. İngiltere'de, Fransa'da sülaleler nasıl birbirinin ardından gelmişse ve Fransa'da Kapet, Burbon, Orlean, Napoleon; Almanya'da Saksonya, Frankonya, Baviyera, Habsburg; İngiltere'de Anju, Tudor, Stuard devletleri yoksa ve bunlar sadece hanedanlar ise, bunun gibi, Türkelinde de Kun, Gök Türk, Uygur, Selçuk, Osmanlı devletleri yok sülaleleri vardır.[91]

Atsız'a göre Türkiye Cumhuriyeti de yeni kurulmuş bir devlet değildir. Çünkü Osmanlı Devleti diye bir devlet, yerini yeni kurulmuş Türkiye Cumhuriyeti isimli bir devlete bırakmamış; bir süredir Osmanoğulları sülalesi tarafından yönetilen devlet, bir rejim değişikliği yaşamıştır.

Atsız, Türk tarihine neden böyle külli bir şekilde bakılması gerektiğiyle ilgili olarak ise, pragmatizmi gayet açık olan şu argümanı kullanır:

Eğer biz, yıkılan sülaleleri devlet gibi gösterirsek, bundan, Türklerin siyasi hayatta istikrara sahip olamadıkları, devletlerini uzun zaman yaşatamadıkları sonucu da çıkar. Milletlerin ruhiyatı yüzyıllar içinde değişmediğine veya pek az değiştiğine göre, bu, Türkiye Cumhuriyetini de uzun müddet yaşatamayacağımız gibi bir düşünceye yol açabilir.[92]

Peki bu tek devlet ne zaman kurulmuştur? Tarihçiler arasında Türk devletinin, 1071 yılındaki Malazgirt Savaşı'nın ardından kurulduğu fikrinin yaygın olduğunu söyleyen Atsız'a göre bu düşünce tamamıyla yanlıştır. "Çünkü Malazgirt Savaşı çoktan kurulmuş kuvvetli bir devletin diğer bir kuvvetli devleti yenmesinden başka bir şey değildir."[93]

Bugünkü Türk devletini kurmuş olan savaş, Dandenekan Savaşı'dır. Bu savaş, "Selçuk Hanedanı idaresindeki Türklerin, Gazneliler İmparatorluğu'nu yenerek Horasan ülkesini onlardan koparmasını, burada bağımsız olarak teşkilatlanmasını ve fetihlere başlamasını sağlamış, yani, Türkiye'yi kurmuş ve bizi bugüne getirmiş olan bir çarpışmadır."[94]

"Devlet-i ebed müddet" fikri, "bilimsel" olmak gibi bir kaygısı olmasına rağmen, nasıl ki ezelden beridir var olan ve ebediyen de

var olacak tek bir devlet anlayışına yaslanıyor ve tam da bu nedenle "tarih-dışı" bir nitelik taşıyorsa, Türkçü faşizmin Türk tarihine genel olarak bakışı ve tarih anlatısı da, aynı şekilde tarih-dışıdır. Bu tarih anlatısını ise, kahramanların öncülüğünde sürekli olarak savaşmış ve hep kazanmış bir milleti anlatan hamaset dolu öyküler teşkil etmektedir. Bu anlatının, Türklerin savaşçılığı, ahlakı, kan bilincine sahip olması gibi başka unsurlarına çalışmadaki çeşitli başlıkları altında değinildiği için, bunların üzerinde tekrar durmak yerine, bu anlatının hemen bütün niteliklerini haiz bir örnek olarak, Reha Oğuz Türkkan'ın "Türk Tarihi" isimli yazısından uzunca bir alıntıya başvurmak yerinde olacaktır. Türkkan, bir savaş makinesinin tarihi olarak kurguladığı Türk tarihini hamasi bir üslupla şöyle betimler:

> *Altaylardan kopan soyum, dünyayı sarıyor, her vardığı yerde kazanıyor.. Çin duvarlarını aşıyorum. İstanbul surlarına tırmanıyorum. Viyana varoşlarına elde kılıç, merdiven dayıyorum..* **Mete***'nin bayrağı ardında, batıda ak atlılar, doğuda kır atlılar, kuzeyde kara atlılar, güneyde kula atlılar birlikte Çinlilerin üstün kuvvetlerine saldırıyor ve* **Tatung-Fu***'da, bir Çin sındığı yapıyorum..* **Atila***'nın müthiş atlarıyla birlikte Avrupayı baştanbaşa titretiyor ve papalara özengilerimi öptürüyorum.. Şanlı Gök Türklerle birlikte Asyada kılıcımla harikalar yaratıyor, sonra Müslüman oluyor,* **Tuğrul***'la İslam âleminin başına geçiyorum. Arabın yaydığı dini ölümden ben kurtarıyor,* **Eyüboğlu Salahaddinin** *kılıcının şimşeğiyle yaşatıyor,* **Kılıç Arslanımın** *doğradığı milyonluk Haçlı ordularının kanıyla yıkıyorum.* **Alparslanın** *önderliğinde çektiğim kılıçla, İmparatorlara ayaklarımı öptürüyor,* **Çingizimin** *bozkurt başlı bayrağında taç deviriyor, taht yıkıyor, dünyayı zaptediyorum. (…)* **Temirle** *birlikte dört yana baş eğdirtiyor,* **Yıldırımla** *Niğbolu'da düşmanları şaşırtıyorum.. Sırp sındığında düşmanları eritiyorum.* **Yavuzum** *hız alıp, Avrupa, Asya, Afrika.. dört yanı ele alıyor, dünya pek darmış diyor.. Bir taraftan İstanbula taht getiriyor, bir taraftan halifeyi. (…) Orta Asya'da* **Şu'nun** *kumandasında* **İskenderi** *yenen Türk!* **Akka** *kalesi önünde* **Napolyonu** *yenen Türk! Büyük Savaşta, mağlup taraftayken, tek başına galip çıkan Türk! (…) İşte bunları, hep Onu, Türk Tarihini seyrederek öğrendim, gördüm, duydum! Türk tarihinin her yaprağı, soyumun, mukayesesi imkânsız üstünlüğünü haykırmakta!*[95]

Türkkan'ın ve diğer Türkçü faşist ideologların tarihe baktığında yalnızca liderleri, savaşları ve zaferleri gördüğü ortadadır. Başarısızlıklar ve yenilgilerden nadiren söz edildiğinde ise, bunlar, mütemadiyen dışsal nedenlere bağlanmaktadır. Liderler hiçbir zaman yanılmazlar ve başarısız olmazlar, olsa olsa iyi niyetlerinin kurbanı olabilirler. Atsız'ın Osmanlı padişahları ile ilgili olarak yazdığı bir makalede, tek bir padişah hakkında bile başarısızlık

ithamında bulunmadığı, aksine tüm padişahları sahiplendiği görülür. Aynı şekilde, Türk devletlerinin yıkılışında doğrudan yöneticiler değil, düşmanın yaptığı hileler, kanı bozukların ve devşirmelerin ihanetleri, azınlıkların işbirlikçiliği vb. ön plana çıkarılır. Hüseyin Namık Orkun'un "veciz" sözleriyle, Türklerin "tarihinde yüzünü kızartacak tek bir hadise yoktur." Oysa, geçmişte mevcut olmadığı iddia edilen bu hadiseler "bugün" fazlasıyla mevcuttur ve bunun için önlemler alınması gerekmektedir. Bu önlemler, ırkın üstünlüğünde en önemli faktörlerden biri olan ahlakın korunması için zorunludur.

Irkın Ahlakı: Disiplin ve Eğitimin Gerekliliği

Türkçü faşist ideolojiye göre, ırkın kanının saflığının bozulması, aynı zamanda bir ahlaki çöküntü anlamına da gelmektedir ve bu çöküntünün önlenebilmesi için çok sıkı bir disipline ve eğitime ihtiyaç vardır. Atsız, tarihten verdiği örneklerle ahlak ve çöküş arasındaki ilişkiyi şöyle açıklar:

> *Gerek Türk milleti olsun, gerek başka milletler olsun ahlakça yüksek oldukları zaman gelişip büyümüşler, ahlak sağlamlıkları bozulduğu zaman da çürüyüp dağılmışlardır. Roma, İran, Bizans, İspanya'daki Gotlar, Araplar hep ahlaklarının bozukluğu yüzünden battılar. Dünkü Fransa, ahlak bozukluğu yüzünden devrildi. Türk tarihinde geçirilen sarsıntıların baş sebebi de ahlakın gevşemesidir. Her ne kadar bu gevşeme Türkümsüler, Dönmeler ve Devşirmeler yüzünden olmuşsa da yine aynı sebepler ve aynı neticeler apaçık görünmektedir.*[96]

Tarihten çıkarılan bu "ders" ve ahlakla güç arasında kurulan ilişki, Türkçü faşizmin ahlaklı bir toplum yaratma projesinin esas motivasyon kaynağını teşkil edecektir.

Medeniyetin Dekadansı ve Soysuzlaşma

Türkçü faşist ideologlar, özellikle II. Dünya Savaşı esnasındaki kaotik ortamda yazdıkları yazılarda, küresel dekadansı, ahlakın bozuluşuyla ve gençliğin sürdüğü "yozlaşmış" hayatla açıklamaya çalıştılar. İhsan Unaner, yaşanan savaşı, "İki buçuk yıldan beri bütün dünya sonu belirsiz bir hummanın ateşi içindedir. İnsanlık azgın hırsını şimdi barut koklayarak, kan yalayarak doyurmağa çalışıyor.

İki buçuk yıl var ki boynu bükük yetimlerin, genç dulların, kimsesiz anaların gözlerinde yaş kurumadı. Avrupa baştan başa bir harabe, Asya bir cehennem, Afrika bir mezardır”[97] diye betimledikten sonra, savaşının nedeninin ne sosyalizm ya da faşizm gibi ideolojiler ne de emperyalist çıkarlar olduğunu söylüyor ve “Ortadaki tek olay bir medeniyetin yıkılışıdır. Doğru yolu ve ahlakı kaybeden medeniyet, dizginsiz bir çılgınlık içinde nihayet kendini yiyor” diyordu. [98]

Akansel’e göre “medeniyetin yıkılışı”nın sebepleri aslında çok eskilere, batıdaki “ahlaksızlıkların” ayyuka çıkışına dayanıyordu:

> *Bir zaman bütün Avrupa ‘Çarlston’ sarası ile döğünüyor, bilmem hangi sinema artistine kart imzalatmak için otuz bin kadın Havr limanında birbirini çiğniyordu. Devletler resmî ‘çocuk aldırma’ müesseseleri açmışlar, ‘babasız çocukları yetiştiren’ teşkiller kurmuşlardı. Avrupa’da ‘kız-vieerge’ nadir rastlanır bir mal olmuşdu. Ananın yerine metres, baba ve kahramanın yerine hovarda gelmişdi. Çocuk bu şehvet kızgınlığının içinde çekilmez bir ağırlık halini almışdı. Heyhat! bu baş dönmesi içinde ‘stratosfer’e yükselmek gibi fantezilerle uğraşan insanlık, geleceğinin sarsılmakda olduğunu fark edememişdi.*[99]

Soysuzlaşma ve Kadınlar

Türkçü faşist ideologlar, II. Dünya Savaşı yıllarında, yalnız dünya ahvali karşısında değil, modernleşmenin ülkedeki sonuçları karşısında da büyük bir ürküntüye kapılmışlar ve bu durumu bir din adamının apokaliptik tiradlarına benzeyen cümlelerle betimlemişlerdir. Özellikle kadınların kamusal alanda temayüz etmeleri ve erkeklerle bir arada bulunmaları, kıyametin habercisi gibidir. Bu durum, Türkçü faşizmin kadınlara yönelik saldırgan söylemi için de bir vesile teşkil etmiş; mevcut olduğu iddia edilen ahlaki çöküntü, tamamen kadın cinselliğinin şeytaniliği iddiası üzerinden kurgulanmış ve bu kurgu aynı zamanda komünist siyasi kimlikle birleştirilerek anti-komünist histeriye de kapı aralanmıştır.

Ömer Öztürkmen’in “Ezilmelisiniz” isimli yazısı ahlaki çöküntü, kadınlar ve komünizm arasındaki “ilişki”yi göstermesi bakımından önemli bir okuma parçası niteliğindedir:

Siz 'Falanca erkeğin nikâhsız karısı' diye anılan aile mikrobu haysiyetsizler; Siz… Siz, endamı bozulmasın diye türlü türlü ilaçları göze alıp çocuksuz kalmayı tercih eden soysuz katiller; Siz… Siz poker partilerinden dans salonlarından geri kalmamak için karnındaki bebeyi öldüren cani analar; Siz… Siz peşindeki finoyu kucağında taşıyacağı mini mini yavrulara tercih eden köpek mutahassısı analar; Siz… Siz kızlarının gece yarılarına kadar parklarda sokaklarda süründüğünü bir nevi modern hayat şartları sayan, kızları kadar iffetsiz analar; Siz… Siz bütün holivut hovardalarının ev adresini bildiği halde, kendi sülalesini sayamayan ne idüğü belirsiz analar; Siz… Siz; Şu veya bu müessesede koltuklara gömülüp rujlu dudağının sol alt kıvrımını düzenleyen daktilo anaları; Siz… Siz; Ailesinin boğazından kısıp, tırnağının manikürünü, yanağının bilmem nesini düşünen boyacı anaları; Siz… Siz; Kraliçelik hülyası ile kızlarının baldırını mezada çıkaran bacak tüccarı iffetsizler; Siz… Siz; İsanın doğum gecesinde rakı sofrası hazırlayıp on ikiyi bekleyen gavur anaları; Siz… Siz Ey en güzel süsünü dudağındaki ruj tırnağındaki ojede bulan bedbaht analar; Siz… Siz; Ey çocuklarına Allahını milletini tanıttıramayan ruhsuz analar; Siz… Siz; ev modasını, lüksünü, tuvaletini düşünüp, Anadoludaki çıplak hemcinslerinin ıstırabını bir an olsun paylaşmak istemiyen merhametsiz analar; Siz… Siz; Ey en büyük zevkini beşik gıcırtıları dururken zenci çılgınlıklarında arayan asri (!) analar; Siz… Siz Ey Parislere kadar komünist Varşovalara kadar Marksist ihrac eden Katerinalar; siz… Siz Ey Koredeki şehit Mehmetçiklerimden bihaber yaşıyan şehvet çılgını kahpeler; Siz… Ezilmelisiniz…[100]

Benzer, hatta daha da hastalıklı denebilecek bir halet-i ruhiye Atsız'ın "Topal Asker" isimli şiirinde de görülebilir. Uzun bir şiir olan Topal Asker'i Atsız şöyle bitirir: "Gerçi salonlarda senin 'Yıldız'dı adın / Hakikatte fahişesin ey alçak kadın!../ Ey allıklı ve düzgünlü yosma bil şunu: / Bütün millet öğrenmiştir senin fuhşunu. / Omuzunda neden seni fuzuli çeksin / Kinimizin şiddetiyle gebereceksin."[101]

Tanrıdağ'ın düzenli yazarlarından Dr. İhsan Unaner de, dönemin İstanbul'unda bir hayli yankı bulduğu anlaşılan "bir Türk kızı ile Rum bir gencin öpüşmeleri" haberi üzerine söz konusu genç kıza "Sana ve Senin Benzerlerine" isimli yazısıyla seslenir:

Duydum ki Florya'da etrafındaki çeşit çeşit insanların ortasında, bir Rumu saçlarından yakalayarak kendine doğru çekmiş arsız dudaklarını delikanlının dudaklarına yapıştırmışsın. Kanunun sana verdiği ceza, ahlaka yaptığın taarruzdan dolayı sadece bir aylık hapisdir. Fakat, bilmem, ırkın adına yüzüne kim tükürecek?[102]

Unaner'e göre genç kızı böylesi bir davranışa sürükleyen aslında toplumun ahlaksızlığıdır ve "Kulaklarına evlenme, yuva kurma,

analık, aile ve vatan sözleri yerine metres, aşık, çocuk düşürme, para, süs… kelimeleri çarpan" aynı zamanda, "ahlak telkinleri yerine muhitinden ruh aşağılıklarının iğrenç hikâyelerini dinleyen" bir genç kızın "böyle olacağı belli"dir elbette.[103]

Aynı olayla ilgili Tanrıdağ'ın 14. sayısında Aydın imzasıyla yayınlanan ve -Dr. İhsan Unaner'e saygılarımla ithafıyla başlayan bir şiirde ise şöyle denilmektedir:

> *…inansam mı? Türkün kanından, / çıkmadı, çıkamaz böyle bir kaltak, / Vazgeçmez Türk kızı millet şanından, / Serseler yerlere atlastan yatak. / (…) Araştırın, bakın vardır dölünde, / Mutlaka karışık bir namerd işi, / Bir bozukluk yoksa eğer südünde, / Yoktur bu namussuzluğun tarihde eşi. / Kusur yavruda yok, bomboş beyniyle, / Cengizi, Temürü unutanlarda, / Türk yavrusunu firenkçe ninniyle, / Cazla, cazbandlarla uyutanlarda.*[104]

Türkçü faşist ideologların cinsellikten ve kadınların kamusal alanda görünmelerinden duydukları rahatsızlığın hatta korkunun kökeninde bu dejenerasyon, ya da Türkçe çevirisindeki daha derin anlamıyla "soysuzlaşma tehlikesi" bulunmaktadır. Atsız'a göre, bu soysuzlaşmanın önlenebilmesi için "gençlik okulda, hayatta, sinemada, kitapta, plajda, sokakta, vapurda, tramvayda, daima ahlakın hâkim olduğunu" görmelidir. "Gevşek bir öğretmen, kötü bir film, zararlı bir kitap, bir plaj kepazeliği, sinsi bir yazı bazen herhangi bir gencin bu cemiyet için kaybolmasına sebebiyet verebilir" ve Türk gençleri, "millete kötülük edenlerin tepelendiğini, büyüklere heykel dikildiğini" görmelidir. Türk gençleri, "ata yadigârı olan sebillerde rakı satıldığını, şehvet uyandıran filmler gösterildiğini, sağlık koruma yeri olan plajlarda türlü kepazelikler yapıldığını" görmemeli, "mefahiri inkâr eden, yabancı ülkülerin propagandasını yapan, aileyi baltalayan yazı, roman, makale" okumamalıdır."[105]

Atsız, "tüm samimiyetiyle" şu soruyu sorar ve aynı şekilde cevaplandırır:

> *Şu caz denilen zenci musikisi, balo denilen Avrupa rezaleti, bar denilen, Amerika kepazeliği kalksa, hele şu tercüme kanunlar yerine milli örf ve ahlakımızdan alınmış kanunlar yapılsa, yani tam manasıyla milli olsak, ne olur, biliyor musunuz?... Yine dünyanın birinci milleti oluruz.*[106]

Soysuzlaşan Kente Karşı Köy

O halde ne yapılması gerekmektedir? Bu soruyu yanıtlamadan önce, “bir dekadans çağı” betimlemesinden hareketle kurgulanan kent-köy karşıtlığı üzerinde durmalıyız. Ancak bunun için önce kısaca, milliyetçilik ve faşizmin köye ve köylülüğe bakışı üzerinde durmamız gerekiyor.

Modernite ve Aydınlanma karşıtı romantik söylemin beslediği milliyetçi ve faşist ideolojilerde köy ve köylülük her zaman merkezî öneme sahip olmuştur ve milliyetçilikle köycülük arasında özellikle iki savaş arası dönemde karşılıklı olarak birbirini güçlendiren bir ilişki ortaya çıkmıştır.

19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başında yaşanan siyasi ve toplumsal gelişmelerin köycü akımların güçlenmesi üzerinde büyük etkisi olmuştur:

> *Sanayileşmenin etkisinin, ağırlaşan kültürel buhranın, Avrupa siyaset felsefesinde 19.yüzyılın sonlarına doğru ortaya çıkan yeni yönelişlerin, köycülüğün yükselişinde büyük payı vardır. Bütün bu değişikliklerin kaynağında taşrada geleneksel kırsal yapıların çözülmesi vardır. Şehirlerdeki gettoları dolduran milyonlarca insan kendini yabancı bir dünyada yersiz yurtsuz hissetmeye başlar. Hiç yaşamadıkları tarzda bir yoksullukla, kültürel, siyasi keşmekeşle baş başa kalan birçok insan bu yeni hayatın bir zamanlar vaat ettiği ümitlerin boş çıktığını düşünmektedir. Milyonlarca insanın gelenekleri, görenekleri, özlemleri yıkıntıya uğramakta, köyden gelenlerin kırsal değerleri, şehrin yeni değerleriyle boy ölçüşememektedir.*[107]

Nasyonal sosyalizm, kentli, endüstrileşme yanlısı ve modern bir hareket olduğu halde, özellikle söylemsel düzeyde sahip olduğu anti-modernist ve anti-kapitalist unsurlar nedeniyle, köyü ve köylülüğü mitolojik bir düzlemde ideolojisine dahil etmek zorunda kalmıştır. Köy, Alman ırkının “en diri” ve en saf unsurlarının bulunduğu, Alman geleneklerinin halen yaşatıldığı, kentin kozmopolit yapısından ve keşmekeşinden uzak, proleteryanın ve dolayısıyla sınıf çatışmalarının olmadığı ve komünizmin henüz sızmamış olduğu, bir tür cennet olarak görülmüştür.[108]

Köycülük akımı, 1930’lar Türkiye’sinde de aydınlar arasında hayli etkili olmuştur. Dönemin resmî ideolojisini temsil eden ve

Halkevleri'nin yayın organı olan *Ülkü* dergisinde çıkan birçok yazıda güçlü bir köycü söyleme rastlamak mümkündür. Tek parti iktidarının ideolojik hegemonya tesis etme ve toplumsal meşruiyet kaygısının belirleyici olduğu bu dönemde hem Halkevleri hem de Köy Enstitüleri aracılığıyla köylerde ideolojik ve kültürel bir dönüşüm gerçekleştirilmeye çalışılmıştır.[109]

Türkçü faşizm açısından ise kent, modernliğin yukarıda sıraladığımız ve Türkçü faşist ideologlara birer kıyamet alameti gibi görünen sonuçlarının vücut bulduğu yer anlamına gelmektedir ve köycü söylem, özellikle II. Dünya Savaşı yıllarının Türkçü faşist literatüründe önemlice bir yere sahip olmuştur. Köycülük idealine "Köymen" soyadını alacak kadar tutkuyla bağlı olan Nusret Köymen,[110] "Avrupa'da ve Avrupa medeniyetinin sirayeti altındaki memleketlerin çoğunda yeni zamanlar tarihinin kaydettiği ve bugün gözlerimizin önünde cereyan etmekte bulunan hadiseler"e,[111] yani II. Dünya Savaşı'na bakarak, Batı toplumlarının bünyesinde "birtakım sakatlıklar" olduğu teşhisinde bulunmaktadır; bu sakatlıkların temelinde ise, "sanayinin şehirlerde toplanmış ve köylerin sanayisizleşmiş" olması vardır.

Soysuzlaşmanın, kozmopolitliğin, kültürel dekadansın mekânı ve toplumsal sakatlığın müsebbibi olarak addedilen kentin karşısında ise olanca saflığı, bozulmamışlığı ve temizliği ile köy ve Anadolu köylüsü bulunmaktadır. Daha 1931'de Atsız, "yurdumuzun kurtuluşu köylerimizin kurtuluşuna bağlıdır. Şu halde birinci vazifemiz köylerimizi kurtarmak ve yükseltmektir. Büyük Türkiye'yi köyler yaşatacak, köyler yükseltecektir." diye yazmıştır.[112]

Atsız'a göre, kentte yaşayanlar aslında birer asalaktırlar ve köylünün sırtından geçinmektedirler:

> *Türkiye'de şehirler daima köylerin zararına olarak yapılır ve büyütülür. Sanayi memleketi olmadığımız için milli istihsale faydalı fabrikalarla dolu sanayi şehirlerimiz de yoktur. Şu halde bizde şehir, memurların, tüccarların, köylü ile tüccarlar arasındaki mutavassıtların ve daha bilmem nelerin oturduğu yerlerdir. Yani köylünün uşakları*

şehirde oturur; fakat ne gariptir ki, efendilerimiz harabelerde yaşar, onun ücretli hizmetçileri büyük şehirlerin sakinleridir.[113]

Köyle kent arasında kurulan karşıtlığın yanı sıra, Türkçü faşist ideoloji için Türkçülük aynı zamanda bir köycülük anlamına gelmiş ve köylerin kalkındırılması önemli bir görev olarak addedilmiştir. Cihat Baban'a göre, "köycülük davası demek milli Türk davası, Türk unsurunun ilmen, ruhen, iktisaden yükselmesi davası demek"tir.[114]

Köy iktisadi kalkınmanın başlatılacağı bir yer olarak görülmekte[115] ve "Tarlada Çalışana" isimli bir şiirde şöyle denilmektedir: "Silme sakın terini, yere damlasın bırak / dinlenirsin başında zemzem veren kaynağın / Güneş ne kadar yaksa, yorsa ne kadar toprak, / Sen çalıştıkça ağam; yurtta refah doğacak."[116]

Türkçü faşist ideologlara göre "münevverler"in köylüye bir borcu vardır ve bunu ödemeleri gerekmektedir. Fethi Tevet, "Tamamiyle köylünün sırtından geçinip köylüye hiçbir faydası dokunmayan münevverin yüzünü yere eğmeden alnı açık dolaşabilmesi tek şeyin delilidir: Vicdansızlığın" der. "Münevver çok borçlu ve köylü çok alacaklı olduğu için" münevverlere zorunlu askerlik hizmeti gibi köy hizmeti getirilmelidir. Ancak bu takdirde, "(Köy hizmeti) de borçlu Türk münevveri için bir mukaddes vazife yerine geçecek ve en yakın bir çağda alacaklı Türk halkı ile borçlu Türk münevveri dünya uçmağında" kucaklaşabileceklerdir.[117]

Nusret Köymen, tıpkı nasyonal sosyalist söylemde olduğu gibi, "şehirler kozmopolittir. Oralarda çokluk kanı ve kafası bulanmış insanlar oturur. Şehir nüfus bakımından yaratıcı değil, eritici bir varlıktır: Şehir kendi kendini ve etrafını yer" der ve köyden şehre gelen köylünün kendisini bir keşmekeşin içerisinde bulduğunu, şaşalayıp bocaladığını ve şehrin kötü tesirlerine maruz kaldığını söyler. "Hâlbuki şehir köylünün getireceği taze ve temiz Türk kültürüne ne kadar muhtaç"tır.

Köymen'e göre kentle köy arasındaki bağlantıyı sağlayacak bir müessesenin kurulması gerekmektedir. Bu müesseseye "köylü hanı"

adını veren Köymen'e göre, "Köylü hanı, eski vakıflarda kullanılan bir tabirle 'külliye' görevini görecek" ve "şehre inen köylünün şehirle olan bütün temaslarını kolaylaştıracak, birçok ihtiyaçlarını oracıkta karşılayacak bir tesisat ve teşkilat camiası olacak, köylüyü, hayvanı, arabası ve eşyasıyla barındıracak yerler bulunacak, bir köylü mahsulleri ve mamulleri pazarı, bir köylü eşyası çarşısı, köylü aletleri tamirhanesi, arabacı, nalbant, berber, okuma odası, kahve vesaire bulunacak, burada köylünün arzuhalleri iş bilen bir memur tarafından yazılacak ve köylüye işlerini görmekte, hastalığını veya hastasını tedavi ettirmekte yol gösterecek"tir.[118]

Köymen'in hem tarih dışı hem de baştan sona irrasyonel bir başka projesi, "sanayinin köyleşmesi"dir. Modern zamanlarda şehrin, aslında sanayi devriminin bir ürünü olduğunu idrak edemeyen ve sanayisi olmayan bir şehrin aslında şehir ya da kent olarak adlandırılamayacağının farkında olmayan Köymen'e göre, "şehirlerde sanayinin bulunmasına lüzum" yoktur ve "şehirlerde zorunluluk olmadıkça hiçbir fabrika bulunmamalı"dır. Köymen benzer şekilde, sanayileşmeye başlayan bir köye artık köy denmeyeceği gerçeğinin farkında olmadığı için, "Köylerde veya köy halinde kurulacak sanayi, şehirlerde muztarip amele topluluklarının vücut bulmasına mani olacak ve köy nüfusuna refah ve medeniyet getirecektir" demektedir.[119]

Atsız'ın dikkat çektiği sanayileşememiş olma, Türkçü faşist ideologlara göre bir avantajdır. Çünkü, Türkiye toplumunun halen köylü bir toplum olması, melezleşmenin ve kanın kirlenmesinin, dolayısıyla soysuzlaşmanın önündeki en büyük engeli teşkil etmektedir: "Bizim memleketimizde en asil aileler, hiç şübhesiz, karışmamış, bozulmamış, değişmemiş bir kana, bir âdet ve ananeye sahib köylü sülaleleridir. Ve bizde nihayet dört beş göbek yukarısı köylüdür."[120]

Özellikle şiirlerde köylü kadınlar sadeliklerine, gösterişsizliklerine ve fedakârlıklarına vurgu yapılarak, kentli kadın karşısında yüceltilmişlerdir. Örneğin, Aydın Nisari imzasıyla yayınlanan "Köylü kadını" isimli şiirde şöyle denilmektedir:

“Ayaklarında çarık, / Çalışır karık, karık / Başında yemenisi / Elleri yarık, yarık / Şu kınalı başıyla, / Kim bilir kaç yaşıyla / O çorak tarlasını, / Suluyor gözyaşıyla… / (Ruj) nedir? (Pedikür)... Ne? / Geçiriyor ömrünü, / O, didine didine... / Yok yüzünün boyası... / Pırlantası elması… / Onun bir tek süsü var, / İstiklal Madalyası…”[121]

Türkçü faşizmin yazı ve şiirlerle yüceltti̇ği ideal kadın, kent kadınında olmayan vatan sevgisi, fedakârlık, anaçlık, gösterişsizlik gibi bütün değerlerin taşıyıcısı konumundadır ve yaratılacak olan ideal kadın da bu özellikleri taşıyacaktır.

İdeal Kadınlar ve Erkekler Yaratma Tasarımı

O halde, böylesi bir soysuzlaşma ve çöküş tehlikesi karşısında ne yapılmalıdır? Bu soruya tekrar dönecek olursak, Atsız’da bu soruya verilen yanıtın disiplin ve cezalandırma uygulamalarının tüm toplumu kapsayacak ve olabildiğince sert bir şekilde hayata geçirilmesi olduğunu görürüz:

> *Cezalar şiddetlendirilmelidir. O kadar şiddetlendirilmelidir ki ağır çeksin diye ekmeği iyi pişirmeden çıkaran fırıncı, reçeteyi kasden değiştirerek hastanın sağlığı ile oynayan eczacı, para kazanmak için çocuk düşüren yani cinayet yapan doktor, bir şey bilmeden kopya ile sınıf geçmek isteyen, yani bilgilinin hakkını çalan talebe, ahbap çocuğuna iltimas yapan yani sahtekârlık eden öğretmen, vazifesi başına geç gelen yani hak etmediği parayı alan memur, ahlaksızlığın reklâmını yapan romancı, geri ve düşman milletlerin hezeyanlarına oparlörlük eden gazeteci, hülasa hırsız, rüşvetçi, muhtekir, cani, dolandırıcı, ahlaksız, iltimasçı, namussuz olanlar başkaldıramayacak şekilde ezilmelidir.*[122]

Türkkan ise, ne yapılması gerektiğini daha açık bir şekilde söylemeyi tercih etmektedir:

> *Dizginlerini koparmış ahlaksızlığa karşı, bir tek korku çeşidi yeter şiddettedir: ölüm korkusu! Ve bu ceza, büyük küçük, her suçluya farksız olarak verilebilmelidir. Rüşvet alanlara verilen üç yıl hapis azdır! Rüşvet alanlar İDAM EDİLMELİ! Devlet veya milleti çalanlara her türlü yolsuzluk yapanlara birkaç yıllık hapis azdır; bunları İDAM ETMELİ! Gayrimeşru surette zenginleşenlerin malları müsadere edilmeli, vücutları suç mahsulü apartmanların kapısına asılmalıdır. Vurguncular –her ne çeşitte, her ne rütbede olurlarsa olsunlar– muhakkak İDAM EDİLMELİDİR! Hatta zina suçuna kadar bu şiddetli cezaya müracaat edilmelidir.*[123]

Bu şiddetli cezalandırma taleplerine rağmen, Atsız hem genç kızların hem de genç erkeklerin “ahlaklı birer Türk” olmaları için gereken “daha incelikli” mekanizmaların neler olabileceğini de düşünmüştür. Buna göre, öncelikle kızların “asli görevleri”ne rücu etmeleri ve iyi birer anne adayı olarak yetiştirilmeleri gerekmektedir:

Türk kızları, çok eski zamanlardaki Türk kızları gibi fazilet mümessili olarak yetiştirilmelidirler. Soğukkanlı, vakur, sade ve vazifeşinas olmalıdırlar. Yalnız süs peşinde koşan bir kız, analık ve yurt duygularından uzaklaşmış müstakbel bir kokettir. Bu vatanın iyi dans eden, şu kadar elbisesi olan, güzel boyanan, hatta kusursuz pasta yapan kızlara değil; ‘bu vatana şerefli oğullar ve kızlar yetiştirmek en büyük borcumdur’ diyen kızlara ihtiyacı vardır.”[124]

Atsız’ın “koket” kavramı ile tanımladığı kadın tipinin karşısına yerleştirdiği “anne olarak kadın” tipi, Türkçü faşist ideologların hepsi tarafından yüceltilmiş, annelik asli görevinin yanına ise vatan savunmasına katılım, çocuğa ideolojik değerlerin aktarımı vb. görevler de eklenmiştir. İdeal kadın ve erkek tiplerinin yaratılmasında en önemli rollerden birini anneler oynayacaktır. Bu noktada, teorik bir parantez açarak, cinsiyet ile milliyetçilik arasındaki bağlantıları inceleyen Anthias ile Yuval-Davis’in kadınların milliyetçi projelere dâhil edilişlerine dair açıklamaları üzerinde durmamız gerekiyor. Anthias ile Yuval-Davis’e göre bu dâahil ediliş için beş ana yol mevcuttur:

“1. Etnik Toplulukların mensuplarının biyolojik üreticileri olarak,

2. Etnik ve ulusal grupların sınırlarının yeniden üreticileri olarak,

3. Topluluğun ideolojik yeniden üretiminde merkezî bir rol alarak ve kültürün aktarıcısı olarak,

4. Etnik ve ulusal farklılıkların gösterenleri olarak –yani, etnik ve ulusal kategorilerin dönüşümü, yeniden üretimi ve inşasında kullanılan ideolojik söylemlerin merkezinde yer alan semboller olarak,

5. Ulusal, ekonomik, politik ve askerî mücadelelerin katılımcıları olarak.[125]

Türkçü faşist ideolojinin söyleminde yukarıdaki 5 ögeye de kimi zaman tek başına kimi zaman ötekilerle iç içe geçmiş bir şekilde rastlamak mümkündür. Örneğin, Prof. Vasfi Raşit Sevig, kadının ve erkeğin görevlerini birer tabiat yasası olarak görür ve şöyle der: “Dövüşmekten ve ölmekten korkmayan erkeklere ve doğurmaktan korkmayan kadınlara malik olan Türk milleti, bu prensip dolayısile ebediyen yaşayacaktır. Çünkü cemiyetlerin kanunu budur: erkeğin dövüşmesi ve kadının doğurması.”[126]

Kemal Özdeş'in "İdeal Türk kadını" ve Nurullah Barıman'ın "Türk Kadınları İş Başına" isimli yazılarında ise, Türkçü faşist ideolojinin kadını "anne" ve "evde" yani "etnik topluluğun mensuplarının biyolojik taşıyıcısı" olarak, ama aynı zamanda "kültürün aktarıcısı" olarak da betimleyişini gözlemlemek mümkündür. Özdeş'e göre Türk kadını, "çocuğun, sevildiğinden çok sayılması gereken bir varlık olduğunu bilecektir. Çocuğunu yetiştirmek düşüncesinden başka bir düşünceyle yaratılmadığına inanacaktır. Çocuğunu, çocuğunun menfaatlerinden ziyade, vatanının ve milletinin fedaisi olarak yetiştirecektir."[127]

Kemal Özdeş'in yazısıyla aynı sayıda ve aynı sayfada yayınlanan Barıman'ın yazısında ise kadınlara, "Mehmetçiklere" ördükleri çorapları ve diktikleri elbiseleri göndermeleri söylenir ve şöyle seslenilir:

> *Siz(in), sıcak odalarınızda örerek veya dikerek yolladığınız armağanlar onu sınır boyunda, karlar arasında nöbet beklerken ısıtacak, içine maddi ve manevi bir sıcaklık serpecektir. Mehmet bu armağanları yollayan ince narin elleri tahayyül edecek, bunları düşmandan ebediyen uzak tutmak için süngüsünü bir kat daha itina ile bileyecek, silahını titizlikle yağlayacaktır.*

Kazım Feyzi Ozaner'in yazdığı "Anneme Mektup" isimli şiirde tam da Türkçü faşist muhayyiledeki bir anne tipi kurgulanır ve ona seslenilir, anne çocuğunu doğurmakla yetinmemiş ona tarihi de, "Türkün tarihini" de anlatmıştır:

> *Birer menkıbe diye anlatıp dünü / Asya bozkırlarında nice cenkler gösterdin; / Açarak tarihlerin esrarlı örtüsünü / 'Cihanda medeniyet hocası Türktür' derdin / (…) Anne, emin ol oğlun bu yoldan çıkmayacak / And içti cenkleşmeye kalsa da tek ve bitap. / Irkım en üstün ırktır, yaşayacak Türk ancak, / Milliyeti din yaptım, cemiyeti bir mihrap…*[128]

Reha Oğuz Türkkan ise, Bozkurt'un ilk sayısının başyazısında, Japon, Bulgar ve Alman annelerinin çocuklarını birer milliyetçi olarak yetiştirmelerine mukabil Türk annelerinin bunu yapmadığını söyler. Türkkan, bir Japon annenin kundaktaki bebeğine "sen Japonsun, Rusu ezeceksin!"dediğini, bir Alman annenin çocuğunu

“Fransız’a benzedin, ayıp!” diye terbiye ettiğini, bir Bulgar annenin çocuğuna “Büyük Bulgaristan ülküsü”nden bahsettiğini anlatır. Oysa Türk anneleri çocuklarını “paşam” diye sevmektedir. Üstelik, “düşmanı yenecek, savaş yerinde ölecek diye” değil, Osmanlı paşaları gibi “rahat bir hayat sürsün diye” böyle söylemektedirler.[129]

Oysa, Türkkan’ın idealindeki sahne, “Güzel bir Türk anası”nın, “kundaktaki yavrusunun yanağını” öptüğü ve “kulağına yalnız şu sözleri” tekrarladığı bir sahnedir: “Türksün! Türksün! Türksün!” Türkkan yazısını, bu sahneyi gerçekleştirecek olan annelere, “Türk Anaları Sizden Bekliyoruz” diye bitirir.

“Olan”la “olması gereken” arasındaki açı, bizi birçok noktada olduğu gibi burada da bir paradoksla karşı karşıya bırakır. Bir yandan kadınlara, anne, milliyetçi ideolojinin taşıyıcıları, namus ve iffet timsali oldukları için övgüler yağdırılmaktadır; bir yandan da bu aktarıcılık görevini layıkıyla gerçekleştirmedikleri düşüncesinden hareketle bunun nasıl sağlanabileceği, yani ideal kadınların yaratılabilmesi için neler yapılması gerektiği üzerine kafa yorulmaktadır.

İdeal kadın tipinin yaratılabilmesi için neler yapılması gerektiği, Atsız’ın, cevabı belli olan ve henüz 1943 yılında sorulduğuna dikkat edilmesi gereken, şu sorusunda gizlidir:

> *Acaba bilhassa gençlerimizin ve bilhassa kızlarımızın zehirlenmesine engel olmak için bütün memlekette sinemalar kapatılsa, erkek ve kadın pilajları ayrılsa, roman ve hikâyeler sansürden geçse ne olur? Demokrasi, hürriyet suya düşüp medeniyet yok mu olur?*[130]

“Kadın sorunu”na mutlak çözüm, özel alana hapsedilmiş kadınların, burada da sıkı bir denetim altında tutulmaları ve ahlaki yozlaşmalarına yol açabilecek her şeyden yoksun bırakılmalarıyla mümkün olabilecektir.

İdeal erkek tipi ise Nebil Buharalı tarafından şöyle tanımlanmaktadır:

> *Milleti için gözünü kırpmadan bu fani dünyadan geçecek derecede cesaret ve feragata sahip bir maneviyat; ruhi ve bedeni sağlamlıkları için daima neş’eli bir ruh; milli*

idealin tahakkukunda rasyonel vasıtalardan istifade için tam bir ilmî zihniyet ve bilgiye sahip olma…[131]

Türkkan ideal bir Türk gencinin (yani Türk erkeğinin) tasvirini hayli ayrıntılı bir şekilde yapar. Türkkan'a göre, ideal Türk genci, "her şeyden önce milliyetçidir… Eski müminlerin Tanrıya inanmaları gibi, aşkla taassupla, Türklüğün üstünlüğüne iman eder… Türkün daimî yiğitliğine ve mucize kudretine imanlıdır. Türke ait olan her şeyi iyi tanır, tıpkı bir âşık gibi, ateşle ve şefkatle bunları sever… Büyük milli davalarını bilir; bunların başarılması için, kafasını, kalbini ve bileğini; parasını, emeğini ve gençliğini bu yolda kullanır… Milletine zarar veren her teşebbüs ve hareketi, her fiil ve durumu şiddetle tepelemeğe hazırdır. Yaylanmış gibi duran bu milliyetçi gençlik kütlesinin reaksiyonları daima diridir; bu yaylanış, milletin sinsi düşmanlarını yıldırır… Kuvvetli bir şahsiyet sahibidir... İçki içmez, kumar veya poker oynamaz. Buna rağmen papaz gibi yaşamaz; gençliğin tabii haklarından kendisini mahrum etmemekle beraber, dürüst bir ahlakın tasvip etmiyeceği cinsel iffetsizlikler yapmaz. Softa ve papaz ahlaklı değil, temiz, şuurlu ve Türk ahlaklıdır… Tembellik, nemelazımcılık, gününü gün etmek zihniyeti, hırsızlık, iltimas, solculuk, sapıklık beynelmilelcilik.. Onca hep aynı ayar vatana ihanetlerdir… Büyük Türk milleti uğrunda savaşta ölmeyi, şehit olmayı, bu dünyada erişilecek şereflerin en büyüğü tanır…"[132]

Türkkan'ın tarif ettiği Türk gencinin yaratılması için askerî niteliği haiz, disiplinli ve uzun bir eğitim programına ihtiyaç bulunmaktadır.

Toplumun Askerîleştirilmesi

Bir öğretmen olan Atsız, Türk erkeklerinin ahlaklı birer genç olmaları için ayrıntılı bir eğitim programı hazırlamıştır. Esas amacı Sparta devletine benzer bir asker-ulus yaratmak olan bu eğitim programının özü yine cevabı baştan belli olan şu soruda gizlidir:

İnsaflı düşünelim: Bir Türk çocuğuna güreş mi yakışır, yoksa aktörlük mü? Bize askerlik terbiyesi mi gerek yoksa Güzel Sanatların Tiyatroculuk şubesi mi?[133]

Atsız'ın, Türk gençliğini "gevşeklikten uzaklaştırmak" ve "kahraman yetiştirmek" için eğitimde yapılmasını düşündüğü değişikliklerin başında, üniversite eğitimine kadar kızların ve erkeklerin bir arada eğitim görmelerinin yasaklanması gelmektedir. Çünkü "küçük sınıflarda kız ekseriyeti arasında kalan bazı erkek çocukların erkeklik ruhlarını kaybettikleri ve kısmen avareleştikleri muhakkak"tır.[134] "Ağaç yaşken eğilir" düsturuna uygun bir şekilde "ilkokul talebesine verilen sınırsız hürriyet derhal kaldırılarak çocuk sıkı bir disiplin muhiti içine alınmalı ve hayatta disiplin denilen bir şeyin var olduğunu daha pek küçükken idrak etmeli"dir. Cezalandırma mekanizmaları bütün şiddetiyle devreye sokulmalı ve kötü aile muhitlerinde yetişen çocuklar yaptıkları hareketlerin mukabelesiz kalmadığını görmeli ve iyi çocukların da bozulmasının önüne geçilmeli"dir. "Bütün oyunlar, ders kitapları, vazifeler, kahramanlar, Türkçülük, fedakârlık aşılayacak şekilde olmalı"yken, "kadın öğretmenler erkek talebeye ders vermemeli, bütün öğretmenler sade kılıkları ile talebeye örnek olmalı, boyalı veya bob-stil hocalar derhal meslekten uzaklaştırılmalı"dır.[135]

Atsız'ın nihai hedefi olan, eğitim sürecinin bir zorunlu askerlik hizmeti haline getirilmesi ve asker-vatandaş yetiştirme projesi ise ilerleyen maddelerde ele alınmaktadır. Buna göre; "askerlik dersi nazari ve amelî olarak çoğaltılmalı ve ciddi tutulmalı"dır. Talebe askerî kanunlara ve cezalara tabi olmalı ve mektep üniforması giymeğe mecbur edilmeli"dir. "Ortaokulda milli sporlar başlamalı, kılıç, güreş, cirit gibi ananevi sporlarla, yüzücülük, kürekçilik vesaire gibi savaşa yardımcı sporlar birinci mevkii tutmalı"dır. "Askerlik dersleri ile sporlar en mühim dersler haline gelip, her birinden ayrı not verme usulü konulmalı, gösteriş izciliği, caka resmigeçitler kaldırılarak yerine hakiki ve sert askerlik getirilmeli" dir.[136]

Atsız'ın askerî dozu giderek artan önerileri şöyle devam eder: "Askerlik ve spor liselerde daha sıkı olarak devam etmeli ve talebeler silahla toplu bir halde talime, hakiki süngü ve kılıçlarla hakiki mübarezeler yapmağa alışmalı"dır. "Zarar yok, aralarında tehlikeli yara alanlar bulunsun…" der Atsız, "bu yaralar sinemaların, baloların yaptığı tahribat kadar zararlı değil, talebeyi tehlikeleri azımsamağa alıştırmak bakımından faydalıdır."[137]

Bozkurt'ta yer alan bir fragman, Türkçü faşizmin savaş ile eğitim arasındaki ilişkiye bakışını tüm çıplaklığıyla ortaya koyar. "Talebe ve Savaş" isimli bu fragmanda Nazi Almanya'sında 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin ders kitaplarında yer alan bir sorudan üstü kapalı bir övgü ve öykünmeyle söz edilir. Soru şöyledir: "46 Tayyarelik bir bombardıman filosu, düşman bir şehre yangın bombaları atıyor. Her uçakta, beheri 1,5 kg. ağırlığında 500 bomba var. Yükün umumi ağırlığını hesap ediniz. Şu şartlara göre kaç yangın çıkacağını hesaplayın: I- Bombaların ancak yüzde 30'u hedefe isabet ediyorsa. II- Bombaların ancak yüzde 20'si hedefe isabet ediyorsa."[138]

Irk kuramı elbette ki eğitim sisteminde de iş başındadır ve Atsız'a göre "talebenin başına daima otoriter, seciyeli ve Türk öğretmenler getirilmeli"dir. "Okullar birer kışla haline gelmeli, hatta liselerin müdürleri yüksek rütbeli subaylardan olmalı"dır, "okullar birbiri ile futbol gibi manasız ve voleybol gibi kadınca müsabakalar değil, askerî ve milli müsabakalar yapmalı"dır, "Türk kılıcı, okçuluk gibi milli sporlarımız ihya olunarak liselere sokulmalı"dır.[139]

Tüm bu önerilerin düşünsel sarhoşluğu içinde şöyle devam eder: "Bir stadyumda iki okulu temsil eden 22 gencin lastik peşinde koşması ile, iki okulu temsil eden 200 gencin başlarında tulgalar, göğüslerinde zırhlar olduğu halde, hakiki kılıçlar veya süngülerle çarpışmaları arasındaki farkı düşünün."

Nihai çözüm ise, ancak, Milli Eğitim Bakanlığının kontrolünden çıkarılmış ve Genelkurmay tarafından düzenlenip, denetlenen bir eğitim sistemi ile mümkündür. Atsız'a göre; "bütün milletin aynı bir milli-askerî terbiye ile yetişebilmesi için, hiç olmazsa orta ve yüksel tahsil gençliğini Maarif Vekâletinin elinden alarak Büyük Erkânı

Harbiyenin eline vermek" gerekmektedir. "Maarif Vekâleti ilk tahsil gençliği ile, bilhassa köylerle meşgul olmalı, fakat orta ve yüksek mektepler Büyük Erkânı Harbiyenin elinde olmalı"dır.[140]

Eğitim sisteminin nasıl teşekkül edeceğinin de ötesinde, tüm toplumun nasıl topyekûn bir şekilde kontrol edilebileceği Atsız için en önemli mesele olmuştur. Atsız, Türkçülüğün "disiplinli millet" taraftarı olduğunu söyler ve disiplinli milleti, "milletin ahlak, gelenek, şeref ve isteklerine aykırı" hiçbir şeyin yapılamadığı ve "hayat telakkisi, mukaddesatı, zevki, bayramı, kederi ve hatta kılığı ve takvimi belli" diye tanımlar.[141] Bunun nasıl gerçekleştirileceği ile ilgili olarak ise, daha 1930'ların başında, Türkçü faşist bir manifesto olarak görebileceğimiz, 9 maddelik şu listeyi hazırlamıştır:

> *1- Bütün Türkler bir devlet halinde bir bayrak altında toplanacaklardır.*
>
> *2- Türk türesine, ilme, tekâmüle mugayir hiçbir müessese Türkeli sınırları içerisinde yaşayamayacaktır.*
>
> *3- Terbiye ilminin müsaade ettiği en küçük yaştan itibaren bütün Türk çocukları Türkelinin yatı mekteplerine girerek milli-askerî terbiyeyi alacaklar.*
>
> *4- Sinema ve tiyatrolar halk mektepleri olduğundan mektepler gibi konturola tabi olacaklardır.*
>
> *5- Türklüğün milliyet, hars ve ahlakına zararlı neşriyat menedilecektir.*
>
> *6- Büyük İşler ve büyük sermayeler devletin elinde olacaktır.*
>
> *7- İlmin milli gayeleri olacak ancak Türklük için çalışan ilimler Türk ilmi olacaktır.*
>
> *8- Serbest doktorluk ve avukatlık kalkacak, bunlar ancak devlet memuriyeti halini alacaktır.*
>
> *9- Mirasa cemiyet de iştirak edecektir.*[142]

Atsız, Türkçü faşizmin özgünlüğünü kanıtlamak için yukarıdaki programı henüz nasyonal sosyalizmden kimsenin haberi yokken 1925 yılında arkadaşlarıyla birlikte hazırladığını söyler.

Türkkan ise, "Türkçü faşist inkılabın" programını şu şekilde açıklamaktadır:

> *Kanda temiz Türklük isteyeceğiz.*
>
> *Dilde –tedrici bir gidişle– mutlak bir Türklük yolu tutacağız.*
>
> *Dinimizi Türkleştireceğiz.*
>
> *Adla da Türklük, giyiniş ve başlıkta Türklük, odalarımızın içini süsleyişte Türklük, sporda Türklük!*

Hakiki Türk musikisini Garp tekniğiyle işliyeceğiz ve Türk rengi aşikâr bir musiki yaratacağız.

Modern mimari tarzının aydınlık ve sadeliğinden istifa etmekle beraber, tamamen Türk çizgili, Türk üsluplu bir mimari istiyeceğiz, böyle şehirler, böyle köyler kuracağız.

Türk ahlak prensiplerini koyu bir taassupla ortaya koyacağız.

Edebiyatımızı, kültürümüzü, baştan aşağı Türkleştirecek inkılaplar yapacağız.[143]

Türkkan'ın programı bunlarla sınırlı değildir elbette. Türkkan, "beynelmilelci izciliğin" kaldırılıp, bunun yerine, "Türk ruhuyla, Türk kafasıyla, Türk bazusu ve vücuduyla" yetiştirilmiş, "yiğit, kahraman, atılgan dövüşçü, dayanıklı, sporcu, ahlaklı ve milliyetçi" gençlerden müteşekkil bir "Türk Gençlik Teşkilatı" kurulacağını, Puşkin'in değil, "Meteler, Külteginler, Fatihler, Itriler, Yunus Emreler, Gökalpların" okutulacağını, yılbaşlarının değil, "tarihimizin dönüm noktaları ve zaferlerinin" kutlanacağını, dinî ve resmî bayramların yanı sıra "bir 'Çin sındığı' günü, bir Ergenekon günü, bir Atilla ve Çingiz günü, bir Malazgirt, bir İstanbul'un alınışı günü, bir Mohaç günü, bir Çanakkale günü" olacağını, okullarda Grekçe ve Latince'nin değil, Gök-Türkçe ve Uygurcanın okutulması gerektiğini, "Eğlenişinimizde Türk âdetleri, evlenişimizde ve bütün törenlerimizde, Türk an'anelerinin" tatbik edilmesi ve "Arap ve Frenk âdetlerin kovulması" gerektiğini söyler.[144]

Irk ve Var Kalma Mücadelesi Olarak Hayat

Charles Darwin'in evrim teorisinin temel paradigması olan "doğal ayıklanma" fikri, doğada ancak çevresine uyum sağlayabilen ve diğer türlerle olan mücadelesinde ayakta kalmayı başaran türlerin varlıklarını sürdürebildikleri tezine dayanır. Bu tezin, toplumlara uyarlanıp, toplumsal yaşayışta da ancak güçlü olanların ayakta kalabileceğine duyulan inanç "sosyal Darvinizm" olarak adlandırılmıştır. Ancak bu adlandırmanın bütünüyle doğru olduğunu söylemek ve bütünüyle Darwin'den kaynaklandığını söylemek pek mümkün değildir. Çünkü, Darwin'in evrim teorisini açıkladığı *Türlerin Kökeni* isimli eserinin yayınlanmasından daha iki yıl önce Herbert Spencer "İster dünyanın gelişiminde, ister dünya

yüzeyindeki yaşamın gelişiminde, ister toplumun, devletin, üretimin, ticaretin, dilin, yazının, bilimin, sanatın gelişiminde olsun birbirini izleyen farklılaşmalar yoluyla basitten karmaşığa giden bir evrim geçerlidir" diye yazmıştır.[145]

Darwin'in kendisi de doğal ayıklanma fikrini, Malthus'un, nüfusun yiyecek üretiminden daha hızlı arttığını ve toplumun hiçbir zaman eşitsizlik durumunun üstesinden gelemeyeceğini iddia eden nüfus yasasına dayandırdığını belirtmiş ve kullandığı "var olma mücadelesi" kavramının "bütün hayvan ve bitki krallıklarına büyük bir güçle uygulanan Malthus öğretisi" olduğunu söylemiştir.[146]

Darwin'e isnat edilen insanlar ve toplumlar arası ilişkilerin bir var olma mücadelesi olarak kavramsallaştırılması fikri 19. yüzyıldan itibaren büyük ilgi görmeye başlamıştır. Bu ilginin nedeni, savaşların, sömürgecilik siyasetinin ve sınıf savaşının bir toplumsal gerçeklik halini alışıyla bağlantılıdır. Foucault'nun da belirttiği gibi; "Temelde geniş bir anlamda kavranan evrimcilik –yani Darwin'in kuramının kendisinden çok, bunun kavramlarının bütünü, toplamı (evrimin ortak ağacında türlerin hiyerarşisi, türler arasında yaşam için mücadele, en az uyum sağlayanları safdışı bırakan eleme gibi)– çok doğal olarak, XIX. yüzyılda birkaç yıl içerisinde, yalnızca siyasal bir söylemi bilimsel bir kılıf altında gizlemenin bir yolu değil ama gerçekten sömürgeleştirme ilişkilerini, savaşların zorunluluğunu, farklı sınıflarıyla toplumların tarihi vb.ni düşünmenin bir yoludur."[147]

Herbert Spencer'ın düşüncesinde, bu mücadele serbest piyasa ve rekabetin savunulması işlevini görüyorken, Gobineau'da kanının saflığı bozulmamış ırkın medeniyet yaratıcılığı düşüncesinin ve Galton'da işe yaramayanların üremelerinin kontrol altına alınmasının ve hatta "itlafları"nın, yani "öjeni" fikrinin meşruiyetini sağlamaya hizmet edecektir.

Nasyonal sosyalizm ise, tüm bunların eklektik bir sentezinden başka bir şey değildir aslında ve Hitler, bu sentezi şöyle dile getirmiştir:

Yaşamak isteyen kavga etmelidir. Yasası, devamlı bir mücadeleden ibaret olan bu dünyada, mücadeleden kaçınan kimsenin yaşamaya hakkı yoktur. (…) Üstün ırkların büyüklüğünü sağlayan husus, fikrî melekelerinin zengin oluşu değil, bütün melekelerini topluluk hizmetlerine vermeye yatkın olan eğilimleridir. Varlığı devam ettirme içgüdüsü, üstün ırklarda en asil fikrini almıştır.[148]

Türkçü faşist ideoloji de, tıpkı nasyonal sosyalizm gibi, sosyal Darvinizme ve var kalma mücadelesi argümanına büyük önem atfetmiş ve söyleminin merkezine dahil etmiştir.

Tarihin İtici Gücü Olarak Milletlerin Savaşı

Türkçü faşizmde, türlerin doğadaki var kalma mücadelesi, milletlerin "herkesin herkese düşman olduğu" Hobbesçu bir dünyada, sürekli savaş halinde oldukları düşüncesine tahvil edilir. "Biyoloji bakımından canlıların, yani hayvanlarla bitkilerin gayesi, kendi soyunun bütün dünyayı bürümesidir. Hiçbir hayvan veya bitki cinsi dünyayı kaplayamıyorsa, bunun sebebi, aynı gayeyi güden başka cinslerin mukavemetiyle karşılaşılmasıdır. Cinslerin, aynı gaye için yaptıkları bu tesir ve karşılaştıkları tepkiden 'hayat kavgası' doğuyor. Bu arada güçsüzler eziliyor, azalıyor; güçlüler yayılıp çoğalıyor. Bazı soylar ise yeryüzünden büsbütün kalkıyor." diyen Atsız'a göre, "Milletler arasında da aynı yasa hüküm sürer. Millet âdeta bir şuuraltı itişiyle, dünyaya yayılıp hâkim olmak ister. Fakat yayılırken, başka milletlerin mukavemetine çarpar. Böylelikle aralarında savaş başlar. Sonunda güçlüler kazanır."[149]

Milletlerin hayatının bir var kalma mücadelesi olarak kodlanmasının doğal sonucu, küresel ve ebedî bir barışın mümkün olabileceği fikrinin bir millet için "en büyük tehlike"yi teşkil ettiği inancı olacaktır. Atsız şöyle der: "Bir millet için en büyük tehlikelerden biri barış ve dostluk afyonu yutarak uyumaktır. Büyümek istemeyen millet küçülmeye mahkûmdur. Saldırmayan millete saldırılır. Hayat bir savaşken ve onu kazanmak için mutlaka saldırmak gerekirken, milli ülkü yolunda yapılacak saldırının çirkinliğini haykırmak ya gaflet ya ihanettir."[150]

Atsız'a göre, barış fikri bir egemenlik kurma aracı olmaktan başka bir şey değildir. "Bütün insanların kardeş olması", ve

savaşların ortadan kalkması doğaya aykırı bir durumdur, “insanlık ve kardeşlik propagandası medeniyette ilerlemiş milletlerin, er meydanında silahla yenemedikleri geri milletlere karşı” uygulamaya geçirdikleri yeni bir yöntemdir.[151]

Türkler ve Savaş

Nejdet Sançar ise hayatın bir savaş olduğu inancına Türklükle savaş arasındaki “varoluşsal –ve hatta sembiyotik– ilişki”yi de katar. “Savaş, tabiatın bu en yaman hakikati, varlığının büyüklüğünü Türke ve Türkün içinden fışkıran ordulara borçludur. Dünyada yüzyıllardan beri pek çok şeyler birbirinden ayrılmışlar, lakin Türk, ordu ve savaş hep birlikte yaşamışlar ve yaşayabilmişlerdir”[152] diyen Sançar, hepimizi uyarır: “Konuşmalarımızda ve yazılarımızda savaşı ‘medeniyet yıkıcı bir canavar’ veya büyük felaket diye gösterirsek hem milletimiz için zararlı bir iş yapmış olur, hem de mantıksızlığa düşmüş oluruz.”[153]

İsmet Rasin’e göre savaşla Türkler arasındaki ilişki başka milletlerde görülenin tam tersi doğrultudadır. “Tarihe bakarsak görürüz ki her sıkışık anda Türk ırkı dipdiri, ayakta, harikalar yaratıyordur. Ve her uzun sulh ve sükûn devrinde bünyesinin içine birçok unsurlar üşüşmüş, onun kanını emiyor, benliğini kemiriyordur” diyerek barış zamanlarının Türklük için kirlenmenin arttığı bir dönem olduğunu ileri süren Rasin’e göre, “başka uluslar çetin boğuşmalarda maddeten olduğu kadar manen de ezilir, yıpranırlar”, “biz ise her vuruşmadan belki maddeten yaralanmış fakat manen coşmuş, çelikleşmiş olarak çıkar”[ız]. “Her coşuşda içimizdeki heyecanın ateşi ulusal bünyemizi yıkar, bütün mikroplar ya temizlenir, ya siner. Fakat bir sulh ve gevşeklik devri uzamaya başladıkça mikroplar azar. Ilık, gevşetici, uyutucu, zehirleyici bir hava esmeye başlar.”[154]

Hayatın milletler arasında sürüp giden bir savaş olduğu fikrini, fazla “doğalcı ve biyolojik” gören Atsız, ona manevi birtakım değerler ekler ve bu değerlerin hepsini birden “milli ülkü” olarak adlandırır. “Milli ülkü, milletin şuuraltında bulunan ‘yayılıp hâkim

olma' içgüdüsünün, başkanlar ve kılavuzlar tarafından şuurlandırılıp sistemlendirilmiş şeklidir."[155]

Milli ülkünün üç merhalesi bulunduğunu söyleyen Atsız'a göre; ilk merhalede "bağımsız olmayan millet onu kazanmak için, kendisine hâkim olan milleti yenmeye mecburdur. Yani saldırıcı bir maksatla hareket edecektir. İkinci merhalede ise "birliğini tamamlamamış olan millet, bu birliği elde etmek için, urukdaşlarını tutsak eden millet veya milletler ile çarpışacak, onlardan toprak alacaktır. Üçüncü merhalede ise, "milli birliğini kurmuş olanlar (…) fetihler yapmak için başkalarını yeneceklerdir."[156]

İlerletici ve Arındırıcı Bir Güç Olarak Savaş

Türkçü faşist ideoloji açısından savaş, bir doğa ve toplum yasası olmanın yanı sıra, aynı zamanda bir arındırıcıdır ve ahlaki çöküntüyü de önler. Savaşmayan milletler çökmeye mahkumdurlar. "Yirminci yüzyıla doğru yaklaştıkça savaşlar daha ızdıraplı bir hal almakla beraber, hiçbir şey onun ahlaki karşılığı olamamıştır ve uzun zamandır savaşmayan milletlerde ahlaki bir bozulmanın başladığı gözden kaçmamaktadır" diyen Atsız, "İsveç örneği"ni verir: "Mesela İsveç'te kültür ve refah son dereceye vardığı, bu alanda Amerika ve Almanya'dan bile üstün bulunduğu halde, İsveç halkının ahlakındaki, günden güne çoğalan yozlaşma, düşündürücü bir durum almaktadır. Bazı bayramlarda İsveçli gençlerin topyekûn yaptığı rezaletler, memlekette homoseksüel derneklerin yasa ile tanınması, çocuk yetiştirebilecek kabiliyetteki aileler arasında bile sun'i ilkahla çocuk sahibi olmak gibi gariplikler, bu milletin bir iç sıkıntısı, bir manevi bocalama içinde olduğunu gösteriyor. İsveç iki yüzyıldan beri savaşmamıştır."[157]

Reha Kurtuluş da,[158] "Ordusunu Teslim Eden Kumandan" isimli yazısında, "Savaşmamanın zararları" ve "savaşın arındırıcılığı" üzerinde durur. Hollanda'nın Naziler tarafından beş gün içerisinde ele geçirilmesi üzerine yazdığı yazıda "Hollanda milletinin esaretinin nedeni nedir?" sorusuna yanıt arayan Kurtuluş'a göre Hollanda'nın 125 yıldır sulh ve refah içinde yaşaması bu esaretin

esas nedenidir. “Bu kadar uzun zaman sulh içinde yaşayan bir millet artık harbedemez. Savaş ona yabancı bir şeydir. Dövüşürken büyük bir acemilik gösterdiği gibi, bir parça yıpranınca, paniğe de kapılarak esaret zincirine razı olur. Uzun sulh ve refah bir milletin sinirlerini gevşetir, mukavemetini yumuşatır, milli ve içtimai duygularını dumura uğratır. Fertlerin ruhunda fertçilik ve menfaatçılık duyguları –cemiyet duyguları aleyhine– korkunç bir tahribat yapar. Sulh çok fazla sürmezse, yeni bir harp, bu kötü egoist duyguları süpürüp atar, ruhu temizler ve cemiyet duygularını ikame eder. Fakat sulh –Hollanda’da olduğu gibi– pek fazla sürmüşse artık egoist ferdi duygular tahribatını tam olarak yapmıştır.”[159]

Türkkan başka bir yazısında ise savaşın medeniyetle olan ilişkisini “bilimsel” olarak açıklamaya çalışır. Türkkan’a göre, 19. yüzyılda sosyalizmle birlikte “ortaya çıkan bir mikrop” olan “sulhçuluk” fikrinin savunucuları ya “milli reaksiyonu ve milli enerjiyi uyuşturmak ve daha kolaylıkla köle yapmak emelini güden yabancı devletlerin ajanları” ya da “hakikatleri göremeyen sapık mantıkları ile düşünen hayalperestler”dir.[160]

Türkkan’a göre savaşla ilgili hakikatleri halka ve münevverlere göstermek gerekmektedir. Bunun için, kimi sosyal Darvinist düşünürlere referansta bulunarak medeniyetin ilerleyişi ile savaşların sayısındaki artış arasında doğru orantılı bir ilişki olduğunu gösteren istatistiki veriler yayınlayarak “savaş barbarlıktır” diyenlerin “ilmen yanlış” olduğunu ispatlamaya çalışır. Türkkan’a göre, “milletler ve medeniyetler savaşın mahsulü”dürler ve “bugünkü cemiyet hayatını –dolayısıyla medeniyeti, kültürü, ilmi, rahatı–, mümkün kılan unsurların hepsini savaş yaratmış”tır: “İş bölümü, intizam, sosyal teşkilat, cesaret, sosyal yardım, fedakârlık duygusu, vatanperverlik, vazife mefhûmu vb.”[161]

Türkkan kurucusu olduğu *Bozkurt* dergisinde Türkiye’nin Almanya’nın yanında savaşa girmesi için propagandatif yazılar da yayınlamıştır. Derginin, Temmuz 1941’de çıkan 11. sayısının kapağında “Türk Budunu” haritası adıyla Türkiye’yle, Sovyetler Birliği’ndeki Türki devletleri aynı sınırlar içerisinde gösteren bir

harita yer alıyor, iç kapakta ise “Türklük Bekliyor” üst başlığıyla dönemin cumhurbaşkanı İnönü’ye çağrıda bulunuluyordu.

Bozkurt imzalı yazıda, ki muhtemelen Türkkan yazmaktaydı bu yazıları, Dünya Savaşı’na ilişkin dramatize edilmiş bir betimlemenin ardından “en büyük tabiat kanunu olanca kuvvetiyle hâkim oluyor: – Ya öldüreceksin yahut öleceksin” deniliyordu. “İkinci şıkkı istemeyen milletler, karanlıkların ötesini görebilmeli, zuhur eden ender fırsatları derhal yakalayabilmeli, enerjik, cüretkâr ve süratli olanlar ve titremeyen bir elle çekecekleri kılınçla, öldürülmemek için öldürmeli”ydiler.

Yazı, “Ey tarihin bu büyük gün için seçtiği İNÖNÜ! Türklüğün mukaddes istiklali için kanımızı dökmeğe hazırız! Bütün Türklük senin işaretini bekliyor!” cümleleriyle sona eriyordu.[162]

Ölümün Yüceltilmesi ve Savaş

Savaşa bu şekilde tapınılması, faşist ideolojideki bir paradoksa dikkatimizi çeker. Faşizm, aşağıda ele alacağımız üzere ırkın sağlığına verdiği önemle siyaseti bir biyo-siyaset haline dönüştürür. Nasyonal Sosyalist sloganın da veciz bir şekilde ifade ettiği gibi: “Yaşamın senin değildir.” Bireyden sağlıklı olması, evlenmesi ve sağlıklı çocuklar; savaşçı erkekler ve doğurgan kadınlar dünyaya getirmesi istenir. Ancak faşizm, ötenazi uygulamaları üzerinde dururken göreceğimiz gibi, biyolojik varoluşa böylesine önem vermesine rağmen, ölüme kutsiyet atfetmekten, onu yüceltmekten ve bunu yaparken mistik bir dile başvurmaktan geri durmaz.

Atsız, “hayat ve ölüm” der. “Bunların ikisi de güzeldir. Fakat esas ve ebedî olan ölümdür. Öteki bir rüya kadar geçici ve aldatıcıdır. Büyük ve esrarlı kâinatın bağrında yatmak… İşte bizim nasibimiz budur. Bu nasibimizi almadan önceki kısa rüya âleminde kendimizi ölüm kadar ebedî bir fikre vermek ve fikir uğrunda harcamak gibi yüksek bir ülküye kaptırmaktan şerefli ne olabilir?”[163] Atsız’ın ölüleri, cennete gitmeyeceklerdir. Çünkü, “bu ölüm bizi Tanrı Dağı’nda bekleyen ataların ruhuna ve Tanrı’ya kavuşturacak şanlı ve güzel bir ölümdür.” Atsız’ın ölümle yaşam arasındaki kesin tercihi

ölümden yanadır. Çünkü, "yaşamak sadece kısa bir an yaşamaktır. Ölüm ise kâinatın ebedîliğinde, hatıralarda ve gönüllerde yüzyıllarca yaşamak, yahut hatırlardan ve gönüllerden de silindikten sonra sonsuzlukta sonuna kadar yaşamakta devam etmektir."[164]

Ordu-Millet ve Savaş

Hayatın ırklar arasındaki bir var kalma savaşı olarak betimlenişi, katı bir hiyerarşi ile düzenlenmiş, ast-üst ilişkilerinin hayatın her alanında geçerli olduğu, itaat etmenin bir arzunun giderilmesi anlamına geldiği ve kişisel doyuma hizmet ettiği emir-komuta toplumunu meşrulaştırmaya yarar. Artık söz konusu olan ebedî askerlik hizmetinin geçerli olduğu, daimî teyakkuz halinde bir ordu-millet olma durumundan başka bir şey değildir.

Bu, Türkçü faşist ideoloji için askerliğin, her şeyin üzerinde yer aldığı muteber konumuyla kutsanışını da açıklar. Atsız'ın sözleriyle "Realist olan Türkçülük, 'yaşamak için kavga' kanununun, sonuna kadar devam edeceğine inandığından askerliğe karşı saygı duymakta ve ırkımızın asker millet olma geleneğini geliştirme amacını gütmektedir. Varlığımızı korumak, haklarımızı almak için her zaman çarpışmaya mecburuz. Çarpışmaya mecburuz demek asker olmaya mecburuz demektir. Askerlik çarpışmak bilimidir. Yaşamaya hak kazanmak bilimidir. Bu bakımdan tek gerçek bilim odur. Başka her ilim ile fen onun yardımcısıdır."[165]

Atsız'ın askerlik sevgisi öyle büyüktür ki, sürekli olarak baloların zararlarından ve bunların yasaklanmasından bahsetmesine rağmen, İstanbul Kız Lisesi'nden bir hocanın kız öğrencilerine verdiği bir öğütten, söz konusu hocayı "takdirle anarak", büyük sitayişle bahseder: "Bu muhterem hoca bir dersinde kız talebelerine muaşeret hakkında söz söylerken 'herhangi bir yerde *bir zabit size dans teklif ederse, yorgun bile olsanız onu reddetmeyeceksiniz*; şahsı ne olursa olsun taşıdığı üniformanın şerefi büyüktür. Size belki askerî lise talebelerinden bazılarının yaptığı münasebetsiz hareketleri göstererek fikirlerinizi askerler aleyhine çekmek isteyeceklerdir. Fakat acaba siviller o münasebetsizliklerin daha büyüğünü

yapmıyorlar mı? Onlar asker oldukları için yaptıkları en ufak bir hareket bile göze batıyor ve fazla gözüküyor. Berikiler sivil oldukları için ne yaparlarsa yapsınlar göze batmadan kayboluyor' demiştir. Bu sözler tamamile doğrudur."[166]

Büyük ülküleri sistematize eden büyük kahramanların önderliği altındaki ordu-milletin mensuplarına düşen, itaat etmek ve disiplinli olmaktan başka bir şey olamaz. Disiplin, Atsız'a göre insanı hayvandan ayıran ve onu medenileştiren bir haslettir: "Bugün yeryüzünde hiç şüphesiz en muntazaman en örneklik teşekküller ordulardır. Disiplini çok olan cemiyetler daha verimlidir. Eğer bu disiplinli cemiyette feragat ve fedakârlık da olursa o zaman kuvvet iki misli artar. Bir askerin, kendisinden daha yüksek rütbeli olana itaati mantıksız bir kölelik değil, mantıklı bir feragattir.(…) Disiplinsiz ve başıboş yaşamak kolaydır. Bunu herkes ve hatta hayvanlar da yapabilir. Fakat kuvvetli bir disiplin içinde birbirine merbut olarak yaşamak için yüksek hasletler ister."[167]

Atsız'ın şu satırlarını okuduktan sonra, itaat ve disiplin sözcüklerini her duyuşunda ya da yazışında cinsel hazza benzer bir şeyler hissetmediğini düşünmek imkânsızdır:

> *Disiplin, körükörüne itaattır ve körükörüne itaatta en büyük yaratıcı şuur gizlidir. Buhranlı anda, ölümün karşısında, tartışmakla hiçbir güçlük çözülemez. İtaat edilen yanlış karar bile, tartışılan doğru karardan daha verimlidir. (…) Emir vermek gururu ve emir almak sarhoşluğu… Bu sarhoşluk müthiş bir şeydir ve içinde atom enerjisi gibi korkunç bir kuvvet gizlidir.*[168]

Irkın Sağlığı ve Biyo-Siyaset

Almanya'da 1920 yılında ceza hukukçusu Karl Binding ile tıp profesörü Alfred Hoche *Yaşanmaya Değmeyen Hayatı Ortadan Kaldırma Yetkisi* isimli bir kitap yayınladılar. "Yasal değerlilik niteliğini yitirip de varlığı artık ne kişinin kendisi ne de toplum için değer taşıyan hayatlar var mıdır?" sorusuna yanıt aranan kitapta, kapitalist rasyonalitenin dışında kalan toplum kesimlerinin yaşantılarına devam etmelerinin "toplumsal maliyeti"ne dikkat çekiyor ve şöyle deniliyordu:

> *Bir, binlerce (pırıl pırıl) gencin cesetleriyle kaplı bir muharebe alanını ya da yüzlerce sağlıklı ve çalışkan işçiye mezar olan bir maden ocağını düşünün. Bir de akıl hastaları için çalışan kurumları [idioteninstitut] ve bunların hastaları için savurdukları zaman ve masrafları düşünün. Burada en değerli insanların kurban edilmesi ile sadece değerden yoksun [wertlosen] olmakla kalmayıp aynı zamanda da aslında olumsuz değerlerle tanımlanması gereken varlıklara gösterilen akıl almaz özen arasındaki meşum çarpıklık karşısında sarsılmamak elde değil.*[169]

Nüfusun işe yaramayan kesimlerinin ortadan kaldırılması fikri aslında yeni bir fikir değildir ve modernliğe ait birçok kavramın düşünsel öncülerinin bulunabileceği Antik Yunan düşüncesinde, Sparta devletinden tevarüs edilmiş bir şekilde mevcuttur. Platon, *Devlet* isimli kitabında, ideal devletine ait bütün ayrıntıları düşündüğü gibi, üremenin nasıl düzenlenmesi gerektiğini de düşünmüştür. Platon şöyle demektedir:

> *Her iki cinsin de en iyilerinin en fazla, en kötülerinin de en az çiftleşmeleri gerekir. Ayrıca en kötülerin değil, en iyilerin çocuklarını büyütmeliyiz ki, sürünün cinsi bozulmasın.(…) Savaşta ve başka işlerde yararlılık gösteren gençlere nişanlar, ödüller vermeli. Bu arada kadınlarla herkesten daha çok yatma hakkı tanınmalı onlara. Kendilerinden alabildiğimiz kadar çok döl almak için bundan daha iyi fırsat olmaz.*[170]

Platon'a göre, devletin bir nüfus siyaseti yürütmesi de gerekmektedir:

> *Evlenmelerin sayısını da devlet adamları kestirecek. Bu sayı, savaşlara, hastalıklara ve başka olaylara göre azalıp çoğalacak. Öyle ki, devlet, toplumun azalmasını da önleyecek, çoğalmasını da. (…) Devlet iki insanı birleştirmedikçe, bunlar üretme çağında da olsalar, birleşirlerse, kanuna karşı gelmiş olacaklar.*[171]

"Daha iyi nesiller yaratarak insan ırkını ıslah etme bilimi" şeklinde tanımlanan öjeni fikri, modern zamanlarda İngiliz doğa bilimci ve matematikçi Francis Galton tarafından ortaya atılmış ve hem ABD'de hem de İngiltere'de önemli sayıda taraftar bulmuştur. Öjeni, pozitif ve negatif olmak üzere ikiye ayrılır ve pozitif öjeniyle, "her açıdan sağlıklı olduğu düşünülen kişilerin çiftleşerek sağlıklı nesiller üretmesi amaçlanırken" negatif öjenide amaç "sağlıksız olanları ortadan kaldırmaktı(r)."[172]

Binding ve Hoche'nin katkısı, öjeniye ötenazi (acısız ölüm) fikrini eklemekti. Ancak, ötenazi burada ölmek üzere olan kimselere ya da dayanılmaz acılar çeken hastalara uygulanan normal ötenazi anlamına gelmeyip, yaşanmaya değmediğine karar verilen hayatların ortadan kaldırılması anlamına geliyordu.

Naziler, iktidara geldikleri andan itibaren, kanının saflığı bozulmamış ve "sağlık açısından mükemmel" bir "halk topluluğu" yaratma idealleri için öjeni ve ötenazi uygulamalarına yoğun bir biçimde başvurdular. Hitler, *Kavgam*'da, "ırkçı devlet, ırkın temiz kalmasına nazaret etmelidir" diyordu. Hitler'e göre bir milletin en değerli malının çocuk olduğunun kabul edilmesi gerekiyor ve yalnızca sağlam olanların çocuk yetiştirmelerine izin verilmesi gerekiyordu. Hitler, Nasyonal Sosyalist devletin resmî ideolojisinin temeline biyo-siyaseti yerleştiriyor ve şöyle diyordu:

> *Milletin hizmetinde olan ve halkın çıkarını ilke edinen devlet birinci görevinin, ırkın en iyi unsurlarını korumak, onlara özen gösterip gelişmesini hazırlamak olduğunu anlarsa, bu görevle işinin bitmediğini anlayacak ve ırka layık soylar yetiştirdiği gibi bu soyların terbiyesiyle de ilgilenecektir.*[173]

Kısırlaştırma, II. Dünya Savaşı başlayana kadar en gözde yöntemdi. Hitler hükümeti, 14 Temmuz 1933'te, "Kalıtsal Hastalığı Olan Nesillerin Önlenmesine İlişkin Yasa"yı kabul etti. İlk maddesinde, "doğacak çocuklarının fiziksel ya da zihinsel ciddi bir kalıtsal engeli olacağının tıbbi raporlarla kanıtlanması durumunda, kalıtsal hastalığı olan herkes kısırlaştırılabilecektir." yazan yasada kalıtsal hastalıklar şöyle sıralanıyordu: "Doğuştan zekâ geriliği, şizofreni, manik-depresif psikozu, kalıtsal epilepsi, kalıtsal St. Vitus Koresi, kalıtsal körlük, kalıtsal sağırlık, ileri düzeyde kalıtsal fiziksel bozukluk, ileri düzeyde alkolizm."[174]

1 Ocak 1934'te yürürlüğe giren kısırlaştırma yasasının ardından izleyen üç yılda mahkemelere 259.051 engellinin kısırlaştırılması talebiyle başvurularda bulunuldu. Mahkemeler bunların 224.338'i hakkında karara vardı. Mahkemelerin verdiği kararların % 90'ı kısırlaştırma lehineydi, hastaneler ise bu kararların % 70'ini

uygulayabildiler. İlk birkaç yılın dışında kayıt olmamasına rağmen Nazi iktidarı boyunca yaklaşık 300.000 engellinin kısırlaştırıldığı tahmin ediliyordu.[175]

Nazi devleti ırk ayrımıyla ilgili Nuremberg yasalarının çıkmasının ardından, tüm evlenmelerde kamu sağlığı bürolarından, çocuklarının genetik olarak sağlıklı doğacağına ilişkin sertifika alınması zorunluluğu getirdi. Böylelikle “ırkın sağlığına zarar verecek” evlilikler yasaklandı.

Ancak, Nazi biyo-siyasetinin bir ölüm siyasetine gerçek anlamıyla dönüşmesi, Hitler’in engelli hastaların öldürülmesine izin veren ve aslında Ekim ayında imzalanmasına rağmen, sembolik olarak 1 Eylül 1939 tarihini taşıyan belgeyle başladı. Böylelikle *III. Reich*’ın, yalnızca dış düşmanlarına değil, içeride de ırkın sağlığını bozan “düşmanlarına” karşı topyekûn bir savaş başlattığı vurgulanmış oluyordu.

Bu yetki belgesinin imzalanmasının ardından, geçen yaklaşık iki yıllık süre boyunca tam 80.000 engelli T4 adı verilen ve içinde doktorların, hemşirelerin, polis ve işçilerin bulunduğu büyük bir bürokratik örgütlenme tarafından, yoğun bir teknoloji kullanılarak öldürüldü. İnfazları hızlandırmak için T4 tarafından icat edilen gaz odaları daha sonra ve Almanya dışındaki engellilerin ve toplama kamplarındaki Yahudi, Çingene, komünist ve sosyalist esirlerin yok edilmesinde de kullanılacak ve Alman ölüm makinesinin “verimli”[176] bir şekilde çalışmasını sağlayacaktı.

Öjeni Fikri

Öjeni fikri, ABD ve Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, pozitivizmin ve sosyal Darvinizmin gözde olduğu 19. yüzyıl Türkiye’sinde de özellikle aydınlar arasında önemli sayıda taraftara sahipti. Örneğin Abdullah Cevdet, ülkenin kalkınmasının biyolojik bir elit tarafından yönetilmesi sayesinde gerçekleşebileceğini düşünüyordu.[177]

Öjeni, Cumhuriyet döneminde de “sağlıklı nesiller yetiştirilmesi” amacına uygun bir şekilde gündeme geldi. Kemalist iktidar, 1930’da Umumi Hıfzısıhha Kanunu’nu çıkararak, kalıtsal hastalık

taşıyanların evlenmelerini yasakladı. Resmî ideolojiyi tahkim için çıkarılan çeşitli dergilerde de öjeni fikrinin savunan yazılar yayınlandı.

Ancak, öjeni fikrinin gerçek anlamına kavuşması, Türkçü faşist ideologların sahneye çıkışıyla mümkün oldu. Çünkü, Türkçü faşizmde sorun basitçe kalıtsal hastalıkların engellenerek ırkın sağlığının korunmasının ötesinde, kanın saflığının bozulmasının engellenmesi, melez evliliklerin yasaklanması, engelli ve melez çocukların öldürülmesi, ülke nüfusunun pozitif öjeni anlayışı doğrultusunda artırılması gibi faşist ideolojiye içkin diğer uygulamalarla birlikte ele alınıyordu.

Atsız, "ırkçılık aynı zamanda bir hıfzısıhha meselesidir." diyor ve ekliyordu: "Karışmak daima üstün tarafın aleyhinde olduğundan üstün bir ırk olan Türk ırkı aşağı ırklarla karıştığı zaman ortaya çıkan melezlerde Türkün bütün üstün vasıfları kaybolmakta, aşağı ırkın iptidai vasıflarından bazıları onun yerini tutmaktadır. Birer müspet ilim olan antropoloji ve rasyolojinin ortaya koyduğu bu hakikatlerden siyasi düşüncelerle vazgeçemeyiz. İlim ve hakikat, siyasetin oyuncağı olamaz."[178]

Soysuzlaşmayı Önlemek

Türkçü faşist ideoloji ırkın sağlığının korunmasının gerekliliğini, tıpkı savaşa bakışında olduğu gibi doğa yasalarına başvurarak açıklıyordu. Örneğin, Prof. Süreyya Aygün, "Biyoloji gözüyle ırk sağlığı ve saf ırklar meselesi" isimli yazısında, tabiatın "nevilerin sebatını ve ırkların karakteristiklerini emniyet altında" tuttuğunu, "nevilerin ve ırkların karışmasına ve böylece mütemadiyen yeni nevi ve ırkların meydana gelmesine müsaade" etmediğini söylüyordu. Aygün'e göre, bu kanunlara uygun hareket etmeyenlere tabiatın verdiği ceza, "tabii veraset bilgisi", yani doğal kalıtım biliminde "ölüm faktörü" olarak adlandırılıyordu. Ölüm faktörünün ilk "hakikatta fertleri öldürücü bir hassa" olduğu düşünülse de söz konusu olan aslında, "yeni nesillerde çıkan bir arıza"ydı ve "tenasül organları"nda yer alıyordu. Aygün, tezini doğrulamak için eşek ve

atın çiftleşmesi sonucu ortaya çıkan katırın “tabiat tarafından tenasül faaliyetinden men edilmiş, kısır” olmasını ve aynı zamanda “yabani” oluşunu örnek veriyordu.

Dr. Vefik Vasaf Akan da Nasyonal Sosyalist ırk sağlığı politikalarındaki ırkçı irrasyonalite ile kapitalist rasyonalite arasındaki sentezi “mükemmel” bir şekilde kavramıştı. Akan şöyle yazıyordu: “Tımarhaneleri, hastaneleri, hapishaneleri dolduran deli, aptal, kör, sağır, saralı, katil, hırsız, ayyaşlar en zengin milletlerin bütçelerinin mühim bir kısmını kemirmektedirler. Ekserisi verasetle [kalıtımla –*F.Y.*] geçen bu hastalıklarla mücadele edilmeyecek olursa milletlerin varlığını tehdit eden bir hal alacağı istatistiklerde ispat edilmektedir.”[179]

Akan, pozitif ve negatif öjeniden bahsederek, ırk hıfzısıhhası için iki yol olduğunu söylüyordu: “1- Kabiliyeti vasattan düşük olanların mahsulünü azaltmak, 2- Kabiliyeti vasatın üstünde olanların mahsulünü artırmak.”

Negatif öjeniyi meşrulaştırmak için hümanist bir demagojiye başvurmaktan kaçınmayan Akan şöyle diyordu: “İrsi deliliği olanlar, aptallar, irsî körlük, sağırlık, sakatlık gibi ağır vücut arızası olanlar bu korkunç ızdırapları masum yavrularına veriyorlar. Bunun için hiçbir vicdan azabı duymuyorlar. Cemiyet bunları mesul tutmuyor. Zaif düşünceli, serseri, fahişe, hırsız, katil bunlar arasından çıkıyor.”[180]

Türkçü faşist ideoloji için melezleşmeyi önlemenin yolu, Nasyonal Sosyalizm’de olduğu gibi, öjenik uygulamalardır. Ancak, Türkçü faşist ideologlar negatif öjeniden bahsetmekle birlikte, daha çok “pozitif öjeni”yi gündeme getirmişlerdir. Bunun tek nedeni, Türkiye gibi bir ülkede, özellikle İslami temayüllerin etkisiyle kısırlaştırma ya da ötenazi gibi fikirlerin iyi karşılanmayacağını düşünüyor olmaları değildir; Türkiye’nin yeterince büyük bir nüfusu olmadığına ilişkin inanç ve kürtajla ahlaki yozlaşma arasında kurulan ilişki, negatif öjeninin kolaylıkla sahiplenilmesinin önündeki bir engel olarak görülmelidir. Türkçü faşist dergilerde kürtaj uygulamalarını çok sert dille eleştiren yazıların yayınlanması

ve kürtaj yapan doktorlardan ve yaptıran annelerden “katiller” diye söz edilmesi bunu doğrular niteliktedir.[181]

Pozitif öjeni anlayışı doğrultusunda öncelikle ailelere en az üç çocuk yapma önerisinde bulunulmaktadır. Dr. V. Vassaf Akan’a göre, “çocuksuz bir insan isterse yüzlerce sene yaşasın cemiyet hayatı için kaybolmuş” demektir ve “hayat mücadelesinde muzafferiyet: Para, makam, kuvvet, itibar sahibi olmaktan ziyade çocuk sahibi olmakla” elde edilecektir.[182]

Ancak, Akan’ın üç çocuk önerisi basitçe, ülke nüfusunun artırılması esasına dayanmıyordu. Akan, “sınıfsal” bir bakış açısıyla “amele ile dimağan çalışanların çocukları arasındaki nisbeti” göz önüne alıyor ve bu nisbetin 2/5 olarak kabul edilmesi halinde üç yüz sene sonra ortaya % 89 ile % 11 gibi bir rakam çıkacağını söylüyordu. Aynı oranlamanın “namuskârane yaşayanlar ile katil, sarhoşluk, fahş ile meluf aileler” için yapılması “memleketteki cürüm adedinin artışını izah” ediyordu. Çünkü, “bu gibiler yalnız fazla çocuk yapmazlar, erken de evlenirler”di ve “yirmi yaşında evlenen şahıs kırk yaşında torun sahibi olur”du ki “okumuş adam kırk yaşında ilk çocuğunu kucağına alır”dı. Akan’ın bunu engellemek için çözümü hazırdı: “Bir millette kıymetli unsurların adedini aynı nisbette muhafaza etmek istersek bunların da kıymetsizler kadar çocuk sahibi olması lazımdır.”[183]

Beden Fetişizmi

Türkçü faşist ideoloji için de genç, sağlıklı ve güçlü erkek bedeni, diğer faşizmlerde olduğu gibi kutsiyet atfedilen bir nitelik taşımaktadır. Çünkü burada beden, disipline edilmiş, bir makine gibi çalışan, itaatkâr, ölmeye ve öldürmeye hazır, güçlü ve sağlıklı nitelikleriyle, idealize edilen ulusun bir kopyası niteliğindedir.[184] 19 Mayıs törenlerini izleyip, gözlemlerini aktaran Türkkan’ın liseli öğrencilerle askerî öğrenciler arasında yaptığı karşılaştırma bu kutsayıcı bakışa iyi bir örnek teşkil edecek niteliktedir.

Durumlarını “acınacak” olarak gördüğü liselileri şöyle betimlemektedir Türkkan:

> *Kimi kamburumsu, kimi bodur, kimi kıvrık bacaklı ve ekserisi cılız, çöp gibi kollu, adalesiz, göğüssüz veya lop et, kapkalın çirkin bacaklar, tahta gibi göğüsler. Züppeliğin ve Amerikancılığın korkunç tahribatı da derhal göze çarpıyordu: Erkek çocukların çoğu bu yıl, çıplak birer bobstil gibi geçtiler! Eskiden gördüğümüz kafa geride, göğüs ileride vaziyeti yerine, boyun ve kafa ileride, göğüs ve omuzlar kambur.*[185]

Bu manzara karşısında içinin titrediğini söyleyen Türkkan sorar:

> *Niçin spora ve beden terbiyesine, Avrupa'da –bilhassa Anglosakson ve Alman memleketlerinde olduğu gibi azami ehemmiyeti vermiyoruz? Neden mekteplerimizde spor, gülünç denecek derecede zayıf? Bunun ırk sağlığı ve milli bünye bakımından hayati ehemmiyetini hâlâ anlayamadık mı?*[186]

Liselerin "acınası" hallerine mukabil, Harp Okulu ve Gazi Terbiye Enstitüsü "fevkalade"dir Türkkan'a göre: "Tanrım! O ne güzel vücutlardı! Her gayreti yapmaya muktedir olgun adaleler ve tunç vücutlar, güneş altında ne güzel parlıyordu! Hele Harp Okulu'nun yiğit talebeleri! Ateş Çemberlerinden bir an tereddüt etmeden –hatta bazen yanarak– nasıl atlıyorlardı!"[187]

Türkkan'ın, "yarının Türk genci"ni tarif ettiği bir başka yazısında beden fetişizmi yine iş başındadır. Türkkan'ın genci iri yapılı, geniş omuzlu, kanlı canlı, dinç ve gürbüz bir delikanlıdır. Vücudunu kafası kadar işletmeği vazife bilir. Vücut temizliğini ve sıhhatini, ruh ve ahlak sıhhati kadar zaruri, aksini ayıp tanır. Her çeşit spor, hareket ve sert bir yaşayış tarzı, kanını bollaştırmış, vücudunu geliştirmiş, bazularını demirleştirmiş, sinirlerini çelikleştirmiş ve ciğerlerini genişletmiştir. Temiz hava, basit ve sert mahrumiyetlere alışık, soğuk, sıcak, yorgunluk ve acılara dayanıklı yeni hayatı, onu demirden bir sıhhatle zırhlamış, erişilmez bir kuvvete sahip kılmıştır: (…) Tabanca kullanır, ava gider, ata –Atillanın Hunları gibi– biner tayyareyle uçar, askerlik hayatını tanır."[188]

Türkkan'ın "yarının savaş Tanrısı" şeklinde bahsettiği bu gencin elbette ki düşmanlara ihtiyacı olacaktır.

Düşmanlar: Azınlıklar, Yahudiler, Kürtler ve Diğerleri

Hayatın bir savaş olarak tasvirinin doğal sonucu “iç” ve “dış” düşmanların heryerdeliği olacaktır. Azınlıklar, Yahudiler, Kürtler, Ermeniler, Araplar, Ruslar, Komünistler, bu savaş dünyasında sinsi ve tehlikeli birer düşmandırlar. Daha veciz bir ifadeyle söylenecek olursa, yabancı olan, aynı zamanda düşmandır da.

Türkçü faşist ideolojinin özgünlük iddiasını, Nasyonal Sosyalizmin Yahudi düşmanlığına mukabil, kendisinin bütün dünyaya düşman olduğu tezine dayandırdığını daha önce görmüştük. Atsız, 1934’te yazdığı bir yazıda, “Türk milletinin dışarki düşmanları bütün dünyadır” demiştir.[189] Fethi Tevet’e göre ise “her milletin milli edebiyatında Türk düşmanlığının bir yer alması, tarihte Türkler aleyhine kurulmuş milletler arası birçok cemiyet ve teşekküllerin bulunması ve Türklerin ekseriya beş, on milletle birden harp etmesi Türk düşmanlığının ne kadar umumi ve köklü olduğunu” göstermektedir. Peki bu düşmanlığın sebepleri neler olabilir? Tevet’e göre, bunun iki ana sebebi vardır:

> *“1- Türk her şeyi ile tarihin en büyük milleti olmuştur. Bütün milletler onu kıskanırlar.*
> *2- Türk, tarihin en asker milletidir. O askerlik ki asla yalnız teknik demek değildir ve en çok bir ırk ve kan meselesidir. Çürük milletleri fesada sokarak çöktürmeği askerli değil, kahpelik addeden Türk, askerliğin hakiki manasında döğüşerek, kendine güvenen harbetmeğe değer milletleri daima yenmiş ve çoklarını mesut hayat demek olan idaresi altına almıştır.”*[190]

İç düşmanlar ise –komünistler sabit kalmak şartıyla– konjonktürel olarak değişebilmektedir. Anti-komünizm, bu çalışmanın ayrı bir bölümünü teşkil ettiği için bu bölümde komünizm dışındaki düşmanlar üzerinde durulacaktır.

Korkak Yahudiler

Özellikle 1930 ve 40’lar boyunca batıdaki anti-semitizm modasına uygun bir biçimde Yahudi düşmanlığının yerli faşist ideolojide de hayli ön plana çıkarıldığını görürüz. Atsız, “Musa’nın Necip (!) Evlatları Bilsinler ki:” isimli yazısında “Yahudi denilen mahlûku dünyada Yahudiden ve sütü bozuklardan başka hiç kimse sevmez. Çünkü insanlık daima kuvvete, kahramanlığa ve iyiliğe

tapındığı halde Yahudi zilletin, korkaklığın, kötülüğün ve seciyesizliğin örneği olmuştur” dedikten sonra ekler: “Yahudi meselesini ilk halleden memleket Almanya olmuştur. Başka milletler bundan ders alacaklardır.”[191]

Atsız’ın metinlerinde o dönemde hemen tüm ülkelerde tedavülde olan anti-semitist ögeleri bir arada bulmak mümkündür. Buna göre; “onun Allah’ı paradır. O, cebine birkaç para koyabilmek için gölgesinde yaşadığı bayrağı satmaktan çekinmeyen namussuz bir bezirgândır. Hangi memlekette oturuyorsa onun düşmanıdır. Fakat bu düşmanlığını açıkça değil, yüze gülerek, tezellül ederek yapar. Yahudi mayi gibidir. Derhal bulunduğu kabın şeklini alır.”[192]

Atsız’a göre, “onlara [Yahudilere –*F.Y.*] yapılacak ihtar şudur: “Hadlerini bilsinler.” Aksi takdirde ne olacağını ise, faşist espri anlayışına mükemmel bir örnek teşkil eden şu cümlelerden öğrenebiliriz: “Sonra biz kızarsak Almanlar gibi Yahudileri imha etmekle kalmaz, daha ileri giderek: onları korkuturuz. Malum ya ataların sözüne göre Yahudiyi öldürmektense korkutmak yektir.”[193]

Atsız’ın bu satırları yazdığı 1930’lu yıllarda, Cevat Rıfat Atilhan tarafından çıkarılan ve “Taşkın Milliyetçi Siyasi Mecmua” altbaşlığıyla çıkarılan *Milli İnkılâp* dergisinde, anti-semitizmin bütün ögelerini bulmak mümkündü. Türkçü faşist ideoloji içerisinde İslami eğilimleri çok daha baskın bir konumun temsilcisi olan Atilhan, Türkçü faşizmin diğer isimlerinden farklı olarak Nazi Almanya’sına karşı duyduğu sempatiyi hem savaş sırasında hem de savaştan sonra hiç gizlemedi. 1933 yılının sonlarında Almanya’ya bir ziyarette bulunan ve Rosenberg de dahil önemli birçok Nazi’yle görüşen Atilhan, 1941 yılında Nazi yanlısı bir darbe girişiminde bulunacağı gerekçesiyle tutuklandı.

Milli İnkılâp’ta, Henry Ford’un “Beynelmilel Yahudi” isimli yazısı gibi anti-semitizmin sonradan klasikleşecek olan metinlerine, Siyon Protokolleri’ni “ifşa eden” yazılara, Avrupa’daki anti-semitist yayınlardan alınan karikatürlere yer verilmiş ve bunun yanı sıra çoğunluğunu Atilhan’ın yazdığı yazılarda Türkiye Yahudilerine saldırılmıştır.

Derginin ilk sayısında yayınlanan “Alman Müesseseleri ve Yahudiler” isimli imzasız, ancak Atilhan tarafından yazıldığı aşikâr olan yazıda, Nazilerin Yahudi politikası meşrulaştırılmaya çalışılmış, bu politikanın bir tür savunma refleksinden kaynaklandığı iddia edilmiştir. Buna göre, Almanların Yahudi aleyhtarlığı, “hasımlarının dediği gibi bir politika manevrası değil, iztiraptan, tecrübeden, hakikatlerden hülasa Yahudilerin maddi ve manevi düşmanlıkları ve zararlarından doğmuştur.”[194]

Yahudilerin Nazilerinkine benzer politikalara Türkiye’de de başvurabileceği endişesi, onları Türk isimleri almaya ve Türkçe konuşmaya sevk etmiş; bu ise *Milli İnkılâp* yazarlarını bir hayli kızdırmıştır. “Yahudiler İsimlerimize Dokunmayınız” isimli imzasız yazıda şöyle denilmektedir:

> *Ticari ve İktisadi zararları yetişmiyormuş gibi ellerini şimdi de en mukaddes noktalara kadar uzatıyorlar. Kahraman Türk ırkının isimlerini çalıyorlar. Oğuzhan, Kayihan, Tekinalp, Cengiz, Bozkurt nasıl olur da nankör bir İspanyol Yahudisinin adı olabilir. Kirli eller buralara kadar uzanmamalı ve Yahudiler tarihi Türk adlarının birer bit pazarı metaı olmadığını bilmelidirler. Yahudiler Türkçe konuşmak ve konuşturmak için bir birlik teşkil etmişlerdir. Kimsenin aldırış ettiği yok. Esasen bazı milliyetçi Türkler Yahudilerin aramıza karışmasına, Türkçe konuşmasına hiçte memnun değiller. (…) Türk yavrusu! Cebinden beş kuruş çıkaracağın vakit biraz durakla! Gireceğin yerin firmasına tabelasına bir bak. Eğer orası sana, ırkına ve saadetine düşman birine aitse yazıktır, parana kıyma! Paranı düşmanlara verme.*[195]

Atilhan’ın *Milli İnkılâp*’ı, Atsız’ın *Orhun*’u ile birlikte, 1934’te Trakya bölgesi Yahudilerine karşı girişilen pogromda önemli rol oynamıştır. Derginin 1 Temmuz 1934 tarihli sayısında, Osman Oğlu Rasih imzalı bir yazı yayınlanır ve halk bölgede yaşayan Yahudilere karşı kışkırıltır:

> *Edirne kan ağlıyor… Edirne’nin şanlı cumaları Cumartesi oldu artık… Sarayiçi’nin serin rüzgarları eskisi gibi uğuldamıyor. Söğütlerin koyu gölgelerinde kahramanlık hikâyeleri anlatılmıyor, orada Musa oğulları günlük kazançlarını hesaplıyorlar. Onlar, dünyanın en soysuz milletidir. Onun için tanrı onları her vakit ezilmeğe mahkum etmiştir. Bundan büyük adalet mi olur? Niçin onları başımızın üstünde taşıyoruz? Kanımızı emdikleri için mi? Onlar yiğitlikten çok ırak kancık tabiatlı bir millettir. İnsan kişi tabiatına uygun insanlarla dost olur. Çingeneyi niçin Yahudiden alçak görüyoruz? Cephede omuz omuza göğüs gerdiğimiz için mi? Türk dostuna dost düşmanına düşman olmasını bilir. Düşmanı dost tanımağa katlanmak: Ya menfaat gözetilerek yapılan bir*

ahlaksızlık veyahutta korkaklığa delalet eder… Bunların her ikisi de Türke yabancı mefhûmlardır. Hakikat her vakit için hakikattir. Tanrının sevmediğini peygamber sopa ile koğalarmış. Peygamberin sopa ile kovaladığını biz ne yapsak yeridir!...[196]

Milli İnkılâp'ta yayınlanan telif yazıların hemen hepsinin ortak vurgusu, Türkiye Yahudilerinin iktisadi hayatı tamamen kontrol altında tutuyor olduklarına ve aslında Türklere ait olan zenginlikleri çaldıklarına ilişkindi. Bu yazılardan birinde şöyle denilmekteydi:

Bir sergi kuruyoruz elektriklerini Yahudi yapıyor, resmini aldırıyoruz Yahudi fotoğrafçısı, kırtasiye alıyoruz Yahudi şirketi. Bir şey bastırıyoruz Yahudi matbaası… Şirketlerin avukatı, ecnebilerin vekilleri, Yahudi düşmanı Almanların mümessilleri, ihracatçıların büyük kısmı, ithalatçıların çoğu, ecnebi müesseselerde daktilolar, telefon santralında memurlar, dükkânlarda tezgâhdarlar, atelyelerde işçiler hep Yahudi. Sigorta şirketleri onlarda, piyanko serbayilikleri onlarda, İzmirin üzümleri memleketin bütün mahsülleri onların elinde, eczahanelerimiz toptan ilaçları onlardan alıyor, bir çok küçük fabrikaların mallarını onlar satıyorlar, borsada onlar, ticarethanede onlar, gümrüklerde onlar. Büyük müteahhitler onlar, para kazananlar onlar, onlar, hep onlar. **Türk çocuklarına ne iş kaldı?**[197]

Atilhan'ın iktisadi hayatın tamamen Yahudilerin kontrolü altında olduğuna inanması için kendince bir nedeni vardı. Yukarıda bir bölümü alıntılanan yazıyla aynı sayının iç kapağında yayınlanan bir başka yazıda, Atilhan, Albert Saltiyel isimli bir Yahudi'nin, Beyoğlu'nda kendisine bir mağaza kiralamış olmasına rağmen, daha sonra eski kiracıya ait bir kontratla Atilhan'ın bulunmadığı bir sırada eşyalarını sokağa atarak dükkânı boşalttığını söylüyor ve aynı kişinin kendisine telefon ederek "işte Filistin'de kurşuna dizilen Yahudilerin intikamı" dediğini anlatıyordu.[198] Atilhan'ın başından geçen olayın, I. Dünya Savaşı'nda Filistin cephesinde savaşmış olmasıyla birlikte onun anti-semitizmini şekillendirdiğini ve bu anti-semitizmin merkezinde "ekonomik" bir bakış açısının bulunduğunu söyleyebiliriz.

Ancak, bu ekonomik bakış açısı "soru"nun çözümlenmesinde devrede değildir. Yani, sonraları "Varlık Vergisi" örneğinde görülebileceği gibi, Yahudilere ait mallara el konulmasını ve bu malların çeşitli şekillerde Türklere devrini öngörmez. İstenen "nihai çözüm"dür. Yine imzasız yayınlanan ama Atilhan'a ait olduğu

neredeyse kesin olan “Yahudi Sporcuları İstanbul’da” isimli yazıda, Türklerle Yahudiler arasında yaıplmış olan bir futbol müsabakasından bahsedildikten sonra şöyle denir:

> *Gönül arzu ederdi ki, neticesi biraz da şans ve tesadüfe bağlı olan bir spor işinde değil, biz bu korkak milletle bir harp sahasında karşılaşalım. Bir an için hayale dalan gözlerim, yakın bir mazide erkekçe ve kahramanca döğüştüğümüz Filistin’de arkamızdan kancık ve kahpe hançer sallayan bu alçak insanların denaetlerine mükafeten yerleştikleri arzımevutta bir hükümet ve bir ordu teşkil ettiklerini tasavvur etti. Kendimi halis bir Türk kıtasının başında farzettim. Mehmetciklere bütün haeplerde yaptığım gibi soruyorum:*
>
> *– Siz hangi millettensiniz?*
>
> *– Türküz Efendim.*
>
> *– Gösterin öyleyse Türklüğünüzü!...*
>
> *Edirnede, Gazede, Nablusta ve İstiklal Harbinde her döğüşte tekrarlattığım bu ananevi cümleden sonra ufak bir parça daha ilave ediyorum:*
>
> *–Karşınızdakiler de Yahudidir!*
>
> *Bu söz bir kırbaç gibi Mehmetciğin sinirlerine çarpıyor ve birkaç dakika sonra Siyonist kabadayılarını Mehmetciğin ayakları dibinde mağlup ve perişan, aciz ve titriyor görüyorum. Bundan tabii bir tasavvur olamaz.*[199]

Atilhan, II. Dünya Savaşı’ndan sonra da anti-semitist içerikli sayısız kitap yayınlamış ve bu kitaplarında, tarihi âdeta tersten yazmıştır. Atilhan’a göre, dünya kamuoyu, milliyetçi sosyalizmi, yani Nazizmi “Yahudi neşriyat organları nasıl tarif ve izah etmiş ise öyle bilir.”[200] Nazilere isnat edilen ırkçılık fikri aslında bizzat Yahudilerin kendilerine aittir. “Ta kadim devirlerden bugüne kadar Yahudilerin *‘Irk koruma kanunları’* ve onların göçebe milliyetçiliği daima yürürlükte kalmış ve bugün en şımarık ve en küstah bir raddeye gelmiştir.” Atilhan, ırk üstünlüğü düşüncesinin de aslında Hitler’e değil, Yahudilere ait olduğu söyler. Tam da bu nedenle Yahudiler, “kin ve intikam hisleriyle Nürnberg’de yaptıkları idamlarla bizzat kendilerini öldürmüşler ve insanlığın idrakini isyan ve infiale sevketmişlerdir.”[201] İlk esir kamplarını Hitler’in değil, Kral Salomon’un kurduğunu söyleyen Atilhan’a göre, “mağlup olmuş düşmanı topyekûn *“İMHA”* yalnız Yahudi tarihinde görülür. Hitler’in ırk nazariyesi Alman milletini, Yahudinin şerrinden ve kirletmesinden korumak esasına dayanır. Hâlbuki Yahudiler Ahd-i

Atikten beri kendilerinin “Allahın mümtaz ve mukaddes” kavmi olduklarını ısrar ve inatla neşir ve ilan etmişlerdir.”[202] Atilhan, ilk gettonun da Avrupa’da değil Yahudiler tarafından Jerusalem’de kurulduğunu söyler. Buna göre, “getto Yahudilerin kendilerini diğer milletlerden ayıran ve bizzat kurmuş oldukları mıntıkaya verilen isimdir. Bu bölgelere Yahudi olmayan insanları katiyyen sokmazlar.”[203]

Atilhan’a göre II. Dünya Savaşı sırasında Nazilerin 6 milyon Yahudi’yi katletmiş olması gibi bir durum söz konusu değildir, gaz odaları aslında hiç var olmamış, var oldukları sonradan Yahudiler tarafından iddia edilmiştir. Toplama kampları, aslında kendilerine Naziler tarafından, ikamet edecekleri bir yurt aranan Yahudilerin geçici olarak tutuldukları yerlerdir. Atilhan, 1934 yılında ziyaret ettiği bu kamplarda gördüğü “disiplin ve insani hareket karşısında” şaşırmıştır. “Mükemmel ve bol yemekler, temiz yataklar, tenis kordları ve her odada radyolar mükemmeldi(r)” Atilhan, “mümkünse ben de on beş gün burada kalabilir miyim” demiş, Naziler neden diye sorduğunda ise “çünkü bu müddet zarfında on kilo kazanırım” diye yanıt vermiştir.[204] Nazi liderleri öylesine hümanist bir tutum içerisindeydiler ki, Alman halkı ağır bombardıman sırasında, bombalanacak yerlere Yahudilerin rehine olarak yerleştirilmesini talep etmişler, “fakat parti ve liderler bu isteğe boyun” eğmemişlerdir.[205] Atilhan, tüm bu söylediklerine kanıt olarak Göring’in savaştan sonra yargılanırken verdiği ifadeyi gösterir. Göring ifadesinde şöyle demiştir:

> *Başlangıçta iktidarın tabiatiyle kötü kullanıldığı ve bunun neticesi olarak bazı masum insanların ıztırap çektikleri, mağdur oldukları görüldü. Fakat yapılan işin azameti karşısında hem hareket hem de faaliyet bakımından Almanyanın içten gelen bu kurtuluş ve istiklal ayaklanması tarihin en kansız, en disiplinli inkılabını teşkil etmektedir.*[206]

Bu tarihin en kansız inkılabını gerçekleştirenler, II. Dünya Savaşı’nı Dünya Yahudiliğinin işbirliği yapması neticesinde kaybetmişler ve Nürmberg mahkemelerinde suçsuz yere yargılanmışlardı. Atilhan, bu yargılanmalar esnasında Nazi

mahkûmların kana bulanıncaya kadar falakaya" vurulduklarını, "abdesthane suyu içmeğe icbar" edildiklerini, "Amerikan üniforması giymiş Yahudiler" tarafından ağızlarına tükürüldüğünü ve bir zencinin ayağını öpmek zorunda bırakıldıklarını söylüyordu.[207]

Atilhan'a göre, Nüremberg'de amaçlanan aslında Yahudiliğe karşı girişilen bir eylemin nasıl şiddetli bir şekilde cezalandırılacağını dünya kamuoyuna göstermektir. Ancak kahraman Naziler darağacına giderken gösterdikleri tavırla âdeta bu korku perdesini yırtmışlardır. "Ölümün kapısında mağluplar, galiplere karşı bir zafer kazandılar." diyordu Atilhan, "Çıktıkları yer, bir darağacına benzemiyordu. Belki de dünyayı kurtarabilecek yegâne bir ahlak kürsüsüydü."[208]

Türkkan'ın Yahudilere saldırısının temelinde ise, onların komünist faaliyetlerle ilişkilerine dair iddia yer alır. Türkkan'a göre Yahudiler Türkiye'de siyasete fazla karıştırılmadıkları için komünist harekette fazla görünmezler. Ancak, "Beynelmilel Yahudi Mason cemiyetiyle Komintern teşkilatı bizde de aşağı yukarı aynı mevzuu işlemişlerdir: Kökü ve soyu, bu millete yabancı olanları kullanmak. Hakikaten, Türklüğe ihanet için her tarih anında fırsat kollayan bu yabancı kanlılar, Mason ve Bolşevik teşkilatlarının adamları olmakta gecikmemişlerdir. Bunlar din ve tabiiyet birliğinin verdiği haklardan istifade ederek, Türkiyeyi kızıl uçuruma sürüklemeğe çabalamakta, Avrupada Yahudilerin oynadıkları rolü yapmaktadırlar."[209]

Türkçü faşist ideolojinin Yahudi düşmanlığı, Nazizmin yenilgisi ve İsrail devletinin kuruluşunun ardından da devam etmiş, bu düşmanlığın temelinde de esas olarak, "gizli Yahudilerin" (sabetayistler ya da dönmeler) ekonomide, siyasette ve basında kilit mevkileri tutarak Türkiye'yi yönettiklerine duyulan inanç yer almıştır.

Hain Türkümsüler

Düşmanlardan biri de Türk gibi görünmekle birlikte aslında Türk olmayanlar, yani "Türkümsüler"dir. Atsız'a göre; "Türke düşman

olanlar ve bunu açıkça söyleyenler Türklük için o kadar tehlikeli değildir. Asıl büyük tehlike Türkümsü olan yabancılardadır. Bunlar iyi Türkçe konuştukları ve çok defa Türkçeden başka dil bilmedikleri için Türkten ayırt edilemezler. Fakat kanlarının başka olduğunu ya bilir ya sezerler. Onun için bunlara Türkümsü diyorum. Bunlar dalkavuktur, yalancıdır. Yüze gülerler. Türklüğe zararlı fikirler bunlar arasında revaçtadır. Türk olmadıkları için ufak bir şahsi menfaat uğrunda Türke içten içe kötülük eden fikirlere ve teşkilatlara bağlanmaktan çekinmezler. (…) Onlara bunu yaptıran damarlarındaki kanın bozukluğudur."[210]

Kanın saflığı inancı bir kez daha iş başındadır. Türk olmak için Türk olduğunu söylemek, Türk olduğunu düşünmek, yüzyıllardır Türkiye'de yaşıyor olmak, Türkçe konuşmak, ortak bir kültürel değer silsilesini kabul etmek yetmez. "Türkümsüler birkaç göbek ileriki babalarının Türkten başka bir şey olduğunu bilmeyip kendilerini öz sansalar da yine Türk değildirler. Çünkü Türklük yalnız manevi-ahlaki değil, aynı zamanda maddi (yani fizik, fizyolojik, fizyonomik ve antropolojik) bir şeydir."[211]

Bozkurt'un "mizah köşesi" Kılçık'ta "İstanbul Tramvaylarından Birinde" başlığı ile tramvayda konuşmakta olan insanların şiveleri ile inceden dalga geçilir. Tramvayda her etnik kökenden insan vardır da; nedendir bilinmez, Türkçe konuşan hiç Türk yoktur:

– Ha Uşaklar, haytin pakayum piletçu keltu, piletsiz var mu?

– Ka inçe laf edoorsun, bilet vermemiş isen nasıl biletimiz olur egur da bir pangaaltı ver bana.

– Ah vre asto diavolo ayagakima bastin kale körsün nesin, isalla hristos basini koparsın.

– Natoka şamata yörmedim. Yörse idim basar idim; em söyleme bana öyle laf, kafami kızdırırsan izrailit olduima bakmadan fena yaparım Musanin hakki için.

– Ha more efentum, vallahilazim gürültünizla beynimi attıttırıyorsiniz, nereya gidecektim unuttim more

– Ule Haso, Memo, varo da bilet alak Hayron olam gurban oha biz Galataya gidek bu trampoy ora gediğ

Bu konuşmalar, bu şekilde yazılarak ülkedeki azınlıkların Türkçeleriyle dalga geçilmektedir. Lakin daha da önemlisi, yazıda

şiveler üzerine hiçbir yorum yapılmamasına rağmen, Türkçü faşizmin yabancılara ve kozmopolitliğe karşı beslediği düşmanlık açıkça hissedilmektedir. Verilmek istenen "kendi yurdunda sürgünsün" mesajı ise, yine tek bir satır yorum yapılmamasına rağmen açık bir şekilde görülmektedir.

Kalleş Araplar

Düşmanın bunca kalabalık oluşunun yarattığı toz duman arasında, hiçbirinin gözden kaçırılmaması için büyük gayret gösterilmesi gerekir. Orhan Ozar, "sık sık Moskof, Bulgar, Yunan düşmanlığından bahsedip durmamıza rağmen", "gayet sinsi bir düşmanı", Arapları unuttuğumuzu söyleyerek, bizi uyarır:

> *Surette dost gözükse bile tarih boyunca en büyük ihanetleri yapan Arap kabileleri her fırsatta bize isyan etmeye, bizi arkadan vurmaya çalışmışlardır.*[212]

Oysa, Araplar hem dinlerinin hem ırklarının varlığını "bize" borçludurlar. Burada resmî milliyetçi söylemin de özellikle laik yönünü vurgulamak için kullandığı klasik "Arapların bize ihaneti" argümanı ile karşı karşıya kalırız. Ancak burada özgün olan, "Araplarla komünizm arasındaki ilişki"dir. Arapların "işe yaramaz bir ulus oldukları" iddiası, tam da bu var olduğu söylenen ilişki üzerine inşa edilir: "Zaten komünizm faaliyetinin Araplar arasında büyük bir inkişaf göstermesi din mefhûmunun Arap âleminde sarsıldığını gösteren bir delildir."[213]

Atsız da "Arapların ihaneti"nden, "bugünkü nesiller tarih kitaplarında okumadıkları için bilmezler. Birinci Cihan Savaşı'nın sonunda Türk ordusu Suriye cephesinde bozulunca Türk esirlerini öldürenler, altın yuttuklarını sanarak öldürdükleri ve bazen diri Türklerin karnını deşenler hep bu din kardeşlerimiz Araplardı." şeklinde söz etmektedir.[214]

Atsız, milliyetçi söylemin bugün de dilinden düşürmediği "İslamın kılıcı Türkler" argümanını kullanarak, Türklerin, "İranlılar tarafından İslamiyeti ortadan kaldırmak için hazırlanan büyük ihtilali suya düşürmekle, farkında olmadan bu dini kurtardıkları gibi

on birinci yüzyılın ortasından Kurtuluş Savaşı'nın sonuna kadar da tek başlarına İslam dünyasının önderi ve savunucusu olduklarını" söyler. [215] Atsız'a göre, "11-12. yüzyıllardaki o korkunç Haçlı saldırılarını göğüsleyen, 15-16. yüzyıllarda Avrupa içlerine ve Okyanuslara kadar ilerleyen, 17. yüzyılda Avrupa'nın ortasında, artık teknik üstünlüğü sağlamış olan Hıristiyanlarla boğuşan, 18.-19. yüzyıllarda savunmaya çekilerek ve her kalede sonuna kadar vuruşarak savaşa devam eden yalnız Türklerdir."[216]

Atsız'ın Arap düşmanlığı, büyük bir küçümseme ile iç içe geçmiştir. Atsız'a göre Müslümanlık Arapların millet haline gelme çabalarından başka bir şey değildir. Peygamber hayattayken bu bir parça başarılmışsa da, "Arapların yüzyıllar boyunca devlet kuramamaktan doğan bölücülükleri, aile ve şahıs menfaatını her şeyden üstün tutan ayrıcı tabiatları, dedikoduculukta son dereceyi bulan ahlaksızlıkları Peygamberin ölümünden sonra hemen kendini göstermiş"[217] ve Müslümanlık parçalanarak ortaya mezhep savaşları çıkmıştır.

Atsız'a göre Araplar devlet kurmada yeteneksiz ve siyaseten ahlaksızdırlar. Buna en iyi kanıt, İslam'ın dört halifesiden üçünün suikastlarla yaşamlarını yitirmeleridir ve bu "Bizans'tan başka hiçbir devletin tarihinde gösterilemez."[218]

Atsız, Türklerin onlara yaptığı onca iyiliğe mukabil, Arapların Türklere tarihsel bir düşmanlığı olduğunu söyler. Araplar için, "mühim dava Ali-Muaviye davası, Hüseyin'in öldürülmesi olayıdır. Arapça resmî dil olmalıdır. Türkçe zaten dil değildir. Mete, Atila, Çengiz, Hülegü kâfirdir. Kan içici zalimlerdir. Şeriattan başka kanun olmamalıdır. Çocuklara Demir, Taş, Kaya gibi iptidai adlar, hele Arslan, Pars, Bozkurt, Doğan gibi hayvan isimleri vermek dinsizliktir. İslami adlar verilmelidir. Türkleri İslamiyet adam etmiştir. Ancak İslamiyet sayesinde büyük devletler kurabilmişizdir vb…"[219]

Bu tarihsel düşmanlığın genel bir hal aldığını söyleyen Atsız'a göre Arap milliyetçiliği, "kendilerinden Filistin'i koparan Yahudilere ve Araplar Yahudilerden dayak yerken kendilerine

yardım etmeyen Türklere düşmanlık düşüncesi üzerinde kurulmuştur."[220]

Türkçü faşist literatürde çok nadir gözlemlenebilen bir şekilde, çocuklara verilen isimler üzerinden bir Şamanizm-İslamiyet karşılaştırması yapan ve Şamanizm'in yanında yer alan Atsız,[221] daha da ileri giderek İslam tarihine ait olduğu düşünülen olayların aslında Arap tarihine ait olduğunu ve Türkleri hiçbir şekilde ilgilendirmediğini söyler: "Ali-Muaviye kavgası, Hüseyin'in öldürülmesi bizim için mesele bile değildir. Bu, Araplar'ın iç işi, bizim için de yabancı tarihlerin bin bir konusundan herhangi birisidir. Bizim için Hüseyin'in Kerbela'daki ölümü değil, Çiçi Yabgu'nun Türkistan'daki, Kür Şad'ın Çin'deki, Genç Osman'ın İstanbul'daki ve Osman Batur'un Altaylardaki ölümü daha ilgi çekici, daha acıklı ve daha şanlıdır."[222]

Türkçü faşizmin anti-Arap söylemi bugün de, hem modernleşmeci Kemalist milliyetçilikte, hem de, din karşıtlığı tamamen devre dışı bırakılmak kaydıyla, Türkçü faşizmin ideolojik mirasçısı MHP'nin söyleminde, mevcudiyetini devam ettirmektedir.

İlkel Kürtler

Türkçü faşizm açısından bir başka düşman ise Kürtlerdir. Kürtlerden "Farslar'ın gayet geri ve iptidai bir kolu olup İran, Türkiye ve Kuzey Irak'ta yayılmış bulunan Kürtler" diye bahseden Atsız'a göre, Türkiye'de "Türklüğe düşman üç zümreden" biri –diğer ikisi Moskofçular ve Siyasi ümmetçilerdir– Kürtçülerdir.[223]

Atsız, Kürtlerin devlet kurma taleplerine yanıt olarak, Türkiye'nin doğu illerinin "bütün Türk ırkının vatanı" olduğunu söyler. "Artuklular, Saltuklular, Karakoyunlular, Akkoyunlular'ın hüküm sürdüğü, anıtlar diktiği bölgeler elbette Türktür. Türk kalacaktır. Bu bölgelerde daha eski olmak hiçbir şey ifade etmez. Maymunlar daha da eskidir." diyen Atsız'a göre, "Hayali Kürdistan'a başkent yapmak istediğiniz Diyarbakır, Büyük Türkmen Beği Uzun Hasan'ın şehridir. Don Kişotlar'ın başkenti olamaz."[224]

Atsız Kürtleri, “akıllarını başlarına dermeyerek, yabancı kışkırtılara oyuncak olmakta devam ederlerse” başlarına gelecek olan konusunda, Rumların ve Ermenilerin başına gelenleri de hatırlatmayı ihmal etmeyerek uyarır:

> *Türk ırkı oluk gibi kanı ve sayısız emeği pahasına yurt edindiği Türkiye’ye göz dikenleri ne yapabileceğini göstermiş 1915’te Ermenileri, 1922’de Rumları bu ülkede yok etmiştir.*[225]

Resmî milliyetçiliğin Kürtler konusunda inkârla asimilasyon arasında gidip gelen tutumu arasında zaman zaman başvurduğu, ülkeyi birlikte kurduk argümanını Atsız kesin bir şekilde reddeder. Atsız’a göre, Kürtler 1839’a kadar askerlik bile yapmadılar ve “Viyana’dan Yemen’e kadar her yerde Türk ırkının kanı sebil gibi akarken onlar yaşadıkları dağlarda ve köylerde keçilerini güttüler ve fırsat buldukça hırsızlık ve yağmacılık ederek yaşadılar.[226]

Öfkesinin aklına iyiden iyiye galebe çaldığı yazının devamında ise Kürtleri ülkeden kovar:

> *[Kürtler –F.Y.] Türk milletinin başını belaya sokmadan, kendileri de yok olmadan çekip gitsinler. Nereye mi? Gözleri nereyi görür, gönülleri nereyi çekerse oraya gitsinler. İran’a, Pakistan’a, Hindistan’a, Barzani’ye gitsinler. Birleşmiş Milletler’e başvurup Afrika’da yurtluk istesinler. Türk ırkının aşırı sabırlı olduğunu fakat ayranı kabardığı zaman “Kağan Arslan” gibi önünde durulmadığını, ırkdaşları Ermeniler’e sorarak öğrensinler de akılları başlarına gelsin.*[227]

Atsız’ın Kürtler hakkındaki hislerini, hiçbir şey, *Yeni Gazete*’de çıkan savaşçı bir Kürt kızı ile ilgili bir haber ve fotoğraf hakkında yazdıkları kadar iyi anlatamaz. “9 Mart 1967 tarihli tefrikada silahlı, güzel bir kız resmi var. Çekik gözleri, çıkık elmacıklarıyla bir Orta Asya Türkü olduğu derhal anlaşılan bu kız resminin altındaki açıklamalardan Margaret adında Hıristiyan bir Kürt olduğunu ve savaşlarda büyük kahramanlık gösterdiğini, adının cihana yayıldığını öğreniyoruz. Hepsi iyi ama bu kızın Kürt olduğuna dair noter senedi veya Anayasa mahkemesi kararı getirseler yine kimse bu kızın Kürt olduğuna inanmaz. Çünkü o tipik bir Özbek veya Kırgız’dır. Böyle Kürt, hele böyle güzel Kürt olmaz.”[228]

Kozmopolit Aydınlar

Türkçü faşist ideolojinin düşman olarak nitelediği ve en çok saldırdığı kesim aydınlar, ya da o dönemki tabirle münevverler, ya da güzidelerdir. Münevverler, kozmopolitlikleriyle, enternasyonalizme olan eğilimleriyle, barış yanlısı fikirleriyle ve hümanizmleriyle Türk milleti için gerçek bir tehlike olarak görülür.

Orhan Seyfi Orhon'a göre, ne "halkın fakirliği" ne "topraklarımızın iyi sürülmemesi" ne de "fabrikalarımızın azlığı" ya da "maarifimizin geriliği"dir asıl tehlikeli olan. "Tehlike, güzideler sınıfında, onların Türk cemiyeti ile alakasızlığındadır." "İstanbul'un bir kısım güzidesi akşam saat altıdan sonra ne yapar?" diye sorar Orhon; "Konferanslar mı verir? Mesleki toplantılara mı gider? Gençlerle temasa mı gelir? Mütekâmil zevkini, ileri görüşünü, olgun fikirlerini daha aşağı tabakalara mı yaymaya çalışır?" yanıt elbette ki "hayır"dır. Güzideleri kadın gibi süslenmekle suçlar Orhon. Güzide, "Beyoğlu'nda Türk olmayan bir pastahaneye, bir yere gider. Orada Pançiri Bey'in boş koltuğunu selamlar, Mösyö Veyl'in sabık masasına sürünür ve Madam X ile göz göze gelmeye çalışır."[229] Orhon'un çizdiği tipleme, toplumuna yabancılaşmış ve gayri milli, "avam"dan nefret eden bir aydın tiplemesidir ve böyle bir tipleme çizme, Türkçü faşist söylemde bir hayli gözde konumdadır.

Atsız, Türkiye'nin geri kalmışlığının sorumluluğunu, uygulanan politikalarla birlikte aydınların da üzerine yıkar:

> *Eğer Türk milleti Garpteki milletlerden sefil, perişan, yoksul ve geri ise bu kabahat ne onda ve ne de bizdedir. Ancak geçmiş zamanlarda bu milleti zincirleyen ve süründüren harici ve dahili siyasetlerde, muahedelerde ve münevverlerdedir.*

Başka bir yerde ise Osmanlı Devleti'nin yıkılışının başlıca sorumlusu olarak onları gösterir:

> *Osmanlı Devleti ve o nam altında en son Türk imparatorluğunu batıran sebeplerin birincisi, münevverlerimizin ahlaksızlığı ve hırsızlığı olmuştur. En yakın tarihimize bakınız; halkımız bütün mükellefiyetini namuskârane öderken münevverlerimiz, koyu ve kara bir ahlaksızlık içinde milli tarihimizi lekelemişler ve bugün bizi iğrendiren hadiseler içinde yuvarlanıp gitmişlerdir. (…) Hiçbir milletin münevver zümresi, halkının fazilet ve fedakârlığı karşısında bu kadar dejenere olmamıştır.*[230]

Atsız, aydınlardan en az komünistler kadar nefret eder. Ona göre, “Türkiye’de imhası vacip yegâne unsur münevverlerdir.” Çünkü, “bunlar cemiyetin şirazesini bozarlar. Ahlaksızlar ve hırsızlar, rüşvet alanlar bu sınıftan çıkar. İltimas bunlar arasında caridir. Muhtelif vesilelerle vatana ihanet eden bunlardır.”[231]

Irkın Baş Düşmanı: Komünizm

Türkçü faşist ideolojinin düşman tanımının kapsamı son derece geniş olmakla birlikte, konjonktüre bağlı olarak düşmanlardan kimileri öne çıkmakta kimisi ise geri planda kalmaktadır. Oysa konjonktürden bağımsız olarak, hiç değişmeyen tek bir düşman vardır: komünizm ve komünistler. 1930’lar ve 40’lar boyunca, Türkiye’de doğru dürüst örgütlü ve etkili bir komünist hareket yokken bile, Türkçü faşizmin alamet-i farikası komünizm düşmanlığı olmuş, II. Dünya Savaşı sonrasında, Türkiye’nin soğuk savaşın ileri karakollarından biri konumuna gelmesiyle bu düşmanlık uluslararası bir zemine de oturmuştur.

“Kişisel” Bir Mesele Olarak Anti-Komünizm

Nihal Atsız, 20 Şubat ve 21 Mart 1944 tarihlerinde sahibi olduğu Orhun dergisinde, “Başvekil Saracoğlu Şükrü’ye açık mektup” ve “Başvekil Saracoğlu Şükrü’ye İkinci Açık mektup” başlıklarıyla iki yazı yayınladı. Atsız, mektuplarında ülkedeki komünist faaliyetlerde bir artış olduğunu, komünistlerin devletin çeşitli kademelerinde kadrolaşmaya başladıklarını, bu kadrolaşmanın en yoğun olduğu yerin Maarif Vekâleti olduğunu, Maarif Vekili Hasan Ali Yücel’in komünistleri koruyup kolladığını iddia ediyor ve Başbakandan bu durumu engellemek için acilen harekete geçmesini istiyordu.

Atsız’a Saracoğlu’na mektup yazma cesaretini veren, Başbakan’ın 5 Ağustos 1942’de mecliste yaptığı konuşmada; “Biz Türküz, Türkçüyüz ve daima Türkçü kalacağız. Bizim için Türkçülük bir kan meselesi olduğu kadar ve laakal o kadar bir vicdan ve kültür meselesidir” demiş olmasıydı. Zaten Atsız da ilk

mektubunda bundan duyduğu hoşnutluğu saklamıyor ve şöyle diyordu:

> *Türk Tarihiyle uğraşmış bir münevver olarak söyleyebilirim ki ne ırkımızın, ne de devletimizin tarihinde, Türk milliyetçiliği resmî bir ağızdan bu kadar kesin sözlerle hiçbir zaman açığa vurulmamıştı.*[232]

Solcu fikirlerin "bazen sinsi, bazen açık yürümekte, büyümekte, propagandasını yapmakta" devam ettiğini söyleyen Atsız, bu iddialarını kanıtlamak için yakın zamanlarda yaşanan bir olaydan söz eder. Dönemin ünlü muhafazakâr isimlerinden İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nun Eminönü Halkevinde verdiği konferansta, salonun sol tarafına oturan ("dikkatinizi çekerim" diyordu Atsız, oturulan yerin "sol taraf" olmasına işaret ederek) bir grup genç, önce konuşmacı kürsüye geldiği sırada lüzumundan fazla, dakikalarca süren alkışlarla ilk "nümayişi" yapmışlar, ardından Baltacıoğlu nükteli bir laf ettiğinde salondakilerin çoğu gülümserken onlar uzun kahkahalar atmışlar, daha sonra ise hep birlikte öksürmeye başlamışlardır. Bu esnada bir er ayağa kalkarak "Üniversite gençleri! Dinlemeğe mecbursunuz" diye bağırmış ve salondakiler söz konusu olanın bir komünist eylem olduğunu anlamışlardır.

Atsız, bu "önemli" hadiseyi aktardıktan sonra Saracoğlu'na şöyle sesleniyordu:

> *… devlet bilmeden koynunda yılan besliyor. Kızıl gözlü, sinsi ve zehirli yılanlar… bu yılanlar yarın birer doktor olup yurt köşelerinde vazife aldıkları zaman ilk işleri baltalama işlerine girmek olacak, vatanı arkadan vuracaklar, bekledikleri kızıl sabahı Türkiye'ye getirecek olan yabancı ordulara ajanlık edeceklerdir. Zaten toplu ve teşkilatlı bir halde daha şimdiden konferanslarda nümayiş yapmaları da bu günden ajanlık etmeğe başladıklarının delilidir.*[233]

Solculuğun, "yalnız mahrem ve samimi düşünce halinde kalmayarak hareket haline" geçtiğini söyleyen Atsız, sol dergilerin kapatıldıkça farklı bir adla yeniden çıktıklarını, aslında satılmadıklarını ve bedava dağıtıldıklarını söylüyor, dergileri çıkaranların ajanlık faaliyetlerinde bulunduklarını ima ederek, "Bu işsiz güçsüz serseriler parayı nereden buluyor? Satılmayan, bedava

dağıtılan dergileri nasıl yaşıyor?" diye soruyor ve tüm sol faaliyetlerin yasaklanarak solculara devlet kademelerinde görev verilmemesini talep ediyordu.

Atsız'ın 21 Mart 1944 tarihli ikinci mektubu, ilkine göre çok daha sert bir üsluba sahipti ve Atsız, bazı isimlerden söz ederek, Başbakana ihbarda bulunuyor, bu isimlerin özellikle Maarif Vekili'nce korunduğunu belirtiyor ve mektubunun sonunda Maarif Vekili'nin istifa etmesi gerektiğini söylüyordu.

Atsız'ın bu mektubunda da, örgütlü bir sol hareket kamusal alanda zaten var olmadığı için, asıl vurgu komünistlerin "sinsi"liğine yapılıyordu. Atsız'ın çizdiği manzaraya göre, "komünistler, komünizm aleyhtarı ve Türkçü Türkiye'de sinsi sinsi her yere el atmışlar, mühim mevkilere geçmişler, tuttukları köprübaşlarından Türkiye'yi tahrip etmek için şiddetli bir taarruza" girişmişlerdi. "Fakat bunlar sınırlardan gelen mert bir düşman olmadıkları için kolay kolay sezilemezler"di ve "Bunlar, paraşütle inen bozguncu casuslar gibi ülkemizin üniformasını giymiş olduklarından her Türk bunları seçemez"di.[234]

Atsız böyle bir büyük komplo betimlemesinin ardından, isim vererek solcuları ihbara başlıyordu. Listenin ilk sırasındaki isim, "Maarif Vekâletine bağlı Dil Kurumu azasından ve Ankara'daki Devlet Konservatuarının öğretmenlerinden" Sabahattin Ali'ydi. Ali, Maarif Vekili Hasan Ali'nin şahsi sempatisi sayesinde, batırmak istediği Türk milletinin parasıyla rahatça yaşamakta"ydı.

Atsız, ikinci isimden "bugün Ankara'daki Dil Fakültesi'nde folklor doçenti olan bir Pertev Naili Boratav vardır. Nasıl bir komünist olduğunu bilhassa ben çok iyi bilirim" diye söz ediyordu. Atsız'a göre, Pertev Naili mebus tanıdıkları sayesinde, altı yıllık eğitiminin sadece iki yılını tamamladığı halde folklor doçenti olmuştu.

Listenin üçüncü sırasında İstanbul Üniversitesi Pedagoji Enstitüsü müdürü Sadrettin Celal vardı. Atsız'a göre Celal'in böyle bir makamda bulunmasının nedeni "sırf Maarif Vekili ile arasındaki şahsi dostluk"tu. Atsız, Sadrettin Celal'in 1920 yılında

Enternasyonal'in Moskova'daki toplantısına Türkiye temsilcisi olarak gittiğini, 1921-1924 yılları arasında Aydınlık gazetesini çıkardığını ve hapse girip çıktığını söylüyordu.

Son sıradaki isim ise Dil Kurumu üyelerinden olan ve milletvekilliği de yapan Ahmet Cevat'tı. Atsız, "bu dilci de 1920 yıllarında Rusya'ya kaçmış ve orada Türk Komünist Fırkası merkezî komitesinin harici bürosu azası olmuştur" diyordu. Atsız, mektubuna Cevat'ın Mustafa Suphi'lerin Trabzon'da katledilişlerini Rus komünistlerinden Pavloviç'e anlattığı mektubu da eklemişti.

Atsız komünist listesinin saymış olduğu isimlerden ibaret olmadığını, orduya da sızmaya çalışıldığını, derslerde askerlere hakaretler yağdıran öğretmenler de bulunduğunu mektubuna ekliyor ve tüm komünistlerin bir an önce bulundukları mevkilerden alınmaları gerektiğini söylüyordu. Söz konusu isimlerin, eskiden komünist oldukları, şimdi ise yeni rejimin hizmetinde oldukları gibi savunmaları kabul etmeyen Atsız, "tövbekâr olmuş bir fahişe, artık namuslu sayıldığı halde, nasıl namuslu ailelerin harimine alınmazsa eski düşüncelerinden dönmüş olan komünistlerin de devlet harimine alınmamaları gerekir" diyordu.[235]

Atsız, mektubunu, Maarif Vekâleti'nin ihanet içerisinde değilse bile gaflet içerisinde olduğunu, Vekâlet'in Milli Şef'e bağlılığını ispat etmek istiyorsa söz konusu kimseleri görevden alması gerektiğini söyleyerek, ama asıl önemlisi sonrasında gelişen olaylarda büyük rol oynayacak şu satırları yazarak bitiriyordu: "şimdiye kadar her nasılsa bir gaflet eseri olarak bunlar, vazifede tutmaktan doğan utancı silebilmek için bizzat Maarif Vekilinin de o makamdan çekilmesi çok vatanperver bir jest olurdu."[236]

Sabahattin Ali, 7 Nisan 1944'te Atsız'ı mahkemeye verdi. Ali dilekçesine, "bu hakaret beni yalnız vatandaşlarımın kin ve husumetine maruz kalmakla bırakmıyor, aynı zamanda benim şahsi ve mesleki mevki ve haysiyetimi de sarsacak, talebem üzerindeki şeref ve itibarımı kıracak bir mahiyet taşıyor" diye yazmış, mahkemede de "vatan aleyhinde tek bir satırım bulunursa davamdan

vazgeçer, ömrümün sonuna kadar yazı yazmamaya söz veririm” demişti.[237]

Mahkeme süreci, sol ile Türkçü faşizmin kamusal alandaki ilk karşı karşıya gelişi olarak görülebilir. Atsız’ın sözleriyle, “bu dava, göründüğü gibi, iki şahsın davası değil, iki mefkûrenin çarpışmasıdır. Bu dava Türkçülük ile komünizmin, bu milleti hür yaşatmak isteyenlerle yabancı merkezlere bağlamak isteyenlerin, mazinin şeref mirasına bağlı kalmak isteyenlerle bütün mukaddesatı inkâr edenlerin davasıdır. Bu dava, iki kişi arasında çıkan basit bir hakaret davası olsaydı, bu alakayı çekmez, günün münakaşa mevzuu olmazdı.”[238]

Dava, 9 Mayıs 1944’te sonuçlandı ve mahkeme Atsız’ı Sabahattin Ali’ye hakaretten dört ay hapis cezasına çarptırdı, ancak cezasını erteledi. Mahkemenin sonucundan ziyade, devam ederken yaşanan bir gelişme Türkiye siyaseti açısından dönüm noktası niteliği taşıyordu. Duruşmalardan birinin yapıldığı 3 Mayıs günü, kalabalık bir Türkçü faşist grup Ulus’ta miting yaptı. Bu, Türkçü faşist akımın kitlesel olarak sokağa ilk çıkışı ve kamusal alanda ilk güçlü temayüzüydü.

Atsız, 3 Mayıs’ın Türkçü faşizm açısından taşıdığı önemi yıllar sonra şöyle açıklayacaktır:

> *‘3 Mayıs’ günü Türkçülerin tarihte ilk defa görülen bir davranışlarıdır. Türkçülüğün düşünceden harekete geçmesidir.*
>
> *“Bir gösteriden ne çıkar? Bu da anılmaya değer mi?” diye düşünenler bulunabilir. Bugünün kanunları himayesinde, anayasaya ve her türlü hürriyetlere dayanarak nümayiş yapmak kolaydır. Nitekim dünya şimdi ucuz kahramanlarla dolup taşıyor. Fakat Türkiye’de koyu bir istibdadın hüküm sürdüğü, “Kanun’un beş telli bir saz” olduğu çağlarda, polisin insanları tevkif ederek keyfi istediği kadar alıkoymak yetkisine sahip olduğu yıllarda bunu yapmak, yapabilmek gerçekten bir yürek ve inanç meselesidir.*
>
> *3 Mayıs 1944 günü Ankara’daki Yüksek Öğrenim gençleriyle bunlara katılan liseler ve halktan toplanan birkaç bin kişilik bir grup, komünistlerle onların koruyucusu olan o zamanki Milli Eğitim Bakanı Hasan Ali Yücel aleyhinde bağırarak bir yürüyüş yaptılar ve üzerlerine yürütülen atlı ve motosikletli polislerle çarpışarak zorla dağıtıldıktan sonra yüzlercesi tevkif edildiler.*
>
> *3 Mayıs büyük ızdırapların başlangıcı ve kaynağı olan bir gün olduğu halde bir dönüm noktası, bir benimsenmiş gündür. O günkü yürüyüş “daimî başarı ve zafer” ninnileriyle*

uyumuş, uyuşturulmuş olan milleti ve Meclisi dehşetle uyandırmış, bu uyanıklık daha sonra gördüğümüz şuurlu antikomünist hareketlere yol açmıştır.

3 Mayıs, bir kâbustan silkiniştir. Daha sonraki yayınların da belgeleriyle ortaya koyduğu gibi komünistler bazı bakan ve mebuslardan himaye görerek, bazı satılmış kalemlerin teşviki ile harekette idiler.

Köy Enstitüleriyle, liselere sokulan öğretmenlerle, üniversitedeki sabıkalı profesörlerle Türkiye'yi bir marksist ihtilale hazırlıyorlardı. Bütün bunları önleyen şey, 3 Mayıs 1944 günü birkaç bin meçhul gencin yaptığı sert yürüyüş olmuştur.[239]

Türkçü faşizmin bu kitlesel ilk nümayişinden sonra, Türk sağının diğer unsurularının da katılımıyla, 1945 yılındaki Tan Matbaası baskını, 1947 yılında Dil-Tarih ve Coğrafya fakültesindeki solcu öğretim üyelerinin üniversiteden uzaklaştırılmasıyla sonuçlanan gösteriler ve yine aynı yıl, İzmir'de yayınlanan *Zincirli Hürriyet* gazetesine yönelik saldırı gibi, esas olarak tek taraflı saldırılar görülecek, 1960'ların ikinci yarısından itibaren solun yükselmeye başlaması ve karşı koyabilecek bir güce erişmesiyle birlikte kitlesel çatışmalar başlayacaktır.

Rus Düşmanlığı Olarak Anti-Komünizm

Türkçü faşist ideoloji için anti-komünizm her şeyden önce bir Rus karşıtlığı ile tecessüm eder. Bu karşıtlık, doğuşundan itibaren Türkçülüğe içkindir ve kuşkusuz tarihsel sebepleri vardır. Her şeyden önce, düşsel ülke Turan'a ait olduğu iddia edilen coğrafya, bu coğrafyada yaşayan Türki kavimlerle birlikte, uzunca bir süredir Rus hâkimiyeti altındadır. İkinci sebep, Türkçülüğün ortaya çıktığı dönemde, Rusya'nın Osmanlı'nın baş düşmanı konumunda bulunmasıdır. İmparatorluğun güzide toprakları olan Balkanlar'ın kaybedilişinin baş müsebbibi Panslavizm politikalarını yürüten Rusya'dır. Son sebep ise, gerek Türkçülüğün gerekse Türkçü faşizmin ideolojik cephaneliğine, bir zamanlar Orta Asya'da bağımsızlık mücadelesi verip başarısız olduktan sonra Türkiye'ye göçen Türklerin taşıdığı anti-Rus mühimmattır. Bu sebepler üst üste eklendiğinde geçmişten gelen "Moskof düşmanlığı"nın, nasıl kolaylıkla anti-komünizme eklemlenebildiğinin anlaşılması daha kolay olacaktır.

Rusya göçmeni aydınlar arasında, Türkçü faşist ideolojinin şekillenmesindeki en önemli rolü oynayan isim Zeki Velidi Togan, bütün düşünsel yaşamını, anti-komünizme ve Rus karşıtlığına hars etmiştir. Togan'a göre, "sosyalizm ve sosyal demokratlık mütecaviz bir cereyan olmayıp tekâmül yönünü takib eder; komünizm ise dünyanın sosyalistleştirilmesini bir müsellah ekalliyetin zoruyla tahakkuk ettirmek isteyen güya delalet içinde bocalıyan milyarlarca insanlığı 'şuurlu proleteryat azınlığının diktaturası' sayesinde necat yoluna çıkaracaklarını iddia eden, yani diktatörlüğü kendisine açıkça şiar edinen bir inkilap, ihtilal ve tahakküm cereyanıdır."[240]

Troçki ile Stalin'in görüşleri arasındaki temel farkın, Troçki'nin dünya devrimine giden yolda "komünizmi sonsuz bir emperyalizm gayesini güden Rus milli planları ile bağlamak" istememesi iken, Stalin'in, "milli Rus faşistleri ile bir olarak Rus milli emelleri ile komünizmin muvazi tahakkuk etmesinde hiç besi yoktur, netice itibariyle komünizm kazanmış olacaktır"[241] düşüncesinden hareketle Rus emperyalizmini savunması olduğunu söyleyen Togan'a göre, bugün komünizmle Rus emperyalizmi elele yürümektedir, "yani Bolşevik Rusun siyaseti ikiyüzlüdür ve onun kullandığı taktik de bu muvazilik esasına dayanır."[242]

Togan, Rus dış politikasının Çarlık Rusyası'ndan, Sovyetler Birliği'ne uzanan süreçte hiç değişmediğini söyler. Petro'nun Avrasya hâkimiyeti stratejisinin, günümüzde Bolşevikler tarafından sürdürülmekte olduğunu belirtir ve ekler: "ikiz biraderler demek olan Bolşevizmle Rus Emperyalizminin beynelmilelci komünizmle Rus faşizminin ikiyüzlü siyaseti bir olduğu gibi şimdi cihanşumül komünist taktiği şeklini almakta olan taktikleri de birdir."[243] Dolayısıyla komünizm ile mücadele etmek aynı zamanda Rusya'yla da mücadele etmek demektir ve elbette ki bunun tersi de geçerlidir.

Ruslarla Türklerin "tarihin barışmaz düşmanları" olduğunu söyleyen Atsız'a göre, "komünizm, artık bütün dünya için ve bilhassa bizim için iktisadi bir fikir veya içtimai bir düzen olmaktan çıkmıştır. Komünizm bugün yalnız Moskofçuluk demektir."[244] Komünizm, Ruslara özgü bir sistem ve "Rus emperyalizmi" için

kullanılan bir araç olarak kavramsallaştırıldığında, Rus karşıtlığı ile komünizm karşıtlığı bir potada artık ayırt edilemeyecek bir şekilde eriyecek ve birbiri içine girecek demektir: "Moskof bizim soy düşmanımız olduğuna göre, Moskof emperyalizmi olan komünizm de en tehlikeli düşmanımızdır. Komünizm, Moskofluğa mal olmuş bulunduğundan, ona taraftarlık vatan hainliğidir. Türkçülük bakımından en alçak vatan hainleri olan komünistlerin yok edilmesi şarttır."[245]

Uzun uzun Türklerle Ruslar arasında yaşanan savaşların tarihçesini anlatan Atsız, Ruslarla Türklerin savaş meydanlarında 278 yıl içerisinde tam 14 kez karşı karşıya geldiklerini ve bunun yaklaşık olarak her 19 yılda bir savaşmak anlamını taşıdığını söyler ve ekler: "Dünya tarihinin son üç asrında başka bir millet gösteremezsiniz ki 19 yılda bir çarpışmış olsunlar."[246]

Bu savaşların Anadolu'nun her köşesine Rus düşmanlığını kazıdığını, Türkçede Moskof sözcüğünün "hain, kötü" manasını aldığını belirten Atsız, Türklerin milli mefkûresi söz konusu olduğunda, "'Türk'e sevgi'nin yanına 'Moskof'a kin'i de yerleştirmeğe mecbursunuz. Türkü sevmek demenin Moskof'a düşmanlık demek olduğunu, Türklüğe tapınmanın içinde Moskof'a kinin mündemiç bulunduğunu bilmek için derin bilgiye ve tefekküre lüzum yoktur." der.[247]

Atsız'a göre bu düşmanlık hiç bitmeyecektir. Çünkü "hilkat bizi zıt yaratmış, tarih düşman olarak yetiştirmiş, coğrafya bizi toprağa çarpışsınlar diye yerleştirmiş"tir. Atsız, Türklerle Ruslar arasındaki karşıtlığı, Türklerin milli adlarına (adlarını) taşımalarına mukabil, Rusların isimlerini Normanlar'dan aldığı, dolayısıyla kendilerine ait bir geçmişleri olmadığı, Türk sözcüğü "kuvvet" veya "medeni-türeli" anlamına gelirken Slav'ın "köle" anlamına gelmesi, Türklerin Farabi gibi bir ismi yetiştirmiş olmalarına rağmen, Rusların Deli Petro'ları ve Korkunç İvan'ları olduğu gibi aslında hiçbir anlamı olmayan argümanlar üzerine inşa etmeye çalışır.

Atsız'a göre, Kars'ı, Ardahan'ı ve Boğazları isteyen Sovyetler Birliği'nin Türkiye üzerindeki "emperyalist emelleri"nin kökeninde,

geçmişte yaşananlar ve Rusların bunları unutmayışı bulunmaktadır: “Kafalarının içinde, karısını Baltacı Mehmet Paşa’ya gönderen Deli Petro’dan kalma bir aşağılık duygusu ve o duygunun doğurduğu kin; gönüllerinde Islav olmanın, yani aşağı olmanın verdiği kaba ihtiras… Bir yandan Türkle şaka olamayacağını bilmekten doğan kırgınlık... karşı tarafta Islav sürüleri, tanklar, uçaklar, toplar ve milyonlar... bu tarafta berikilere göre çok hafif silahlarla demirden ellerin tuttuğu çelik süngüler ve yüz binler... bir de o yüz binlerin yardımcısı: Tarih, inanç ve elli milyon şehidin ruhu…[248]

Hasan Ferit Cansever de Türk-Rus düşmanlığının tarihselliğine dikkat çeker: “Rusya komünist olmadan evvel Osmanlı Türklüğünü dünya yüzünden kaldırmak onun saltanatına nihayet vermek için asırlarca uğraşmış ve cetlerimiz bu kötü düşmanla birçok defalar mücadele ederek idealleri uğrunda seve seve ölmüşlerdir.”

Arif Nihat Asya’ya göre “Macaristan’da komünizm Macaristan’ı, Bulgaristan’da komünizm Bulgarya’yı Rusya etmek” anlamına gelmektedir. “Türkiye’de komünizm ne demektir?” diye soran Asya’ya göre yanıt “Türkiye’yi Rusya’ya ilhak etmek demektir.”[249]

Mutlak Kötü Olarak Komünist

Türkçü faşizmin anti-komünizm söylemi elbette ki, Rus karşıtlığı ile sınırlı değildir. Karikatürize edilmiş bir komünist tiplemesi, komünizme saldırmanın sıçrama noktasını teşkil eder. Söz konusu olan, ekseriyetle, Marksizmin ya da tarihsel materyalizmin, hatta bir sistem olarak komünizmin eleştirisi değil, karikatürize edilmiş komünistin eleştirisidir. Bu eleştiride, Türkçü faşizmin kötü addettiği ne kadar nitelik varsa çizilen komünist tiplemesine raptedilir. Komünist, her şeyden önce saf kan bir Türk değildir, ahlakı son derece bozuktur, kadın ve para düşkünüdür, tüm milli değerleri alay konusu yapar, kötü bir aileden gelmiştir, hatta gayri meşru olarak doğmuştur, vatan hainidir, tembeldir, korkaktır, psikolojik sorunları vardır, alkol ve uyuşturucu bağımlısıdır vesaire. Adorno ve Horkheimer’in, Nazi anti-semitizmi ile ilgili olarak, “Yahudiler bugün (…) mutlak kötü tarafından mutlak kötü diye

damgalanmışlardır”[250] demelerine atıfla, komünistin mutlak kötü olan Türkçü faşizm tarafından mutlak kötü olarak damgalanmış olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Atsız’a göre, “komünist, vicdanını ‘Yahudi Marks’a satmış olan vatansız serseri demektir. Amele diktatörlüğünün kurulduğu yerde cennete varılmış olduğunu zanneder. O, bazen bu zannında samimi olan bir aptaldır. Bazen de samimi değildir, aldatmak için böyle söyler. O zaman da kalleştir. Komünist, dünyada patronla işçi arasındaki hukuk müsavatsızlığını halletmek için ortaya atıldığını söyler. Bunun için de ilk yaptığı iş dinleri, milliyetleri, vatanları inkâr etmektir.”[251]

Atsız, komünistlerin çoğunun aslında Türk olmadığını söyler. Komünistler, “asıl milliyetini kaybederek Türkleşmiş melezler veya gayri Türklerdir.” Bir kısmı “züğürttür”, bir kısmı da “komünist cemiyette kolayca kadın bulmak düşüncesi” ile komünist olmuştur. Bir kısmı “komünist merkezlerden para ve rütbe alan kabadayılardır.” Ancak Atsız ve Türkçü faşistler için değişmesi mümkün olmayan tek bir gerçek vardır: “her ne olursa olsun komünist vatan hainidir.”[252]

Türkkan, II. Dünya Savaşı esnasında Türkçü faşizm ile Nasyonal Sosyalistler arasında organize bir ilişki olduğunu iddia eden “En Büyük Tehlike” isimli risaleye cevap olarak yayınladığı *Kızıl Faaliyet*[253] isimli kitabında komünistlerin ekseriyetle gayri Türkler arasından çıktığını kanıtlamak için istatistiki verilerden yararlanır. “183 Kızıllık bir liste üzerinde” yapılan inceleme neticesinde varılan sonuç şudur: “86 tam melez (Türk, Arnavut, Çerkez, Arap, vs. karışığı), 18 Arnavut, 17 Selanikli Yahudi dönmesi, 13 Çerkez, 10 Arap, 8 Boşnak, 5 Türk veya cinsi belirsiz, 5 Kürt, 4 Ermeni, 1 Pomak, 1 Çingene, 1 Süryani Arap”. Türkkan bu listeden kimi örnekler vermeyi de ihmal etmez. Buna göre, “Trabzonda linç edilen Komintern azası Suphi Arnavuttur.[254] Komünist Fırkası merkezî komitesinden Ahmet Cevat Emre, Giritli Rum dönmesi; Abidin Nesimiyle Kerim Sadi de öyle; Sabahattin Ali, Oflu Rum dönmesi bir aileden; M. Zekeriya Sertel, Kırım dönmesi Yahudilerinden;

Sabiha Sertel, Selanik Yahudi dönmesi; (…) Halil Lütfi, Selanik Yahudi dönmesi; Abidin ve Arif Dino, Arnavut; (…) A. Kadir, Arnavutdur; H. İ Dinamo, Çerkez…" liste böyle uzayıp gitmektedir. Varılan sonuç ise rakamsal olarak şöyledir: "Mevcut solcular içinde Türklerin ve cinsi belirsizlerin nisbeti %14.64 tutuyor. Türk olmayanlar yüzde 85.36"dır.[255]

Atsız'ın Nâzım Hikmet'le ilgili söyledikleri tüm bu iddiaların bir kişi şahsında tecessüm edişine iyi bir örnek niteliğindedir. Atsız, bir yazısında Nâzım Hikmet'ten; "Kara vicdanını Mujik cehenneminde kızartan ve Yahudi Marks'ın hayat felsefesinin altına yatan, karanlık günlerimizde İstanbul'dan ve Anadolu'dan kaçarak Moskova'da ense yapan yurt kaçkını Nazım Hikmetof Yoldaş…" diye söz eder.[256]

Yazının devamında ise "Ataları bu toprağa kan katanlardan, halis kanlı Türk olanlardan bir komünistin çıktığını da zaten şimdiye kadar görmedim. Bunlar daima kanı bozuk, sütü bozuk, yeri yurdu belirsiz, soyu sophu şüpheli ve Türk olmayan kimselerdir. Netekim Nazım Hikmetof Yoldaş'ın kendisi de Türk değildir. (…) Biz kanı Türk olmayan yurttaşlardan bu yurda ne kadar bağlılık beklenebileceğini birçok acı denemelerle öğrenmiş bulunuyoruz. Onun için de Mişonlar, Kohenler ve Çerkes Etemlerle Nazım Hikmetof Yoldaş arasında hiçbir fark görmüyoruz."[257] diyerek, kanı bozuk olmakla komünist olmak arasındaki ilişkiyi ispatladığını düşünür.

Türkçü faşist söylemin komünist betimlemesinin tüm yönleriyle bulunabileceği mükemmel bir örnek İsmet Rasin'in "Komünistler" isimli yazısıdır.[258] Yazısına "komünist acayip bir mahlûktur" diye başlayan Rasin'e göre komünistler içinde yaşadıkları toplumun her şeyine; "hükümetine, ırkına, kültürüne, dinine, ahlakına, tarihine ve istiklaline candan düşmandırlar." Hümanist olduklarını iddia etmelerine rağmen, insanı hayvandan ayıran her şeye, "iffete, ahlaka, milliyete, aileye, cemiyet nizamına, devlet fikrine" de düşmandırlar.

Bir komünist sürekli olarak “üretim” ya da “üretici sınıf” gibi laflar etse de hepsinin ortak özelliği “faideli hiçbir iş yapmadan geçiniyor olmalarıdır.” Komünistlerin hepsinde “insana tiksinti verecek derecede bir ahlak bozukluğu; umumi ahlak, siyasi ve içtimai ahlak ve bilhassa cinsi ahlak bozukluğu” bulunmaktadır. Komünist, “alkolik, morfinoman veya heroinci”dir, “izzetinefsi düşük”tür, “hodkâm”dır, utanmak hassası hemen hemen kaybolmuş denecek kadar silik”tir ve “kendisinden daha iyi, daha yüksek, daha doğru ve daha temiz olan her şeye karşı, her şahsa, teşekküle ve fikre karşı zehir gibi bir düşmanlık” duyar.

Komünistliğin başlıca göstergesi soyu bozukluktur. Komünistlerin çoğunun “nesebi gayri meşru”dur, yani “zina mahsulü çocuklardır.” Tam da bu yüzden, “bunlarda derin ve samimi bir millet sevgisi bulunmaması pek tabiidir.” Komünistlerin, “çoğunun mazisi kirlidir” ve “bundan ötürü namuslu insanların arasında mevki” almalarına imkân olmadığı için sığınabilecekleri tek yer komünist gruplardır.

Komünistler “tembel ve iradesiz” kimselerdir. Çalışmak, didinmek, aç kalmak, sefil olmak gibi korkuların bulunmayacağı bir sistem olduğuna inandıkları için komünizmi seçmişlerdir. Komünizmde “o yan gelip yatacak, millet nasıl olsa onu beslemeğe mecbur olacak”tır.

Komünistler, “ahlakları, özellikle cinsel ahlakları çok bozuk kimselerdir. Hayâ hisleri hemen hemen yok gibidir.” Komünizmin bazı insanlara cazip gelmesinin nedeni, “bir komünistin her türlü gayri tabii ve ahlaka aykırı cinsi dalaletleri mazur ve tabii görmesi” ve “komünistlerde ar ve hayâ perdesinin yırtık olması”ndan başka bir şey değildir.

Komünistlerin en yakın dostlarından biri de içki ve eroindir. “Kendini komünistliğe kaptırıp hayatını daimî bir hiçlik ve gayesizlik içinde sürükleyen bir adamın bir parça daha zevk alabilmesi için kendini büsbütün koyverip içkiye veya heroine vermesi pek kolaylaşmış olur.” Zaten içki ve eroin sayesinde

iradesini kaybetmiş bir adam da “tam komünist olmağa namzet sayılır.”[259]

Rasin, yazısını komünistlere “son darbe”yi vurarak bitirir: “Komünist, insanın mikroplaşmışıdır. Bir mikrop, bünyesinin icabı olarak nasıl insan vücudunu kemirerek yaşamaya mecbursa, bir komünist de manen yaşamak için, ruhunun bünyesi icabı, içinde yaşadığı cemiyeti zehirlemeğe mecburdur. Bir vücut yaşamak için, sıhhat içinde ve gürbüz yaşamak için, nasıl içindeki mikropları temizlemeğe mecbursa, bir cemiyet de öylece içinde yaşayan komünistleri (vesair mikropları) temizlemeğe mecburdur. Bunu yapmazsa o cemiyet kendine kıyıyor demektir.”

Dünya Komplosu Olarak Komünizm

Türkçü faşist ideolojinin Komünizmi Rus emperyalizminin yeni silahı olarak betimlemesine zamanla daha “Batılı” motifler eklenmiş, komünizmin uluslararası komplonun bir parçası olduğu iddiası sıkça dile getirilmiştir. 1950 yılında tekrar çıkmaya başlayan *Tanrıdağ* dergisinin ilk sayısında yer alan imzasız bir yazıda komünizmden “enternasyonalistlerin yani dünya fesadını asırlardır idare edenlerin meydana getirdikleri, yaşattıkları, kendisinden kuvvet ve cesaret aldıkları vasıtaları, yeni silahlarıdır.” diye söz edilir. Ayrıca, “Bugün dünya için büyük tehlike yalnız Rusya ölçüsünde açıklanmış komünizm değil, aynı zamanda dünya ölçüsünde gizli ve kuvvetli bir cereyan olan enternasyonalizm”dir denir.[260]

Dünya Komplosu olarak komünizm tezi en çok Cevat Rıfat Atilhan’ın yazdıklarında karşımıza çıkar, Atilhan’a göre, hem komünizm hem de kapitalizm, dünyayı ele geçirmek isteyen “gizli ve güçlü bir kuvvetin”, Yahudilerin kontrolündedir. Atilhan siyasal açıdan son derece kaotik bir dünya betimlemesinin ardından bunun ardında yatan “gizli gerçeği” açıklar. Buna göre, “*bütün bu keşmekeş, bu nizamsızlık ve gayri tabii ve gayri kanuni taksimat aynı demir irade tarafından idare edilmektedir, bunlar on beş milyonluk tek bir ırkın liderlerinin, şeflerinin menfaatlerinin*

hesabına, onların gizli kuvveti hesabına çalışmaktadır. Bunları dünya kapitalizminin iyi muhafaza edilmiş kapılarının arkasında bulacağımız gibi, Kremlin sarayının kalın duvarlarının ardında da bulabiliriz. Onlar, aynı zamanda kalabalık sürülere grev ve gösteri yaptırır, ve öte yandan da ücret yükselmelerini sağlar ve böylece enflasyonu yaradırlar. Bir yandan *dinlere taarruz eder*, diğer taraftan dinlerin hamisi gibi gözükürler. Onlar hem *atom ilim adamlarıdır hem de atom düşmanı insaniyetçilerdir.* Onlar, hem gizli komünist polisin efendileri hem de katilleridir. Aynı zamanda kendilerinin kurduğu ‘U.N.O.’ (BM) teşkilatında milletlerin katillerini mahkûm ederler. Vatanperverane ideallerin *müfrit düşmanlarıdır*. Onlar, devlet hükümranlığı ve ırk tefriki aleyhine nutuk çekerler ve ırkçılığın baş düşmanı gözükürler, hâlbuki kendileri en koyu, en kaba ve en mutaassıb ırkçılardır. Böylece ve bu sayede bütün milletlere hükmettiklerini de sezdirmemeğe muvaffak olmuşlardır.”[261]

Ahlaksızlık Olarak Komünizm

Komünizm eleştirisi için kullanılan başka bir argüman, komünizmi var olduğu iddia edilen toplumsal yozlaşmışlıkla, ahlaksızlıkla ve çürümeyle iç içe göstermektir. Komünist bunların olduğu her yerdedir ve bunların olduğu her yerde komünistler vardır. Türkkan, komünizmle ahlaksızlık arasındaki ilişkiyi şöyle anlatır:

> *Komünistler, ahlakın ve ailenin en birinci düşmanıdırlar. Kızıl fikirlerine en tabii set olarak karşılarında buldukları bu müesseseleri yıkmak için ellerinden geleni yaparlar. Bunun için de, gençliği şehvete sürükliyecek, insan haysiyetinin içinde hapsettiği en azgın duyguları başıboş bırakmağı tabii saydıracak, genç kızlardaki temizlik ve namus fikirlerini gülünç gösterecek, gayritabiî addettirecek ve yıkacak neşriyat yaparlar.*[262]

Komünizmle ahlaksızlık arasında var olduğu iddia edilen ilişkiyi kanıtlamak için, Türkçü faşistlerce en olmadık argümanlara başvurulması bir vakıadır. *Bozkurt*’ta Kılçık rumuzlu bir yazar tarafından hazırlanan “şaka” isimli sayfadaki “komünist ahlakı” isimli yazı bu bağlamda iyi bir örnektir.

Yazıda, *Tasvir-i Efkâr* gazetesinde tefrika halinde yayınlanmaya başlanan "İtalyanlar ben ölmedim" isimli bir romandan bahsedilir. Romanın kahramanı kadın casus İtalya'ya ihanet edecek birilerini aramaktadır ve aradığı kişileri, "buna en münasip milliyet tanımayan komünistler" arasında bulur. Ancak, söz konusu olan komünistlerin casusluğu değildir. Kadın casus, komünistlerin yoğun olduğu bir fabrikadaki manzara-i umumiyeyi şöyle anlatır: "Roma'da komünist amelesi bol olan bir mensucat fabrikasına işçi olarak girdim. Üç gün içinde muhitimi buldum. Hırsından nahzı kırk bir buçuk atan coşkun ve ateşli bir komünist kütlesi, iş arasında şarkı mırıldanan ağızlar, Enternasyonali söylüyor. Bilaistisna herkes, rejime, dünyaya düşman bir küfür âlemi ki sormayın!... İtalyancanın bütün argosu sermayedar devletin üzerine boşaltılıyor. Fabrika amelesi büyük bir aile hayatı(!) yaşıyor. Kadınla erkek, hepsi idealist, dedikodu yok, *kadınlar, gönüllerinin sevdiği erkeklerin malı, erkekler de hoşlandıkları kadınlara sahip… Sun'i ve kibar flört diye bir şey tanımıyorlar. Tezgâhın başındaki işçi ilerideki kadına işmar ediyor. Hişt, diyor, bana bak; bu akşam kimseye söz verme; kapının önünde buluşalım bu akşam benimsin… Kadın cevap veriyor: Olmaz diyor. Yarın gece… Bu akşam filanla çıkacağım…"* [263]

Beşinci Kol Olarak Komünistler

Türkkan, *Kızıl Faaliyet* isimli kitabında, Türkçü faşizm ile Nasyonal Sosyalizm arasında organik bağ olduğu iddialarına "Satılmış Kimdir? Kızıllar mı Milliyetçiler mi?" ve "Komünistler İçin Satılmış Olmak Tabiidir!" isimli bölümlerde yanıt verir. Türkkan'a göre, "beşinci kol, en cüretkâr hileleri, en hilekâr metodları kullanır. Beşinci kolun en ziyade korktuğu kuvvet, bir soydan ve bir huydan olanların bütün kuvvetidir. O, her şeyden evvel bu kuvveti yıkmak ister. Bu kuvveti yıkmak için, Soy Birliği, Huy Birliği, şuurunu temsil eden **Milletin en halis evlatlarını kendi hüviyetiyle damgalamaktan, kendi yerinde teşhir etmekten de kaçınmaz.**"[264]

Türkkan devamında, “komünistler için satılmış olmanın neden doğal olduğu” sorusunu “bilimsel” bir şekilde yanıtlamaya çalışır. Buna göre, her şeyden önce “komünistler beynelmilelcidir. Milliyeti ancak bir basamak, ‘aşılacak bir merhale’ olarak kabul ederler. Milliyet ve vatan duygusu, bizzat prensipleri icabı, onlarca mukaddes değildir.” İkinci olarak, komünistleri bu memlekete, bu millete bağlayan hiçbir şey yoktur Türkkan’a göre: “Soy mu? Irk ve kan bağı mı? Din mi, şiddetle reddediyorlar! Tarih Bağı mı? Sevinçli ve kederli anları beraber yaşamış olmanın verdiği beraberlik mi? Bununla alay ediyorlar!” Dil ve kültür bağının da komünistler tarafından reddedildiğini söyleyen Türkkan, “milleti millet yapan ve milliyet mefhûmunda tasavvuru mümkün olan bütün unsurları, bağları söküp boşalttık”tan sonra “öyleyse” der, “Türk milletine, Türk vatanına, Türk devletine ve Türk cemiyetine onları hiçbir bağ, hiçbir menfaat, hiçbir fikir bağlamıyor.” Üçüncü olarak ise, komünistlerin fikirlerinin gerçekleştiği yer olduğu için, komünistlerin Sovyetler Birliği’ne biat etmesi söz konusudur:

> *Komünizm orada muzaffer olmuştur! Alt-Yapı Üst-Yapıyı orada tepelemiştir! Proleterya orada hâkimdir. Kendi cemiyetlerinde tasarladıkları kızıl ihtilal, ancak bu büyük komünist ülkesinin yardımile yapılabilir. Yahut kalemlerinin vicdanı, kirası oradan ödeniyor.*[265]

Türkkan’a göre, komünistler tüm bu iddiaları, sonuncusu yani Sovyetler’den para alma ile ilgili olan hariç kabul etmektedirler. O halde, “Türk milletine hiçbir bağla kendini bağlı hissetmiyen ve Sovyet Rusyaya aşırı derecede sıkı bağlarla ilgili bulunan bu Solcuların Rus ajanı olmalarından, Türklüğe ihanet etmelerinden ve bu memleketin temel direklerini yıkmak istemelerinden daha tabii” hiçbir şey olmayacaktır.[266]

Türkçü faşist söylemde, Komünistlerin “beşinci kol” olarak çalıştıklarına olan inanç, aynı zamanda ahlaksızlık yapanların ve yozlaşmış olanların da beşinci kol faaliyeti yürüttükleri şeklindeki inançla birleştirilir ve öyle tedavüle sokulur. Ancak bu yeterli değildir. Bir beşinci kol ajanı olarak komünist, kozmopolit,

beynelmilelci, anti-militarist ve barışçı gibi faşizmin düşman olduğu bütün niteliklerin taşıyıcısıdır aynı zamanda.

Ömer Öztürkmen'in "Beşinci kol" isimli kısa yazısı Türkçü faşizmin anti-komünizmine dair bütün bu argümanlarını bir arada bulundurması nedeniyle üzerinde durulmaya değer. Öztürkmen'e göre beşinci kol, (aynı anlama gelmek üzere komünist) öncelikle milliyet duygusundan yoksun oluşu ile temayüz eder. "Kalbindeki Türk ve Türklüğü zerre kadar hissetmeyen, üstelik bu mukaddes mefhûmlarla alay eden ülküsüz, milliyetsiz soysuzların ana yatağı… Beşinci kol. Irkının üstünlüğüne inanmayıp tarihiyle alay eden, milli mukaddesatına hayâsızca dil uzatan rezillerin yatağı… Beşinci kol." Komünist aynı zamanda ahlaki çöküş ve yozlaşmanın tecessüm ediği kişidir. "Akşamlara kadar kahvehane salonlarında, bilardo masalarında sürünen, kız peşinde koşan, sinema kapılarında vakit geçiren mektep kaçkınlarının yatağı… Beşinci kol. Babasına moruk, anasına kocakarı, ablasına sürtük diye hitap edip aile mefhûmunu lekeleyen terbiyesizlerin yatağı… Beşinci kol." Komünist, kendi kültürel değerlerine yabancılaşmış olan kişidir Öztürkmen'e göre ve şöyle karikatürize edilir: "Dişlerinin arasına sıkıştırdığı piposuyla Türkçeyi yarım yamalak konuşmağa yeltenip kendisine ecnebi süsü veren, ayrıldığı zaman 'gudbay' diye havlamasını unutmayan" bir dejenere ve "günün modasına uymak hevesiyle zamanını ayna önünde geçirip kravat düğümünün çapını hesaplayan" bir bobstil."[267]

Komünizmin varlığını yalnızca Türkçü faşistlerin hissedebildiği "sinsi bir tehlike" olmaktan çıkıp, toplumsal ve siyasal bir gerçeklik halini aldığı 1960'lı yıllardan itibaren, "milliyetçi-muhafazakâr entelijansiya" ve faşist hareketin söylemi, Türkçü faşizmin serimlenmeye çalışılan anti-komünist dilini tevarüs edecek ve bu dile güncelin getirdiği zorunluluklardan kaynaklanan kimi propagandatif unsurlar dışında fazla bir şey ekleme gereğini hissetmeyecektir.

1 "Sabahattin Ali'nin Atsız Hakkında Açtığı Hakaret Davasında Atsız'ın Savunması", *Atsız Armağanı* içinde, Haz. Erol Güngör ve M.N. Hacıeminoğlu, İstanbul, Ötüken Yayınevi, 1976,

s.XLIII.

2 Reha Oğuz Türkkan, "Türkçüleri Tanıyalım: Atsız", *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940, s. 138.

3 1931 yılında, Türk Ocakları Halkevlerine iltihak ettirilerek kapatılmıştı ve rejimin farklı seslere hemen hemen hiç tahammülü yoktu.

4 Tüm bu söylenenlere bir istisna olarak, derginin son sayısında yayınlanan "Kurtulmamış Türkeli" isimli yazıdaki Atsız'ın, erken bir faşizm programı olarak değerlendirilmesi mümkün olan ve üzerinde daha sonra duracağımız gelecekteki toplum tasarımından söz edilebilir.

5 Atabay, *II. Dünya Savaşı Sırasında Türkiye'de Milliyetçilik Akımları*, s.238-239.

6 Günay Göksu Özdoğan, *Turan'dan Bozkurt'a Tek Parti Döneminde Türkçülük (1931-1946)*, (çev. İsmail Kaplan), İstanbul, İletişim Yayınları, 2001, s.201 vd.

7 Nizam Önen, *İki Turan Macaristan ve Türkiye'de Turancılık*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005, s. 260-261.

8 Akt. Okutan, *Bozkurt'tan Kuran'a Milli Türk Talebe Birliği*, s. 36.

9 **A.g.e.**, s.37.

10 Sabahattin Ali'nin, "Başımda saçlarım kardı/Deli rüzgârlarım vardı" dizeleriyle başlayan ve sonradan bestelenerek, sol cenahta çok popüler olan şiiri "Dağlar" ilk kez *Atsız Mecmua*'da yayınlanmıştır.

11 Atilhan, Türkçü faşist akıma mensup bir isim değildir. Ancak hem nasyonal sosyalizmle olan organik ilişkisi, hem anti-semitizmi, hem de Atsız ve diğer Türkçü faşist akım mensuplarıyla olan yakın ilişkisi nedeniyle Atilhan'dan kısa da olsa söz edilmiştir.

12 Atilhan hakkında daha ayrıntılı bilgi için bkz. Rıfat N. Bali, "Yaşam Öyküsü, Yayımları ve Düşünce Dünyası ile Cevat Rıfat Atilhan", *Musa'nın Evlatları Cumhuriyetin Yurttaşları* içinde, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001, s. 211-256.

13 Bu olaylarla ilgili olarak bkz. Rıfat N. Bali, *1934 Trakya Olayları*, İstanbul, Kitabevi Yayınları, 2008

14 Atsız, araları bozulduktan sonra Türkkan için Rıza Nur'un, Nejdet Sançar'a yazdığı bir mektupta "Reha Kürtkan diye biri var ki Türkçüleri birbirine katıyor ve gine de kabına sığamıyor. Göreceksiniz ki bu çocuk Türkçülüğü perişan edecektir; edemezse de o yolda bu mübarek ideal ve ideolojiye çok zarar verecektir." dediğini söylemiştir. Nihal Atsız, *İçimizdeki Şeytan, En Sinsi Tehlike, Hesap Böyle Verilir*, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 104-105.

15 Akt. Atabay, **A.g.e**, s. 256.

16 Reha Oğuz Türkkan, *Tabutluktan Gurbete*, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1975, s. 96-97.

17 Atsız, *İçimizdeki Şeytan, En Sinsi Tehlike, Hesap Böyle Verilir*, s. 75.

18 Türkkan, *Tabutluktan Gurbete*, s. 413.

19 Özdoğan, a.g.e., s. 141.

20 ***Cumhuriyet***, 20 Mayıs 1944

21 Mustafa Müftüoğlu, *Milli Şef Döneminde Çankaya'da Kâbus (1944 Turancılık Davası)*, İstanbul, Başak Yayınları, 2005, s. 80-81. Mustafa Müftüoğlu, o dönemde Türkçü faşist ideologların yazdıkları

kitap ve broşürleri yayınlayan Müftüoğlu Yayınevi'nin sahibidir.

22 Özdoğan, *Turan'dan Bozkurt'a*, s. 303.

23 "Atsız'ın Irkçılık Turancılık Davası'ndaki Savunması", **Atsız Armağanı** içinde, s.LV.

24 Türkkan, *Tabutluktan Gurbete*, s. 427-428.

25 Müftüoğlu, *Milli Şef Döneminde Çankaya'da Kâbus*, s. 230.

26 Altan Deliorman, *Tanıdığım Atsız*, İstanbul, Orkun Kitabevi, 2000

27 George Lukacs, *Aklın Yıkımı Cilt II*, (çev. Ayşen Tekşen), İstanbul, Payel Yayınevi, 2006, s. 277-278

28 **A.g.e.**, s. 278.

29 Akt. Alex Callinicos, *Toplum Kuramı Tarihsel Bir Bakış*, (çev. Yasemin Tezgiden), İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s.121.

30 Akt. Lukacs, a.g.e., s. 279. Vurgu yazara ait.

31 Alaattin Şenel, *Irk ve Irkçılık Düşüncesi*, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınevi, 1984, s. 94.

32 Akt. Lukacs, a.g.e., s. 271.

33 Akt. A.g.e., s. 305.

34 **A.g.e.**, s. 311.

35 Nihal Atsız, "Yirminci Asırda Türk Meselesi II Türk Irkı=Türk Milleti" Sayı 9, 16 Temmuz 1934, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 140.

36 Reha Oğuz Türkkan, *Milliyetçilik Yolunda*, İstanbul, Müftüoğlu Yayınevi, 1944, s. 12

37 Atsız, a.g.e., s. 146.

38 Rıza Nur, "Türk Nasyonalizmi", *Tanrıdağ*, Sayı 1, 6 Mayıs 1942, s. 4.

39 M. Hakkı Akansel, "Ana Şefkati Gibi", *Tanrıdağ*, Sayı 16. 21 Ağustos 1942, s. 6.

40 Nur, a.g.e., s. 5-6.

41 Atsız, a.g.e., s.143.

42 Kemal Özdeş, "Oğluma Öğütler", *Bozkurt*, Sayı 10: Haziran 1941, s. 229.

43 Nur, a.g.e., s. 5.

44 Türkkan, yine de ırkçılığına bir "rezerv koymayı" ihmal etmez ve şöyle der: "Realiteleri gören bozkurtçular, atalarının dörtte üçü Türk olan veya dört göbekten beri kanca Türkleşmiş olanları da Türk saymaktadırlar."

45 Türkkan, a.g.e., s. 13.

46 Reha Oğuz Türkkan, "Va-Nu'nun Hezeyanları", *Bozkurt*, Sayı 3, Mayıs 1940, s. 71.

47 Atsız, a.g.e., s. 141-142. Türk dışındaki diğer etnik köken isimleri Atsız tarafından bilinçli olarak başharfleri küçük olacak şekilde yazılmıştır. Ayrıca Atsız'a göre "Türkiye'ye de hizmet etmiş olan ve başka kandan gelen insanlar vardır. Fakat bu, umumi kaideyi asla bozmaz." Nihal Atsız, "Kan ve Uruk Şartı Tarihin Verdiği Ders", *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940, s. 129.

48 Mustafa Hakkı Akansel, "Yabancı Kan ve Devletlerin Batması", *Tanrıdağ*, Sayı 8: Haziran 1942, s. 6.

49 Hitler, *Kavgam*'da birçok kez, "kanın saflığının bozulmasının yıkıcı sonuçları" üzerinde durur. Örneğin, "asil bir ırk kendi kanını daha aşağı bir topluluğun kanıyla karıştırdığı takdirde, ortaya çıkan melezlik, medeniyet getirecek olan milletin felaketi şeklinde tecelli eder." Adolf Hitler, *Kavgam*, (çev. Yağmur Reyhanî), İstanbul, Akvaryum Yayınevi, 2005, s. 262.

50 Akansel, a.g.e., s. 6-7.

51 Atsız, *Yirminci Asırda Türk Meselesi II*, s. 144.

52 Nihal Atsız, "Türkçülüğün Önemli Meseleleri", Orkun, Sayı 68, 18 Ocak 1952, *Türk Ülküsü* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 2003, s. 97.

53 Zeki Velidi Togan, "Türklerde 'Uruk' (Irk) Bilgisi", *Bozkurt*, Sayı 5, Ağustos 1940, s.110.

54 Reha Oğuz Türkkan, "Irkçılık Kin Esasına Dayanmaz", *Çınaraltı*, Sayı 2, s. 4.

55 Türkkan, a.g.e., s. 2.

56 Nihal Atsız, "Veda", Orkun, Sayı 68, 18 Ocak 1952, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 105.

57 Atsız, a.g.e., s. 106. Cemal Oğuz Öcal'ın Milli Kin isimli şiirinde bu kin etiği şu dizelerle dillendirilir: "Ne iğrenç emellere sahne olmuş ÖZYURDUM,/Düşündükçe hırsımdan kendi kendimi yerim./ İntikam hisleri ile şahlanan bir BOZKURD'um,/ Kim ne derse desin, ben: 'Kinim Dinimdir!' derim." Cemal Oğuz Öcal, "Milli Kin" *Bozkurt*, sayı 7, 1940, s. 165

58 Nihal Atsız, *"Dışarıdan Gelmemiş Olan Tek Düşünce"*, Orkun, Sayı 2: 1950, *Türk Ülküsü* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 2003, s. 36.

59 **A.g.e.**, s. 36.

60 Reha Oğuz Türkkan, *Kızıl Faaliyet*, İstanbul, Bozkurtçu Yayınevi, 1944, s. 25-26.

61 Türkkan, "Irkçılık Kin Esasına Dayanmaz", s. 4.

62 Sami Karayel, "Nerelisin", *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940, s. 144.

63 Nihal Atsız, "İslam Birliği Kuruntusu", Ötüken, Sayı 4, 1964, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 468.

64 **A.g.e.**, s. 470.

65 Nihal Atsız, "Türkçülüğe Karşı Yobazlık", Ötüken, Sayı 75, 1970, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 482.

66 Bu gerçekleşmenin ardından Türkçü-milliyetçi kanonda şu tarz dizeleri görmek elbette ki imkânsız hale gelmiştir: "KÜR ŞAD Türkçülüğün baş ilahıdır,/ Bütün Türklük 'O'na tapsa yeridir./ Dünyaya ün salan TÜRK silahıdır, Bütün TÜRKLÜK 'O'na tapsa yeridir." Ozan Uslu, "Kürşad", *Bozkurt*, Sayı 7, 1940, s. 168.

67 Önen, *İki Turan*, s. 38.

68 **A.g.e.**, s.41-42.

69 Ziya Gökalp, *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak*, İstanbul, Kumsaati Yayınları, 2004, s. 70.

70 Erol Köroğlu, *Türk Edebiyatı ve Birinci Dünya Savaşı (1914-1918) Propagandadan Milli Kimlik İnşasına*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s. 128-129.

71 Bu kitaplarla ilgili daha ayrıntılı bilgi için. Bkz. Jacob Landau, *Pantürkizm*, (çev. Mesut Akın), İstanbul, Sarmal Yayınları, 1999

72 Önen, *İki Turan*, s. 117.

73 Nihal Atsız, "Türkçülük", Orhun, Sayı 10, 1943, *Türk Ülküsü* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 2003, s. 29.

74 Nihal Atsız, "Ülküler Saldırıcıdır", Orhun, Sayı 14: 1944, *Türk Ülküsü* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 2003, s. 21.

75 1934 yılında Orhun'un 8. sayısında yayınlanan "Türk Birliği" isimli bu makale, Atsız'ın hem *Makaleler III* isimli kitabında, hem de *Türk Ülküsü* isimli kitabında yer almaktadır. *Makaleler III*'teki makalede 40 milyon rakamı verilirken, aynı rakam *Türk Ülküsü*'ndeki makalede 100 milyondur.

76 **A.g.e.**, s. 47.

77 Hüseyin Namık Orkun, *Türkçülüğün Tarihi*, İstanbul, Berkalp Kitabevi, 1944, s. 7 vd.

78 Türkkan, *Milliyetçilik Yolunda*, s. 7

79 Reha Oğuz Türkkan, "Türkçü Deyince Ne Anlarız", *Bozkurt*, Sayı 4, Mayıs-Temmuz 1940, s. 90

80 Hüseyin Namık Orkun, "Turan Sözünün Aslı", *Bozkurt*, Sayı 4, Mayıs-Temmuz 1940, *Türkçülüğün Tarihi* içinde, İstanbul, Berkalp Kitabevi, 1944, s. 93

81 Nihal Atsız, "Turancılık", Ötüken, Sayı 6, 1973, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s.36.

82 Nihal Atsız, "Türkçülük ve Siyaset", Ötüken, 1972, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 26.

83 Nihal Atsız, "Ordinaryus'un Fahiş Yanlışları", 15 Ekim 1961, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 406.

84 **A.g.e.**, s. 407.

85 Nihal Atsız, "Turancılık Romantik Bir Hayal Değildir", Ötüken, Sayı 3: 1968, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 40.

86 **A.g.e.**, s. 42.

87 Atsız, "Turancılık", s. 37.

88 Nihal Atsız, "Bir Ansiklopedinin Büyük Yanlışları", Ötüken, Sayı 4, 11 Şubat 1975, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 58.

89 Nihal Atsız, "Turancıyız Ne Olacak?", Ötüken, Sayı 30: 1966, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 54-55.

90 Nihal Atsız, "Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?", Çınaraltı, Sayı 1, 1941, *Türk Tarihinde Meseleler* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 9.

91 **A.g.e.**, s. 10.

92 **A.g.e.**, s. 11-12.

93 Nihal Atsız, "Devletimizin Kuruluşunu Sağlayan Savaş", Orkun, Sayı 10, 1962, *Türk Tarihinde Meseleler* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 41.

94 **A.g.e.**, s. 40.

95 Reha Oğuz Türkkan, "Türk Tarihi", *Bozkurt*, Sayı 8, 1940, s. 177.

96 Nihal Atsız, "Gençlik ve Ahlak", Kızıl Elma, Sayı 12, 1948, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 157.

97 İhsan Unaner, "Olaylar Karşısındaki Durumumuz", *Tanrıdağ*, Sayı 4, Mayıs 1942, s. 10.

98 **A.g.e.**

99 **A.g.e.**

100 Ömer Öztürkmen, "Ezilmelisiniz", *Tanrıdağ*, Sayı 4, 20 Aralık 1950, s. 2.

101 Nihal Atsız, "Topal Asker", *Atsız Mecmua*, Sayı 4, 15 Ağustos 1931, s. 82-83.

102 İhsan Unaner, "Sana ve Senin Benzerlerine", *Tanrıdağ*, Sayı 9, Temmuz 1942, s. 12.

103 **A.g.e.**, s. 12.

104 Suavi Aydın, "Yarab", *Tanrıdağ*, Sayı 14: Ağustos 1942, s. 15.

105 Atsız, "Gençlik ve Ahlak", s. 158-159.

106 **A.g.e.**, s. 160.

107 Asım Karaömerlioğlu,*Orada Bir Köy Var Uzakta Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006, s.188.

108 **A.g.e.**, s.207 vd.

109 Köycülüğün Türkiye'deki gelişim seyri, yükselişi ve düşüşü hakkında bkz. Karaömerlioğlu, a.g.e.

110 Nusret Köymen, bir dönem *Ülkü* dergisinin editörlüğünü yapmış ve bu dönemde dergide hayli güçlü bir köycü söylem mevcut olmuştur.

111 Nusret Köymen, "Türk Köylüsü Çıkrık Başına!", *Bozkurt*, Sayı 4, Mayıs-Temmuz 1940, s.92.

112 Nihal Atsız, "Köycülük", *Atsız Mecmua*, Sayı 5, 15 Eylül 1931, s. 97.

113 **A.g.e.**, s. 99.

114 Cihat Baban, "Büyük Davaların Büyük Hazırlık Devreleri", *Bozkurt*, Sayı 11, Temmuz 1941, s. 271.

115 Asım Karaömerlioğlu'nun da belirttiği gibi, köycü söylem "sanayileşmiş ülkelerde daha çok sanayileşmenin ve şehirleşmenin getirdiği sorunlara bir tepki olarak gündeme" gelirken, iktisaden az gelişmiş ülkelerde daha çok kırsal yaşamın modernleştirilmesi ve köylü nüfusun siyasal iktidarlar için önemli bir kitle tabanı haline getirilmesini" hedeflemişlerdir. Karaömerlioğlu, a.g.e**,** s. 54-55. Türkçü faşist ideolojide köy, hem anti-modernist söylemin bir unsuru olarak yüceltilmiş hem de kalkınmanın başlatılacağı yer olarak görülmüştür.

116 Ekrem Salvuz, "Tarlada Çalışana", *Bozkurt*, Sayı 2, Haziran 1939, s. 41.

117 Fethi Tevet, "Türkçülükte Borç ve Alacak", *Bozkurt*, sayı 9, 1940, s. 206.

118 Nusret Köymen, "Köylü Hanı Fikrini Yayınız", *Bozkurt*, sayı 9, 1940, s. 216.

119 Köymen, "Türk Köylüsü Çıkrık Başına!", s. 92.

120 Fethi Tevet, "Evlenmek İşi", *Tanrıdağ*, Sayı 8, Haziran 1942, s.13.

121 Aydın Nisari, “Köylü Kadını”, *Tanrıdağ*, Sayı 8, Haziran 1942, s.15.

122 Nihal Atsız, “Ahlak”, *Bozkurt*, Sayı 11, Temmuz 1941, s. 251.

123 Türkkan, *Milliyetçilik Yolunda*, s. 61.

124 Nihal Atsız, “Türk Kızları Nasıl Yetiştirilmeli”, Orhun, Sayı 12, 1 Şubat 1943, *Makaleler IV* içinde, İstanbul, İrfan Yayıncılık, 1997, s. 185-186.

125 Anthias ve Yuval-Davis, “Introduction”, Women-Nation-State’ten Akt. Sylvia Walby, “Kadın ve Ulus”, *Vatan, Millet Kadınlar* içinde, s. 38., der. Ayşe Gül Altınay, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004

126 **Bozkurt**, Sayı 6: Eylül 1940, s. 129.

127 Kemal Özdeş, “İdeal Türk Kadını”, *Bozkurt*, Sayı 8, 1940, s. 186.

128 Kazım Feyzi Ozaner, “Anneme Mektup”, *Bozkurt*, Sayı 8, 1940, s. 187.

129 Reha Oğuz Türkkan, “Türk Anaları Sizden Bekliyoruz”, *Bozkurt*, Sayı 1, Mayıs 1939, s. 1.

130 Atsız, a.g.e., s. 187.

131 Nebil Buharalı, “Yeni Nesil ve Ahlak (Pedagoji)”, *Bozkurt*, Sayı 2: Haziran 1939, s. 38.

132 Türkkan, *Milliyetçilik Yolunda*, s. 67 vd.

133 Nihal Atsız, “Türk Gençliği Nasıl Yetişmeli”, Çınaraltı, Sayı 35, 1942, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 185

134 “Reformlar listesinin en tepesine erkek çocukların “kadınsılaşmalarını” ve “erkeklik ruhlarını kaybetmelerini” engelleyecek bir tedbirin konulması “kadınlaşma” ile “soysuzlaşma” arasında kurulan bağlantıyı göstermesi bakımından önemlidir.

135 Atsız, a.g.e., s. 188-189.

136 A.g.e., s. 189-190.

137 **A.g.e.**, s. 190.

138 **Bozkurt**, Sayı 2, s. 53.

139 Atsız, a.g.e., s. 191.

140 Nihal Atsız, “Askerlik Aleyhtarlığı”, *Atsız Mecmua*, Sayı 17, 25 Eylül 1932, s. 100-101.

141 Atsız, “Türkçülüğün Önemli Meseleleri”, s. 104.

142 Nihal Atsız, “Kurtulmamış Türkeli”, *Atsız Mecmua*, Sayı 17, 25 Eylül 1932, s. 173. Türkkan’a göre, “Atsız’ın bu prensipleri sosyalizme fazlaca meyleden bir milliyetçiliktir.” Ancak, “bu sosyalizm yalnızca Türklük içindir. Atsız, “‘İnsaniyet’ ‘müsavat’ ‘Sulhçuluk’ gibi lafların en müfrit düşmanıdır.” Türkkan, “Türkçüleri Tanıyalım 2- Atsız”, **Bozkurt**, Sayı 6: Eylül 1940, s. 139.

143 Türkkan, *Milliyetçilik Yolunda*, s. 50.

144 **A.g.e.**,

145 Akt. Callinicos, a.g.e., s. 158.

146 **A.g.e.**, s. 162.

147 Michel Foucault, *Toplumu Savunmak Gerekir*, (çev. Şehsuvar Aktaş), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2003, s. 262.

148 Hitler, *Kavgam*, s. 273.

149 Nihal Atsız, “Ülküler Saldırıcıdır”, Orhun, Sayı 14, 1941, *Türk Ülküsü* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 2003, s. 21.

150 **A.g.e.**, s. 26.

151 Nihal Atsız, “Milli Mefkûre”, *Atsız Mecmua*, Sayı 14, 15 Haziran 1932, s. 25.

152 Türklerle savaş arasında kurulan varoluşsal ilişki hamaset için düzyazıya nazaran daha uygun olan şiirlerde sıkça dile getirilmiştir. Örneğin Cemal Oğuz Öcal, “Savaşa Giderken” isimli şiirinde şöyle der: “Ne yapsa kahpe düşman kuramaz bize pusu,/ Türk’ün koryüreğinde bulunmaz can korkusu,/ Biz bu kutsal toprağa adanmış bir kurbanız,/ Dört yanı kül edecek amansız bir volkanız…/Gidiyoruz savaşa… Düğüne gider gibi,/ Biz mutluyuz, yurt mutlu… Bir bayram eder gibi…” *Bozkurt*, Sayı 10, s. 226.

153 Nejdet Sançar, “Türk Ordu ve Savaş”, *Tanrıdağ*, Sayı 3: Mayıs 1942, s. 8.

154 İsmet Rasin, “Tehlikeli Hava”, *Bozkurt*, Sayı 3, Mayıs-Haziran 1940, s. 75.

155 Atsız, “Ülküler Saldırıcıdır”, s. 21.

156 **A.g.e.**, s.25.

157 Nihal Atsız, “Büyüklük Ülküsü”, Büyük Türkeli, Sayı 2, 1962, *Türk Ülküsü* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 2003, s. 17-18.

158 Reha Oğuz Türkkan’ın müstear adlarından biri.

159 Reha Kurtuluş, “Ordusunu Teslim Eden Kumandan”, *Bozkurt*, Sayı 4, Mayıs-Temmuz 1940, s. 96.

160 Reha Oğuz Türkkan, “Savaşçılık, Savaş Bir Felaket midir?”, *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940: s. 132.

161 **A.g.e.**, s. 134.

162 Türkkan’ın görüşlerinde 2. Dünya Savaşı’nın faşizmin yenilgisiyle sonuçlanışının ardından belirli bir yumuşama olmuştur. Türkkan, savaştan sonra yazdığı *İleri Türkçülük ve Partiler* isimli kitapta, tevkif edildiği güne kadar “savaşın mutlak faydasına” inandığını, ancak hapse girip oradaki insanların acı ve ızdıraplarını gördüğünde, ayrıca savaşta yakınlarını kaybedenlerin “tüyler ürpertici iç acısını tasavvur edip bu ayrılık acısını kendimde hissedince” bu inancından vazgeçtiğini söyler. Ancak izleyen sayfada barışseverliğini milliyetçiliğiyle ilişkilendirmeyi ve aslında bunun bir zaruret olduğunu söylemeyi ihmal etmez: “Atom bombasının ve korkunç tahrip silahlarının icad edildiği şu günde bunlara malik olmayan, olsa da yarışamayacak olan Türk milletini, mahvına sebep olabilecek harplerden korumak, bunun için de milletlerarası bir nizamın, adil ve tarafsız bir kuruluşun teşekkülünü arzulamak şarttı.” Reha Oğuz Türkkan, *İleri Türkçülük ve Partiler*, İstanbul, Sinan Matbaası, 1946, s. 82-83.

163 Atsız, “Türkçülüğün Önemli Meseleleri”, s. 109.

164 **A.g.e.**, s.110

165 Atsız, “Veda”, s. 115.

166 Atsız, “Askerlik Aleyhtarlığı”, s. 103.

167 **A.g.e.**

168 Nihal Atsız, “30 Ağustos ve Türk Ordusu”, Milli Yol, Sayı 31, 1962, *Türk Tarihinde Meseleler* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 118-119.

169 Akt. Giorgio Agamben, *Kutsal İnsan Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*, (çev. İsmail Türkmen), İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2001, s. 180-181.

170 Platon, *Devlet*, (çev. Sabahattin Eyüboğlu, M. Ali Cimcoz), İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2002, s.135.

171 **A.g.e.**

172 Henry Friedlander, “Engellilerin Ayıklanması ve Katledilmesi”, *Nazi Almanya'sında Toplumdan Dışlananlar* içinde, Robert Gellately, Nathan Stoltzfus, (çev. Bilge Tanrıseven, Funda İşbuğa Erel, S. Nihat Şad), Ankara, Phoenix Yayınevi, 2002, s. 205.

173 Hitler, *Kavgam*, s. 362.

174 **A.g.e.**, s. 208.

175 **A.g.e.**, s. 209.

176 Burada “verimli” sözcüğü mecazi anlamda değil, gerçek anlamda kullanılmıştır. Nazi ölüm aygıtı, öldürmelerin en az masrafla ve en hızlı bir şekilde gerçekleşmesi düşüncesini, kapitalist üretimin “en az maliyetle en hızlı üretim” ilkesine borçluydu. Bunun yanı sıra cesetler de “verimli” bir şekilde değerlendiriliyor, altın dişleri sökülüyor ve iç organları çeşitli deneylerde kullanılıyordu.

177 Cevdet'te antropolojik ırkçılığın izleri de bulunabilir. Örneğin şöyle yazıyordu: “Kafatası muhiti 16 pus olmayan adamlar ahmak olurlar, dimağın gayr-i tabii bir derecede küçüklüğü nişane-i eblehiyetdir…” Akt. Kerem Ünüvar, “Abdullah Cevdet”, **Tanzimat ve Meşruiyet'in Birikimi** içinde, s. 101. Osmanlı İmparatorluğu'nda sosyal Darvinizm, ırkçılık ve pozitivist düşünce hakkında bkz. Atilla Doğan, *Osmanlı Aydınları ve Sosyal Darvinizm*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006

178 Atsız, “Veda”, s. 97.

179 V. Vassaf Akan, “Irk Hıfzıssıhhası”, *Bozkurt*, Sayı 2: Haziran 1939, s. 39.

180 **A.g.e.**, s. 41.

181 Örneğin bkz. Peyami Safa, “Kavanoz Çocukları İçin”, **Bozkurt**, Sayı 8: II. Teşrin 1940

182 V. Vassaf Akan, “Irk Hıfzıssıhhası”, *Bozkurt*, Sayı 3: Mayıs- Haziran 1940, s. 81.

183 **A.g.e.**, s. 82.

184 Askerî disiplin ile uluslaşma arasındaki ilişki için bkz. Ulrich Bröckling, *Disiplin Askeri İtaat Üretiminin Sosyolojisi ve Tarihi*, (çev. Veysel Atayman), İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2001.

185 Reha Oğuz Türkkan, “Beğendiklerimiz ve Beğenmediklerimiz”, *Bozkurt*, Sayı 11, Temmuz 1941, s. 275.

186 Türkkan, a.g.e. Aslında Türkkan'ın sorduğu soruya, 1913 yılında İttihat ve Terakki tarafından bir yanıt verilmeye çalışılmıştır. Bu yıl kurulan “Türk Gücü” isimli spor derneğinin nizamnamesinde, “Türk ırkı bugün kemiyet ve keyfiyetçe korkunç bir uçuruma doğru sürüklenmektedir… Mamafih askere davet olunan bin kur'a neferinin şimdi ancak yüzünün vücutleri sağlam olup dokuz yüzünün hasta çıktığı tecrübelerle sabit olmuştur… Türklüğü mahvü inkırazdan kurtarmak… vatanını,

hukukunu, namusunu, mefahirini korumak için ancak kendi kuvvetine istinad eder bir Türk nesli vücude getirmektir.” T. Z. Tunaya, *Türkiye’de Siyasi Partiler*, s. 203.

187 Türkkan, a.g.e. Bu yazının devamındaki bir paragrafta Türkçü faşist ideolojinin pek ehemmiyet atfetmeyip, üzerinde uzun uzadıya durmadığı bir meseleye, “deri rengi” meselesine bakışını da ortaya koyar niteliktedir. Türkkan’a göre, liselilerin resmigeçidindeki ikinci feci nokta, “saflar arasında birer kara leke teşkil eden zenci, Habeş ve Afgan talebeleriydi! Türkün zafer gününde, Türk gençliğinin milli bayramında, resmigeçitlere yabancıların iştirak ettirilmesi kadar ayıp bir şey olamazdı! Haydi diğer yabancı soyluları –beyaz oldukları– için pek ayırt edemedik; fakat güneş altında parlayan bu karalar kutlu güne hiç yakışmayan bir zihniyeti ifade ediyordu.” Bu konudaki daha açık bir ifade, İsmet Rasin’in, hümanist dünya görüşünü eleştirdiği yazısında bulunabilir. Hümanistlerin (metinde “İnsaniyetçiler”) insanlar arasında ayrımcılık yapılmazsa her şeyin düzeleceğini iddia ettiklerini, örneğin eğer ABD’de zencilere ayrımcılık yapılmasa “zencilerin her türlü dertlerinin” biteceğini ve “onlar için bir cennet hayatının” başlayacağını iddia ettiklerini oysa gerçeklerin hiç de öyle olmadığını söyler ve ekler: “*Amerikadaki zenciler aşağı insan addedildikleri için aşağı insan olmuş değillerdir; aşağı insan oldukları için aşağı insan addedilmişlerdir*. Hakikaten zenci akılca, hisce, her şeyce, doğuş bakımından aşağı bir insandır. Terbiye, telkin ve muhit, tabiat kanunlarının çizdiği bu aşağılık huduttan zenciyi yukarıya geçirememiştir.” İsmet Rasin, “İnsaniyetçilik”, *Bozkurt*, Sayı 10, Haziran 1941, s. 234.

188 Türkkan, *Milliyetçilik Yolunda*, s. 70. Türkkan’ın bu satırları Nasyonal Sosyalist ideolojiden telif ettiği düşünülebilir. Oysa, 1930’lar Türkiye’sinde benzer düşünceler rejimin en önemli isimleri tarafından da dillendiriliyordu. 1938 Beden Terbiyesi Kanunu’nun Meclis’te görüşülmesi esnasında İçişleri Bakanı Şükrü Kaya, kanunla ilgili olarak; “her rejim kendine layık bir vatandaş tipi bulmuştur ve onu arar. İstibdat rejiminin vatandaşının tipi malumdur. Bizim Atatürk rejiminin, Kemalist inkılabının rejiminin adamı güzel vücudlu, sağlam düşünceli, cesur, vakur, hakkını ve fikrini her yerde müdafaa eden, neşeli ve ciddi olmaktan ibarettir. Bizim aradığımız budur. Bu beden terbiyesinden maksad, fikrî, seciyevi ve ahlaki terbiyedir. Bizim rejimin istilzam ettiği tip budur” şeklinde bir konuşma yapmıştı. Akt. Yıldız, *Ne Mutlu Türküm Diyebilene*, s. 238.

189 Atsız’ın oğluna bıraktığı vasiyet, Türkçü faşizmin “iç” ve “dış” düşmanlarının kimler olduğunu somutlaştıran bir belge niteliğindedir. Atsız vasiyetinde oğluna, öğütlerimi tut, iyi bir Türk ol dedikten sonra şöyle devam etmektedir: “Komünizm bize düşman bir meslektir. Bunu iyi belle. Yahudiler bütün milletlerin gizli düşmanıdır. Ruslar, Çinliler, Acemler, Yunanlılar tarihi düşmanlarımızdır. Bulgarlar, Almanlar, İtalyanlar, İngilizler, Fransızlar, Araplar, Sırplar, Hırvatlar, İspanyollar, Portekizliler, Romenler, yeni düşmanlarımızdır. Japonlar, Afganlılar ve Amerikalılar yarınki düşmanlarımızdır. Ermeniler, Kürtler, Çerkesler, Abazalar, Boşnaklar, Arnavutlar, Pomaklar, Lazlar, Lezgiler, Gürcüler, Çeçenler içerideki düşmanlarımızdır.”

190 Fethi Tevet, “Türkçülükte Milli Kin”, *Bozkurt*, Sayı 8, 1940, s. 181.

191 Nihal Atsız, “Musa’nın Necip (!) Evlatları Bilsinler ki:”, Orhun, Sayı 7, 1934, *Makaleler IV* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, s. 529.

192 Nihal Atsız, “Komünist, Yahudi ve Dalkavuk”, Orhun, Sayı 5, 1934, *Makaleler IV* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, s. 172-173.

193 Nihal Atsız, “Musa’nın Necip (!) Evlatları Bilsinler ki”, s. 531. Atsız’ın Yahudilerin korkaklığına ilişkin düşüncelerinde II. Dünya Savaşı’nın ardından İsrail Devleti’nin kuruluş sürecinde yaşananlarla birlikte bir değişiklik olmuştur. Bu dönemde yazdığı bir yazıda Atsız, Yahudilerden “korkaklığı atasözü haline gelen bu millet, bugün, bir milli ülkünün ardında, herhangi bir millet kadar cesaretle çarpışıyor. Milli kahramanlar yetiştiriyor ve bu milli kahramanlar, idama mahkum edildikleri ve bağışlanma dileğinde bulunurlarsa ölümden kurtulacakları halde, İngiltere’den af dilemeyerek milletlerine şeref vermek suretiyle ölüyorlar.” diye bahseder.

194 Cevat Rıfat Atilhan, “Alman Müesseseleri ve Yahudiler”, *Milli İnkılâp*, Sayı 1, Mayıs 1934, s. 4.

195 Osman Oğlu Rasih, “Yahudiler İsimlerimize Dokunmayınız”, *Milli İnkılâp*, Sayı 5, Temmuz 1934, s. 6.

196 Osman Oğlu Rasih, “Kari yazısı”, *Milli İnkılâp*, Sayı 5, Temmuz 1934, s. 8.

197 “Notlar”, *Milli İnkılâp*, Sayı 3, Haziran 1934, s. 13.

198 Cevat Rıfat Atilhan, “Albert Saltiyel, sana soruyorum, cevap verebilir misin!”, *Milli İnkılâp*, Sayı 3, Haziran 1934.

199 Cevat Rıfat Atilhan, “Yahudi Sporcuları İstanbul’da”, *Milli İnkılâp*, Sayı 5, Temmuz 1934, s. 13.

200 Cevat Rıfat Atilhan, *Dünya İhtilalcileri İsrail*, İstanbul, Aykurt Neşriyatı, 1965, s. 22.

201 **A.g.e.**, s. 23.

202 **A.g.e.**, s. 25.

203 **A.g.e.**, s. 35.

204 **A.g.e.**, s.244.

205 **A.g.e.**, s. 245.

206 **A.g.e.**, s. 243.

207 **A.g.e.**, s. 227.

208 **A.g.e.**, s.231. Atilhan, idam edilen Nazi teorisyen Alfred Rosenberg’e, Almanya’daki ziyareti esnasında “Yahudilerle mücadele edilirken tek insan kalıncaya kadar onları imha etmezseniz, onlar sizi yok ederler” dediğini, Rosenberg’in ise kendisine “yirminci asırda böyle şey olmaz” dediğini anlatır ve idamların kendisini doğruladığını söyler. **A.g.e.**, s. 231

209 Reha Oğuz Türkkan, *Kızıl Faaliyet*, s. 2.

210 Atsız, “Yirminci Asırda Türk Meselesi II Türk Irkı=Türk Milleti”, s. 141-142.

211 Atsız, a.g.e., s. 143.

212 Orhan Ozar, “Sinsi Düşman”, *Tanrıdağ*, Sayı 5, Ocak 1951, s. 3.

213 A.g.e.

214 Atsız, “İslam Birliği Kuruntusu”, s. 472.

215 Atsız, a.g.e., s. 467

216 **A.g.e.**

217 **A.g.e.**, s. 465-466.

218 **A.g.e.**, s. 466.

219 **A.g.e.**, s. 469.

220 **A.g.e.**, s. 473.

221 Atsız'a göre Bozkurt'un Alpaslan'ın Ertuğrul'un hayvan adı olduğunu iddia edenler, Muaviye'nin "uluyan dişi köpek" ve Osman'ın "yılan yavrusu" anlamına geldiğini bilmezlikten gelmektedirler.

222 **A.g.e.**, s. 469.

223 Nihal Atsız, "Kürtler ve Komünistler", Ötüken, Sayı 28, 1966, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 379.

224 Nihal Atsız, "Kızıl Kürtlerin Yaygarası", Ötüken, Sayı 42: 1967, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, s. 389.

225 Atsız, "Kürtler ve Komünistler", s. 382.

226 Atsız, "Kızıl Kürtlerin Yaygarası", s. 386.

227 **A.g.e.**

228 **A.g.e.**, s. 398.

229 Orhan Seyfi Orhun, "Tehlike", *Bozkurt*, Sayı 10, Haziran 1941, s. 241.

230 Nihal Atsız, "Milli Ahlak", *Atsız Mecmua*, Sayı 6, 15 Birinciteşrin 1931, s. 122.

231 Atsız, "Askerlik Aleyhtarlığı", s. 103.

232 Nihal Atsız, "Başvekil Saracoğlu Şükrü'ye Açık Mektup", *Orhun*, Sayı 15, 1 Nisan 1944, s.1.

233 **A.g.e.**, s. 3.

234 Nihal Atsız, "Başvekil Saracoğlu Şükrü'ye İkinci Açık Mektup", *Orhun*, Sayı 16, 1 Nisan 1944, s. 1.

235 **A.g.e.**, s. 2 vd.

236 **A.g.e.**

237 Uğur Mumcu, *40'ların Cadı Kazanı*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1992, s. 67-69.

238 "Sabahattin Ali'nin Atsız Hakkında Açtığı Hakaret Davasında Atsız'ın Savunması, **Atsız Armağanı** içinde, s. XLIII

239 Atsız, Bizim Günümüz, Ötüken, Sayı 17: 15 Mayıs 1965, http://www.nihalatsiz.org/anasayfa.htm

240 Zeki Velidi Togan, *Türklüğün Mukadderatı Üzerine*, İstanbul, Kayı Yayınları, 1970, s. 12.

241 **A.g.e.**, s. 12-13.

242 **A.g.e.**, s. 13.

243 **A.g.e.**, s. 14.

244 Nihal Atsız, "Tarihin Barışmaz Düşmanları", Orkun, Sayı 5, 1950, *Makaleler III* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 301.

245 Atsız, "Türkçülüğün Meseleleri", s. 106.

246 Atsız, "Tarihin Barışmaz Düşmanları", s. 304.

247 **A.g.e.**

248 **A.g.e.**, s. 306-307.

249 Arif Nihat Asya, “Komünizm”, *Tanrıdağ*, Sayı 1, 5 Kasım 1950, s. 3.

250 Max Horkheimer ve Theodor W. Adorno, *Aydınlanmanın Diyalektiği, Felsefi Fragmanlar II*, (çev. Oğuz Özgül), İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 1996, s. 63.

251 Atsız, “Komünist, Yahudi ve Dalkavuk”, s. 171.

252 **A.g.e.**, s. 172

253 Müthiş bir aciliyet ve paranoya atmosferinin hâkim olduğu bu kitaba bakılarak, gereken önlemler alınmadığı takdirde, Türkiye’de 1943 yılında komünist bir devrimin her an gerçekleşebileceği kanısına varılabilir. Bu aciliyetçi ve paranoyak muhayyileden, aynı nitelikleri haiz düşüncelerin dile gelmemesi imkânsızdır. Türkkan’ın dönemin solcu aydınlarının soyadları ile siyasi görüşleri arasındaki ilişkiye dair yaptığı analiz buna iyi bir örnektir. Türkkan, Nâzım Hikmet’in soyadı olan Ran’ın tersten okunduğunda Nar, Nar’ın renginin ise kızıl olduğunu söyler. Hasan İzzettin Dinamo’nun soyadı, Rusya’daki Dinamo Stadı, Dinamo Meydanı vs. den mülhemdir. Suphi Nuri, “İleri” soyadını, “bugünkü nizamdan daha ‘ileri’, ihtilalci” olduğu için almıştır. Lütfi Erişçi’nin soyadı “İşçi” kökünden gelmektedir, Cahit Irgat’ınki ise “köy amelesinden Cevdet Kudret Solok, “sol”a “ok” eklemiştir. Hüsamettin Bozok’un soyadı ise “en eski Türk içtimalarında ‘üçok’lar sağda ‘bozok’lar solda” oturduğu ve solcular da parlamentolarda solda oturdukları için alınmıştır ve “bozok apaçık (solcu) demektir. Sabiha ve Zekeriya Sertel’in soyadları, “ihtilal günü sokaklarda, dolap ve araba yığınlarile asilerin yaptıkları siper” anlamına gelmektedir. Arif Kızıltaş’ın soyadında Kızıl sözcüğü zaten vardır. E. T. Eliçin’in soyadı ise “dostlarının rivayetine göre Leninin küçük adından mülhem”dir. **A.g.e.**, s. 19.

254 Türkkan’a göre, Zinovyev, Mustafa Suphi’yi Stalin’e “Türkiyede tahrikât yapacak baş ajanımız” diye takdim eder. Stalin ise Zinovyev’e “eski bir zabit daima milliyetçiliğe döner. Hele bu, bir Türk veya İranlı zabitse” diyerek itiraz eder. Zinovyev’in “hayır Suphi Yoldaş Arnavuttur” demesi üzerine Stalin ikna olur. **A.g.e.**, s. 2.

255 **A.g.e.**, s. 19.

256 Nihal Atsız, “Komünist Don Kişotu Proleter-Burjuva Gospodin Nazım Hikmetof Yoldaşa”, *İçimizdeki Şeytan, En Sinsi Tehlike, Hep Böyle Verilir* içinde, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997, s. 37.

257 **A.g.e.**, s. 42

258 İsmet Rasin, “Komünistler”, *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940, s. 140.

259 Türkkan da komünistlerin eroinmanlığına ilişkin “kanıtlar” sunar. Buna göre, Eroinci Ziya lakaplı bir komünist, eroin imal ederken yakalanır. Ziya karakoldaki ifadesinde şöyle der: “Biz para kazanmak için bu işi yapmıyoruz. Biz komünistiz! Gayemiz, gençliği, bilhassa askerî talebeleri eroine alıştırıp saf harici kılmaktır.” Türkkan, *Kızıl Faaliyet*, s. 34.

260 “Kavgamız”, **Tanrıdağ**, Sayı 1: 5 Kasım 1950, s. 1.

261 Atilhan, *Dünya İhtilalcileri*, s. 18-19. Vurgular yazara ait.

262 Türkkan, *Kızıl Faaliyet*, s. 53.

263 **Bozkurt**, Sayı 10: Haziran 1941, s. 240. Vurgu yazara ait.

264 Türkkan, *Kızıl Faaliyet*, s. 24. Vurgu yazara ait.

265 **A.g.e.**, s.25

266 Türkkan, aynı kitapta komünistlerin “Rus aşkı”nı, aralarına serpiştirdiği parantezlerle kimi şiirlerin “şifrelerini çözerek”, kanıtlamaya çalışır. Aktardığı şiirlerden bazılarında, sahiden de, faşizme karşı savaşan Sovyetler Birliği’ni ve Sovyet Halklarını yücelten dizeler mevcuttur. Lakin, Türkkan’ın kimi şiirlerdeki şifre çözücülüğü, açıkça paranoyak bir ruh halini yansıtmaktadır. Örneğin;

“En samimi şarkılarımı ben (=yani burada açıkça söyleyemediklerini)

Çıkar dağlara, taşlara söylerim:

Ne gürgenler (zabıta) kulağımı çeker

Ne meşeler (milliyetçi matbuat) yürür üzerime

Şiir okudum diye” dizelerinde görülebileceği gibi **A.g.e.**, s. 27. Parantez içindeki cümleler Türkkan’a aittir ve şiirde “aslında ne anlatılmak istendiğini” göstermektedir.

267 Ömer Öztürkmen, “Beşinci Kol”, *Tanrıdağ*, sayı 1, 5 Kasım 1950, s. 3.

Üçüncü Bölüm

TANRIDAĞ'DAN HİRA DAĞI'NA

1960'lı yıllar, siyasetin sağında ve solundaki "radikal" örgütlenmelerin kamusal alanda temayüz etmeye başladıkları yıllardır. "Türk sağının üç hali" olan[1] İslamcılık, Milliyetçilik ve Muhafazakârlık, 1960'ların başından itibaren, Türkiye Milliyetçiler Birliği, Türkiye Komünizmle Mücadele Dernekleri, Türk Milli Gençlik Teşkilatı gibi çeşitli dernekler aracılığıyla özellikle öğrenci gençlik arasında örgütlenmeye başlar, Nurculuk akımı da bu dönemde geniş kitlelerle buluşmaya başlar. Türkiye solu ise Fikir Kulüpleri Federasyonu gibi öğrenci dernekleri ve Türkiye İşçi Partisi gibi siyasal partiler aracılığıyla kitlesel bir görünüme kavuşmaya başlar. Ayrıca 1960'lı yılların başından itibaren Türkiye işçi sınıfı, kendiliğinden niteliği haiz ekonomik ve sendikal talepleriyle birlikte politik bir güç olarak siyaset sahnesindeki yerini alır. Grevler politik bir nitelik kazanmaya başlar ve 1967 yılında Devrimci İşçi Sendikaları kurulur.

Bu dönemde Türk "radikal" sağının çeşitli fraksiyonları ve eğilimleri ilk kez, sonradan ismi Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştirilecek olan Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi'nde örgütlenecektir.

I. CKMP'nin Ele Geçirilişi

3 Mayıs 1944 Irkçılık-Turancılık davasında beraat etmesinin ardından askerlik görevine dönen Türkeş, 1948 yılında bir grup subayla birlikte Amerikan Kara Harp Akademisi’ne gönderilir. Burada kaldığı iki buçuk yıl süresince, gayri nizami harp, gerillaya karşı mücadele ve gerilla savaşları konusunda eğitim alır. 1956 yılında bir kez daha ABD’ye giden Türkeş’in yeni görevi ABD Savunma Bakanlığı nezdinde NATO Türk Temsil Heyeti üyeliğidir.[2]

1958 yılında ABD’den döndükten sonra 27 Mayıs cuntasının içinde yer alır. Radyodan darbe açıklamasını yapan ve “ihtilalin kudretli albayı” olarak anılan Türkeş, Milli Birlik Komitesi’nin içerisinde çıkan anlaşmazlık neticesinde, 13 Kasım 1960 tarihinde 13 subayla birlikte tasfiye edilir ve elçilik müşaviri olarak Hindistan’ın Yeni Delhi şehrine gönderilir. Tasfiye edilen 14 subay aralarındaki bağı koparmazlar ve önce Ekim 1961’de Paris’te, daha sonra ise Temmuz 1962’de Brüksel’de bir araya gelirler.[3]

Türkeş, 1963 yılında Türkiye’ye döner, Talat Aydemir’in darbe girişiminde payı bulunduğu iddiasıyla bir süre tutuklu kalsa da serbest bırakılır. Darbe girişimiyle herhangi bir ilgisi olmayan Türkeş, “14’ler”den Muzaffer Özdağ, Rıfat Baykal, Ahmet Er ve Dündar Taşer’le birlikte 1965 yılının Mart ayında Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi’ne (CMKP) katılır.[4] Haziran ayında yapılacak kongrenin hemen öncesinde ise yine “14’ler”den Mustafa Kaplan, Fazıl Akkoyunlu, Şefik Soyuyüce, Numan Esin ve Münir Köseoğlu parti üyesi olurlar.[5]

31 Temmuz-1 Ağustos 1965’te yapılan olağanüstü kongrede Türkeş, rakibi Ahmet Tahtakılıç’ın aldığı 516 oya mukabil, 698 oy alarak genel başkanlığa seçilir. Muzaffer Özdağ Genel Sekreterlik görevine getirilir, diğer eski subaylar da yönetim kademesinde yer alırlar. Türkeş’in genel başkan oluşunun ardından aralarında bakanların da olduğu 8 senatör ve milletvekili, partinin ele geçirildiğini düşünerek CKMP’den istifa ederler.

Türkeş, CKMP’nin ele geçirilişini izleyen ilk yıllarda, “korporatist, kalkınmacı-modernist bir Kemalist restorasyon tasarımı ağır basan” bir söylem kullanmıştır.[6] “Müreffeh ve

Kuvvetli Bir Türkiye İçin CKMP Programı” başlıklı 1965 tarihli 64 sayfalık risale bu söylem üzerine inşa edilmiştir. Bu programa göre, “parti, Türkiye’de insan hak ve özgürlükleri kişisel ve genel refah ve sosyal güvenliği hızla sağlayacak bir siyasal sistemin kurulmasından” yanadır. CKMP, “ilerici bir yaşam biçiminin kurulması ve ulusun modern bilim ve teknolojiye göre inşa edilmesi için” çalışmalıdır.[7]

Partinin hedefleri ise şöyle sıralanmıştır: “Milliyetçi, demokratik ve laik olacak ve toplumsal yasalara dayanacak bir devlet; özgürlük, milliyetçilik, ahlak, bilgi, toplumculuk, gelişme, halkçılık, köycülük ve sanayileşme.” Programa göre, Kemalizm CKMP’ye yol göstermektedir. Parti ırkçılığı reddetmekte, Türk milliyetçiliğini ise “Türk Ulusu, kültürü ve devleti için hizmet duyguları” üzerinden tanımlamaktadır. “Türk Milliyetçiliği, Türk ulusu için manevi, duygusal ve fiziksel olarak yaratıcı ve ilerici bir ilham” kaynağıdır. Parti, “Türk milliyetçiliğini, anti-emperyalist, barışçı, özgürlükçü ve demokratik” olarak nitelendirmektedir. Milliyetçilik anlayışı, “Türkiye’yi öteki uluslar içinde saygın ve eşit bir yere oturtmaya, bağımsızlık ve özgürlük ruhunu ayakta tutmaya, dil, amaç, kültür ve kader açısından birleşmiş Türk ulusunun gelişimini korumaya, çağdaş bir toplum için çalışmaya, ekonomik, toplumsal ve kültürel ilerleme için gerekli devrimci düşünce ve özveri duygusunun gelişimine” yöneliktir. Parti, halkçılık anlayışını benimsemiştir, sosyal adaletçi ve planlamacı bir ekonomik yaklaşıma sahip olan CKMP’ye göre, devlet “tüm maddi ve manevi kaynakları düzenlemeli, üretimi arttırmalı, niteliksiz işçiler ve işsizler için gerekli eğitim ve işi sağlamalı, ulusun ekonomik ve kültürel gelişimini özendirmeli, çalışma koşullarını geliştirmeli, emeğin onurunu korumalı ve Türkiye’nin ekonomisini dünyanınki ile birleştirmeli”dir.[8]

1965 seçimlerinde kullanılan bu kalkınmacı ve laik söylem, kısa süre içerisinde değişecek, bu değişikliğin nihai yansıması ise partideki isim değişikliği olacaktır.

II. Yeni Doktrin: Dokuz Işık

Türkeş, 1965 yılında "Dokuz Işık" isimli 16 sayfalık bir risale yayınlar.[9] Daha sonra Kurt Karaca[10] tarafından geliştirilecek bu risalede, milliyetçi doktrinin dokuz temel ilkesi yer almaktadır. Türkeş'e göre, "bağımsız son Türk Devleti'ni koruyabilmek için" milli bir görüş etrafında birleşmek zorunludur. Bu görüş ise "DOKUZ IŞIKÇI görüştür. DOKUZ IŞIKÇILIK Türk Milletine, tarih ve kültürüne dayanan, ona inanan bir doktrindir. Bunun nasyonal sosyalizmle hiçbir ilgisi yoktur."[11]

Türkeş'in dokuz ilkesi şu şekilde sıralanmaktadır: Milliyetçilik, Ülkücülük, Ahlakçılık, İlimcilik, Toplumculuk, Köycülük, Hürriyetçilik ve Şahsiyetçilik, Gelişmecilik, Endüstricilik ve Teknikçilik. Dokuz Işık doktrini, CKMP'nin 24-25 Kasım 1967'de yapılan kongresinde partililere anlatılmış ve resmen kabul edilmiştir.[12]

Dokuz Işık risalesinde, milliyetçilik, Türkçü faşist ideolojinin tanımladığından farklı bir şekilde tanımlanır. Her ne kadar, milliyetçiliğimiz Türkçülüktür dense de, Türkçü faşizmin kan esasına dayanan ırkçı anlayışıyla araya mesafe konulur ve "Türk olduğunu hisseden herkesin Türk olduğu" söylenir. Milliyetçilik, "Türk ulusunu besleyen derin duygu" olarak tanımlanır ve "Türkiye'yi ileri bir uygarlık düzeyine çıkarma, korku ve baskıdan uzak, müreffeh, mutlu ve modern yapabilmek isteğinden doğan bir duygudur bu" diye de eklenir. Türkçülük ise, ideolojik açıdan, "her alanda Türklük ruhuna ve geleneklerine uymak ve her şeyde tüm Türklere ve Türk ulusuna yardımcı olmak demektir" şeklinde tanımlanır.

Diğer ilkeler üzerinde kısaca durmak gerekirse, Ülkücülük, "en kısa yoldan ve en kısa zamanda Türkiye'yi, mutluluk, refah, bağımsızlık ve özgürlük açısından uygarlığın en üst düzeyine çıkarmak" demektir. Ahlakçılık, "bizim ahlakçılığımızın temelleri, Türk ahlakının, Türk geleneklerine, özüne ve Türk Ulusunun inançlarına uygun olması" şeklinde açıklanmıştır. Toplumculuk,

sınıfsal karşıtlıkların oluşmasını engellemek için ekonominin toplumcu esaslara dayanarak işlemesi anlamına gelmektedir. Devlet, stratejik sektörleri kontrol etmeli ve geniş bir sosyal güvenlik ağı kurmalıdır. İlimcilik, devlet yönetiminin bilimsel akılcılığa dayandırılması olarak anlaşılmalıdır. Hürriyetçilik, "Birleşmiş Milletler Bildirisi'nde sıralanan, konuşma, vicdan, yazı, araştırma, sosyal ve ekonomik özgürlükler" ile "korku, baskı ve yoksulluktan kurtulma özgürlüklerinin" her Türk vatandaşı için güvence altına alınması şeklinde tarif edilmektedir. Köycülük, köylerin birleştirilmesi ve böylece sağlık ve eğitim hizmetlerinden daha kolay yararlanılabilmesi, tarımın modernleştirilmesi ve toprak reformu esaslarına dayanmaktadır. Gelişmecilik ve Halkçılık, ilerleme ve gelişme fikrine sahip çıkılması ve yapılan her şeyin "halk tarafından, halk için" esasına dayanması olarak açıklanmıştır. Endüstricilik ve Teknikçilik ise, ağır sanayi ve ileri teknolojiye sahip olunması anlamına gelmektedir.[13]

III. MHP'ye Doğru: Anti-Komünizm ve İç Savaş Aygıtının Şekillenmesi

Yalçın Küçük, son 200 yıllık Türkiye tarihini "iç savaş" kategorisi üzerinden analiz etmektedir. Buna göre, Türkiye tarihinde üç uzun iç savaş tespit edilebilir. Bunlardan ilki, 1806 yılında III. Selim'in modernizasyon programı ile birlikte başlamış ve 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kanlı bir şekilde lağvedilmesiyle sona ermiştir. Küçük'e göre ikinci iç savaş, 1903-1906 tarihleri aralığında başlamış ve 1926 yılında İttihat ve Terraki'den artakalanların tasfiyesi ile sona ermiştir. Üçüncü iç savaşın başlangıç tarihi ise 1965-1968 aralığına yerleştirilmiştir. Küçük, *Türkiye Üzerine Tezler*'in üçüncü cildinde başlangıç tarihi olarak 1968 yılını vermekte,[14] daha sonraki çalışmalarında ise iç savaşın başlangıç yılı olarak 1965-66'yı kabul etmektedir. Savaşı başlatan sembolik olay ise İlhami Soysal'ın iki astsubay tarafından kaçırılarak

dövülmesidir. Ancak, 1965’te yaşanan başka bir olayın sembolik niteliği daha yüksek görünmektedir.

Türkiye İşçi Partili ve FKF üyesi gençler 1965 yılının Haziran ayında *Dönüşüm* isimli dergiyi Kızılay meydanında satarlarken bir grup sağcı gencin saldırısına uğrarlar. Suat Parlar’ın, Ahmet Kahraman’ın *Devr-i Süleyman* isimli kitabından aktardığına göre, saldırı talimatı bizzat Süleyman Demirel tarafından verilmiştir. 26 Mayıs günü, gazeteci İsmail Baltacıoğlu’nun da tanıklık ettiği üzere, Adalet Partisi Gençlik Kolları Başkanı Barlas Küntay’a bir telefon gelir. Telefondaki ses, Küntay’a, solcu gençlerin Kızılay’da *Dönüşüm* isimli dergiyi satmalarını kastederek, “komünistlerin işi azıttığını, Kızılay Meydanı’nda akşamları ahaliyi rahatsız ettiğini” söyler ve “gerekenin yapılmasını” emreder. Küntay, gençlik kolları temsilcilerini toplantıya çağırıyor ve “sayın genel başkanımızın talimatı kesindir. Meydanı komünistlere bırakmayacağız. Onları dağıtacağız. Bize yardımcı olması konusunda polise de gereken talimat verilmiştir. Şimdi sizden bulabildiğiniz kadar adam bulmanızı istiyorum” der. 8 Haziran günü, Adalet Partisi gençlik kolları üyeleri ile CMKP’liler solcu gençlere saldırırlar. Kızılay meydanındaki bu ilk karşı karşıya geliş, iç savaşı başlatan sembolik olay olarak kabul edilebilir. Bir iç savaş aygıtının kurulması gereksiniminin doğuşunu ise, esas olarak sınıf mücadelesinin 1960’larda başlayan yükselişinde ve 60’ların ortalarından itibaren solun başta öğrenciler olmak üzere geniş halk kitleleriyle buluşmasında aramak gerekir.

Türkiye işçi sınıfının 1960’larda yaptığı ilk önemli eylem 1961 Anayasasıyla tanınan grev ve toplu sözleşme haklarına ilişkin yasal düzenlemelerin yapılması talebiyle 31 Aralık 1961 tarihinde İstanbul İşçi Sendikaları Birliği tarafından düzenlenen ve yaklaşık 100.000 kişinin katıldığı Saraçhane mitingidir. Eylemler 1962 yılında da sürer ancak bunlardan en etkili olanı “Açların Yürüşü” olarak bilinen eylemdir. 3 Mayıs 1962’de Yapı-İş üyesi 5000’i aşkın işçi ve işsiz, işsizliği protesto etmek amacıyla ve inşaat sektöründeki 12 saatlik günlük çalışma süresinin 8 saate indirilmesi talebiyle

Sıhhiye Meydanı'nda toplanır. İşçiler meydandaki barikatı aşar ve TBMM önüne gelirler. 12 kişilik bir heyet Meclis ve Senato başkanları ile görüşür. Ertesi günkü gazeteler, "çıplak ayaklılar Meclis'te" manşetini atarlar.

Kavel Kablo Fabrikası'nda 28 Ocak 1963 tarihinde 170 işçi tarafından başlatılan grev, Türkiye işçi sınıfı tarihi açısından bir dönüm noktası niteliğindedir. İşçiler, yıllık ikramiyelerinin tam ödenmemesini, sendikadan ayrılmaları için işverenin yaptığı baskıları ve sendika temsilcisi işçilerin işten atılmasını protesto için iş bırakır ve tezgâh başında oturma eylemi başlatırlar. 4 Mart'a kadar süren direniş diğer fabrikalardaki işçiler tarafından da desteklenir. General Elektrik fabrikası işçileri, direnişe destek amacıyla aralarında para toplarlar, Türk Demir Döküm çalışanı 800 işçi de başlattıkları dayanışma kampanyasının yanı sıra, sakal bırakma eylemi yaparak direnişi destekler. 27 Şubat günü ise Türk-İş mensubu 23 sendika başkanı ve 45 yönetici Kavel grevinde takındığı olumsuz tutum nedeniyle konfederasyondan istifa eder. Tarafların 4 Mart'ta anlaşmaya varmasının ardından işçiler işbaşı yaparlar. Bu eylemin ardından 24 Temmuz 1963'te 274 ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanunu çıkarılır.

1963-1965 aralığında işçi sınıfı irili ufaklı birçok eylem ve grev yapar.10 Mart 1965'te ise Zonguldak Kozlu'daki kömür ocaklarında çalışan 6000 işçi liyakat zamlarının eşit dağıtılmamasını protesto etmek amacıyla iş bırakır. 12 Mart günü işçilerin üzerine jandarma tarafından ateş açılması neticesinde iki işçi yaşamını yitirir. İşçiler kentin bütün giriş çıkışlarını tutarlar, vali çevre illerden takviye birlikler ister ve bütün resmî daireleri kapatır. 13 Mart günü İçişleri Bakanı, Çalışma Bakanı ve Enerji Bakanı Zonguldak'a gider ve işçi temsilcileriyle görüşür; eylem aynı gün biter.

31 Ocak 1966'da, Kristal-İş sendikasının yeni bir toplu sözleşme talebinin işveren tarafından reddi üzerine Paşabahçe Cam Fabrikası işçileri greve başlarlar. İşyeri tarafından kanunsuz ilan edilen greve katılan işçiler 5 Şubat günü Paşabahçe İskele Meydanı'nda bir miting düzenlerler ve Türk-İş'e bağlı bütün sendikaların yöneticileri

bu mitinge katılır. 13 Şubat günü Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu üyesi 12 işveren sendikası gazetelere ilan vererek “maddeten” ve “manen” greve karşı olduklarını açıklarlar. 21 Martta, Türk-İş işverenle bir protokol imzalar; fakat işçiler bu protokolü tanımadıklarını ilan ederek işgal başlatırlar. Türk-İş, 28 Martta bir bildiri yayınlayarak, grevin sona erdirilmesini ve işbaşı yapılmasını ister. 6 Nisanda, grevin bitirilmesine karşı çıkan Petrol-İş, Maden-İş, Lastik İş, Basın-İş ve Tez Büro-İş sendikaları “Paşabahçe Grevini Destekleme Komitesi”ni kurarlar. Grev, 79. gününde hükümet tarafından “halkın sağlığını tehlikeye düşürdüğü gerekçesi” ile 1 ay ertelenir. 18 Mayıs günü Yüksek Uzlaştırma Kurulu’nun kararıyla toplu sözleşme imzalanır ve grev biter.

İç savaş koşullarının olgunlaşmasına, uluslararası konjonktür açısından bakıldığında, özellikle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği ile olan ilişkilerin gelişimi üzerinde durulmalıdır. 1960’lı yılların başında “normalleşen” Türkiye-Sovyetler Birliği ilişkileri, 1965’ten itibaren kimi alanlarda yapılacak “işbirliği”ne doğru evrilmiştir. 4-13 Ocak 1965’te on kişilik bir parlamento heyeti Türkiye’ye gelir ve Heyet Başkanı Yüce Sovyet Prezidyumu üyesi Podgorni 5 Ocak’ta TBMM’de bir konuşma yapar. Gezi sürerken, Türkiye başlangıçta destek verdiği NATO’nun “çok taraflı askerî güç”üne katılmayacağını açıklar ve karşılığında SSCB’den Türkiye’nin Kıbrıs’taki federasyon tezini kabul etmesini ister. Gezinin ardından Sovyetler Birliği Dışişleri Bakanı federasyonu desteklediklerini açıklar. Aynı yıl 22 Mayıs’ta, 1931 yılından beri ilk kez bir Sovyet Dışişleri Bakanı Türkiye’ye gelir. 9 Ağustos’ta ise Başbakan Suat Hayri Ürgüplü, SSCB’ye gider ve iki ülke arasında bir kültürel işbirliği anlaşması imzalanır.[15]

20 Aralık 1966’da ilk kez bir Sovyet Başbakanının Türkiye’ye gelişinin ardından 25 Mart 1967 tarihinde imzalanan Ekonomik-Teknik İşbirliği Anlaşması ise bir dönüm noktası niteliğindedir. Bu anlaşma ile Aliağa Petrol Rafinerisi, Seydişehir Alüminyum Fabrikası, Bandırma Sülfürik Asit Fabrikası, Artvin Kereste Fabrikası, İskenderun Demir-Çelik Fabrikası’nın kuruluşu için

kaynak sağlanmıştır. SSCB'yle dış ticaret hacmi 1964'te 17.000.000 dolardan 1966'da 44.500.000 dolara çıkmış: Sovyet ekonomi danışmanları Türkiye'de görev yapmış: 1960'ların sonunda Türkiye SSCB'den en fazla yardım alan ülkelerden biri haline gelmiştir.[16]

"Türk Sağının Üç Hali"nin "üst kimlik"i olarak nitelendirebileceğimiz "mukaddesatçılık"ın kamusal alandaki temayüzü böyle bir politik ortamda gerçekleşmiş ve gelişiminde anti-komünizm en önemli rolü oynamıştır. 1965 yılından itibaren öğrenci hareketinin de yükselişe geçmeye başlamasıyla birlikte, sola karşı örgütlenmelerin kurulması gecikmemiştir. Türkiye Komünizmle Mücadele Dernekleri, Kuvay-ı Milliye Derneği gibi yeni örgütlenmelerin yanı sıra, Milli Türk Talebe Birliği gibi eski örgütlenmeler de komünizme karşı teyakkuza geçmiştir.

Bu teyakkuz ortamında, CKMP de, öğrenci gençlik arasında hızla örgütlenmektedir. 1966 yılının Mart ayında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde, CKMP gençlik kolları genel başkanı Namık Kemal Zeybek'in girişimleriyle ilk Ülkü Ocağı kurulur. Ülkü Ocakları üzerinde, CKMP isminin MHP'ye dönüştürüldüğü Adana Kongresi'nden bahsederken duracağız. Ancak öncelikle, bir "CKMP örgütlenmesi" olarak kurulan "Komando Kampları"ndan söz etmemiz gerekiyor.[17]

Komando kampları, komünizme karşı mücadele etmek üzere oluşturulan paramiliter örgütlenmenin ilk örneği olup, "14'ler"den Rıfat Baykal ve Dündar Taşer tarafından kurulmuşlardır. İlk kamp, 1968 Temmuzunda İzmir'de açılmış; Ağustos ayında ise Ankara'da Dündar Taşer'in ve İstanbul'da Mustafa Ok'un yönetiminde iki yeni kamp daha açılmıştır.[18]

1968-1970 yılları arasında Türkiye'nin dört bir yanında komando kamplarının açılmasına devam edilmiştir. İstanbul, İzmir ve Ankara'dakilerin yanı sıra, Gaziantep, Adana, Kayseri, Mersin, Konya, Çankırı, Mudanya, Tokat, Amasya, Malatya, Kars, Antalya, Samsun, Erzurum, Bursa ve Trabzon'da toplam 45 komando kampı açılmıştır.[19]

CKMP'nin yayın organlarından *Milli Hareket* dergisinde "CKMP'li Gençlerin Komando Kursları" başlığıyla yayınlan haberde şöyle denilmektedir:

> *Sağlam kafanın sağlam vücutta bulunduğunu bilen CKMP Gençlik Kolları üyeleri, parti büyüklerine rica ederek kendilerini yetiştirmelerine yardımcı olunmasını istemişlerdi. Bu isteği makul karşılayan yöneticiler Ankara'da ve İzmir'de iki kamp kurulmasına yardımcı oldular. Bunlardan ilki İzmir'de kuruldu. 100 kadar gencin sıkı bir disiplin içinde çalıştıkları bu kampı Rıfat Baykal yönetiyordu. Ankara'daki kampta ise daha fazla genç bulunuyor ve bunlara Genel Başkan Yardımcısı Dündar Taşer ile Gençlik Kolları Genel Başkanı Sadi Somuncuoğlu nezaret ediyordu.*[20]

Komando Kampları, Bora ve Can'ın da belirttikleri gibi, "sanılanın aksine, kadro yaratma yönünde, sayı ve nicelik bakımından vazgeçilmez bir işlev" yerine getirmemişlerdir.[21] Ancak komando kampları tarihsel açıdan büyük bir önem taşımaktadır. Bu kampların kuruluşuyla, CKMP/MHP Türkiye'de anti-komünist sokak gücünü oluşturacağının ilk sinyallerini vermiş; böylelikle Soğuk Savaş'ın Türkiye cephesinde üstleneceği misyonu da göstermiştir. Türkeş'in 18 Ağustos 1968'de yaptığı açıklamada bu misyon net bir şekilde ortaya konulmuştur:

> *Gençlik Kolları, çeşitli sportif ve kültürel faaliyette bulunuyorlar. Bu arada, kendilerine judo da öğretiliyor. Komünistler memleketi sahipsiz sanıp da sokak hâkimiyetini kuramazlar. Onların anlayacağı dilden konuşacak, memleketçi milliyetçi çocuklar vardır. Bunun için gençlerimizi, mücadeleci olarak yetiştiriyoruz. Gençlerimiz, memleket vazifelerine hazırlıklı bulunuyorlar. Bulunacaklardır.*[22]

CKMP/MHP komando kampları aracılığıyla, Türk sağının diğer "radikal" unsurları üzerinde hegemonya kurmak ve böylelikle kitleselleşebilmek[23] şansını yakalamıştır. AP'nin hazırlattığı rapor, CKMP/MHP'nin söz konusu paramiliter gücü sağa karşı da kullandığını açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Örneğin, 1969 yılında İzmir'de Nasyonal Aktivitede Zinde İnkışaf (NAZİ) isimli dernek tarafından düzenlenen basın toplantısı komandolar tarafından basılarak dağıtılmıştır. Yine aynı yıl MTTB'nin Kayseri ilinde yapılan kurultayında Nurcularla komandolar arasında çatışma çıkmış ve kongre başka bir güne ertelenmiştir.[24]

Ayrıca bu kamplar aracılığıyla komünizme karşı verdiği mücadelede CKMP/MHP, 1980 öncesi Türkiye'sindeki "tarihsel blok" tarafından varlığının teyit edilmesi şansını yakalayabilmiştir. Yine bu kamplar, hareketin militan tabanının toplumsal karakterinin anlaşılması yönünde yöneticilere yardımcı olmuş, bu ise başta İslami motiflerin artırılması olmak üzere, hareketin ideolojik tahkiminde büyük rol oynamıştır.

IV. Adana Kongresi: "Tanrı Dağı Kadar Türk Hira Dağı Kadar Müslüman"

CKMP'nin 8-9 Şubat 1969 tarihinde Adana'da düzenlediği kurultay bir dönüm noktası niteliğindedir. Kurultay'ın birinci günü, Ülkü Ocakları Adana caddelerinde büyük bir yürüyüş düzenler. Yürüyüşçülerin önünde "9 Işık"ı simgeleyen dokuz motosikletli genç bulunmakta, üç hilalli büyük bir bayrağın ardında mehter takımının çaldığı marşlarla, hepsi mavi gömlek giymiş gençler yürümekte, 16 genç, 16 Türk devletini simgeleyen flamalar taşımakta ve yürüyüşçülerin elinde "Tanrı Türk'ü Korusun" yazılı bir pankart bulunmaktadır.[25]

Türkeş, yaptığı açılış konuşmasında kurultayın bir dönüm noktası niteliği taşıması üzerinde ısrarla durur ve bunu Ergenekon'dan yeni bir çıkış olarak açıklar:

> *Olağanüstü Kurultayımız, milli tarihimizin yeni safhasında ve millet hayatında müstesna bir mevki taşıyacak, Türkiye'nin şanlı geleceği için yeni bir başlangıç olacaktır. Toroslar'ın eteğinde, bu kutsal topraklar üzerinde tekeyyün eden irade yeni bir Ergenekon müjdeliyor.*[26]

Partinin adı bu kongrede Milliyetçi Hareket Partisi olarak değiştirilmiş ve "Tanrı Dağı Kadar Türk Hira Dağı Kadar Müslüman" sloganıyla, İslamiyet partinin ideolojik terkibine zamanla daha da güçlenecek bir şekilde eklenmiştir. Partinin ismine ve sembolüne ilişkin, hareket içerisinde yaşanan tartışma ve çekişme aslında ideolojik bir nitelik taşımaktadır. Kongerede üç farklı akım

yarışmış, Türkçü faşist akımla, yani “bozkurtçular”la, ya da “Atsızcılarla”, daha az güçlü olduğu için Atsızcılar’a destek veren Muzaffer Özdağ ile Rıfat Baykal’ın önderliğindeki, partinin isminin Köylü İşçi Partisi olmasını isteyen “milleyetçi-toplumcu” akım yarışı kaybederken, “üç hilalciler” kongreden zaferle çıkmışlardır.[27]

Kongre’de Kürşat Özkan, Abdülhaluk Çay, Mustafa Ok ve Ufuk Şehri gibi isimler tarafından temsil edilen “Atsızcılar”, partinin ambleminin “bozkurt” ve isminin de Ulusal Birlik Partisi olmasını istemişlerdir. Buna mukabil, Türkeş’in de destek verdiği ve Osman Yüksel Serdengeçti’nin önderliğini yaptığı “üç hilalciler” Osmanlı İmparatorluğu’nun da bayrağı olan ve hem Türklüğü hem de İslamiyet’i simgelediği düşünülen “üç hilal”in amblem olarak benimsenmesi taraftarıdırlar.

Neticede, kongrede “Biz Osmanlı’nın torunlarıyız, amblem Üç Hilal olacak. Bu partide Üç Hilal düşmanlarına yer yok” şeklinde bir konuşma yapan[28] Osman Yüksel Serdengeçti’nin başını çektiği akımın istediği olur ve partinin amblemi kırmızı zemin üzerine beyaz üç hilal olarak benimsenir. Bozkurt ise partinin gençlik örgütünü oluşturan Ülkü Ocakları’nın amblemi olarak kabul edilir. Ancak, burada da “temkinli” davranılarak bozkurt figürü hilalin içerisine yerleştirilir.

V. Bulunan Yeni Kan: İslam

Türk “radikal” sağının 1960’lı yılların ikinci yarısından itibaren yükselen anti-komünist söyleminde, İslamiyet’in savunulması için komünizmle mücadele edilmesi gerektiği ve bunun “cihat” anlamına geldiğine ilişkin iddia merkezî bir konuma sahip olmuştur.

Necip Fazıl Kısakürek’in, Osman Turan’ın, Osman Yüksel Serdengeçti’nin, Mehmet Şevket Eygi’nin ve Nurettin Topçu’nun komünizmi dinsizlik olarak niteleyen ve komünizmle mücadelenin ancak İslam aracılığıyla mümkün olabileceğini söyleyen yazıları, “Türk Sağının Üç Hali” üzerinde büyük etki yaratmış ve İslam,

radikal sağ için cihatla kurulan rabıta vesilesiyle iç savaşın en önemli ideolojik motivasyon kaynağı olmuştur.

Örneğin Osman Turan, “Türk milleti”ne “sen artık manevi bütün silahları ile devam eden Türkiye meydan muharebesine girmiş bulunuyorsun. Yeni taarruzlar ve şiddetli çarpışmalar da beklenmelidir. Fakat Allah’ın nihai zaferi senin hesabına yazdığına inanıyoruz” diye seslenmektedir.[29] Nurettin Topçu ise, din ile komünizm arasında mutlak bir karşıtlık kurmakta ve dini “hürriyet sistemlerinin en muhteşemi”, komünizmi ise “esaret zincirlerinin en ağırı” olarak nitelendirmektedir. Topçu’ya göre din ile komünizm arasındaki mücadele insanlık tarihi boyunca sürmüş bir mücadelenin günümüzdeki veçhesinden başka bir şey değildir:

> *Din bizdeki ruh âleminin en yüksek hâkimiyeti, komünizm ise bu âlemin yıkılıp viran edilmesidir, din ruh aşkıdır, komünizm ise ruh karşısında kindarlık ve suikastçiliğidir. Dinler kalbe bağlanır; komünizm ise midenin esiridir. Kaynağını midede bulan ihtiyaçlarımızın sistemleşmesidir. Felsefe tarihinde dinler spiritüalizmin kaynağı, komünist temayüller ise materyalizmin desteği olmuştur. Bu karakteriyle din ahlakla beraber ilerlemiş, komünist ve maddeci hareketler ekonomi ile bağdaşmışlardır. Tezle antitez arasındaki bütün çarpışmalar, ahlakla iktisadın iki zıt kutup arasındaki bütün boğuşmaları, ferdin olduğu kadar insanlığın da tarihini teşkil etmektedir.*[30]

Milli Türk Talebe Birliği, Komünizmle Mücadele Dernekleri, İlim Yayma Cemiyeti gibi örgütler de kitleselleşme esnasında İslami niteliklerini ön plana çıkarmışlardır. Örneğin, 1967 yılında bir basın toplantısı düzenleyen Milli Türk Talebe Birliği yönetimi şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

> *…Toplumumuz manevi ve milli değerlerinden koparılmak istenmektedir. Sistematik yıkıcı faaliyetler toplumumuza musallat olmuş, derin yaralar açılmıştır. Maraşlı Sütçü İmamların Nine Hatunların torunları yarının yöneticileri olarak Türk gençleri, Batı’nın asi, baş belası olarak tavsif ettiği uzun saçlı erkekler, çıplak kızların taklitçiliğine özendirilerek uçuruma itilmektedirler. İlgililerin bu durumu görmesi, uyarması ve tedbir alması elzemdir. Yüksek öğrenim gençliğinin gerçek temsilcisi olan teşkilatımız asli vazifesini yerine getirmek için bütün gücü ile çalışacak ve gençliğin Türklük gurur ve şuuru ile İslamiyet’in ahlak ve faziletini meczeden bir fikriyatla hazırlanması yolunda elinden gelen gayreti gösterecektir.*[31]

Yukarıdaki satırlar, Türk sağının anti-komünist söyleminde önemli bir yeri bulunan, batılılaşmış, kendi öz değerlerine ve kültürüne yabancılaşmış, kozmopolit ve dinsiz komünist tanımının halen geçerliliğini koruduğunu göstermektedir.

Bu noktada, Alparslan Türkeş'in komünizmle mücadele için İslam'ın ne denli önemli olduğunu anladığını söyleyebiliriz. İslamiyet, öncelikle kitleselleşebilmek açısından büyük önem taşımaktadır. Türkeş, partinin özellikle taşrada kitleselleşebilmesinin yolunun dinî motiflerin ağır bastığı bir dil kullanmaktan geçtiğini ve hareketin, "radikal" sağın diğer unsurlarını partiye çekmekten geçtiğini aslında 1969'daki kongreden daha önce anlamıştır. 1967 yılında, Türkeş'in parti teşkilatına dağıtılan bir metinde söyledikleri bu farkındalığı açıkça ortaya koymaktadır:

> *Partimiz her gün memleket sathında yayılmakta ve genişlemektedir. Türk milletinin kurtuluşunu milliyetçilikte gören ve milliyetçiliği İslamiyet imanı ve Türklük şuuru olarak kabul eden partimizin bu gelişmesi beynelmilelci, yıkıcı teşekküller tarafından endişe ve üzüntü ile takip olunmaktadır.*
>
> *…Bütün partili arkadaşlarım şunu bilmelidirler ki, Türkçülük Müslümanlıktan ayrı olamaz, Türk milleti bin yıldan fazla bir zamandan beri İslamiyet ile müşerref olmuştur ve Müslümanlık ile Türklük iç içe birbirini tamamlayan ve birbirinden ayrılması mümkün olmayan manalardır.*
>
> *Düşmanlarımız ve hasımlarımızın şüphe ve tefrika yaratmak için uydurdukları 'Bunlar Türkçü imişler, İslamiyete karşı imişler, İslamiyet yerine Şaman dinini getirecekler!'; veya "Bunlar Müslümancıdırlar, Türklüğe karşıdırlar, milliyetçiliği kabul etmemektedirler!' gibi aslı ve esası olmayan söylentilere karşı bütün arkadaşlarımın uyanık olması gereklidir… Türklük ve İslamiyet ayrılmaz bir bütündür, İslam imanı ve fazileti ile Türklük şuuru, kurtuluş ve her türlü yükselişin kaynağını teşkil etmektedir…* [32]

1968 yılı senato seçimleri öncesinde CKMP adına radyoda konuşan Osman Yüksel Serdengeçti de, özellikle Adalet Parti iktidarına karşı, İslami dozu yüksek bir konuşma yapar ve mukaddesatçılığın gerçek adresi olarak CKMP'yi gösterir. Bu konuşmada, sonradan Türk Sağının Üç Halinin de dillendireceği "mukaddesatçı" söylemin bütün unsurları bulunabilir. Sözlerine "bugün İstanbul'un fetih günüdür" diye başlayan Serdengeçti, "Türk milletine ve bütün İslam âlemine mübarek olsun" dedikten sonra

“Ayasofya zulmeti”nden bahseder. Hamasi bir üslupla, “İslamın nuru, Türklüğün gururu, Ayasofya… Şerefelerinde fethin, Fatihin şerefi ışıl ışıl yanan muhteşem mabet, neden böyle bomboşsun?” diye soran Serdengeçti, Ayasofya’yı ibadete açmayan Adalet Partisi’ne yüklenir:

> *Aziz kardeşlerim; sözde muhafazakâr ve milliyetçi olan AP iktidarı, eline büyük fırsatlar ve imkânlar geçmesine rağmen, Ayasofya’yı cami yapmamış; bu hususta dahi Demirel, mason localarının direktiflerini bir emir eri gibi yerine getirmiştir.*[33]

Serdengeçti’ye göre, “AP Müslüman Türk Milletinin oyları ile iktidara gelmiş”tir ve bu iktidar iki temel üzerine dayanmaktadır: “biri hak, diğeri halk.” Ancak, “Kırat, bu iki temeli de reddetmiş, milletin iktidarını temelsiz, emelsiz bir hale getirmiştir.”[34]

Serdengeçti, konuşmasında yükselen sol dalgaya değinmeden geçmez. “Her gün çıkan ihtilal haberleri”nden, “sokaklara dökülen gençler”den, “yürüyüşler, grevler, gösteriler ve bildiriler”den bahseder. “Kimse yarınından emin değil”dir. “üniversitelerde ortanın, kıyının solcuları, o yolun yolcuları-solcular, Demir Perde’yi bile, Çin Seddi’ni de aşarak Kızıl Çin’e ulaşmakta, Mao, Mao diye miyavlamaktadır”lar.[35] Türkiye’nin “bu anarşiye, huzursuzluğa, serkeşliğe, ‘Artık yeter, dur!’ diyecek, ‘Sağa bak, hizaya gel!’ diyecek cesur, mert, sert, erkek bir sese ihtiyacı” vardır. Serdengeçti konuşmasını, bu “ses”i çıkarabilecek olan hareketi işaret ederek ve komünizme karşı cihat çağrısında bulunarak bitirir:

> *Sevgili kardeşlerim; CKMP bir parti olmaktan ziyade, bir fikir ve iman ocağıdır. CKMP, oy partisi, suret-i haktan görünen, kuzu postuna bürünen, koyun partisi, oyun partisi değildir. Er kişilerin partisidir. Burası, kavi imanların, temiz vicdanların, dik seciyelerin, eğilmez başların, mücahitlerin otağıdır, aslanlar yatağıdır.*
>
> *CKMP, Allah’tan başka kimseden korkmayanların partisidir. Korkusuzlar bize geliniz. İman ordusuna katılınız. Kardeşlerim, bizler iman edenler, yeni bir Malazgirt savaşına hazırlanıyoruz. Bu savaş ruhların bir savaşı olacaktır; bu savaş, imanlılarla, imansızların savaşıdır.*
>
> *İnanmayanlar, münafıklar, riyakârlar, kar peşinde koşanlar, Moskova kıbleli, cepleri rubleli komünistler, Siyonistler, ne kadar ‘ist ve pist’ varsa, hepsi bu savaşla helak olacaktır.*[36]

Serdengeçti, faşist hareketin Türkçü faşizmin elitist dilini terk edip sıradan insanı, Türk ve Müslüman olan Anadolu insanını yücelten popülist bir dili benimsemesinde de büyük rol oynamıştır. Türkçü faşizmin ırkın saf halini bulduğu köyü, zamanla söyleminin dışına itmesinin ardından, Serdengeçti köylüyü, batı hayranı rejimin bütün çabalarına rağmen, hem ırksal hem de dinî özelliklerini yitirmemiş bir erdem timsali olarak yüceltmiş ve bu faşist hareketin toplumsal tabanını esas olarak taşrada bulmasında büyük ölçüde etkili olmuştur:

> *Orta Anadolu insanı, bozkırın insanı, gürültüsüz, yaygarasız, gösterişsizdir. Dışı fakir, içi zengin, engin ruhlu yoksul insan. Cenup yaygaracı, mübalağacı, Şark müptela, garp kaypak ve oynaktır. Hareket kalabalığı, dünya hırsı ve zekâ oyunları içinde bu mıntıka adamları ruhunu kaybetti. Dışa ait bütün faaliyetler bozkır insanında içe döner, iman ve irade haline gelir. (…) Allahına, toprağına, ailesine bağlı, bu sessiz kanaatkar insan bütün dünyaya örnek olacak bir tiptir.*[37]

İslam, sağ içerisindeki ideolojik hegemonya açısından öyle büyük önem taşımaktadır ki, Nurcular Türkeş’in 27 Mayıs darbesi içerisinde yer alışını ve “din düşmanlığını” ön plana çıkaran broşürler hazırlamışlar, Adalet Partisi teşkilatlarının bildirilerinde, Türkeş’in Türkçe ezan okunması gerektiğini söylediği yönündeki iddialara yer verilmiş, MHP de bu broşür ve bildirilere aynı yöntemlerle ve Türkeş’in Müslümanlığını ön plana çıkararak karşılık vermiştir.

CKMP/MHP ideolojisine İslam’ın bir mütemmim cüz olarak eklenmesi, 70’lerin ortalarına kadar yayılacak ve bu yaşanacak ayrışmanın en önemli nedenlerinden biri olacaktır.

VI. Hira Dağı’na Gidenler ve Tanrıdağ’da Kalanlar

Türkiye’de anti-komünizmin motivasyon kaynağının İslamiyet olması, başta Atsız olmak üzere 1940’lardan beri seküler bir tutum içerisinde olan Türkçü faşist akımın ideologlarında büyük bir rahatsızlık yaratmıştır. Anti-komünist bloğun ideolojik-politik önderliği için verilen savaşta, taraflar yukarıda da değinildiği üzere

birbirlerine büyük suçlamalarda bulunmuşlardır. Türkçü faşist akım, her türlü kötülüğün kaynağında olduğu gibi, İslamcılığın yükselişinde de komünizmi ve Sovyetler Birliği'ni baş sorumlu olarak görmüş ve öyle ki kimi isimler İslamcıları gizli birer komünist olmakla dahi itham edebilmiştir.

1970 yılının Ocak ayında akımın yayın organı *Ötüken*'de Ahmet Cebeci imzasıyla "Torlak Kemal'in torunları" isimli bir yazı yayınlanır. Cebeci'ye göre, Türkiye'de "yeşil komünistler" olarak adlandırılan "ne idüğü belirsiz bir taife" bulunmaktadır. Yeşil komünistler, Ruslar tarafından içeriden fethedilmiş olan Arap devletleri yoluyla Türkiye'ye sızma faaliyetlerine yardımcı olmak için çalışan "kızıl ajanlardır." Öyle ki "hizbüttahrirciler" isimli "yeşil görünen kızıl ihtilalciler" grubu Türkiye'ye Sovyetler Birliği tarafından sokulmuştur.

Yeşil komünistlerin din uğruna cihat ilan ettiklerini ve "peşine taktığı bir grup sakallı tarikat mensubu piri faniyi 'mukaddesatçı' genç olarak 'ırkçı, dinsiz' diye hedef gösterdiği milliyetçi gençlere karşı" kullandıklarını söyleyen yazar, faşist ideolojinin kadim "saf kan olmayanlar" argümanını devreye sokar:

> *Bunlar ekseriyetle dönmeler ve Türklük ve müslümanlıkla alakası kalmamış kimselerdir. Torlak Kemal'in torunlarıdır. Bundan dolayı kendilerine Türk demeye utanırlar. Milliyeti, kavmiyeti, Yüce Allah'ın ayetlerine ve peygamberin hadislerine rağmen reddederler. Birçok saf insanları da bu dindar ve evliya kisvelerine bürünerek 'İslamiyette milliyetçilik yoktur, millet ayrılığı yasaktır, günahtır, hepimiz İslam milletiyiz diye aldatırlar. Böylece yalnız moskoflar değil, milli şuur ve duygumuzun yok olmasını isteyenlerin hepsine birden hizmet etmiş olurlar.*[38]

Cebeci, İslamcılığa karşı olmasına rağmen, yine de İslam'ın içerisinden konuşmakta ve milliyetçiliğini İslam'a referansta bulunarak meşrulaştırmaya çalışmaktadır. Türkçü faşist akımın İslamiyet'e ilişkin söylemini en radikal noktasına taşıyacak olan isim ise yine Atsız olacaktır.

1969 yılının Kasım ayında, Konya'da "Türkiye İmam-Hatip Okulları Mezunları Cemiyeti" tarafından yayınlanmakta olan "İslamın İlk Emri: Oku" isimli aylık bir dergide, Hasan Bağcı

imzasıyla yayınlanan bir yazıda, Ziya Gökalp hakkında hakarete varan ithamlarda bulunulur. Atsız'ın "Türkçülüğe Karşı Yobazlık" isimli yazısında aktardığına göre, Bağcı şöyle demektedir:

> *Oldukça cins bir fikir adamı olarak yaratıldıktan sonra dünyalar arası büyük muhasebede ölüm dönemecini kıvrılamayan ve inkâr uçurumuna yuvarlanan Ziya Gökalp'in, İslamın içinden değil, sadece İslamın yerini almak üzere icad ettiği 'Türkçülük' yolunda ne büyük bir Yahudi himayesi göreceğinden veya Yahudiler'e ne zengin bir istismar sahası açtığından gafil bulunduğunu biliyor musunuz?*[39]

Atsız, aynı yazıda bu satırlara çok sert bir şekilde yanıt verir ve Türklüğün Müslümanlık olmadan yaşayabileceğini ama Müslümanlığın Türklük olmaksızın yaşayamayacağını söyleyerek, Türklüğü beden İslamı ruh olarak gören mukaddesatçı formülasyonu açık bir şekilde tersine çevirir. Hasan Bağcı, Atsız'a cevaben "İslama Karşı Yobazlık" isimli bir yazı yazar ve yazıda Türkçülükten bir hastalık Atsız'dan ise yarım münevver diye söz eder. Atsız'ın bu yazıya cevap olarak yazdığı yazı ise bir öncekine göre çok daha serttir. Atsız öncelikle, Müslümanlıktaki eşitlik fikrini reddettiğini, Türk ırkının üstünlüğüne inandığını ve bütün insanlar kardeştir şeklindeki önermenin Marksist bir nitelik taşıdığını, dolayısıyla geçerli olmadığını söyler.

Atsız bununla kalmaz ve bilimsel argümanlara da başvurarak, İslam ile bilim arasında uzlaşmaz bir çelişki olduğunu söyler. Örneğin, dünya kutsal kitaplardaki gibi altı günde yaratılmamış ve insanlar Âdem ve Havva'dan türememişlerdir. [40] Atsız'ın Türk sağının tümünde ve MHP içerisinde infial yaratacak sözleri ise Muhammed'le ilgili olanlardır. Atsız'a göre Kuran Tanrı kelamı değildir ve Muhammed tarafından yazılmıştır:

> *Kur'an, Muhammed'in talimatıdır. Bunun birçok delilleri vardır. Bir tanesi birçok yerinde aya, güneşe, fecre, atların köpüren ağızlarına yemin ve and verilmesidir. Yemini kim eder? İnsan eder ve kendisinden daha üstün bir varlığın adına eder. Tanrı yemin eder mi? Tanrı'dan daha üstün bir varlık olmadığına göre kendi yarattığı aya, güneşe neden yemin etsin? Görülüyor ki bu yeminler Muhammed'in gönlünden ve beyninden doğmadır ve hatta Araplar arasında İslamiyetten önceki zamanların usul ve adabınca edilmektedir.*

Kur'an 'âlemlerin sahibi olan Tanrı'ya hamdederim' diye başlamaktadır. Belli ki bu söz de Muhammed'indir. Çünkü, Tanrı kendi kendisine hamdetmez. Müfessirler her ne kadar Tanrı 'böyle deyin' demek istemiştir yolunda tevillere geçmişlerse de Kur'anın sonundaki küçük surelerde olduğu gibi, surenin başına bir 'söyle, de ki' getirilemez miydi?[41]

Bununla da kalmayan Atsız, Türkeş'i "Türkçülükten ayrılıp, şeriatçılığa ve dinciliğe kaymakla" itham eden yazılar yazar. Bu tartışma ülkücü tabana sirayet eder ve hatta kan dökülür. Ali Balseven isimli genç, Ankara Kurtuluş Parkı'nda bıçaklanarak öldürülür.[42]

Çatışmalar bununla da sınırlı kalmaz. Tevfik Ağansoy, Metris Cezaevi'nde yazdığı ve "İtiraf-Araştırma" adını verdiği itiraflarında 70'li yılların ilk yarısına kadar devam eden bu süreci şöyle anlatır:

Şaman görüş yanlıları, İslamiyet'in Türk şuurunu yok ettiği ve millet üzerinde uyuşturucu etki yaptığını savunarak Türkçülük-Turancılık ve Soyculuk ilkelerini kabul ediyorlar ve şaman dinine dönülmesini savunuyorlar. Türk ırkının üstünlüğünü esas kabul eden fikrî yapıya bağlı kalıyorlar.

Şamanistlerin Marksist Türkçü lakabıyla anılmaları, Ülkücü kuruluşların içerisinde barınmaya devam etmeleri, partinin bütün imkânlarından yararlanmaları sebepleriyle ilk olarak İstanbul Şişli MHP ilçesi Şişli BÜD'den silah zoruyla atılmışlar; çatışmalar çıktıktan sonra başta liderleri Ahmet Turhan Coşkun, Adem Güler, İlhan ve Mehmet isimli kişiler elimizde bulunan Edirnekapı Yurdu'nun müzik odasına götürülerek sabaha kadar dövülüp tamamen tecrit edilmeleri sağlanmıştır.

Şamanizmi savunan kişiler 1975-1976 yıllarından sonra tamamen silinmişlerdir.[43]

1977 yılının, faşist hareketin ideolojik terkibinde İslamın vazgeçilmez bir yere sahip olmasının tescillenmesi bakımından sembolik bir nitelik taşıdığı söylenebilir. Bu yıl, Necip Fazıl Kısakürek, kafasında çizdiği bir strateji doğrultusunda MHP saflarına katılmıştır. Milli Selamet Partisi'nden "Büyük Doğu fikrinin düşük çocuğu" diye bahseden ve MSP'nin "İslam stratejisini patikalarda ve çıkmaz sokaklarda heba" ettiğini söyleyen Kısakürek'in stratejisi, " ezel ve ebed arası büyük dava yolunda Milli Türk Talebe Birliğinin misallendirdiği fikir ve iman mihrakına Türkeş'in hareketli gençliğini oturtmak"tır. Bu strateji doğrultusunda öncelikle Türkeş 1977 seçimlerinin hemen öncesinde,

bizzat Kısakürek tarafından kaleme alındığı söylenen “Türk Milletine Beyanname”yi yayınlar. Beyannamede şöyle denilmektedir:

1- Alparslan Türkeş, yatalak bir iradeye karşı, fikirsiz bir hareket saydığı 1960 ihtilâline, başta, sırf bir fikir yönü vermek ve Cumhuriyet Halk Partisi’nin ihtilâli sömürmesine mâni olmak için katılmış fakat bu gidiş önlenemeyince uzak kalmış, Türk Milleti ve tarihinin ihtilâl kadrosuna biçtiği suçluluk dairesinin dışında kalmayı ve ibrasına nail olmayı şart bilmiştir.

2- Alparslan Türkeş ve Parti’sinin dünya görüşü, ruhî muhtevaya bağlı milliyetçilik olarak metbûluğu (bağlı olunan) ruha ve tabiiliği milliyete veren bir anlayış içinde tek kelimeyle İslam imanıdır.

3- Alparaslan Türkeş ve Partisi, milliyetçiliği, içi kevserle dolu bir kâse şeklinde görür, ana kıymeti kâsede değil, kevserde bulur ve o kevserin nûrunu ışıldattığı nispette kaseye değer verir.

4- Alparslan Türkeş ve Partisi, bugün en keskin bunalımını yaşayan insanlığa yol gösterici istikamet oklarını, Kâinatın Efendisi’nce getirilmiş ruh ve ahlâk ölçüleri olarak ilân eder ve tasarılarını, hasretlerini, her şeyini bu inanç mihrakında toplar.
5- Dostluk ve düşmanlık kutuplarımızı tâyinde kıstaslarımız şudur ki: Ferd, zümre, sınıf ve makam olarak her kim ve her ne olursa olsun, Hakk’ın düşmanları düşmanımız, Hakk’ın dostları dostumuzdur.

Türk Milletinin maruz bulunduğu derin bunalımın tarihî gelişmesi bakımından yöneticilerin Türk Milletinin dert ve ızdıraplarının sebeplerini teşhis edemediklerini, tedbir ve çarelerde revizyona tabi tutamadıklarını ve taklitçi kaldıklarını görüyoruz. Türk’ün ruh köküne inmeyen ve bağlanmayan her tedbirin temelsiz kalacağı inancındayız.

1977 seçimlerinin eşiğinde, başta milliyetçi, mukaddesatçı Türk gençliği bulunmak üzere, Alparslan Türkeş ve Partisinin hüviyeti bu satırların ifade ettiği derin mânalardan ibarettir.”

Türkeş’in beyannamesini Kısakürek’inki takip edecektir. Kısakürek’in beyannamesinde şöyle denilmektedir:

“M.H.P. Genel Başkanı Alparslan Türkeş’in “Türk Milletine Beyannamesi”ni okudum.

Pılı-pırtı odalarının raflarında dizili, kapağı arkasına devrik ve içi boş, hattâ süprüntü dolu teneke konserve kutuları halindeki partiler arasında, bugünden itibaren MHP, nazarımda bambaşka bir mâna ve hüviyet sahibidir. Onu, müslümanlık ve Türklüğün gerçek hakkını vermeye namzet bir topluluk olarak anıyor ve canımın içinden selamlıyorum.

Bu beyanname, tâ Cava’daki mü’minle Amerika’daki zenci müslümana kadar bütün İslâm âlemini ihtizaza getirecek ve oluş dâvasını temellendirecek kıymette tarihî bir hâdisedir. İdeal yumağımızın her lifini içinde saklayan bir tohum... İslâm âleminin Türkiye’den beklediği zuhur ve tecellinin tohumu...

Türkeş beyannamesinde dört ana esası, bir binanın dört direği halinde vazetmektedir:

1- 1960 gece baskınının sorumluları arasında değildir.

2- Posa ve kabuk milliyetçiliğinden uzak ve ruhî muhtevâya tâbi mânada milliyetçidir.

3- Başını dayadığı tek ruhî muhtevâ, yine tek kelimeyle ve bütün ölçüleriyle İSLÂM'dır.

4- Son 150 yıllık taklit devremizin bütün sahtekârlıklarını tezgâhlayacak ve gerçek oluşu billûrlaştıracak bir tarih (revizyon)una taliptir.

Ne Mebus, ne Senatör, ne Bakan, ne şu, ne bu!... Allah'ın bana biçtiği manevî makam ve memuriyeti bunlardan hiçbiri tercüme edemez. Bu bakımdan en canhıraş ihlâs ve hasbîlik kürsüsünden haykırıyorum: 40 yıllık mücadele ve yepyeni bir gençlik inşası hayatımda, bugün, bu beyannameden, bu beyannamenin sahibine ve partisine taktığı şeref ve mesuliyet bâzubendinden sonra, artık, emin olmaya yakın bir ümid nefesi alabilirim.

150 yıldır hergün biraz daha artıcı bir hasretle kurtarıcısını bekleyen Türk Milletine "beklediğin geliyor!" müjdesini vermenin ilk ümid günü bu tarihî ândır.

"Emin olmaya yakın ümid" ışığının çaktığını gördüğüme ve bu ışığı nice defa hayâl edip de karanlıklara düştüğüme göre, bundan böyle yeni inkisarlara tahammülü kalmıyan yanık yüreğimi, dâva yolunda en küçük istikamet hatasına razı olmaz bir hassasiyetle bu beyannamenin halkaladığı sıcak avuçlara bırakıyor ve 40 yıllık emeğimin semeresini bu çevrenin aksiyoncu ruhundan bekliyor ve istiyorum!

İçi alev alev müslüman, dışı pırıl pırıl Türk ve içi dışına hâkim, dışı içine köle, yeni Türk neslinin maya çanağı olmak ehliyeti hangi topluluktaysa ben oradayım.

Allah'ın inayeti ve Resûlünün ruhaniyeti bu yoldakilerin üzerinde olsun!..[44]

Ancak, Türkçü faşizmle ayrışmanın temelinde yalnızca dine bakış yoktur. Esas neden milliyetçiliğin nasıl kavramsallaştırılacağına ilişkin tartışmada aranmalıdır.

VII. Milliyetçilik Versus Türkçülük

CMKP/MHP ya da daha yaygın kullanımıyla ülkücü hareketin, örgütlenme yapısı, lider kültü, doktrini ve reaksiyoner niteliği ile faşist bir hareket olduğu aşikârdır. Hareket, 1970'ler boyunca, devletin güvenlik aygıtıyla iç içe geçmiş paramiliter bir örgüt yapısına sahip olmuş, sokak çatışmalarına girmiş ve kitle katliamları düzenlemiş, iktidar stratejisini de faşist terörün tırmandırılması eksenine oturtmuştur. Türkeş ise, "Führer" ve "Duçe" gibi, ağzından çıkan her söz tartışılmaksızın emir telakki edildiği "başbuğ" olarak kabul edilmiş, yazmış olduğu 9 Işık, hareketin ideolojisini belirlemiştir.

Alparslan Türkeş, faşist hareketin ideolojisini biçimlendirirken, Türkçülük yerine milliyetçilik terimini kullanmayı ve ırkçı ve Turancı sözcüklerini kullanmamayı bilinçli bir şekilde tercih

etmiştir. Hatta 1975 yılında yaptığı bir konuşmasına bakarak, bu iki sözcüğü hakaret olarak gördüğünü bile düşünebiliriz:

> *… içimizdeki fikir ahmakları, hainler, şahsiyetsiz karaktersiz ve milli tarih şuuru ve gururundan tamamen yoksun olanlar, muhataplarına 'IRKÇI', 'KAFATASÇI', 'TURANCI' gibi sıfat ve isnatları vicdanları asla sızlamadan yapmaktadırlar.*[45]

Türkçülük sözcüğü ise 1970'lerin ilk yarısı boyunca, dozajı düşen ve manası değişen bir şekilde kullanılmıştır. Bunun yerine ikame edilen sözcük ise, milliyetçiliktir.

Benzer bir şekilde, Türkeş milliyetçilik anlayışlarının ırkçı bir temeli olmadığı, kan esasına dayalı bir milliyetçiliği benimsemedikleri tezini daimî surette dile getirmiştir. Üstelik bunu ilk kez 1944'teki yargılanma esnasında –muhtemelen, alacağı cezayı hafifletmek için– yapmıştır. Türkeş, hâkimin "hakkınızda ileri sürülenleri dinlediniz. Bunlara karşı bir diyeceğiniz var mı?" şeklindeki sorusuna, "ben koyu bir milliyetçiyim, fakat zannedildiği manada ırkçı değilim" diye yanıt verir. Ancak eklemeyi ihmal etmez. "Yalnız ben Türk Milletinin yeryüzünde eşsiz bir yaradılışa sahip olduğuna ve kahramanlıkta bu milletten üstün bir millet bulunmadığına iman ediyorum."[46]

Hâkim, Türkeş'e "Türkiye'de mevcut saf bir soydan gelme ve karışık ırktan olanların bulunmayacağı hakkındaki" düşüncesinin ne olduğunu sorar. Türkeş'e göre, "bugün devletimizin kabul ettiği ve üzerinde yürüttüğü prensip"in en doğru ve makul prensip olduğunu söyler. Bu prensip ise, "Türklüğü her şeyden üstün görmekle beraber, gayri Türk unsurları da gerek kültür, gerek telkin yoluyla çok kısa zamanda temsil etmek"tir. Türkeş'in şahsi kanaati de "mühim işlerimizi görecek şahsiyetleri tamamiyle Türk olan, yani temsil olunmuş ve kendisini Türk'ten başka bir şey saymayan veyahutta Türk ırkından gelen kimseler tarafından idare olunmasını uygun bulurum" şeklindedir.[47]

Türkeş, "karışık ırklar" konusundaki düşüncelerini soran hâkime, "madem ki Türkleşmiştir, dedesi veya ninesi şöyledir diye aranmasını doğru bulmam" dese de, hâkimin "demek Türk'üm

diyenleri kabul ederim diyorsunuz?” şeklindeki sorusuna, “Türklüğü tamamiyle temessül etmiş olanları… Efendim yalnız demek kâfi gelmez. Bugün bir Yahudi de gelir, ben Türk’üm der. Fakat onun dili Türkçe değildir, annesi Türk değildir. Her şeyi başkadır. Buna Türk denemez. Benim söylediğim, annesi, dili ve her şeyi ile Türk olmasıdır” diye yanıt verir.[48]

CMKP/MHP’nin milliyetçilik anlayışının ırkçı bir nitelik taşıyıp taşımadığı sorusunun yanıtı, Türkeş’in ve hareketin diğer ideologlarının yazdıklarında bulunabilir. Türkeş’in, bir siyasetçi olması hasebiyle yaptığı ve birazdan üzerinde duracağımız kimi “yuvarlak” tanımlara nazaran Kurt Karaca’nın “Milliyetçi Türkiye” isimli kitabında yaptığı tanım daha açıklayıcıdır. Karaca milleti, “ ortak dil, yurt, soy, kültür ve tarih birliği gibi ayırıcı nitelikleri haiz, bağımsız olarak birlikte yaşama bilincine varmış insan topluluğu” olarak tanımlar.[49] “Soy birliği Türk milletinin en canlı ve itici faktörüdür” diyen Karaca’ya göre “soy, organik bir unsur olduğu için, insanların fikrî, fiziki yetenek ve güçlerini meydana getirir” ve Türk soyu, “yozlaşma ve yabancılaşma tehlikesine karşı korunmalıdır.”[50]

Karaca, bu anlayışın, “laboratuar ırkçılığı” olarak adlandırdığı Nasyonal Sosyalist ırkçılıktan farklı olduğunu söyler. Milliyetçi-toplumcu doktrine göre, aynı soydan gelme keyfiyetini daha çok, “ruhi, psikolojik bir olay olarak kabul eder. Asıl olan maddi ırkçılık değil, manevileştirilmiş bir soyculuktur.” Burada ırk bilinci, “sosyo-psikolojik bir duygu, aynı soy ve millete mensup olma şuuru” şeklinde tanımlanır. Bu tanımda ilginç olan, “soy bilinci”nin taşıdığı sezgisel niteliktir ve bu nitelik Karaca’yı, inkâr ettiği Nasyonal Sosyalist ideolojinin öncülerinden olan bir isimle, H. S. Chamberlain’le benzer bir noktaya getirir. Lukacs, Chamberlain’in “ırkın nesnel özelliklerinin insanlar için oldukça geçersiz kaldığını” pekâlâ bildiğini yazar. Chamberlain’in bu nedenle “usdışıcı sezgiye ve içsel yaşama gereksinimi” bulunmaktadır. Chamberlain’dan, “*Kendi bilincimizde* ‘ırk’ olması başka hiçbir şeyin olmadığı kadar ikna edicidir. Kesinlikle saf bir ırkın herhangi bir üyesi bu gerçeği

her zaman hissedecektir" şeklindeki satırları aktaran Lukacs şöyle der:

> *sezgi, nesnel bir olgular kümesinin doğruluk ve yanlışlığını kararlaştıran bir öge olmayıp bizzat sorgulayıcının ırksal duruşunu belirliyor ve bu sezgiye sahip olmayan biri tam da bu nedenle bir melez kabul ediliyordu.*[51]

Benzerlik tam da buradadır. Karaca'nın milliyetçilik tanımında da, ırkın bilimsel ve nesnel bir kategori olmadığı bilindiği için sezgi devreye girerek ırksal duruşu belirlemekte ve ancak Türk olduğunu "sezebilenler" Türk olabilmektedir.

Türkeş ise ırk sözcüğünü kullanmaktan özenle kaçınmıştır. "Temel Görüşler"de, "Dokuz Işık"ın ilk ilkesi olan milliyetçiliği, "her şey Türk milleti için, Türk Milleti ile beraber ve Türk Milleti'ne göre sözleriyle özetlenebilecek, Türk milletine bağlılık, sevgi ve Türkiye devletine sadakat ve hizmettir" şeklinde tanımlar.[52] Başka bir yerde ise, "Milliyetçilik anlayışımız, manevi şuurlanmaya dayanır. Türklük şuuruna erişmiş, samimi olarak "ben Türküm" diye herkes Türk'tür" şeklinde bir tanımlamada bulunur.[53]

Türkeş'in "ırkçılık" ve "Turancılık" kavramlarını, milliyetçilik söyleminden bilinçli bir şekilde uzak tutmaya çalışmış olduğunu söyleyebiliriz. 1944 Irkçılık-Turancılık davası hakkında yazdığı kitaba "1944 Milliyetçilik Olayı" adını vermesinin ve "Milliyetçiler, ırkçılık ve Turancılık" yapmakla suçlanıyorlardı şeklindeki açıklamalarının bu çabadan kaynaklandığı ortadadır. Buna rağmen, 1970'li yılların başında –en azından Türkçü çevrelere seslenirken– halen kendisini "Türkçü" ve partinin ideolojisini "Türkçülük" olarak tanımlamaktadır. Atsız tarafından çıkarılan *Ötüken* dergisinin Mart 1970 tarihli 75. sayısında Türkeş'le yapılan bir mülakat yayınlanır. Dergi'ye göre, "Sayın Türkeş hakkında 1969 seçimi öncesinde çıkarılan ve hâlâ da devam ettirilmekte olan birtakım iftira ve yalanlar, bazı çevrelerde ve bilhassa genç Türkçüler üzerinde menfi tesirler yapmakta ve kafalarda bazı tereddütler uyandırmaktadır" ve dergi, söz konusu mülakatı "bu menfi propagandayı söküp atmak için" yapmıştır.

Türkeş’e yöneltilen ilk soru, “Türkiye’nin tarihteki muhteşem Türkiye haline gelebilmesi için Türkçülükten başka bir yol düşünebiliyor musunuz?” şeklindedir. Türkeş, bu soruya gayet net bir şekilde “düşünülemez” yanıtını verir, “zira ülkeleri ve milletleri hedeflerine götüren yollar ve esaslar kendi bünyelerine, kendi şartlarına göre hazırlanmadıkça başarıya ulaşmak söz konusu olamaz. ‘Her şey Türk için, her şey Türk’e göre’ prensibinin kaynağı bu gerçekten çıkmaktadır.”

İkinci soru, üstü kapalı da olsa Türk ırkının üstünlüğüne inanılıp inanılmadığı hakkındadır. “Türk milletinin soy olarak büyük kabiliyetleri nefsinde toplamış bir millet olduğuna inanıyor musunuz?” şeklindeki soruya Türkeş, “Türk milletinin büyük kabiliyetler yetiştiren bir soy olduğu hakkındaki kanaatimiz sağlam ve köklü bir inanca dayanmaktadır” yanıtını verir.[54]

“Türkçülük ülküsünün, eski yıllara nazaran yurtta daha çok mu yayıldığı, yoksa eskiye göre daha mı gerilediği düşüncesindesiniz?” şeklindeki sorusuna Türkeş olumlu yanıt verir ve buna dayanak olarak da “Türkçülük ülküsünü köyden üniversiteye kadar her çevrede kendisini kabul ettirmiş ve bilhassa genç bozkurtların malı olmuş bir hareket olarak görmek şuurunu” gösterir. Ve açıkça, Türkçü faşizmin ideolojik mirasına sahip çıkarak Türkçülüğün MHP’nin ideolojisi olduğunu söyler:

> *…eski yıllarda sadece siyasi bir düşünce akımı olarak ortaya çıkan Türkçülük, bugün siyasi bir kuruluşun bayrağı olmuş ve gerek siyasi, gerekse ilmi esaslarla yeni bir kalıba sokularak yayılma ve tesir alanı geliştirilmiştir.*
>
> *Bugün Türkçülük, başlangıç ve gelişme dönemlerini aşmış, olgunluk dönemine ulaşmıştır.*[55]

Türkeş, 1970’lerin başında Türkçü çevrelerle böyle bir dille konuşsa da, 1970’i izleyen on yıl boyunca söylemini farklılaştıracaktır. Bu bağlamda, “Türkçülük” yerine milliyetçilik sözcüğünü ikame etme çabasını ve Türkçülüğü bir ideoloji değil, bir bakış açısı olarak tanımlamaya başlamasını da, bilinçli bir girişim olarak okumamız gerekir. Türkeş, milliyetçiliği “Türk Milletini,

Türk Vatanını ve Türk Devletini sevmek, bunların iyiliği için ve yükseltilmesi için köklü bir ihtiras ve şuur sahibi olmak demektir" diye tanımlarken, akabinde "Türkçülük ise kültürde, ilim ve teknikte, politika, ekonomi ve ticarette her şeyin Türke özel ve Türke uygun bir havada olmasını istemek ve sağlamak demektir" diye yazmaktadır.[56] Söz konusu ikame sürecinde, 3 Mayıs günü kutlanan "Türkçüler Bayramı"nın ismi de "Milliyetçiler Bayramı" olarak değişecektir. İkame çabasının temelinde ise Türkeş'le Atsız arasındaki ideolojik ayrılık bulunmaktadır.

Türkeş'e göre, Atsız'la aralarındaki fikir ayrılığının temelinde "ırkçılık" bulunmaktadır. Atsız'ın *Ötüken*'de yazdığı yazılarda ırkçılık, Turancılık ve Türkçülük birbirinden ayrılmaz bir şeklinde tanımlanmakta ve Türkeş, ırkçılığı reddettiği için eleştirilmektedir. Söz konusu tartışmanın merkezinde ise "Kürt sorunu" bulunmaktadır. Atsız, Kürtleri Türk olarak kabul etmemektedir. Oysa Türkeş, resmî teze uygun bir şekilde Kürtlerin Türk olduğu görüşünü savunmaktadır:

> *Ben verdiğim konferanslarda Türk-Kürt kardeşliğini işledim. Atsız ise benim fikirlerime karşı şunları söylüyordu: 'Hayır, katiyen Kürtler Türk değildir, Kürtler Fars'tır. Farslılar'ın medeniyetsiz, dağlı ve vahşi bir bölümüdür.' Benim Atsız'ın görüşüne katılmam mümkün değil. Çünkü benim düşüncelerime aykırı. Ben, Kürtlerin gerçekten büyük çoğunluğunun Türk soyundan geldiği kanaatindeyim. Yaptığım araştırmalar, tespit ettiğim belgeler beni bu neticeye götürmüştür.*[57]

Türkçü faşist ideolojinin ırkçılıkla birlikte olmazsa olmaz addettiği Turancılık ise Türkeş tarafından tamamen reddedilmemiş fakat daha "düşük yoğunluklu" bir şekilde kullanılmış, bir tür uzak hedef, hatta ütopya gibi kodlanmıştır. Türkeş, 1944 yılındaki yargılanması esnasında, tıpkı ırkçılık suçlamasında olduğu gibi Turancılık suçlamasında da "oportünist" bir yaklaşım sergilemiş, Turancılığı reddetmemekle birlikte politik anlamda Turancı olduğunu da kabul edememiştir. Hâkimin, "Küçük nüfuslu milletler tehlikeye maruzdur. Onun için ilk fırsatta bütün Türklerin birleşmesi lazımdır mı diyorsunuz?" şeklindeki sorusuna Türkeş şöyle yanıt verir:

> *Efendim izah edeyim. Bunlar benim, istikbale ait temennilerimden biridir. Tabiatıyle takdir buyurursunuz ki bir devletin kudretini teşkil eden birçok unsurlar vardır. Bunlardan birisi de devletin nüfusudur. Bu, Türk birliğine ait temennilerden biri olabilir. Ben tahkikatta bunu arzettim. Tavzih etmek istiyorum. Bugün nüfusumuz azdır. Bunu çoğaltmak için hemen kalkıp birliğe doğru yürüyelim demedim. Bu da istikbale ait bir meseledir. Ve devletimiz için bir kuvvet teşkil eder.*[58]

Türkeş 1960'ların sonundan itibaren faşist hareketin ideolojisini şekillendiririrken, tıpkı Türkçü faşist akımın ideologları gibi, "dış Türkler"le ilgilenmeyi bir görev olarak görmüş ve dış Türkleri kurtarmayı istemenin emperyalizm olmadığını düşünmüştür. Türkeş'e göre, "dünyanın neresinde Türk varsa, Türk milliyetçilerinin ilgi alanı içindedir."[59] Ancak, Türkeş bu ilgiye bir rezerv koymayı ihmal etmez: Bu, Türkiye Cumhuriyeti'nin hiçbir şekilde tehlikeye sokulmamasıdır. Ayrıca geçmiştekinden farklı olarak Türkeş, dış Türklerle ilgili söylemine, Soğuk Savaş koşullarının etkisiyle uluslararası hukuku da dâhil eder. Türkeş'e göre, "yüz milyon Türk her türlü insan hak ve hukukundan bağımsız Birleşmiş Milletler Anayasasına aykırı bir şekilde tam bir esaret hayatı içinde bulunmaktadır." Dolayısıyla "esir Türkler" meselesinin çözümünde Birleşmiş Milletler, önemli bir platform olabilir.[60]

Türkeş'e göre, dış Türklerle kurulacak bir birliğin "ilk safhası Türk kültürüne bağlı toplulukları desteklemek, kuvvetlendirmek ve onlarla sıkı münasebetler içinde bulunmaktır."[61] Bunun için ise kimi öneriler sıralanmaktadır: Dışişleri Bakanlığı'nda bir Dış Türkler Masası kurulmalıdır, bir Dış Türkleri Araştırma Enstitüsü açılmalıdır, TRT'de "esir Türk lehçelerinde radyo-televizyonlarda neşriyat yapılması" sağlanmalıdır.[62]

Turancılık, 1970'li yıllar boyunca, başlı başına politik bir hedef niteliği taşımaktan çok, sola ve SSCB'ye karşı kullanılan söylemde bir tür araçsal işlev görecektir. "Gerçekçi" bir politik hedef haline gelmesi için ise 1990'lı yılları ve SSCB'nin dağılıp, Türki cumhuriyetlerin bağımsızlıklarını ilan etmesini beklemek gerekecektir.[63]

VIII. Türkçü-Faşist İdeolojinin Faşist Hareket Üzerindeki Etkisi

Türkçü-faşist ideoloji, ideologlarının ve militanlarının faşist hareketten tasfiye edilişinden sonra da, Ülkü Ocakları ve MHP üzerindeki etkisini bugüne kadar devam ettirmiştir. Özellikle Nihal Atsız, yalnızca siyasal düşünceleriyle değil, yazdığı romanlar ve şiirlerle de faşist hareket üzerinde son derece büyük bir etkiye sahip olmuştur. Kendisi de eski bir MHP'li olan Mustafa Çalık'ın doktora tezinde Gümüşhane'de 1977 yılında yaptığı bir anketten aktardığı sonuçlar bu etkiyi göstermesi bakımından önemlidir. Çalık yaptığı ankette faşist hareket mensubu 114 kişiye en çok hangi yazardan etkilendiklerini sorar. İlk sırada, Bizim Gazete'de köşe yazıları yazan Necdet Sevinç vardır, ikinci sırada ise faşist hareketin liderliğince eserlerinin okunması yasaklanmış Nihal Atsız bulunmaktadır. Cenk Saraçoğlu'nun da belirttiği üzere, "1977 yılında ülkücülüğün İslami eğilimlerinin, Atsızcı bir Türkçülük aleyhine gitgide ağırlık kazandığı ve o zamanlar yayın, basım ve dağıtım olanaklarının epey az gelişmiş olduğu düşünüldüğünde, Nihal Atsız isminin Gümüşhaneli ülkücüler tarafından neredeyse Necdet Sevinç kadar zikredilmesi (…) en elverişsiz zamanlarda bile Atsız'ın ülkücü camia içinde son derece etkin ve saygın olduğunu" göstermektedir.[64]

12 Eylül darbesi, faşist hareket içerisindeki İslamileşme eğilimini hızlandırıcı bir etkide bulunmuştur. İslam, "komünist tehdit"e karşı devletin yanında mücadele ederken, aynı devlet tarafından tıpkı komünistler gibi cezaevine konulan militanlar için, yaşanılan hayal kırıklığını telafi edici manevi bir dayanak anlamına gelmiş ve cezaevi, İslamileşme sürecinin mekânı olarak "Yusufiye Medresesi" ismini almıştır. Bu nedenle 1980'ler boyunca Türkçü faşist söylem, yerini İslami vurgusu çok yüksek bir söyleme bırakarak, neredeyse yok olmuştur.

Faşist hareket içerisinde, SSCB'nin dağılmasından sonra Türkçülüğün yeniden rağbet görmesiyle birlikte, Atsız ismine de

iade-i itibarda bulunulduğu ve Atsız'ın yazdıklarının, hareketin ideologlarınca daha çekingen, fakat taban tarafından aleni bir şekilde sahiplenildiği söylenebilir. Örneğin, MHP lideri Devlet Bahçeli, son birkaç yıldır her 3 Mayıs'ta, Türkçü ifadesini kullanmaktan özenle kaçınmasına rağmen, hem 3 Mayıs'ı hem de Atsız'ı sahiplenici açıklamalar yapmaktadır. Bahçeli'nin 2007 3 Mayıs'ında yaptığı açıklamada şöyle demektedir:

> **Aziz Türk Milleti,**
>
> *Mücadele biçimi ve ortaya çıkardığı anlam açısından Türk milliyetçiliğinin tefekkür tarihinde müstesna bir yeri bulunan 3 Mayıs Milliyetçiler Gününde; tüm dava arkadaşlarımın bu mana ve şuur dolu kutlu gününü kutlarım.*
>
> *3 Mayıs 1944 olayları; Türk milliyetçiliğinin mücadele tarihinde şerefli yerini almış, aynı zamanda dünden bugüne milliyetçiliğine yönelen saldırılarda bir değişiklik olmadığını göstermiştir.*
>
> *3 Mayıs olayları merhum Hüseyin Nihal Atsız'ın, hakkında açılan davaya katılmak için Ankara'ya geldiği sırada başlamıştır. Bu tarihte Türk gençliği her türlü baskıcı siyasal ortama rağmen demokratik muhalefetin belki de ilk örneğini vererek bölücü ve yıkıcı tehdidi teşhis etmiş, bunlara karşı tepkisini ortaya koymuştur. Türk gençliğinin milli muhalefeti neticesinde 165 kişi tutuklanmış, birçoğu işkence ve eziyetlere maruz kalmıştır.*
>
> *Aslında 3 Mayıs olaylarının geri planında II. Dünya Savaşı'nın o aşamasında Almanlara karşı üstünlük kuran Ruslara yaranmaya çalışan Milli Şef döneminin yaklaşımı bulunmaktadır. Böylelikle Ruslar'a şirin görünmeye gayret eden hükümet milliyetçileri hedef haline getirerek, her türlü kötü muameleyi Türk milliyetçilerine reva görmüştür.*
>
> *Bu durum Türk milletine mensubiyetten gurur duyan Türk milliyetçilerinin, inandıkları değerler uğruna karşılaştıkları zulmün birincisi olacak, ancak sonuncusu olmayacaktır!*
>
> *Büyük siyaset ve devlet adamı merhum Başbuğumuz Alparslan Türkeş Bey ve 23 arkadaşının Türk milletinin muhatap olduğu yabancı ve aykırı ideolojik saldırılara karşı, milli muhalefeti bayrak yapışının üzerinden tam 63 yıl geçmiş bulunmaktadır.*
>
> *Bu geçen zaman süresinde Türk milliyetçileri, milletimizin birliği ve dirliği için fedakârlık ve vefakârlığı göstermiş, 3 Mayıs 1944'ün anılarını hafızasından hiçbir zaman çıkarmamıştır.*
>
> *Tarihimize tabutluklar olarak geçen, tavanlarında beş yüzer mumluk ampüllerin yandığı işkence odalarında, büyük Türk milletine olan sonsuz bağlılık ve karşılıksız sevgiyle direnç gösterilmiş, Sansaryan Han'ın duvarlarında işkenceden değil de, Türk milletine bağlılıktan çınlayan gür sesin kararlılığı Türk milletinin vicdanında şükür olsun ki karşılık bulmuştur.*
>
> *Bu itibarla Türk milliyetçileri, yakın tarihimizin değişik evrelerinde mağrur bir ruh halinde mağdur olmuş, ama asla mağlup olmamıştır, olmayacaktır! Nitekim Türk milliyetçilerinin 3 Mayıs'ta ortaya koyduğu azim ve kararlılık, Türk milletine olan sarsılmaz inancı dün olduğu gibi bugün de ziyadesiyle devam etmektedir.*

(…)

Dün olduğu gibi bugün de bir tercihle karşı karşıya bulunulmaktadır. Dün manda ve himaye diyenlerin karşısında, **tam bağımsızlık***, 3 Mayıs 1944'te yıkıcı ve bölücü hareketlere karşı* **millet sevdası,** *bugün ise teslimiyetçilik karşısında* **milliyetçilik** *diyenler Milliyetçi Hareket Partisi'nin kuracağı 60. Cumhuriyet Hükümeti'nin ruhunda buluşacaklardır.*

Türk milletinin birliği ve dirliği; Türk Devleti'nin bağımsız üniter yapısının devamlılığından yana tercihini tavizsiz bir şekilde belirleyen Milliyetçi Hareket Partisi ve Türk milliyetçileri, hali hazırda yaşanılan gerilim ve kaos ortamının gelecek açısından ne büyük bir tehlike ve tehdit içerdiğinin bilincindedir.

(…)

3 Mayıs Milliyetçiler Günü gelenekten geleceğe Ziya Gökalp, Nihal Atsız, Mümtaz Turhan, Alparslan Türkeş, Erol Güngör ve daha nice fikir ve siyaset adamını Türk milletinin maddi varlığında buluşturmuş, ülkenin bölünmez bütünlüğü, varlık ve bekâsı için sönmez bir inanç meşalesini yakmıştır.

Her türlü engelleme ve zorluğa rağmen; Türk milletini şanlı mazisinden onurlu geleceğine her şeyi göze alarak taşıyacak olan milliyetçiler olacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle bir kez daha büyük Türk milletinin ve kıymetli dava arkadaşlarımın bu tarihî gününü kutluyor; 3 Mayıs 1944'ün bütün fedakâr milliyetçi kahramanlarını rahmet ve minnetle anıyorum.[65]

Bahçeli'nin açıklaması, MHP'deki "dönüşüm"ü göstermesi bakımından da anlamlıdır. Bahçeli, 3 Mayıs'taki nümayişi tek parti yönetimine karşı girişilmiş bir tür demokratik eylem olarak sunmakta ve MHP'nin söyleminde giderek güçlü bir yer teşkil eden "demokrasi"yle, Türk milliyetçiliği arasında köklü bir rabıta olduğunu ima etmektedir.

Bahçeli ayrıca, Gökalp, Atsız ve Türkeş isimlerini de bir arada zikrederek, Türkçü-faşist akımı da geleneğe dâhil etmekte ve 19. yüzyıldan bugüne Türkçülüğün ve Türk milliyetçiliğinin mirasının esas taşıyıcısı olduklarını göstermek istemektedir.

Ülkücü yayın organlarında da 3 Mayıs'ta yayınlanan yazılarla, Türkçü-faşist akıma sahip çıkılmakta, tek parti dönemi ve İnönü lanetlenmektedir. Nihal Atsız, "Atsız Ata" olarak sahiplenilmekte, ırkçılığı üzerinde fazlaca durulmaksızın bir bilge, hatta uhrevi bir kişilik olarak yüceltilmektedir.

Atsız'ın ve Türkçü damarın MHP'nin söyleminde yeniden güç kazanmasının nedenleri politik konjonktürle doğrudan ilişkilidir ve

bu ilişki sonuç kısmında tartışılacaktır.

1 Tanıl Bora, milliyetçilik, İslamcılık ve muhafazakârlığı Türk sağının "halleri" olarak ele almaktadır. Buna göre milliyetçilik, Türk Sağının grameri/dilbilgisidir ve "içerikleri, kavramları, imgeleri uyarlama, uydurma gücü esas olarak ondadır." Bora'ya göre milliyetçilik Türk Sağının katı halidir. İslamcılık, kap değiştirme ve mecra bulma gücü modernlik kadar yüksek oluşuyla Türk Sağının sıvı hali ve "imge, değer, ritüel kaynağı"dır. "İçeriklerin ve zihniyet kalıplarının ötesinde bir ruh hali, duruş/duyuş biçimi, üslup" olan muhafazakârlık ise Türk Sağının havasıdır, gaz halidir. *Türk Sağının Üç Hali Milliyetçilik, Muhafazakârlık, İslamcılık*, İstanbul, Birikim Yayınları, 1999, s.8

2 Merdan Yanardağ, *MHP Değişti mi, Ülkücü Hareketin Analitik Tarihi*, Gendaş Kültür, 2002, s.22-23.

3 Jacob Landau, *Türkiye'de Sağ ve Sol Akımlar*, (çev. Erdinç Baykal), Ankara, Turhan Kitabevi, 1979, s.295.

4 16 Ekim 1958'de, Türkiye Köylü Partisi'nin Cumhuriyetçi Millet Partisi'ne katılmasıyla kurulan CKMP'nin 18-20 Kasım 1959 tarihleri arasında yapılan kongresinde Cumhuriyetçi Millet Partisi lideri Osman Bölükbaşı genel başkanlığa seçilmiş, Osman Bölükbaşı'nın 13 Haziran 1962'de 29 milletvekili ile birlikte CKMP'den ayrılmasının ardından İstanbul Milletvekili Ahmet Oğuz genel başkanlık görevine getirilmiştir.

5 Mustafa Çalık, *Siyasi Kültür ve Sosyolojinin Bazı Kavramları Açısından MHP Hareketi –Kaynakları ve Gelişimi– 1965-198*0, Cedit Neşriyat, 1995, s.92

6 Tanıl Bora ve Kemal Can, *Devlet, Ocak Dergâh 12 Eylül'den 1990'lara Ülkücü Hareket*, İletişim Yayınları, 2000, s.53

7 Akt. Jacob Landau, *Türkiye'de Sol ve Sağ Akımlar*, s.311

8 Age, s. 311 vd.

9 Risale zamanla genişlemiş ve hacimli bir kitap haline gelmiş, ilkeler aynı kalmakla birlikte içeriklerinde kimi değişiklikler olmuştur. Burada MHP ideolojisinin gelişimini tarihsel bir şekilde betimlemeye çalıştığımız için, Landau'nun aktardığı risalenin ilk biçimi üzerinde duracağız. Jacob Landau, *Türkiye'de Sağ ve Sol Akımlar*, s. 318 vd.

10 Fikret Eren'in müstear adı.

11 Alparslan Türkeş, *Temel Görüşler*, Orkun Yayınları, 1979, s.36; MHP'ye yönelik soldan gelen faşistlik suçlamasına karşı çıkışın gerek Türkeş, gerek ülkücü hareket için büyük önemi bulunmaktadır. Sol siyasetin hegemonik gücü nedeniyle kitleler üzerinde belirleyici olabildiği 1980 öncesinde Türkeş ve MHP, faşist olduklarına ilişkin iddialar karşısında sürekli olarak savunmacı bir pozisyonda kalmak zorunda kalmış ve bu iddiayı reddetmiştir. Türkeş'in *Temel Görüşler* isimli çalışmasında bu açıkça görülebilir. Türkeş, kitapta sayısız kez düşüncelerinin faşizmle ve nasyonal sosyalizmle hiçbir ilişkisi olmadığını belirtme ihtiyacını hissetmiştir.

12 Hakan Akpınar, *Kurtların Kardeşliği CKMP'den MHP'ye (1965-2005)*, İstanbul, Birharf Yayınları, 2005, s.41.

13 Landau, *Türkiye'de Sağ ve Sol Akımlar*, s. 318 vd.

14 Yalçın Küçük, *Türkiye Üzerine Tezler -3*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1990, s.431

15 Baskın Oran (ed.) *Türk Dış Politikası*, Cilt 1, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001, s. 776-777

16 **A.g.e**, s.782; İkili ilişkilerdeki bu iyileşmenin Türk Dış Politikası açısından radikal bir sapmaya tekabül etmediğini, göreli olduğunu ve konjonktürel nedenlerden kaynaklandığını belirtmek gerekir. Temelinde ABD ile Kıbrıs bağlamında yaşanan gerilimin olduğu bu iyileşmenin ardından Türkiye 1968'de çok taraflı güce katılacağını açıklamış ve 1969 yılında da ABD'yle ortak komutanlık altında Savunma İşbirliği anlaşmasını imzalamayı kabul etmiştir.

17 Bu kampların kurucularından Dündar Taşer, kampa katılanlara kendilerinin bozkurtlar demelerine rağmen, halkın komandolar dediğini söylemiştir. **Mesele**, Töre-Devlet Yayınları, 1979, s.85.

18 Adalet Partisi, *Ülkücü Komando Kampları AP'nin 1970'te Hazırlattığı MHP Raporu*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1994, s.16

19 Age, s.16 vd.

20 Akt. Turhan Feyizoğlu, *Fırtınalı Yıllarda Ülkücü Hareket*, İstanbul, Ozan Yayıncılık, 2003, s.50

21 Tanıl Bora ve Kemal Can, *Devlet Ocak Dergah 12 Eylül'den 1990'lara Ülkücü Hareket*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000, s.58

22 Feyizoğlu, *Fırtınalı Yıllarda Ülkücü Hareket*, s.51

23 Bu kamplardaki gençlerin önemlice bir bölümü Milli Türk Talebe Birliği üyesiydiler. Komando kampları Adalet Partisi'nin etkin olduğu bu dernekten kadro devşirilmesinde önemli bir rol oynamıştır.

24 Adalet Partisi, *Ülkücü Komando Kampları*, s.22

25 Feyizoğlu, *Fırtınalı Yıllarda Ülkücü Hareket*, 57-58

26 Age, s.58

27 Rıza Müftüoğlu, *Derin Sayfalarıyla Milliyetçi Hareket*, İstanbul, Akis Kitap, 2006, s.121

28 Akpınar, *Kurtların Kardeşliği*, s.74

29 Osman Turan, *Türkiye'de Siyasi Buhranın Kaynakları*, İstanbul, Turan Neşriyat Yurdu, 1969, s.8

30 Nurettin Topçu, *Ahlak Nizamı*, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999, s.303

31 MTTB 49. Genel Kurul Faaliyet Raporu, Tan Matbaası, İstanbul, 1969, s.21'den akt. M. Çağatay Okutan, *Bozkurt'tan Kur'an'a Milli Türk Talebe Birliği (MTTB) 1916-1980*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004, s.147

32 Age, s.144

33 Rasih Yılmaz, *Toros Yüzlü Adam: Osman Yüksel Serdengeçti*, İstanbul, Nesil Yayınları, 2006, s. 190-191

34 **A.g.e.**, s.192

35 **A.g.e.**, s.193

36 **A.g.e.**, s.195

37 Tanıl Bora ve Nergis Canefe, "Türkiye'de Popülist Milliyetçilik", *Anavatandan Yavruvatana Milliyetçilik Bellek ve Aidiyet* içinde, Nergis Canefe, (çev. Deniz Boyraz), İstanbul, İstanbul Bilgi

Üniversitesi Yayınları, 2007, s. 161-162

38 Ahmet Cebeci, "Torlak Kemal'in Torunları", *Ötüken*, Sayı 1, Ocak 1970, s. 13

39 Atsız, "Türkçülüğe Karşı Yobazlık", s. 5.

40 Nihal Atsız, "Yobazlık Bir Fikir Müstehasesidir", *Ötüken*, Sayı 11, Kasım 1970, s.4

41 **A.g.e**, s. 6

42 Müftüoğlu, *Derin Sayfalarıyla Milliyetçi Hareket*, s. 122-123

43 Akt. Küçük, *Türkiye Üzerine Tezler - 3*, s. 434

44 http://www.necipfazil.com/turkes.htm

45 Muhittin Nalbantoğlu (der.) *Alparslan Türkeş ile Tarihi Konuşmalar*, İstanbul, Zümrüt Yayınları, 1986, s. 139

46 **A.g.e.**, s 18-19

47 **A.g.e.**, s.19-20

48 **A.g.e**, s. 20

49 Kurt Karaca, *Milliyetçi Türkiye, Milliyetçi Toplumcu Düzen*, Ankara, Çınar Yayınları, 1972, s.16

50 **A.g.e**, s. 17

51 Lukacs, *Aklın Yıkımı*, s.302.

52 Türkeş, *Temel Görüşler*, s. 37

53 Nalbantoğlu, *Alparslan Türkeş ile Tarihi Konuşmalar*, s. 140

54 Nalbantoğlu, *Alparslan Türkeş ile Tarihi Görüşmeler*, s. 53

55 **A.g.e.**, s. 54

56 Türkeş, *Temel Görüşler*, s. 26

57 Akpınar, *Kurtların Kardeşliği*, s.110-11

58 Nalbantoğlu, *Alparslan Türkeş ile Tarihi Konuşmalar*, s. 20-21

59 Türkeş, *Temel Görüşler*, s.263

60 Nalbantoğlu, *Alparslan Türkeş ile Tarihi Konuşmalar*, s.139

61 Türkeş, *Temel Görüşler*, s.263

62 Nalbantoğlu, *Alparslan Türkeş ile Tarihi Konuşmalar*, s.139-140

63 Bu konuda bkz. Bora ve Can, *Devlet Ocak Dergah*, s.495 vd.

64 Cenk Saraçoğlu, "Ülkücü Hareketin Bilinçaltı Olarak Nihal Atsız", Toplum ve Bilim, Sayı 100, s.104

65 Devlet Bahçeli'nin 3 Mayıs 2007'de yapmış olduğu basın açıklaması (2007) (www.mhp.org.tr)

Sonuç

FAŞİZMİN İMKÂNLARI

Türkçü faşizm İkinci Dünya Savaşı yıllarına ait ve dolayısıyla geride kalmış bir siyasal olgu olarak mı görülmeli yoksa günümüz Türkiye'sinde ve yakın gelecekte, siyasal alanda bir güç, bir özne olarak tezahür edebilecek, dolayısıyla aktüel niteliği haiz bir siyasal olgu olarak mı değerlendirilmelidir? Türkçü faşizmin doğuşu ve tarihsel gelişimini ortaya koyarak ideolojisini analiz etmeyi amaçladığımız bu çalışma, bu soruya bir yanıt vermeye çalışılarak bitirilecektir.

1970'lerde faşist hareketten tasfiye edilişinin ve Atsız'ın yaşamını yitirmesinin ardından neredeyse unutulan Türkçü faşist ideoloji için 1990'ların ikinci yarısı düşünsel anlamda yeniden diriliş yılları olmuştur. Bu güç kazanma Türkçü faşizmin ideolojik referans çerçevesi olarak ön plana çıkarılmasından ziyade, Bora ve Can'ın da belirttikleri gibi "romantizminin, motiflerinin, simgelerinin yeniden dolaşıma girmesi" olarak şekillenmiştir.[1] Bunun ise çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Öncelikle, faşist hareket içerisinde 1970'lerde güç kazanan ve 12 Eylül'ün ardından daha da yoğunluk kazanan İslami damar[2], 29 Ocak 1993'te Büyük Birlik Partisi adıyla partileşmiş ve hareketten ayrılmıştır. Bu ayrılıktan sonra, Türkeş'in ölümüne yakın ortaya çıkan ılımlı ve bilge lider rolüne[3] de uygun bir şekilde MHP, merkeze doğru yürür[4] ve "neo-faşist" olarak adlandırılabilecek bir veçheye kavuşurken[5], söylemini daha da sekülerleştirmiş ve Türkçülük romantik ve sembolik boyutlarıyla da olsa yeniden söyleme dâhil edilmiştir. Her yıl düzenlenen Erciyes Zafer

Kurultayı'nda, kurultay meydanına 24 Türk boyunu ve 16 Türk devletini temsil eden bayraklar asılması, "Her şey Türk'e göre Türk için Türk tarafından" gibi Türkçü sloganların yeniden revaç bulması ve Bozkurt ambleminin yeniden popülerleştirilmesi bu dâhil edişin örnekleri olarak görülebilir.

İkinci olarak, SSCB'nin dağılmasının ardından, Türki Cumhuriyetlerin bağımsızlıklarını ilan etmeleriyle birlikte, "Turan" düşleri yeniden uyanmış ve Türk birliği MHP'nin söyleminde yeniden merkezî bir yere kavuşmuştur. Devletin resmî söyleminde kendisine "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne Türk Dünyası" sloganıyla yer bulan ve Türk medyasının da desteklediği emperyal vizyon, milliyetçi tahayyülde kadim "Turan" fikri olarak yerini alırken, Sovyetler Birliği'nin yıkılması ve yeni ortaya çıkan Türki devletler, Turan ve Turancılık terimleri hiç zikredilmeksizin, "Turan" fikrinin Türk dünyasının birliği şeklindeki bir politik proje olarak kamuoyunda da güçlenmesini sağlamıştır. Her ne kadar bölgedeki Rus nüfusu, bağımsızlığına yeni kavuşan devletlerin Türkiye'nin kendine biçtiği ağabeylik rolünden duydukları rahatsızlık ve bu ülkelerle Türkiye arasında –Azerbaycan hariç– ortak bir dil ve kültürün hemen hiç bulunmayışı gibi reel politik nedenler birkaç yıl içerisinde "Turan"ı yeniden somut bir politik hedef olmaktan çıkarmışsa da, hem asli düşman komünizmin çöküşü, hem de "esir Türkler"in kurtuluşu, birer moral unsuru olarak Türkçü damarın güçlenmesine katkı sağlamıştır.

Üçüncü neden ise Kürt sorunudur. Kürt sorunu, MHP'nin resmî söyleminde, devletin 1990'lardaki söylemine paralellik arz eden bir şekilde ele alınmıştır. Söylem, zaman zaman "Kürt değil lakin Kürt kökenli vatandaşlar"ın varlığını kabul etmekle birlikte, esas olarak Kürtlerin Türk olduğu tezi üzerine kurulmuştur. MHP de tıpkı devlet gibi bir Kürt sorununun varlığını kabul etmemiş, sorunu, bir asayiş, bir terör sorunu olarak kavramsallaştırmış ve Kürt kökenli vatandaşlar ile PKK terörü arasında organik bir ilişki olmadığı tezini dillendirmiştir. Tam da bu nedenle, PKK'yı Ermenistan ve Yunanistan gibi "tarihsel düşman" niteliği haiz ülkeler başta olmak

üzere, dış güçlerin destekleyip yönlendiriyor oluşundan bahsedilmiş ve PKK böylece “dışsallaştırılmış”tır.

Ancak resmî söylem bu şekilde olmasına rağmen, tabana hitap eden ve tabanın da büyük bir iştiyakla sahiplendiği gayriresmî dil ırkçılıkla flört etmiş, Türklüğü etnik bir kavram olarak yüceltmiş ve şehitlik ve savaş gibi kültler üzerinde yükselen bir milliyetçiliğin güçlenmesine vesile olmuştur. Faşist hareketin yayınlarında, bir yandan Kürtlerin Türklüğünden bahsedilirken bir yandan da PKK’nın bölge halkının desteği olmaksızın başarılı olmasının mümkün olmadığından bahsedilerek “nihai çözüm” talepleri dile getirilmiş, PKK ile girilen çatışmalarda yaşamını yitiren askerlerin cenaze törenleri ve “terör karşıtı” mitinglerdeki öfke zaman zaman doğrudan Kürt vatandaşlara yöneltilmiş ve linç, bilinçli bir politika olarak devreye sokulmuştur.[6]

2000’li yıllar ise iç ve dış politik konjonktürün 90’lardakinden bambaşka bir duruma işaret etmesi nedeniyle, milliyetçiliğin “yeni” bir veçheye kavuşmasını sağlayacak ve kimilerince faşizmin bir “imkân” olarak görülmesine zemin hazırlayacaktır.

2000’li yıllarda Türkiye siyasetini belirleyen iki ana gelişmeden söz edilebilir. İlki Türkiye’nin AB üyelik süreci, ikincisi ise ABD’nin Irak’ı işgali ve bunun neticesinde ortaya çıkan fiili Kürt devletidir. Bir süredir, Türkiye’de siyasal kutuplaşma, taraflaşma ve pozisyon alış bu iki gelişme ekseninde şekillenmektedir. Türk milliyetçiliğinin 2000’li yıllardaki konumu da bu iki gelişmeye bağlı olarak değerlendirilmelidir.

Türkiye’nin Avrupa Birliği üyelik sürecinin AKP’nin 3 Kasım 2002 seçimlerinde iktidar oluşunun ardından kazandığı ivme, Türkiye’de dış ve iç politikayı birbiriyle ayrıştırılamayacak bir veçheye kavuşturmuştur. Avrupa Birliği âdeta, ilişkilerin durağanlaştığı 2007 yılına kadar siyasal öznelerin bulundukları konumu tarif eden bir katalizör işlevi görmüş ve Türkiye’nin Avrupa Birliği üyeliği, farklı politik özneleri düşünsel anlamda bir araya getiren bir “asgari müşterek” haline gelmiştir. Avrupa Birliği yanlısı ya da gündelik politik dilde kullanıldığı haliyle “Avrupabirlikçi”

akım içerisinde, Adalet ve Kalkınma Partisi'nden liberal solculara, Kürt hareketinin temsilcilerinden, özgürlükçü sosyalistlere ve küresel kapitalizmin organik aydınlarından büyük sermayenin sözcülerine kadar birçok politik özne bulunmaktadır ve öznelerin buluştukları asgari müşterek Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğidir. Üyelik tüm bu aktörler için kendi politik hedeflerini gerçekleştirebilmelerinin bir aracı niteliğindedir: Milli Görüş'ten Muhafazakâr Demokrasi'ye evrilen Adalet ve Kalkınma Partisi ve onla birlikte hareket eden dinî tarikat ve cemaatler, "statükonun elitleri"ni etkisizleştirmek ve jakoben laiklik olarak tarif ettikleri anlayışı değiştirmek, Kürt siyasetçiler ulus-devlet formu dışında, adem-i merkezîyetçi ve ulus-üstü bir idare biçiminin bir arada olduğu ve kendilerinin de söz sahibi olabildikleri yeni bir politik formun kurulmasını sağlayabilmek, iş dünyasının temsilcileri küresel kapitalizme daha sıkı bir şekilde eklemlenebilmek, özgürlükçü sosyalistler, ülkedeki milliyetçiliği çözündürebilmek ve yeni bir enternasyonalizmin oluşturulmasını sağlamak, liberal solcular ise bir hukuk devletini daim kılabilmek gibi nedenlerle tüm enerjilerini Avrupa Birliği'ne ve Türkiye-Avrupa Birliği ilişkilerinin seyrine kanalize etmişlerdir.

2000'li yıllarda Türkiye siyasetine damga vuran ikinci "koalisyon" Kızıl Elma olarak adlandırılmıştır. Ulusalcılarla milliyetçileri bir araya getiren bu koalisyonun kitle tabanı MHP'den oluşmaktaysa da Kızılelmacılığın teorik önderliği ulusalcılar tarafından üstlenilmiştir. Milliyetçiliğin kimi zaman bir müttefik olarak gördüğü, kimi zaman ise çok sert bir şekilde eleştirdiği ulusalcılığın kökenleri, 1930'lardaki Kadro Hareketi'ne kadar götürülebilir. Ulusalcılık açısından Kemalizm anti-emperyalist niteliği haiz, üçüncü dünyacı bir ideoloji olarak görülür ve bu ideoloji ekseninde kurulan ulus-devletin tehdit altında olduğu iddiasından hareketle ikinci bir kurtuluş savaşının verilmesi gerektiği düşünülür. Milli güçler aralarında bir ittifak kuracaklar ve ülkeyi yeniden bağımsızlaştıracaklardır. Kurulması gerektiği düşünülen cephe, hem ideolojik hem de sınıfsal farklılıkları

aşmalıdır. Sol ile sağ arasındaki ayrım, aslında mevcut olmayan ve emperyalizmin ülkeyi istikrarsızlaştırmak için kullandığı yapay bir ayrımdan başka bir şey değildir. Aynı şekilde, işçilerle milli sermaye arasında herhangi bir çelişki yoktur, artık değer, sömürü vb. kapitalist üretim tarzına ait kategoriler söz konusu olan millilik olduğunda silikleşmektedir. Asıl çelişki ise ulus-devletle emperyalistler arasındadır ve eğer mutlaka sınıfsal bir çelişki aranacaksa, emperyalist ülkelerin sömürüden pay alan işçileriyle, üçüncü dünya halkları arasında aranmalıdır.

Dolayısıyla, milliyetçiliğin günümüzdeki durumuna ve bunun faşizmle olan rabıtasına, faşizmin milliyetçiliğin başat söylemi haline gelip gelmeyeceğine bakılırken, artık milliyetçilik ve ulusalcılık sözcükleri yan yana yazılmak durumundadır.

Türkiye’nin AB üyelik süreci diyalektiğin yasalarına uygun bir şekilde Türkiye toplumunda milliyetçi bir reflekse neden olmuş durumdadır. Bunda dinî duyguların, gündelik bir ideoloji olarak görülen ve “doğallaştırılmış” milliyetçiliğin ve yabancı düşmanlığının kuşkusuz etkisi bulunmaktadır. Ancak AB’nin Türkiye ile kurduğu ilişkide Türkiye’ye bir tür yarı sömürge muamelesi yapması ve vaatlerini yerine getirmemesi de Türkiye toplumunda Avrupa Birliği karşıtlığını ve içe kapanmacı bir tutumu büyütmüş durumdadır. Bu ise milliyetçiliğin “normal”leştirilmesine, MHP’nin % 10-14 aralığında oyunu sabitlemiş bir tür merkez partisi haline gelmesine ve ulusalcılığın sınıfsal bir dil kullanmaksızın neo liberal hegemonyanın karşısına bir tür karşı-hegemonya olarak çıkabilmesine, anti-kapitalist bir tutum almaksızın anti-emperyalist bir söylemin taşıyıcılığını yapabilmesine büyük katkıda bulunmuştur.

Kürt sorunu ise milliyetçilik/ulusalcılık açısından artık basitçe bir terör sorunu değildir, söz konusu olan sahiden de bir Kürt sorunudur, fakat Kürtlerin kendilerinin bir sorun teşkil etmeleri anlamında. 1980’ler ve 90’lar boyunca Kürt sorunu, yukarıda da değinildiği gibi, dış devletlerin tezgâhladığı bir oyun olarak algılanmıştır. PKK ile Kürt halkı arasına bir mesafe konulmaya

çalışılmış, PKK'nın Avrupa ve ABD tarafından finanse edildiği, Öcalan'ın Ermeni olduğu, Yunanistan, İran ve Suriye'nin Türkiye'nin bölgesel bir güç olmasını engellemek için PKK'yı kullandığı gibi argümanlar aracılığı ile PKK "dışsallaştırılmış", böylelikle bir yandan PKK'ya karşı verilen mücadelenin kamuoyu nezdindeki meşruiyeti tesis edilmeye çalışılırken, öte yandan Kürt sorununun esas olarak bir terör sorunu şeklinde algılanması sağlanmıştır.

Oysa 2000'li yıllar Kürt sorununun mahiyetini radikal bir şekilde değiştirmiştir. İlkin, Kürt hareketinin giderek bir "sivil toplum" hareketi görünümüne kavuşmasından söz edebiliriz. Artık söz konusu olan sadece 1980'ler ve 1990'larda olduğu gibi askerlerle gerillalar arasında sürüp giden bir çatışma ve diğer olayların hep bu çatışmanın belirleyiciliği altında gerçekleşmesi değildir. Bu dönemde, birkaç istisna dışında, yalnızca gerilla cenazeleri ve Newrozlarda[7] ortaya çıkan kitlesel eylemler, bugün temel siyaset yapma biçimi halini almış ve kural haline gelmiştir. Siviller hem bölgede hem de büyük kentlerde kolaylıkla ve gayet örgütlü bir biçimde mobilize olabilmekte ve ortaya intifadayı hatırlatan görüntüler çıkabilmektedir.

Bu durumun ortaya çıkışı ise Avrupa Birliği süreci ile doğrudan ilgilidir. Ancak, burada söz konusu olan sadece Türkiye'nin bu süreçte yaptığı reformlarla, böylesi bir siyaset tarzının önünün açılması değildir. Kürt hareketinin hem legal hem de illegal kanatları için, Avrupa Birliği'nce muhatap kabul edilmek başlıca amaç haline gelmiştir. Avrupa Konseyi'nin bir önceki genişlemeden sorumlu üyesi Verheugen'in Diyarbakır ziyareti esnasında kentin AB bayraklarıyla ve "Hoş geldiniz yurttaş Verheugen" afişleriyle donatılması ya da Türkiye ile AB arasında müzakerelerin başlayacağı 3 Ekim 2005'in hemen öncesinde Diyarbakır'da yapılmak istenen ancak izin verilmeyen "AB'ye Evet ve Kürt Sorununa Demokratik Çözüm" isimli miting bu siyasete ilişkin somut birer örnek olarak görülebilir. Artık Kürt hareketi açısından, Türkiye'nin AB üyeliği süreci ile Kürt sorununun çözümünü

birbirinden ayrı olgular olarak ele almak mümkün değildir. Avrupa açısından ise, artık sorun geçmişte olduğu gibi, Türkiye’nin insan hakları ihlalleri nedeniyle uyarılmasının ya da halka karşı kullanıldığı gerekçesiyle silah ambargosu uygulamasına başvurulmasının yani dışarıdan müdahale edilebilecek bir sorun olmanın ötesine geçmiş, bizzat AB’nin iç meselesi haline gelmiştir.

Kürt sorununu, 80’ler ve 90’lardakinden farklı kılan başka bir olgu ise, “pan-kürdizmin” Kürt hareketi üzerinde, geçmişte hiç olmadığı kadar güçlü bir şekilde varlığını hissettiriyor oluşudur. ABD işgaliyle birlikte Irak’ın kuzeyinde fiilen ortaya çıkan devlet, bugün birçok Türkiye Kürt’ü açısından, “anavatan”ın bir parçası niteliğindedir ve ilk kez bu “anavatan”a iltihak böylesi gerçekçi bir olasılık olarak gündemdedir. Kuzey Irak Kürt Yönetimi Türkiye Kürtleri ile yakın ilişkiler içerisine girmeye çalışmakta ve Türkiye’deki Kürt hareketi içerisinde kendisine yakın bir siyasal özne yaratmaya çabalamaktadır. “Devletsiz uluslar”a örnek olarak gösterilen Kürtler arasında milliyetçiliğin dinamikleri hız kazanarak işlemeye devam etmektedir. Kuzey Irak Kürt Yönetimi’nin Türkiye Kürtlerine nüfus cüzdanı dağıtıyor olduğuna ilişkin haberler şimdilik sembolik bir anlam taşımaktan öteye gitmiyor olabilir ama örneğin Erbil’deki Selahaddin Üniversitesi’ne Türkiyeli Kürt gençlerin öğrenim görmek amacıyla gidişi, “Kürt entegrasyonu” üzerinde hızlandırıcı bir rol oynayacaktır. Milliyetçiliğin geniş kitlelerle buluşmasında ve aynı etnik kökenden gelmekle birlikte parçalanmış sınırlar içerisinde yaşayan halklarda birlik fikrinin oluşmasında elitlerin oynadığı kilit rol düşünüldüğünde yakın gelecekte pan-kürdist ideolojinin taşıyıcılığını yapacak bir entelijansiyanın ortaya çıkacağını söylemek pek de yanlış olmayacaktır.

Pan karakteri haiz, kentsel, sivil ve kitlesel bir Kürt milliyetçiliği, Kürt sorununun Türk milliyetçiliğin muhayyilesindeki algılanış biçimini, açıkça başka bir yöne doğru kaydırmaktadır. Buna, Kuzey Irak Kürtlerine ABD’nin verdiği destek, Avrupa Birliği’nden yapılan siyasi çözüm açıklamaları ve İsrail’in bölgedeki faaliyetleri

eklendiğinde, mesele kolayca uluslararası bir komplonun parçası olarak algılanabilmektedir. Dolayısıyla Türk milliyetçiliği ilk kez kendisine öteki olarak ülke sınırları içerisindeki başka bir milliyetçiliği seçmek durumunda kalmıştır. Bu ise Kürtleri, I. Dünya Savaşı sonrası Almanya Yahudilerinin konumlarına paralel bir konuma yerleştirmek anlamına gelmektedir. Nasıl ki, savaşın ardından ve Nasyonal Sosyalist rejim boyunca Yahudiler Almanya'nın yaşadığı tüm felaketlerin sorumlusu olarak görülmüşlerse, günümüz devlet-dışı Türk milliyetçiliğinin söyleminde de benzer bir algılama oluşmaya başlamaktadır. Şüphesiz burada analize ekonomi politik de dâhil edilmek durumundadır. Yaklaşık son on beş yılına IMF politikalarının damgasını vurduğu Türkiye'de, yaşanan yoksullaşmanın, devletin küçültülmesinin ve kamusal hizmetlerin piyasalaştırılmasının sınıfsal niteliğini tam olarak kavrayamamış Türkiye toplumunun –en azından bir bölümünün– başına gelenlerin sorumlusu, en azından suç ortağı, olarak Kürtleri gördüğü açıktır. Yapısal Uyum ve İstikrar Programları ile birlikte çökertilen tarım ve işsizlik gibi nedenlerle hızlanan büyük kentlere göç, bundan kaynaklı kayıtdışı iktisadi faaliyetler ve mafyalaşma, toplumsal algıda artık açıkça Kürtlerle birlikte anılmakta ve bu kolektif bir kimliğin yani Kürt kimliğinin kriminalize edilmesini beraberinde getirmektedir.

Nitekim ulusalcı *Türk Solu* isimli dergide yer alan Kürt dükkânlarından alışveriş yapılmaması, Kürt yemeklerinin boykot edilmesi vesaire gibi çağrılar, Türkçü faşizmin taşıyıcılığını yapan kimi internet sitelerinde dile getirilen "nihai çözüm" önerileri, Kürt işçilerin işten çıkarıldıklarına ilişkin haberler, kentlerde yükselen suç oranıyla Kürtler arasında doğrudan bağlantı kurulması ve de en önemlisi gelişmekte olan linç kültürü, Türk milliyetçiliğinin kendi Yahudisini keşfettiği izlenimini uyandırmaktadır.

Mesut Yeğen'e göre, Yahudi-Kürtler, Türk milliyetçiliğinin yeni "keyif hırsızı" konumundadırlar.[8] Yeğen, Yahudi-Kürtler deyimini, milliyetçi literatürde artık sıkça görülmeye başlanan Irak Kürtlerinin bir bölümünün (özellikle Barzani aşiretine bağlı olanların) Yahudi

olduğu, kurulacak olan Kürdistan'ın bir Yahudi-Kürt devleti (Yalçın Küçük'ün deyimiyle Kürdo-Judaik) olacağı ve Türkiye Kürtlerinin bir bölümünün de "dönme" oldukları iddialarına atıfla dile getirir ve şöyle bir tespitte bulunur:

> *Yahudi-Kürtlük, gayrimüslimlikle olduğu kadar Türk-olmamaklıkla da 'yarılmayan', türdeş bir topluluğa dair, milliyetçilik tarihinin o bildik, sıradan fantezisinin aramızda bir yerlerde usul usul serpilmiş olduğunu gösteriyor. Diğer bir deyişle, Yahudi-Kürtler mefhûmu Türkleşmeye direnen Müslümanlara (yani Kürtlere) ve gayrimüslimlere iyice kapatılmış bir Türklük fikrinin üzerine inşa edilen, daha yekpare ve daha homojen bir siyasi cemaat hayalinin dipten dibe güçlenmiş olduğunun semptomu olarak okunmalıdır.*[9]

Yeğen'in haklı olarak Türk milliyetçiliğindeki dönüşüme ait bir semptom olarak tanımladığı Yahudi-Kürtlük ile burada Kürtlerin Yahudileştirilmesi olarak tanımladığımız durum arasında kimi farklılıklar bulunuyor. Burada Kürtlerin Yahudileştirilmesinden bahsedilirken, sadece kurgusal bir etnik "keşif" sürecinden değil, bir soyutlamadan, Kürtlerin her türlü kötülüğün baş sorumlusu "mutlak kötü" mertebesine yerleştirilmesinden bahsedilmektedir. Milliyetçi/ulusalcı söylem yalnızca Kürtler ile Yahudiler arasındaki etnisiteye dayalı bir rabıtayı dillendirmez, Kürtleri bir yandan küresel güçlerle işbirliği yaparak ülkeyi yok etmeye çalışmakla, bir yandan da ekonomik bütün mevzileri ele geçirmekle ve Türk kültürünü yok etmekle suçlar. Kürtlerle Yahudilerin konumu arasındaki benzerlik iddiasına, siyasi ve silahlı kanatlardan oluşan bir Kürt hareketinin varlığından bahsederek itiraz edilebilir. Ancak, iddianın, Kürtlerin, bir siyasi hareketle bağlantıları olsun ya da olmasın sadece ve sadece etnik kimlikleri hasebiyle "suçlu" ve "mutlak kötü" konumuna yerleştirilmesine işaret ettiği ve benzerliğin de burada olduğu unutulmamalıdır. Bu keşif, Türk milliyetçiliğinin terkibinde uzun zamandır marjinal bir konumu haiz olan Türkçü faşizmin gücünü gözle görünür bir biçimde artırmış bulunmaktadır. Kürtler artık "Türklük dairesi"ne kolayca dâhil edilebilecek bir konumda değillerdir ve milliyetçi söylemin Kürtler

ile PKK arasına koymaya çalıştığı mesafe, kuşkusuz Kürt milliyetçiliğinin de etkisiyle, giderek daralmaktadır.

MHP liderliğinin devletin resmî politikası ile uyum içerisinde olan ve etnik bir çatışmaya cevaz vermeyen bir dili halen kullanıyor olması bu noktada yanıltıcı olmamalıdır. Çünkü hem MHP içerisindeki muhalif kanat, hem de tabanın önemlice bir bölümü, liderliğin bu tutumuna "şimdilik" riayet etmektedir. Bir MHP'li tarafından yazılan ve partinin yayın organlarından birinden aktarılan aşağıdaki satırlar, MHP tabanının halet-i ruhiyesini aktarması bakımından hayli manidardır:

> *Biz bilirdik ki, bu memleketin kurumları da bizim, dağları-ovaları da bizim, şehirleri-köyleri de bizim, tapusu da bizim, sokakları da… ancak son yıllarda bir şeyler değişmeye başladı. Kirli suratlı adamlar gelmeye başladı, önce çoluğumuz, çocuğumuz yollarda rahat yürüyememeye başladı. Daha sonra esnaf dükkânını rahat açamamaya başladı. Ve insanlar evlerinde rahat uyuyamamaya başladı. Abdullah Öcalan 3-4 yıl önce demişti ki: 'sokaklara hâkim olmamız lazım. İnsanlar kaçıp sitelere sığınmalı. Çocuklarını okullarına ancak servislerle gönderebilmeliler. Evlerinde rahat uyuyamamaları lazım. Sokaklardan çekilmeliler. Sokaklar bizim olmalı!' Şimdi özellikle büyük şehirlerde gelinen nokta bu değil midir? Kap-kaçı, hırsızlığı, çetesi, haracı, kadın ticareti… bütün bunları basit adi suçlar olarak görenlerin aklına şaşarım. Bütün bu suçlar organize suçlardır ve arkasında Kürtçü-PKK örgütleri vardır. Bunlardan kazanılan paralar da Kürtçü örgütlere akmaktadır. 'bütün bunları aç oldukları için yapıyorlar' diyen zihniyet, çoluk çocuğu kaçırıp tecavüz edenlere de mutlaka mantıklı bir sebep bulacaklardır. Yıllarca bizim içimizde dahi, bir çay bahçesi alıp işletmeyi, bir otopark işletmeyi ülkücülüğe aykırı bir şeymiş gibi gören zihniyet de artık bayram etsin. Oralarda artık biz yokuz PKK var. Arabanı bıraktığın otoparkta PKK var, kaset aldığın dükkânda, çorap aldığın tezgâhta PKK var artık. Kız çocuklarının kaçırılıp zorla fuhuşa sürüklenmesinde gençlerimizin uyuşturucu ile zehirlenmesinde yüzde doksan dokuzluk pay bunların. Masumane, alıp yediğin simidin parası bile kurşun olarak dönüp çocuklarının şakağına saplanıyor. Yollarda kadınlarımızı, kızlarımızı taciz edenler başkaları mı peki? Dikkat edin, bunu yapanlar da onlar!*[10]

Ulusalcı akım ise, Türk Solu adlı dergi çevresi örneğinde olduğu gibi Türkçü faşizmin söylemine daha kolay bir şekilde sahip çıkabilmekte ve bu söylem üzerinden iç savaşa hazırlanan paramiliter bir nitelikle örgütlenmektedir. Söz konusu grubun aynı adlı dergisinde art arda yayınlanan yazılar Kürtleri Yahudileştiren söylemi anlamak açısından önemli ipuçları taşımaktadır. Örneğin, "Kürt Varsa Sorun Var" isimli yazıda[11], bir Kürt sorununun varlığı

kabul edilmekte; ancak bu kabul, “Türkiye’de bir Kürt sorunu yoktur” diyen klasik devletli söylemin pasifizmini eleştirmek ve harekete geçmek için kullanılmaktadır. Sorun burada, “halli gereken” bir nitelik taşımaktadır ve söz konusu olan Kürt varlığının inkâr edilmesinden kaynaklanan bir sorun değil de, Kürtlerin var olmasından kaynaklanan ve ancak bu varlığın sona erdirilmesiyle çözülebilecek olan bir sorundur. O nedenle, “en iyi Kürt, ben Türküm diyen Kürttür.”

“Kürt Sorunu Yok Kürt İstilası Var” isimli başka bir yazıda ise[12] ilkin Milli Mücadele’de Türkler ve Kürtlerin birlikte savaştıkları tezine karşı, istatistikî verilere başvurularak, aslında Kürtlerin bu savaşa katılmadıkları ispatlanmaya çalışılmakta; ardından da Kürt nüfusunun, Türkiye’deki nüfus artış ortalamasının çok üzerinde arttığı, bunun da bilinçli bir istila hareketinin parçası olduğu iddia edilmektedir. Buna göre “Kürt istilası” iki hattan ilerlemektedir. İlk hat, Antep’ten Muğla’ya ve Kuşadası’na uzanan sahil şerididir ve bu hat üzerinde kalan bütün illerde demografik yapı değişmiş, “uluslar arası ticaret, turizm ve tarım alanında Türkiye’nin en önemli bölgesi” olan bu hat tamamen Kürtleştirilmiş durumdadır. İkinci hat ise İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük kentlerdir ve bu kentler de büyük ölçüde Kürtleştirilmiş durumda bulunmaktadır.

Derginin, “Türk Oğlu Türk Kızı Türklüğünü Koru” isimli yazısında ise[13] Kürt istilasına karşı yapılması gerekenler sıralanmaktadır. 1930’lar Almanya’sını hatırlatan bu yazıya göre, her Türk’ün alışverişini mutlaka Türk’ten yapması, İstanbul Türkçesi şivesiyle Türkçe konuşması, Kürt dizisi izlememesi, Kürtçe müzik dinlememesi, Kürtçe müzik çalan barlara gitmemesi, Kürtçe konuşulan minibüse binmemesi, Kürtçe kaset satan dükkândan alışveriş yapmaması, Türk medeniyetinin köyden gelen etkilere kapatılması, Türklerin yemeklerine sahip çıkması ve Türk’ü kebaba lahmacuna “mahkûm eden” zihniyetle mücadele edilmesi, Türk mutfağına sahip çıkılması gerekmektedir ve “artan her bir Türk bebesi, bizi Ergenekon’dan çıkartacak bir kurtarıcı olduğu için” Türkler hızla çoğalmalıdırlar.

Türk Solu'nun söylemi, sadece Kürtleri Yahudiler gibi bir mutlak kötü statüsüne yerleştirdiği için tehlike arz etmemektedir. *Türk Solu*, Kürt hareketindeki sivilleşmenin ve kentli bir halk hareketi haline gelişin farkındadır ve buna aynı yöntemle cevap verilmesi gerektiğini söylemektedir. Bu aslında bir tür iç savaş çağrısı niteliği taşımaktadır. *Türk Solu*, Kürt sivil hareketinin ancak karşı bir sivil hareketle engellenebileceğini ve Türklerin sokağa hâkim olması gerektiğini söylemektedir. Örneğin, Abdullah Öcalan'la ilgili bir miting düzenlemek amacıyla İmralı'ya giden DTP'li bir gruba yönelik olarak Bozüyük ilçesindeki linç girişiminin "Bir, İki, Üç, Daha Fazla Bozüyük" diyerek selamlandığı yazıda şöyle denilmektedir:

> *Bir bakmışsınız bir Hasan Tahsin çıkmış ve ilk kurşunu atmış. İlk kurşunu atacak da, bu savaşa katılacak da her zaman çıkar. Bu tabiatın yasasıdır. O nedenle Bozüyük'te olanlara şaşırmamak gerekir. PKK'nın sokağa indiği yerde Türk de sokağa inecektir doğal olarak. Bu işin bir Bozüyük'le kalmayacağını, iki, üç daha fazla Bozüyük olacağını öngörmek içinse müneccim olmak gerekmez. Bunun arkasında bir provokasyon arayan kafa, ipi dışarda kafadır. Bunlar sanırlar ki, halk da kendileri gibi dışardan yönetiliyor. O nedenle halkın her davranışının arkasında bir provokatör ararlar.*[14]

Daha vulgar bir dil ise Türkçü-faşist olan ve MHP'ye de büyük öfke besleyen sitelerde kullanılmaktadır.[15] Bu sitelerin forum sayfalarında, Kürtlere yönelik olarak kullanılan söylem açıkça ırkçı bir nitelik taşımaktadır. Örneğin, Kürt dili ile ilgili bir tartışmada, "ulguz" rumuzuyla yazan biri, Mirorsky'e atıfla Kürtlerin kendilerine ait bir dili olmadığını söylemekte, buna verilen cevaplardan birinde ise şöyle denilmektedir:

> *"Zaten kürt Tarihi dediğimizde 200 yıl öncesini kapsıyor yani demem odur ki bu aborjinlerin ne tarihi ne dili ne ırkı hakkında hiçbir bilgi bulunmamaktadır. Şahsen kürtlerin bir miktar arap bir miktar acem bir miktar da ermeni nin çiftleşmesinden ortaya çıktığına inanıyorum çünkü kalleşliklerini araplardan, nankörlüklerini ermenilerden, kafalarının çalışmamasınıda acemlerden almışlar. Sonuç olarak bu kadar rezil bir ırkıda hiçbir zaman kendi Yüce ırkımızla bir tutmamakla birlikte mümkünse bu tarz mahlûkatlarla dialoga bile girmemeliyiz."*

“Tanrıkut ilteriş” rumuzlu bir kişi ise, aynı sayfada, “kürdün nesi var ki dili de olsun… Milletlerin dili olur, millet olmayı becerememiş insan müsveddelerinin değil” diye yazmaktadır. Devamında, “Buminkağan” rumuzlu kişi ise, “ne adam gibi geçmişleri var, ne övünecekleri herhangi bir eserleri var sahip çıktıkları her şey de başka milletlerden gelme. 12 hayvanlı TÜRK takviminin ilk günü olan özbe öz TÜRK bayramı nevruz u sahiplenmeye çalışır o gün maymun gibi zıplarlar, terörel eylemler yaparlar sonra bakarsınız araplar gibi çarşaflara dolanırlar ve onlar gibi kafalarında binlerce hastalık düşünceyle toplumu zehirlerler” demektedir. Türkoğuz rumuzlu kişi ise, “saf olmayan ırkların medeniyet kurdukları nerede görülmüş? Kaldı ki kürtler medeniyet düşmanıdır. Tarihe; terör ve dejenerasyon gibi hep olumsuz şeyler bırakan kürtler ne zaman adam oldular da dilleri de düzgün olsun” şeklindeki cevabı kendi içerisinde gizli olan bir soruyla tartışmaya katılmaktadır.[16]

Milliyetçi tabandaki bu doğrudan ve vulgar ifadelerde somutlaşan bakış açısının milliyetçi entelijansiya tarafından daha sofisitike bir şekilde de olsa sahiplenildiğini ve milliyetçi entelijansiyanın mensuplarının da “son çare olarak” bir iç savaşı ve “nihai çözüm” önerisini savunduklarını söyleyebiliriz. 22 Temmuz 2007 seçimlerinde MHP milletvekili olarak TBMM’ye giren emekli büyükelçi Gündüz Aktan’ın milletvekili olmadan önce Radikal gazetesindeki köşesinde yazdıkları sorunun milliyetçi entelijansiya tarafından nasıl algılandığını göstermesi bakımından önemli ipuçları taşımaktadır. Aktan, “asıl önemli sorun bölge nüfusunun Türkiye geneline oranla birkaç kat yüksek olması. Bunda PKK’nın siyasi amaçlı çoğalma söyleminin etkisi var. Öte yandan, bölge kadınının belki de dünyada eşi benzeri görülmeyen ölçüde aşağı statüsü ve bu bağlamda çokeşliliğin yaygınlığı nüfus artışını rekor düzeye çıkarıyor. Doğu ve Güneydoğu’daki Kürt nüfusun bu artış hızıyla 2025’te ülkenin geri kalan nüfusuna eşit olacağı hesaplanıyor. İyimser tahminler Kürtlerin bu hedefe en geç 2035’te ulaşacağını

gösteriyor" diyerek meselenin biyo-politik boyutuna işaret ettikten sonra, pan-Kürdizm olgusuna da dikkat çekmektedir:

> *Irak'ta Kürt bağımsızlığı bölge Kürtlerinin bağımsızlık isteklerini güçlendiriyor. Kerkük'te Türkmenleri ve Arapları etnik temizliğe tabi tutan Irak Kürt federe yönetimi, devlet kurmanın gerektireceği finansmana kolay yoldan ulaşıyor. Bizim Irak'la açık ve kaçak ekonomik ilişkilerimiz de Kürt bağımsızlığını dolaylı yoldan destekliyor. Böylece Kürtler için, AB üyeliği gibi uzun vadeli bir hedef yerine, kısa zamanda Irak'ta bağımsız devlet kurma seçeneğinin cazibesi artıyor.*[17]

Aktan "bu şartlar altında, felaket niteliğinde bir çözüm ihtimali giderek gerçeklik kazanıyor" diyerek bitirdiği yazısında, nasıl bir felaket yaşanabileceğinden ve çözümün ne olduğundan bahsetmemekte; ancak başka bir yazıda, bunun nasıl olabileceğine dair kimi ipuçları vermektedir. Aktan, Irak Kürtleri'nin "Kerkük ve civarındaki Arapları sürekli etnik temizliğe tabi tutarak, nüfus yapısını lehlerine" çevirdiklerini, "tapu kayıtlarını yakarak ve bu amaçla kurulmuş yargı mekanizmasını işletmeyerek bir oldu-bitti" yarattıklarını ve Türkmenleri sindirdiklerini söyledikten sonra, benzer bir yöntemi devletin de kullanmaktan çekinmeyeceğini belirtmektedir: "Eğer sorunları çözmenin yöntemi buysa, diğer ülkelerdeki ayrılıkçı Kürtlerin yarattığı sorunların da Kerkük'tekine benzer yöntemlerle çözümlenebileceğini, herkes göz önüne almalı."[18]

Milliyetçi entelijansiyanın bir başka önemli ismi olan ve MHP genel başkanlığı gibi politik bir hedefi de bulunan Ümit Özdağ da 2005 Newrozu'nda yaşananların ardından yazdığı bir yazısında sorunun, giderek hukukun askıya alınacağı bir istisna hali, hatta bir savaş hali veçhesine kavuşmakta olduğunu ve çözümün de ancak buna uygun bir şekilde mümkün olabileceğini iddia etmektedir:

> *Devletler ve milletler varlıklarını korumak için her şeyi göze almak zorundadırlar. Varlıklarını korumak için her şeyi göze almayan milletlerin bağımsız yaşama şansı yoktur. 11 Eylül sonrasında ABD'nin izlediği politikalar, Fransa'nın Pasifik'te Greenpeace gemisini bombalaması, Almanya'nın hapishanede Baader-Meinhof çetesini yok etmesi, İngiltere'nin Arjantin açıklarındaki küçük bir ada olan Falkland için savaşması devletlerin kararlılık ifadeleridir. Türk devletini Anadolu'da bin sene yaşatan bu kararlılık ifadesidir. Gelecek bin senede de Anadolu'da bağımsız bir millet olarak*

yaşamak için geçtiğimiz bin senede gösterdiğimiz iradeyi göstermemiz gerekmektedir. Bayrak tepkileri, Türkiye'nin Türk kalması için milletin her şeye kararlı olduğunu göstermektedir[19]

Özdağ, iç savaştan, iç savaş olarak söz etmemeyi tercih etmemekte ve bunun yerine, "dar kapsamlı çatışma" terimini kullanmaktadır. Gerekçesi ise, taraflar arasında savaş olarak nitelenebilecek bir çatışmayı mümkün kılacak güç dengesinin bulunmayışıdır. Özdağ, "akademik soğukkanlılığıyla", "iç savaşta bir coğrafyadaki maddi ve insani kaynakları eşitsiz de olsa birbirleri ile bir süre mücadele edebilecek ölçüde denk paylaşan iki toplumun var olması gerekmektedir. Böyle bir yapılanma Yugoslavya'da ve Irak'ta mevcuttu. Türkiye'de ise böyle bir sosyolojik, politik, ekonomik, kültürel yapılanma söz konusu değildir" demekte ve eklemektedir:

Türkiye uzun soluklu ve geniş bir coğrafyaya yayılan, uzun süren bir iç savaş yaşamaz. Türkiye'nin demografik yapısı, devletin kurumsallaşmış gücü, halkın devlet bilinci, yani Türkiye'nin milli gücü ve çetenin kırsal ve kentsel unsurlarının toplam gücü, geniş kapsamlı bir iç savaşa izin vermez. Türkiye'de olabilecek şey, coğrafi olarak belirli alanlara sıkışmış, kısa sürecek, halkı bölemeyecek, çok büyük ölçüde devlet güçleri ile örgüt ve yandaşları arasında gerçekleşecek bir iç çatışmadır.[20]

İç savaş ve bölünme gibi olasılıkların geçmişte hiç olmadığı kadar yoğun bir şekilde gündeme getirildiği bugünden bakıldığında faşizm Kürt ve Türk halklarını karşı karşıya getirmeyi amaçlayan bir iç savaş esnasında hem bir rejim biçimi hem de geniş kitlelerin benimsediği bir ideoloji olarak iktidar olma imkânına kavuşmuş görünmektedir.

Faşizmin böyle bir imkân bulmasında Adalet ve Kalkınma Partisi'nin ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin sorunu çözmek için ABD'nin de desteğiyle uygulamaya koydukları planın tutup tutmaması kadar, hatta ondan da fazla Kürt hareketinin takınacağı tavır esas belirleyici faktör olacaktır. AKP ve TSK, AKP'nin bölgede tarikatlar ve iaşe yardımları aracılığıyla DTP/PKK çizgisini tasfiye etmesi, yerel yönetimleri ele geçirmesi ve iki halkı "İslam kardeşliği" çerçevesinde yeniden bir araya getirmesi, bu esnada da

TSK'nın PKK'yı askerî olarak olabildiğince etkisiz kılması şeklinde özetleyebileceğimiz bir planı uygulamaya devam etmektedirler. Ayrıca, ABD'nin Ortadoğu'ya yönelik projelerine uygun bir şekilde Kuzey Irak Bölgesel Yönetimi ile diplomatik ilişkiler içerisine girilmiş durumdadır.

DTP/PKK çizgisinin bu plan bağlamında nasıl bir tutum alacağı son derece önemlidir. Anayasa Mahkemesi'nden DTP'nin kapatılmasına yönelik bir karar çıkması ve PKK'nın yoğunlaştırılmış askerî operasyonlara kentleri de içine alan yoğunlaştırılmış bir şiddetle karşılık vermesi ve buna eşlik eden bir sivil itaatsizlik çağrısında bulunması, sivillerin birbirleri ile karşı karşıya gelebilecekleri ve devlet tarafından bile kontrol edilmesi mümkün olmayan bir "felaket durumu"nu tetikleyebilir.

Böyle bir durum ise yukarıda bahsedilen iktidar imkânını bir imkân olmaktan çıkarıp bir gerçeklik haline getirebilir. Bu, Türkçü faşist akımın bütün ideolojik argümanlarının benimsenmesi ve sistematik-programatik bir şekilde hayata geçirilmesi anlamına gelmeyecekse de; onun ırkçı, şiddet yanlısı ve irredantist dilinin geçmişte hiç olmadığı kadar popülerlik kazanması ve tarihinde ilk kez geniş kitlelerle buluşması gibi tehlikeli bir sonuç doğurabilir.

Hem Türk hem de Kürt milliyetçiliklerini etkisiz hale getirebilecek ve yeni bir yurttaşlık ve yurtseverlik nosyonunun taşıyıcılığını yapabilecek bir siyasal öznenin yaratılması ise faşizmi bir imkân olmaktan çıkarabilecek tek alternatif olarak Türkiye'nin gündeminde olmak durumundadır.

1 Tanıl Bora ve Kemal Can, *Devlet ve Kuzgun 1990'lardan 2000'lere MHP*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004, s. 160.

2 Bora ve Can, darbenin ardından faşist hareketin militan tabanının özellikle hapishanelerde İslam dinini keşfetmelerinin nedeni olarak, darbe karşısında yaşanılan hayal kırıklığını, ideolojik ve teorik donanımsızlığı, dayanaksızlık ve yalnızlık duygularının katmerleşmesini gösterir. Militanlar, bu dönemde hapishanelerden "Yusufiye Medresesi" şeklinde bahsetmeye başlamışlar ve kendilerini "İslam mitolojisinde haksız yere hapsedilip zulüm gördüğü ve bu zulme sabırla, tevekkülle direndiği kaydedilen Yusuf peygamberle" özdeşleştirmişlerdir. Bora ve Can, *Devlet Ocak Dergâh*, s. 289-291.

3 Türkeş'in DYP-SHP koalisyonuna verdiği destekle temayüz eden bu rol, Türk medyası ve devlet nezdinde büyük teveccüh görmüştür. Medyada, "12 Eylül öncesinin ülkücü terörüyle

özdeşleştirilmiş, uzlaşmaz, katı ve 'faşist' Türkeş'in merkeze yönelmesi özellikle İstanbul medyası tarafından memnuniyetle" karşılanmış ve "gazetelerde sık sık Türkeş'in devlet adamlığına övgü tarzında yazılara" rastlamak mümkün hale gelmiştir. Burak Arıkan, "Türkeş'ten Bahçeli'ye MHP: Değişim Nereye Kadar?" *Milliyetçilik Faşizm ve MHP* içinde, der. Seyfi Öngider, İstanbul, Aykırı Yayınları, 2002, s. 50.

4 Türkeş henüz 1994'te yaptığı bir açıklamada, "zaten bizim yerimiz de öyle ifade edildiği gibi uçta değil, merkez sağdadır. 12 Eylül sonrasında bazı eski dava arkadaşlarımız da merkez sağ denilen bu partilerin çevrelerinde yer almış odaklanmışlardır" diyerek partisinin talip olduğu yeri açıklamıştı. Akpınar, *Kurtların Kardeşliği*, s. 228.

5 Neo faşizm terimi, özellikle 1980'lerin sonuna doğru Batı Avrupa'da ortaya çıkan ve neo liberalizme eklemlenmiş, refah şovenizmi ile birlikte güçlü bir yabancı düşmanlığını dile getiren akımlar için kullanılmaktadır. Neo faşizm aynı zamanda, siyasetin bir gösteriye dönüştüğü günümüz toplumlarında "doktrinin, programın, ideolojinin simgesel önemi"ni azaltarak yerine "aktüel çıkışlar ve sahne performansı"nı koymaktadır. Ayrıca neo faşizm, faşizmin politik hedeflerinin muğlaklaşması, sınırlanması ve karşı-devrimci karakterinin sönükleşmesi anlamına da gelmektedir. Bu tarz bir faşist zihniyetin, "topyekûn değişimi iddia eden bir söylemi yoktur; mevcut düzenin çok da ileri gitmeyen bir revizyonuyla yetinecektir." Bora ve Can, *Devlet ve Kuzgun*, s.271-272.

6 **A.g.e.**, s. 90 vd.

7 Newroz Kürtçedeki ve Nevruz Türkçedeki kullanım biçimidir. Burada Newroz sözcüğünün tercih edilmesinin nedeni, modern Kürt milliyetçiliğinin 21 Mart tarihine denk gelen bu günü, Hobsbawm'ın terimiyle ifade edecek olursak "icat etmiş olması"dır. Newroz, Kürtlerdeki "kadim ulus bilinci"ne ve başkaldırıya işaret eden mitik bir unsur olarak icat edilmiş ve milliyetçi tahayyüle kazandırılmıştır.

8 Terim Slavoj Zizek'e aittir, Zizek, "Milletinin Keyfini Çıkar, Kendinmiş Gibi" isimli makalesinde, milliyetçiliği, Lacancı psikanalize ait olan keyif (jouissance) terimi ile açıklamaya çalışır. Zizek'e göre; "bir millet, ancak o milletin özgül keyfi, bir dizi toplumsal pratik içinde cisimleşmeyi ve bu pratiklere yapı kazandıran milli mitler yoluyla aktarılmayı sürdürdüğü sürece var olur." Milliyetçilik ise, "keyfin toplumsal alana fışkırdığı ayrıcalıklı bir alan sunar" ve ötekine her zaman "aşırı bir keyif" atfeder, öteki, bizim keyif hırsızımızdır. Slavoj Zizek**,** *Kırılgan Temas*, (çev. Tuncay Birkan), İstanbul, Metis Yayınları, 2002, s. 214.

9 Yeğen, *Müstakbel Türk'ten Sözde Vatandaşa*, s.115-116

10 Bora, *Medeniyet Kaybı*, s. 251-252.

11 http://gokcefirat.org/90/basyazi90.htm

12 http://gokcefirat.org/88/basyazi88.htm

13 http://gokcefirat.org/89/basyazi89.htm

14 "Kürt Varsa Sorun Var", http://www.turksolu.org/90/basyazi90.htm

15 Tanıl Bora'nın bu bağlamda söyledikleri önemlidir: "İnternet aracılığıyla yürütülen yazışmalarda ve yayılan yazılarda, 'anonim' ve kamusal ile kişisel-özel olan arasındaki sınırlar geçirgenleşirken, dilin iyiden iyiye kemiksizleştiği bir vasat oluşuyor, sansürsüz, dahası abartılı-keskin-kıyıcı bir dil

kışkırtılıyor. Aktarılan internet menşeili malzemenin yorumlanmasında kuşkusuz bu hesaba katılmalıdır. Fakat –kimi zaman oyunbazlığa da varabilen– abartılılığı, bu sözlerin gerçekliğini hiçleştirmiyor- hatta, kimi durumda aklın-fikrin-'niyetin' ötesinde fantezilere ışık tutuyor." *Medeniyet Kaybı*, s. 234.

16 http://www.atsizcilar.com/forum/kurt-un-kulturu-olmadigi-gibi-kendine-ait-bir-dili-bile-yok-t8390.html. Alıntılardaki yazım ve imla hatalarına dokunulmamıştır.

17 Gündüz Aktan, "Sorun Ağırlaşıyor", *Radikal*, 22 Kasım 2005

18 Gündüz Aktan, "Bu Nasıl Biter", *Radikal*, 5 Eylül 2006

19 Ümit Özdağ, "Bayrak ve Tepki", *Akşam*, 30 Mart 2005

20 Ümit Özdağ, "Dar Kapsamlı Çatışma", http://www.umitozdag.com/detay_makale.asp?id=582

Kaynakça

Adalet Partisi, *Ülkücü Komando Kampları AP'nin 1970'te Hazırlattığı MHP Raporu*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1994

Agamben, Giorgio, *Kutsal İnsan Egemen İktidar ve Çıplak Hayat*, (çev. İsmail Türkmen), İstanbul, Ayrıntı Yayınevi, 2001

Ahmad Feroz, *İttihat ve Terakki (1908-1914)*, (çev. Nuran Ülken), İstanbul, Sander Yayınları, 1971

Akan, V. Vassaf, "Irk Hıfzıssıhhası", *Bozkurt*, Sayı 2, Haziran 1939

Akan, V. Vassaf, "Irk Hıfzıssıhhası", *Bozkurt*, Sayı 3, Mayıs-Haziran 1940

Akansel, Mustafa Hakkı, "Ana Şefkati Gibi", *Tanrıdağ*, Sayı 16, Ağustos 1942

Akansel, Mustafa Hakkı, "Yabancı Kan ve Devletlerin Batması", *Tanrıdağ*, Sayı 8, Haziran 1942

Akçura, Yusuf, *Türkçülüğün Tarihi*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1998

Akçura, Yusuf, *Üç Tarz-ı Siyaset*, Ankara, Lotus Yayınevi, 2005

Akpınar, Hakan, *Kurtların Kardeşliği CKMP'den MHP'ye (1965-2005)*, İstanbul, Birharf Yayınları, 2005

Akşin, Sina, *Jön Türkler ve İttihat ve Terakki*, Ankara, İmge Kitabevi, 2001

Aktan, Gündüz, "Bu Nasıl Biter", *Radikal*, 5 Eylül 2006

Aktan, Gündüz, "Sorun Ağırlaşıyor", *Radikal*, 22 Kasım 2005

Aktürk, Şener, "Türkiye Siyasetinde Etnik Hareketler 1920-2007", *Doğu Batı*, Sayı 44, Şubat Mart Nisan 2008

Anderson, Benedict, *Hayali Cemaatler Milliyetçiliğin Kökenleri ve Yayılması*, (çev. İskender Savaşır), İstanbul, Metis Yayınları,

1995

Arai, Masami, *Jön Türk Dönemi Türk Milliyetçiliği* (çev. Tansel Demirel), İstanbul, İletişim Yayınları, 2003

Arıkan, Burak, “Türkeş’ten Bahçeli’ye MHP: Değişim Nereye Kadar?” *Milliyetçilik Faşizm ve MHP* içinde, der. Seyfi Öngider, İstanbul, Aykırı Yayınları, 2002

Asya, Arif Nihat, “Komünizm”, *Tanrıdağ*, Sayı 1, 5 Kasım 1950

Atabay, Mithat, *II. Dünya Savaşı Sırasında Türkiye’de Milliyetçilik Akımları*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 2005

Atilhan, Cevat Rifat, “Albert Saltiyel, sana soruyorum, cevap verebilir misin!”, *Milli İnkılâp*, Sayı 3, 1934

Atilhan, Cevat Rifat, “Alman Müesseseleri ve Yahudiler”, *Milli İnkılâp*, Sayı 1, Mayıs 1934

Atilhan, Cevat Rifat, “Yahudi Sporcuları İstanbul’da”, *Milli İnkılâp*, Sayı 5, Temmuz 1934

Atilhan, Cevat Rifat, *Dünya İhtilalcileri ve Yeryüzünün Gerçek Canileri*, İstanbul, Aykurt Neşriyatı, 1965

Atsız, Nihal, “Köycülük”, *Atsız Mecmua*, Sayı 5, 15 Eylül 1931

Atsız, Nihal, “Topal Asker”, *Atsız Mecmua*, Sayı 4, 15 Ağustos 1931

Atsız, Nihal, “Ahlak”, *Bozkurt*, Sayı 11, Temmuz 1941

Atsız, Nihal, “Askerlik Aleyhtarlığı”, *Atsız Mecmua*, Sayı 17, 25 Eylül 1932

Atsız, Nihal, “Başvekil Saracoğlu Şükrü’ye Açık Mektup”, *Orhun*, Sayı 15, 1 Mart 1944

Atsız, Nihal, “Başvekil Saracoğlu Şükrü’ye İkinci Açık Mektup”, *Orhun*, Sayı 16, 1 Nisan 1944

Atsız, Nihal, “Kan ve Uruk Şartı Tarihin Verdiği Ders”, *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940

Atsız, Nihal, “Kurtulmamış Türkeli”, *Atsız Mecmua*, Sayı 17, 25 Eylül 1932

Atsız, Nihal, “Milli Ahlak”, *Atsız Mecmua*, Sayı 6, 15 Birinciteşrin 1931

Atsız, Nihal, “Milli Mefkûre”, *Atsız Mecmua*, Sayı 14, 15 Haziran 1932

Atsız, Nihal, “Yobazlık Bir Fikir Müstehasesidir”, *Ötüken*, Sayı 11, Kasım 1970

Atsız, Nihal, *İçimizdeki Şeytan, En Sinsi Tehlike, Hesap Böyle Verilir*, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997

Atsız, Nihal, *Makaleler III*, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997

Atsız, Nihal, *Makaleler IV*, İstanbul, İrfan Yayınları, 1997

Atsız, Nihal, *Türk Tarihinde Meseleler,* İstanbul, İrfan Yayınları, 1997

Atsız, Nihal, *Türk Ülküsü*, İstanbul, İrfan Yayınları, 2003

Aydın, Suavi “Cumhuriyet’in İdeolojik Şekillenmesinde Antropoloji’nin Rolü Irkçı Paradigmanın Yükselişi ve Düşüşü”, *Modern Türkiye’de Siyasi Düşünce 2: Kemalizm* içinde ed. Tanıl Bora, Murat Gültekingil, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002

Aydın, Suavi, “Yarab”, *Tanrıdağ*, Sayı 14, Ağustos 1942

Aydın, Suavi, *Modernleşme ve Milliyetçilik*, Gündoğan Yayınları, İstanbul, 1993

Baban, Cihat, “Büyük Davaların Büyük Hazırlık Devreleri”, *Bozkurt*, Sayı 11, Temmuz 1941

Bali, Rıfat N., “Yaşam Öyküsü, Yayımları ve Düşünce Dünyası ile Cevat Rıfat Atilhan”, *Musa’nın Evlatları Cumhuriyet’in Yurttaşları* içinde, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001

Bali, Rıfat N., *1934 Trakya Olayları*, İstanbul, Kitabevi Yayınları, 2008

Bali, Rıfat N., *Bir Türkleştirme Serüveni (1923-1945), Cumhuriyet Yıllarında Türkiye Yahudileri*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005

Bora Tanıl ve Can, Kemal, *Devlet ve Kuzgun 1990’lardan 2000’lere MHP*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004

Bora, Tanıl ve Can, Kemal**,** *Devlet Ocak Dergâh 12 Eylül’den 1990’lara Ülkücü Hareket*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2000

Bora, Tanıl ve Canefe, Nergis, “Türkiye’de Popülist Milliyetçilik”, *Anavatandan Yavruvatana Milliyetçilik Bellek ve Aidiyet* içinde, Nergis Canefe, (çev. Deniz Boyraz), İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2007

Bora, Tanıl, *Medeniyet Kaybı, Milliyetçilik ve Faşizm Üzerine Yazılar*, İstanbul, Birikim Yayınları, 2006

Bora, Tanıl, *Türk Sağının Üç Hali Milliyetçilik, Muhafazakârlık, İslamcılık*, İstanbul, Birikim Yayınları, 1999

Bröckling, Ulrich, *Disiplin Askeri İtaat Üretiminin Sosyolojisi ve Tarihi*, (çev. Veysel Atayman), İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2001

Buharalı, Nebil, “Yeni Nesil ve Ahlak (Pedagoji)”, *Bozkurt*, Sayı 2, 1939

Callinicos, Alex, *Toplum Kuramı Tarihsel Bir Bakış*, (çev. Yasemin Tezgiden), İletişim Yayınları, 2004

Cebeci, Ahmet, “Torlak Kemal’in Torunları”, *Ötüken*, Sayı 1, Ocak 1970

Copeaux, Etienne, *Tarih Ders Kitaplarında (1931-1993) Türk Tarih Tezi’nden Türk-İslam Sentezine*, (çev. Ali Berktay), İstanbul, İletişim Yayınları, 2006

Çağaptay, Soner, “Türklüğe Geçiş: Modern Türkiye’de Göç ve Din”, *Vatandaşlık ve Etnik Çatışma Ulus-Devletin Sorgulanması* içinde, Haz. Haldun Gülalp, İstanbul, Metis Yayınları, 2007

Çalık, Mustafa, *Siyasi Kültür ve Sosyolojinin Bazı Kavramları Açısından MHP Hareketi –Kaynakları ve Gelişimi– 1965-1980*, Cedit Neşriyat, 1995

Deliorman, Altan, *Tanıdığım Atsız*, İstanbul, Orkun Yayınları, 2000

Doğan, Atilla, *Osmanlı Aydınları ve Sosyal Darwinizm*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006

Feyzioğlu, Turhan, *Fırtınalı Yıllarda Ülkücü Hareket*, İstanbul, Ozan Yayıncılık, 2003

Foucault, Michel, *Toplumu Savunmak Gerekir*, (çev. Şehsuvar Aktaş), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2003

Friedlander, Henry, “Engellilerin Ayıklanması ve Katledilmesi”, *Nazi Almanya'sında Toplumdan Dışlananlar* içinde, der. Robert Gellately, Nathan Stoltzfus, (çev. Bilge Tanrıseven, Funda İşbuğa Erel, S. Nihat Şad), Ankara, Phoenix Yayınevi, 2002

Georgeon, François, *Osmanlı-Türk Modernleşmesi (1900-1930)*, (çev. Ali Berktay), İstanbul, Yapı Kredi Yayınları, 2006

Georgeon, François, *Türk Milliyetçiliğinin Kökenleri Yusuf Akçura 1876-1935*, (çev. Alev Er), İstanbul, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, 1999

Gökalp, Ziya, *Türkçülüğün Esasları*, İstanbul, Toker Yayınları, 1990

Gökalp, Ziya, *Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak*, İstanbul, Kumsaati Yayınları, 2004

Göktürk, Eren Deniz (Tol), “1919-1923 Dönemi Türk Milliyetçilikleri”, *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce cilt 4 Milliyetçilik* içinde, ed. Tanıl Bora, İstanbul, İletişim, 2002

Güngör, Erol ve Hacıeminoğlu, M. N., *Atsız Armağanı*, İstanbul, Ötüken Yayınevi, 1976

Hitler, Adolf, *Kavgam*, (çev. Yağmur Reyhanî), İstanbul, Akvaryum Yayınevi, 2005

Horkheimer, Max ve Adorno, Theodor W., *Aydınlanmanın Diyalektiği, Felsefi Fragmanlar II*, (çev. Oğuz Özgül), İstanbul, Kabalcı Yayınevi, 1996

İnan, Afet, *Türk Tarihinin Ana Hatları*, İstanbul, Kaynak Yayınları, 1996

İrat, Ali Murat, *Devletin Bektaşi Hırkası Devlet Aleviler ve Ötekiler*, İstanbul, Chiviyazıları Yayınevi, 2006

Karaca, Kurt, *Milliyetçi Türkiye, Milliyetçi Toplumcu Düzen*, Ankara, Çınar Yayınları, 1972

Karaosmanoğlu, Yakup Kadri, *Yaban*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1984

Karaömerlioğlu, Asım, *Orada Bir Köy Var Uzakta Erken Cumhuriyet Döneminde Köycü Söylem*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006

Karayel, M. Sami, “Nerelisin?”, *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940

Karpat, Kemal, “Tarihsel Süreklilik, Kimlik Değişimi ya da Yenilikçi Müslüman, Osmanlı ve Türk Olmak”, *Osmanlı Geçmişi ve Bugünün Türkiye’si* içinde, der. Kemal Karpat, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004

Koçak, Orhan, “II. Abdülhamit’in Siyasal Düşüncesi”, *Cumhuriyete Devreden Düşünce Mirası, Tanzimat ve Meşruiyet’in Birikimi*, içinde. der. Mehmet Ö. Alkan, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001

Köroğlu, Erol, *Türk Edebiyatı ve Birinci Dünya Savaşı (1914-1918) Propagandadan Milli Kimlik İnşasına*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004

Köymen, Nusret, “Köylü Hanı Fikrini Yayınız”, *Bozkurt*, sayı 9, 1940, s.216

Köymen, Nusret, “Türk Köylüsü Çıkrık Başına!”, *Bozkurt*, Sayı 4, Mayıs-Temmuz 1940, s.92

Kurtuluş, Reha, “Ordusunu Teslim Eden Kumandan”, *Bozkurt*, Sayı 4, Mayıs-Temmuz 1940

Kushner, David, *Türk Milliyetçiliğinin Doğuşu 1876-1908*, Kervan Yayınları, 1979

Küçük, Hülya, *Kurtuluş Savaşında Bektaşiler*, İstanbul, Kitap Yayınevi, 2003

Küçük, Yalçın, *Aydın Üzerine Tezler–2*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1984

Küçük, Yalçın, *Türkiye Üzerine Tezler-3*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1990

Küçük, Yalçın, *Türkiye Üzerine Tezler-5 1908-1978*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 2002

Küçük, Yalçın, *Türkiye Üzerine Tezler-1 1908-1978*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1997

Landau, Jacob M. *Tekinalp Bir Türk Yurtseveri (1883-1961)*, (çev. Burhan Parmaksızoğlu, İlhan Pınar), İstanbul, İletişim Yayınları, 1996

Landau, Jacob M., *Türkiye'de Sağ ve Sol Akımlar*, (çev. Erdinç Baykal), Ankara, Turhan Kitabevi, 1979

Landau, Jacob, *Pantürkizm*, (çev. Mesut Akın), İstanbul, Sarmal Yayınevi, 1999

Lukacs, Georg, *Aklın Yıkımı Cilt II*, (çev. Ayşen Tekşen), İstanbul, Payel Yayınevi, 2006

Maksudyan, Nazan, *Türklüğü Ölçmek Bilimkurgusal Antropoloji ve Türk Milliyetçiliğinin Irkçı Çehresi 1925-1939*, İstanbul, Metis Yayınları, 2005

Mesele, Töre-Devlet Yayınları, 1979

Mumcu, Uğur, *40'ların Cadı Kazanı*, İstanbul, Tekin Yayınevi, 1992

Müftüoğlu, Mustafa, *Milli Şef Döneminde Çankaya'da Kâbus, (1944 Turancılık Davası)*, İstanbul, Başak Yayınları, 2005

Müftüoğlu, Rıza, *Derin Sayfalarıyla Milliyetçi Hareket*, İstanbul, Akis Kitap, 2006

Nalbantoğlu, Muhittin (der.) *Alparslan Türkeş ile Tarihî Konuşmalar*, İstanbul, Zümrüt Yayınları, 1986

Nisari, Aydın, "Köylü Kadını", *Tanrıdağ*, Sayı 8, Haziran 1942

Nur, Rıza, "Türk Nasyonalizmi", *Tanrıdağ*, Sayı 1, Mayıs 1942

Nur, Rıza, *Hayat ve Hatıratım I-II*, İstanbul, Altındağ Yayınevi, 1967

Okutan, M. Çağatay, *Bozkurt'tan Kuran'a Milli Türk Talebe Birliği (MTTB), 1916-1980*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004

Oran, Baskın (ed.) *Türk Dış Politikası*, Cilt 1, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001

Orhun, Orhan Seyfi, "Tehlike", *Bozkurt*, Sayı 10, Haziran 1941

Orkun, Hüseyin Namık, *Türkçülüğün Tarihi*, İstanbul, Berkalp Kitabevi, 1944

Osman Oğlu Rasih, "Kari Yazısı", *Milli İnkılâp*, Sayı 5, Temmuz 1934

Osman Oğlu Rasih, “Yahudiler İsimlerimize Dokunmayınız”, *Milli İnkılâp*, Sayı 5, Temmuz 1934

Ozaner, Kazım Feyzi, “Anneme Mektup”, *Bozkurt*, Sayı 8, 1940

Ozar, Orhan, “Sinsi Düşman”, *Tanrıdağ*, Sayı 5, Ocak 1951

Öcal, Cemal Oğuz, “Milli Kin”, *Bozkurt*, Sayı 7, 1940

Öcal, Cemal Oğuz, “Savaşa Giderken”, *Bozkurt*, Sayı 10, Haziran 1941

Önen, Nizam, *İki Turan Macaristan ve Türkiye’de Turancılık*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005

Özdağ, Ümit, “Bayrak ve Tepki”, *Akşam*, 30 Mart 2005

Özdağ, Ümit, “Dar Kapsamlı Çatışma”, www.umitözdag.com, 15 Şubat 2007

Özdeş, Kemal, “İdeal Türk Kadını”, *Bozkurt*, Sayı 8, 1940

Özdeş, Kemal, “Oğluma Öğütler”, *Bozkurt*, Sayı 10, Haziran 1941

Özdoğan, Günay Göksu, *Turan’dan Bozkurt’a, Tek Parti Döneminde Türkçülük (1931-1946)*, (çev. İsmail Kaplan), İstanbul, İletişim Yayınları, 2001

Öztürkmen, Ömer, “Beşinci Kol”, *Tanrıdağ*, Sayı 1, 5 Kasım 1950

Öztürkmen, Ömer, “Ezilmelisiniz”, *Tanrıdağ*, Sayı 4, 20 Aralık 1950

Platon, *Devlet*, (çev. Sabahattin Eyüboğlu, M. Ali Cimcoz), İstanbul, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2002

Rasin, İsmet, “İnsaniyetçilik,” *Bozkurt*, Sayı 10, Haziran 1941

Rasin, İsmet, “Komünistler”, *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940

Rasin, İsmet, “Tehlikeli Hava”, *Bozkurt*, Sayı 3, Mayıs-Haziran 1940

Salvuz, Ekrem, “Tarlada Çalışana”, *Bozkurt*, Sayı 2, Haziran 1939, s.41

Sançar, Nejdet, “Türk, Ordu ve Savaş”, *Tanrıdağ*, Sayı 3, Mayıs 1942

Sarınay, Yusuf, *Türk Milliyetçiliğinin Tarihî Gelişimi ve Türk Ocakları, 1912-1931*, İstanbul, Ötüken Neşriyat, 2004

Sezgin, Ömür, *Türk Kurtuluş Savaşı ve Siyasal Rejim Sorunu*, Ankara, İmge Yayınevi, 2005

Şenel, Alaattin, *Irk ve Irkçılık Düşüncesi*, Ankara, Bilim ve Sanat Yayınevi, 1984

Tevet, Fethi, "Evlenmek İşi", *Tanrıdağ*, Sayı 8, Haziran 1942

Tevet, Fethi, "Türkçülükte Borç ve Alacak", *Bozkurt*, Sayı 9, İlk Kanun 1940

Tevet, Fethi, "Türkçülükte Milli Kin", *Bozkurt*, Sayı 8, II. Teşrin 1940

Togan, Zeki Velidi, "Türklerde 'Uruk' (Irk) Bilgisi", *Bozkurt*, Sayı 5, Ağustos 1940

Togan, Zeki Velidi, *Türklüğün Mukadderatı Üzerine*, İstanbul, Kayı Yayınları, 1970

Topçu, Nurettin, *Ahlak Nizamı*, İstanbul, Dergâh Yayınları, 1999

Toprak, Zafer, *Türkiye'de Milli İktisat (1908-1918)*, Yurt Yayınları, 1982

Tunaya, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasal Gelişmeler [1876-1938]*, İstanbul, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2003

Tunaya, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasi Partiler 1859-1952*, İstanbul, Arba Yayınları, 1995

Tunaya, Tarık Zafer, *Türkiye'de Siyasi Partiler, Cilt: 1, II. Meşrutiyet Dönemi*, Hürriyet Vakfı Yayınları, 1986

Turan, Osman, *Türkiye'de Siyasi Buhranın Kaynakları*, İstanbul, Turan Neşriyat Yurdu, 1969

Türkeş, Alparslan, *Temel Görüşler*, İstanbul, Orkun Yayınları, 1979

Türkkan, Reha Oğuz, "Beğendiklerimiz ve Beğenmediklerimiz", *Bozkurt*, Sayı 11, Temmuz 1941

Türkkan, Reha Oğuz, "Irkçılık Kin Esasına Dayanmaz", *Çınaraltı*, Sayı 2, 1941

Türkkan, Reha Oğuz, “Savaşçılık, Savaş Bir Felaket midir”, *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940

Türkkan, Reha Oğuz, “Türk Anaları Sizden Bekliyoruz”, *Bozkurt*, Sayı 1, Mayıs 1939

Türkkan, Reha Oğuz, “Türk Tarihi”, *Bozkurt*, Sayı 8, 1940

Türkkan, Reha Oğuz, “Türkçü Deyince Ne Anlarız”, *Bozkurt*, Sayı 4, Mayıs-Temmuz 1940

Türkkan, Reha Oğuz, “Türkçüleri Tanıyalım: ATSIZ”, *Bozkurt*, Sayı 6, Eylül 1940

Türkkan, Reha Oğuz, “Va-Nu’nun Hezeyanları”, *Bozkurt*, Sayı 3, Mayıs-Haziran 1940

Türkkan, Reha Oğuz, *İleri Türkçülük ve Partiler*, İstanbul, Sinan Matbaası, 1946

Türkkan, Reha Oğuz, *Kızıl Faaliyet*, İstanbul, Bozkurtçu Yayınevi, 1944

Türkkan, Reha Oğuz, *Milliyetçilik Yolunda*, İstanbul, Müftüoğlu Yayınevi, 1944

Türkkan, Reha Oğuz, *Tabutluktan Gurbete*, İstanbul, Boğaziçi Yayınları, 1975

Unaner, İhsan, “Olaylar Karşısındaki Durumumuz”, *Tanrıdağ*, Sayı 4, Mayıs 1942

Unaner, İhsan, “Sana ve Senin Benzerlerine”, *Bozkurt*, Sayı 9, Temmuz 1942

Uslu, Ozan, “Kürşad”, *Bozkurt*, Sayı 7, 1940

Üstel, Füsun, “Makbul Vatandaşın Peşinde”, *II. Meşrutiyet’ten Bugüne Vatandaşlık Eğitimi*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2005

Üstel, Füsun, *İmparatorluktan Ulus-Devlete Türk Milliyetçiliği Türk Ocakları (1912-1931)*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1997

Walby, Sylvia, “Kadın ve Ulus”, *Vatan Millet Kadınlar*, der. Ayşe Gül Altınay, İstanbul, İletişim Yayınları, 2004

Yanardağ, Merdan, *MHP Değişti Mi, Ülkücü Hareketin Analitik Tarihi*, Gendaş Kültür, 2002

Yeğen, Mesut, *Devlet Söyleminde Kürt Sorunu*, İstanbul, İletişim Yayınları, 1999

Yeğen, Mesut, *Müstakbel Türk'ten Sözde Vatandaşa Cumhuriyet ve Kürtler*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2006

Yıldız, Ahmet, "Kemalist Milliyetçilik", *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce 2: Kemalizm* içinde, ed. Tanıl Bora, Murat Gültekingil, İstanbul, İletişim Yayınları, 2002

Yıldız, Ahmet, *Ne Mutlu Türküm Diyebilene Türk Ulusal Kimliğinin Etno-Seküler Sınırları (1919-1938)*, İstanbul, İletişim Yayınları, 2001

Yılmaz, Rasih, *Toros Yüzlü Adam: Osman Yüksel Serdengeçti*, İstanbul, Nesil Yayınları, 2006

Zizek**,** Slavoj, *Kırılgan Temas*, (çev. Tuncay Birkan), İstanbul, Metis Yayınları, 2002

Zürcher, Erik Jan "Jön Türkler, Müslüman Osmanlılar ve Türk Milliyetçileri: Kimlik Politikaları, 1908-1938", **Osmanlı Geçmişi ve Bugünün Türkiye'si**, der. Kemal Karpat, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2004